David the Invincible

Commentary on Aristotle's Prior Analytics

Philosophia Antiqua

A Series of Studies on Ancient Philosophy

VOLUME 122

Commentaria in Aristotelem Armeniaca

Davidis Opera

curantibus Valentina Calzolari et Jonathan Barnes

VOLUME 2

David the Invincible *Commentary on Aristotle's* Prior Analytics

Old Armenian Text with an
English Translation, Introduction and Notes

by

Aram Topchyan

BRILL

LEIDEN • BOSTON
2010

This book is printed on acid-free paper.

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

ISSN: 0079-1687
ISBN: 978 90 04 18719 1

CONTENTS

ACKNOWLEDGEMENTS

It is my pleasant duty to express my gratitude to Prof. Valentina Calzolari for including me in the two-phase Joint Research Project "The Work of David the Invincible: the Diffusion of Neo-Platonic Thought and the Spread of Neo-Platonic Texts in Ancient and Medieval Armenia" between the *Centre de recherches arménologiques* at the University of Geneva, the Departments of History of Ancient Philosophy at the Universities of Geneva and Fribourg, and at the University of Paris IV-Sorbonne, the Department of History at the Erevan State University (in the first phase), and the Institute of Ancient Manuscripts (Matenadaran), Erevan (JRP 7AMPJO65632; IB7310-110912). This book has been prepared for publication within the framework of that project. The support of the *Fonds national suisse de la recherche scientifique* is gratefully acknowledged: without it the carrying out of the joint research and the preparation of this book would be impossible. I am deeply indebted to Prof. Jonathan Barnes for his careful reading of the manuscript and numerous helpful suggestions in content and style. My heartfelt thanks are due to the Brill Publishers for accepting this book for publication.

Aram Topchyan

THE *COMMENTARIA IN ARISTOTELEM ARMENIACA* PROJECT

The English Translation of David the Invincibile's *Commentary on Aristotle's Prior Analytics* by Aram Topchyan belongs to the series project *Commentaria in Aristotelem Armeniaca: Davidis Opera*. This series will contain five volumes dedicated to the commentaries on Aristotelian logic which tradition ascribes to David the Invincible (6th century). The essays which constitute the first volume deal with various aspects of the Davidian *corpus* and thus serve to introduce the series.[1] The following four volumes each present a separate work: the *Prolegomena to Philosophy*, the commentary on Porphyry's *Isagoge*, the commentary on the *Categories*, and the commentary on the *Prior Analytics*. Each of these volumes includes a revised critical edition of the Armenian text, an English translation, together with a comparison of the Armenian with the underlying Greek model and sundry notes. The project has five chied aims:

a) to identify the relation between the Armenian texts and the original Greek versions of David's works;
b) to assess the value of the Armenian translations for the constitution of the Greek text;
c) to analyze the differences between the Armenian versions and the Greek, and to examine the ways in which the Armenian translators adapted the texts to suit their new readership;
d) to give a close examination of the language of the Armenian versions and of their techniques of translation;
e) to consider, more generally, the ways in which Greek thought was transmitted to Armenia, and the circulation of ideas and the cultural exchanges between East and West in late Antiquity.

---

[1] V. Calzolari–J. Barnes (eds), *L'œuvre de David l'Invincible et la transmission de la pensée grecque dans la tradition arménienne et syriaque* (CAA. Davidis Opera 1), Leiden–Boston 2009 (*Philosophia Antiqua* 116).

The series publishes the results of a research project which was financed by the Swiss National Foundation for scientific research and directed by Valentina Calzolari (University of Geneva) and Jonathan Barnes (Universities of Oxford, Geneva and Paris IV-Sorbonne).

Jonathan Barnes–Valentina Calzolari

INTRODUCTION[1]

David the Invincible's *Commentary on the* Prior Analytics, which survives only in an Armenian translation from the Greek original, is a typical production of the sixth-century Alexandrian school of philosophy.[2] It is composed in compliance with certain rules established by earlier commentators of Aristotle and according to a generally accepted pattern referred to in a number of extant texts. Following that pattern and the general rule formulated already by Galen (129–199 AD), stating that "a thorough examination of the author's doctrines falls outside the boundary of interpretation,"[3] the Alexandrian commentators often preferred to discuss superficial matters, leaving aside the essence of the works in question: an easy way to avoid going deep into the incomprehensible subject-matter of Plato's or Aristotle's treatises.

However, the general pattern consisting of an introduction followed by the main part of the commentary—explanation of specific topics, could vary depending on each commentator's purposes and the peculiarities of his writing. For instance, in his *Commentary on Porphyry's* Isagoge,[4] Ammonius (5th–6th centuries) indicates seven main points of introductory discussion: ὁ σκοπός—դիտաւորութիւն[5] (the aim of the given

---

[1] A large part of this introduction has been published in Topchyan (2009).

[2] First edition: Dav. *in APr.* Arm. (1833), reprinted 1932: Dav. *in APr* Arm. (1932^{2}). Sen Arevšatyan's edition (Dav. *in APr* Arm. [1967] = Arevšatyan [1967]; the Armenian text is reprinted in Dav. *Opera* Arm. = Arevšatyan [1980], 303–337), with a Russian translation, is based on the *editio princeps* and five manuscripts of the Matenadaran (Institute of Ancient Manuscripts, Erevan). For our evaluation of the Armenian text prepared by Arevšatyan, see the section "Remarks on the Present Edition" at the end of this introduction. As the first attempt at rendering David's work into any language, Arevšatyan's Russian translation is quite good; its new revised edition would be most welcome. For bibliographic lists on David and related literature, see Harut'yunyan (1980), Sanjian (1986), 119–148, and Calzolari and Barnes (2009), 197–217. For David's personality in the contexts of the Greek and the Armenian philosophic traditions, see Barnes (2009) and Calzolari (2009).

[3] Gal. *in Hipp. Fract.* 18b 319.2–3; the English citation is from Barnes *et al.* (1991) (= Alex. Apr. *in APr.* Eng.), 8.

[4] Ammon. *in Isag.* 21.4–7.

[5] We cite the Armenian equivalents of the Greek terms used in David's works.

work), τὸ χρήσιμον—պիտանացու (its usefulness), τὸ γνήσιον—հարազատութիւն (its genuineness), ἡ τάξις τῆς ἀναγνώσεως—կարգն առաջիկայ շարագրութեան (the "order of reading," i.e., the sequence of the topics and of the author's works discussing those topics), ἡ αἰτία τῆς ἐπιγραφῆς—պատճառք մակագրութեան (the reason for the title), ἡ εἰς τὰ κεφάλαια διαίρεσις—բաժանումն գլխոցն (the division of the work into chapters) and ὑπὸ ποῖον μέρος ἀνάγεται τὸ παρὸν σύγγραμμα—առ ինչ մասն վերաբերումն (from which part of philosophy the given work is derived: theoretical or practical?). Simplicius (6th century), a representative of the Athenian school who also studied in Alexandria, in his *Commentary on Aristotle's* Categories[6] refers to the same seven introductory points, slightly changing their order: ὁ σκοπός, τὸ χρήσιμον, ἡ τῇ ἐπιγραφῆς αἰτία, ἡ τάξις τῆς ἀναγνώσεως, εἰ γνήσιον τοῦ φιλοσόφου τὸ βιβλίον, ἡ εἰς τὰ κεφάλαια διαίρεσις (…) καὶ ὑπὸ ποῖον μέρος αὐτοῦ τῆς φιλοσοφίας ἀνάγεται. John Philoponus (6th century) in his *Commentary on Aristotle's* Categories[7] speaks of six introductory topics, omitting the question from which part of philosophy the *Categories* is derived, but in the *Commentary on the* Prior Analytics[8] he also adds that seventh point: προσθήσω δὲ καὶ ἕβδομον, ὑπὸ ποῖον τῆς φιλοσοφίας μέρος ἀνάγεται ("I shall add a seventh as well: from which part of philosophy it is derived"). Similar passages can also be found in other texts.

David himself, in the *Commentary on Porphyry's* Isagoge,[9] refers to one more introductory subject, namely 'the teaching method' (ὁ διδασκαλικὸς τρόπος) of the author, thus making them eight, but in the work in question, namely the *Commentary on Aristotle's* Prior Analytics, he discusses six topics: Aristotle's aim, the usefulness of his book, the order of the subjects and of Aristotle's treatises related to those subjects, the reason why the work is entitled *Analytics*, its division into chapters and the work's genuineness.

---

[6] Simpl. *in Cat*. 8.8–11.
[7] Philop. *in Cat*. 7.1–3.
[8] Philop. *in APr*. 1.5–10.
[9] Dav. *in Isag*. 80.12–14.

Brief Description of the Contents

Lecture (պրակք—πρᾶξις) I is dedicated to Aristotle's aim and the usefulness of both his book and its main subject, that is, syllogism (հաւաքումն, հաւաքաբանութիւն or բաղհաւաքումն) in general. At the same time, the commentator discusses the types of syllogism, five or three according to different views.

The beginning of Lecture II presents the order of the subjects and of Aristotle's treatises related to those subjects, following which David passes on to the reason why the work is entitled *Analytics*, to its division into chapters and their brief description and, at the end, to the question of the work's genuineness (that it really belongs to Aristotle).

The introductory section of the *Commentary* concludes with an extended discussion (forming Lectures III and IV) of the problem whether logic is a part, subpart or instrument of philosophy. The whole text consists of fourteen lectures and gives an impression of incompleteness; possibly, it is only a part of a more voluminous work, the rest of which is lost.

In Lecture V David explains the beginning of the *Prior Analytics*, once again connecting his remarks with the 'aim' and 'usefulness' and afterwards suggesting four solutions to the question why Aristotle, when saying, "we must determine the meaning of 'premiss'[10] and 'term'[11] and 'syllogism'" (24a 11–12),[12] placed term between premiss and syllogism.

Lecture VI, a very short one, comments on Aristotle's definition of premiss, and David divides the premisses into two main groups: 'categorical' (ստորոգական—κατηγορικός) and 'hypothetical' (ստորադրական—ὑποθετικός), afterwards, in Lecture VII, also speaking of other types: 'demonstrative' (բացացուցական—ἀποδεικτικός) and 'dialectical' (տրամաբանական—διαλεκτικός), 'universal' (ընդհանուր—καθόλου), 'particular' (մասնական or ներմասնումն—ἐν μέρει) and 'indefinite' (անորոշելի—ἀδιόριστος).

In Lecture VIII the commentator refers to term, i.e. "that into which premiss is analyzed: into the predicate and into the subject,"[13] contrasting

[10] Նախադասութիւն or առաջարկութիւն—πρότασις.

[11] Սահման—ὅρος.

[12] Cf. Cooke and Tredennick (1967[5]) (= Arist. *De. Int*. Gr. and Eng. and *APr*. Gr. and Eng.), 199 and Barnes (1995[6]) (= Arist. *De. Int*. Eng. and *APr*. Eng.), 39.

[13] Cf. 24b 17 Ὅρον δὲ καλῶ εἰς ὃν διαλύεται ἡ πρότασις, οἷον τό τε κατηγορούμενον καὶ τὸ καθ' οὗ κατηγορεῖται).

them, as the main parts of premiss, with those having the function of a 'connector' or indicating the quality or quantity. In this lecture David also speaks of the verb 'to be' (է) contained in premisses either 'potentially' (զօրութեամբ—δυνάμει) or 'actually' (ἐνεργείᾳ—ներգործութեամբ).

Lectures IX and X discuss Aristotle's definition of syllogism: disagreeing with Alexander of Aphrodisias (2nd–3rd centuries) who, according to David, wrote that Aristotle defined only the categorical syllogism, and not the hypothetical too, and with the Ephectics who doubted the very existence of syllogism, the commentator attempts to explain the definition of syllogism phrase by phrase and word by word.

Lecture XI is dedicated to the 'perfect' (աւարտուն—τέλειος) and 'imperfect' (անաւարտ—ἀτελής) syllogisms, and the author mentions the famous dispute on this matter between Maximus "of Edessa" and Themistius,[14] also referred to in Ammonius' *Commentary on Aristotle's* Prior Analytics.[15] Then David once again turns to the premisses, particularly to the differences between them, explaining when they are 'affirmative' (ստորասական—καταφατικός) or 'negative' (բացասական—αποφατικός).

Finally, in the last three lectures (XII–XIV), following the description of the logical method called *reductio ad impossible* (անկարելի բացածութիւն—εἰς τὸ ἀδύνατον ἀπαγωγή), the commentator mainly discusses the conversions (հակադարձութիւն—ἀντιστροφή) of different kinds ("father, a son's father and son, a father's son"; "no man is a stone; no stone is a man" etc.). David poses eight main points for discussion, based on which he describes the conversions.

The Language of the Translation and the Importance of Related Sources for the Interpretation of Obscure Passages

The language of the *Commentary*, like that of the Armenian versions of David's other works, belongs to the so-called Hellenizing school (late 5th – early 8th centuries). The representatives of that school, translating too literally, created an artificial Armenian marked by strong Greek influence. Yakob Manandean and Sen Arevšatyan list the Armenian versions of David's works among the third group of the Hellenizing transla-

[14] Cf. Badawi (1987²), 166–180.
[15] Ammon. *in APr.* 31.14–23.

tions, which Manandean dates to the 1st half of the 7th century,[16] and Arevšatyan to the 6th century (from the 2nd decade down to 600).[17] David's treatises, in their opinion, were probably among the later translations of that period.

Due to the artificial character of the language (numerous neologisms, and among them terms, calqued on Greek, as well as morphological forms and syntactical phrases following Greek patterns, atypical of Classical Armenian grammar[18]), the Hellenizing translations are usually very difficult to understand without comparison with their Greek originals. Three of the Armenian treatises figuring under the name of David the Invincible have Greek originals: the *Definitions and Divisions of Philosophy*, the *Commentary on Porphyry's* Isagoge and the *Commentary on Aristotle's* Categories (which has been ascribed both to David[19] and to his contemporary Elias[20] whose name is not mentioned in Armenian tradition). Only the *Commentary on the* Prior Analytics lacks the Greek original and, consequently, is the most difficult one to interpret.

Two groups of parallel material may help us to understand the obscure contents of the *Commentary*: 1) The Greek originals and Armenian translations of David's other works; 2) Works by other commentators (Alexander of Aphrodisias,[21] Themistius,[22] Ammonius,[23] Simplicius,[24] John Philoponus,[25] Olympiodorus [6th century],[26] Elias[27] and Stephanus [6th – 7th centuries]),[28] especially the commentaries on the *Prior Analytics* by Alexander, Ammonius and John Philoponus.

David's other treatises help to find the Greek equivalents of a number of terms and to interpret them correctly, as well as to understand some odd morphological forms and syntactical constructions used by the translator. We have found more than one hundred and thirty lexical

[16] Manandean (1928), 142–173.
[17] Arevšatjan (1973), 187.
[18] See Appendixes II and III.
[19] Arevšatjan (1973), 273 ff.
[20] See Dav. (Elias) *in Cat.*; following Busse, Manandean has published the Armenian version of this work under the name of Elias: see Manandean (1911).
[21] Alex. Aphr. *in APr.* and *in Top.*
[22] Themist. *in APr.*
[23] Ammon. *in APr.*, *in De Int.*, *in Cat.* and *in Isag.*
[24] Simpl. *in Cat.*
[25] Philop. *in APr.*, *in APo.*, *in Cat.*, *in De Anim.*, *in Meteor.* and *in Phys.*
[26] Olymp. *in Meteor.*, *in Cat.* and *Prol.*
[27] Elias *in APr.*
[28] Steph. *De Int.*

grecisms which have fixed parallels in David's other works, and only in a few cases have the same Greek words or expressions been rendered in different ways. As to the morphological and syntactical grecisms, their use in the four treatises, too, is usually invariable. This general linguistic similarity between the Armenian versions suggests that they were probably translated by the same person.

The varied translation of the most important term, συλλογισμός, is difficult to explain: while in the Armenian versions of the *Prolegomena* and the *Commentary on Porphyry's* Isagoge it is rendered by the grecism շարաբանութիւն,[29] the prefix շար- being a usual equivalent for the Greek συν-, and բան- corresponding to λογ- (the root of the word λόγος), in the *Commentary on the* Prior Analytics it is rendered by հաւաքումն, հաւաքաբանութիւն or բաղհաւաքումն.[30] In all three variants the root հաւաք- ('collection') occurs (in one of them, the root հաւաք- is combined with the root բան-, and in the other the prefix բաղ- is another equivalent for the Greek συν-), whereas in the *Commentary on Porphyry's* Isagoge հաւաքումն corresponds to ἄθροισις and ἄθροισμα.[31] However, this discrepancy is not a sufficient reason to look for different translators, since, as is clear from the above example, even in the same work, the *Commentary on Aristotle's* Prior Analytics, συλλογισμός has no fixed equivalent and is rendered by three Armenian words, just as, for instance, ἀποδεικτικός is translated either ապացուցական or բացացուցական.[32] This means that the translator was still searching for better Armenian terms in the course of his work. The different combinations of lexical roots and prefixes meaning 'word' and 'collection' suggest that he was not sure about the literal meaning of συλλογισμός and its root λογ- related to λέγω ('to gather' or 'to speak'), and that the translator was not David himself (see below).

The works of the above-mentioned authors (Alexander of Aphrodisias, Themistius, Ammonius, Simplicius, John Philoponus, Olympiodorus,

---

[29] See Dav. *Prol*, 2.25–26 συλλογίζομαι—Dav. *Prol* Arm. 6.11–13 շարաբանել; Dav. *in Isag*, 166.2, 6, 8 συλλογισμός—Dav. *in Isag* Arm. 104.17, 20, 21 շարաբանութիւն; Dav. (Elias) *in Cat.* 116.35, 119.10 συλλογισμός—Dav. *in Cat.* Arm. 207, 210 շարաբանութիւն.

[30] Dav. *in APr.* Arm. I.2, 6–8, II.1, 3, 6, 8, III.5 հաւաքումն; IV.4–5, V.1–3, 6–7, 10, VI.1, VII.1, 5, IX.1–2, 4–6, 8–9, 19 հաւաքաբանութիւն; IX.10, X.3, XI.1–2, XII.1 բաղհաւաքումն.

[31] See Dav. *in Isag.* 126.23, 127.1 ἄθροισις; 167.23, 30 ἄθροισμα—Dav. *in Isag* Arm. 62.1, 5, 108.8, 13 հաւաքումն.

[32] Dav. *in APr.* Arm. I.1–6, II.2, IV.4–5, V.1, 2, 5, 9, VII.1 ապացուցական; VII.1–3, IX.6, X.4 բացացուցական.

Elias and Stephanus), thanks to the same or similar contents, provide Greek parallels for the majority of both the theoretical passages and the examples elucidating them. They can be very helpful not only in translating David's *Commentary* into another language but also in attempting to reconstruct the Greek original.

The Problem of the Translator

The Armenian translation is in general very accurate. The translator was a skillful and learned person who, possibly, had studied in Alexandria, becoming familiar with the philosophical production and being in touch with the representatives of the school of Ammonius and Olympiodorus. According to Armenian tradition, David himself was the translator of his works: an age-old belief, which has been either doubted or accepted by modern scholars. Sen Arevšatyan, for example, considers it possible that David's works were translated into Armenian by him or under his supervision.[33] Abraham Terian is more categorical, writing that David "translated not only Aristotle but probably his own works as well."[34] Jean-Pierre Mahé rightly objects, saying that Terian's arguments for this supposition about David being the translator are not "incontestable."[35] We would add that the languages of the Armenian versions of Aristotle's works on the one hand and those of David on the other are so different that they can scarcely be ascribed to the same person.[36]

As to David's own works, it seems that even in this case he was not the translator; nor were they translated under his supervision. Although the Armenian versions, as stated above, are in general notable for their literal correctness, nevertheless individual mistakes in translation occur. One such mistake has been noticed by A. Baumgartner.[37] The translator

[33] Arevšatjan (1973), 325.
[34] Terian (1982), 180.
[35] Mahé (1990), 203, n. 63 in Hadot I. *et al.* (1990) (= Simpl. *in Cat.* Fr.), fasc. 1, 189–207.
[36] Manandean regards them as translations of two different groups, "Aristotle's" and "David-Olympiodorus'": Manandean (1928), 125–128 and 142–173. Arevšatjan places the Aristotle translations in the second period (about 480s–510s) while, as mentioned above, he thinks that David's works were translated in the third period (510s–600): Arevšatjan (1973), 187.
[37] Baumgartner (1886), 475, Fußnote 1; see also Kendall and Thomson (1983) (= Dav. *Prol.* Eng.), XVIII.

has understood the Greek word ἠλίβατος ("high") having a smooth breathing as ἡλίβατος and rendered it by արեգակնակոխ ("trodden by the sun").[38]

Another mistake, unnoticed by scholars, is found in a very interesting passage of the *Commentary on Aristotle's* Prior Analytics. In IX.5, David argues against the Ephectics who, as he states, doubted the existence of syllogism. Having presented their arguments, the commentator, according to the Armenian translation, says: Ձերովք իսկ ըմբռնեցայք թեւօք ըստ առասպելումն, ո՛վ (v.l.) մակունակաւք (v.l.)[39] ("You are caught by your own arms/wings according to the fable, o Ephectics!"). In this form, the saying seems to be meaningless, so we carried out some research and revealed the following. The proverb occurs in a fragment by the tragic poet Aeschylus (525–456 BC), where eagles say: "We are hunted by our own feathers" (τοῖς αὐτῶν πτεροῖς ἁλισκόμεσθα).[40] They mean arrows made with their feathers. The Armenian translator has erroneously rendered the Greek word by թև—'arm' or 'wing,' instead of translating it փետուր—'feather' (πτερόν has both meanings). Apparently, he meant 'human arms' by թեւք and did not even know that the saying concerns eagles.[41] If David himself had translated the work into Armenian, he would hardly have made such an error.

---

[38] Dav. *Prol* Arm., 74.20–22. (…) Պարտ է յաղքատութենէ փախչել և ի մեծակիտեղն անկանել ի ծով և ի վիմաց, ով Կիւռնէ, հոսիլ յարեգակնակոխ (a quotation from the Greek poet Theognis [6th century BC]); cf. Kendall and Thomson (1983), 75: "One should flee from poverty, casting oneself into the monster-filled sea, and from the rocks, O Cyrnus, fall into the region trodden by the sun" (literally, "fall into the trodden by the sun," which does not make sense). Moreover, the postpositive attribute արեգակնակոխ does not grammatically agree with the noun (he should have rather written ի վիմաց (…) յարեգակնակոխաց—"from the rocks trodden by the sun"). Cf. also the same passage by Theognis in *Girk' Pitoyic'*, 49, where ἠλίβατος is translated correctly: (…) Արժան է յաղքատութենէ փախչել և ի մեծն անկանել ծով, և կամ ի վիմաց հոսիլ ի բարձանց ("One should flee from poverty and cast oneself into the great sea, or fall from the high rocks").

[39] The v.l. մակունակաւք in M2368, M7151, M8132 and P240/106 is the correct one (a calque from ἐφεκτικοί). In Dav. *in APr.* Arm. (1932²), 492 and Dav. *in APr* Arm. (1967), 94, the readings որպէս ("like"), instead of ո՛վ—"O!" and մանկունակաւք, instead of մակունակաւք—"Ephectics," have been chosen: որպէս մանկունակաւք, a phrase making no sense. David is addressing the Ephectic philosophers, and the correct reading is ո՛վ մակունակաւք ("O Ephectics!"). The word մանկունակաւք is a corrupted form associated with the word մանկունք ("children"). A copyist has changed մակունակաւք, which he probably could not comprehend, into something more "understandable." There are also other corrupted *variae lectiones* in the manuscripts: մականունակաւք and մականուանակաւք.

[40] *TGF* 3, fr. 139.

[41] Cf. Vardan Aygekc'i's (12th–13th centuries) fable "The Eagle and the Arrow" (where

It is interesting that in John Philoponus' *Commentary on Aristotle's* Prior Analytics (31.3),[42] where the passage has an exact parallel, the word πτεροῖς is replaced with λόγοις, possibly by a scribe who did not understand the meaning of the proverb and 'simplified' it by changing the word: φαμεν ὅτι καὶ ὑμεῖς τοῖς ὑμετέροις ἁλίσκεσθε λόγοις ("We say that you too are caught by your own words").

The Problem of Authorship

The other issue related to the Armenian *Commentary*, which we would like to discuss, is the question of authorship. Yakob Manandean in his study entitled *The Problem of David the Invincible in New Elucidation* (1904) confirmed, on the basis of textual parallels, stylistic features and similarity of concepts, that the author of the Armenian *Commentary on Aristotle's* Prior Analytics was David (i.e., there is no reason to doubt the attribution of the work to him in the Armenian manuscripts).[43] Nonetheless, later on in his book dedicated to the Hellenizing School (1928), Manandean rejected his own opinion and concluded that the author of the *Commentary* was not David but Elias.[44] Manandean's main argument[45] was subsequently convincingly refuted by Arevšatyan[46] who corroborated, once again, David's authorship. However, probably because Western editions were not easily available in Armenia, an irreplaceable source escaped Arevšatyan's attention (Manandean had died in 1952),

---

the correct word փետուր—'feather' is used): Արծիւն երթար յերկինս և հարին զնայ նետիւ. և նայ զարմացաւ, թէ ո՞վ զայս արար. հայեցաւ և ետես զնետն՝ զփետուրն իւր. և ասէ. «Վա՜յ ինձ, զի յինէն է ահայ պատճառ սպանման իմոյ» ("The eagle flew to the sky and was striken with an arrow; and he wondered who did that. He looked and saw the arrow, his feather, and says: 'Woe is me, because the cause of my killing is from myself!' "): Vardan Aygekc'i, *Fables*, 102.

42 See note 8.

43 Manandean (1904), 10.

44 Manandean (1928), 59–67.

45 Manandean's argument was the following: David in his *Commentary on Porphyry's* Isagoge promises to discuss the question whether logic is a part or an instrument of philosophy in the commentary on Aristotle's *Categories*, while Elias promises to do so in the commentary on the *Analytics*. Consequently, the work in question, which contains a long discussion of μέρος ἢ ὄργανον, should be ascribed not to David but to Elias. However, Manandean did not insist on having finally solved the problem and added that more evidence was needed to support his view: Manandean (1928), p. 67.

46 Dav. in *APr*. Arm. (1967), 10ff. and Arevšatjan (1973), 273ff.

namely the surviving part of Elias' *Commentary on Aristotle's* Prior Analytics published in 1961 by L.G. Westerink.[47]

This only extant section of Elias' work includes Lecture I discussing the question whether logic is a part or an instrument of philosophy,[48] followed by an Ἐπιτομή summarizing the contents of that lecture, and a portion of Lecture II speaking of the 'aim' (ὁ σκοπός), the five or three types of syllogisms, and the five human capacities by means of which we acquire knowledge.

There are many verbatim parallels between this Greek text by Elias and the Armenian *Commentary*, based on which Michael G. Papazian[49] resolves the problem of authorship in favour of Elias, regarding the Armenian version as a translation of his *Commentary*, the larger part of which does not survive. Furthermore, although Papazian also notices discrepancies between the two writings, he does not attach much importance to them, because they "are no greater than those found in many Armenian translations of extant Greek philosophical texts. For example, one finds essentially the same situation in comparing the Armenian and Greek versions of David's commentary on Porphyry's *Isagoge*. Sentences and clauses are frequently omitted in the Armenian translation. At other places, the Armenian text adds glosses or explanatory comments."[50]

Detailed collation of the two texts makes us discuss the problem once again. Yes, there is an evident similarity between Elias and David, but the differences are so significant that they exclude the possibility of regarding the Armenian version as a translation of Elias, in other words, of ascribing the Armenian *Commentary on Aristotle's* Prior Analytics to Elias. One could adduce a long list of such differences but that would be superfluous for this brief introduction, so we shall confine ourselves to only a few of the most important ones.

(1) One of the discrepancies between the two writings is related to the different views of David and Elias on one of the main questions

---

[47] Elias *in APr*.

[48] For logic as a part or an instrument of philosophy, see Hadot P. (1990) in Hadot I. *et al.* (1990), fasc. 1, 183–188.

[49] Papazian (1998, 1999 [2000]), which, with some additions, has been reprinted in Papazian (2009), where he objects to two of our arguments for David's authorship and those of Sweeting (2009). However, at the end of his article (118) Papazian writes: "I am by no means certain that the Armenian commentary is not by David," though he believes "there is some evidence arguing against attribution to David that those who support such attribution have not adequately accounted for."

[50] *Ibid.*, 61.

frequently discussed by the commentators, namely whether logic is a part or an instrument of philosophy. David's view on this issue is quite clear. Regarding himself as a Platonist, David definitely states that logic can be both a part and an instrument of philosophy. He concludes the corresponding lecture (Lecture IV) as follows: "But [some] are puzzled: 'How can the Platonists say that logic is both a part and an instrument of the same things? For though the hand is both a part and an instrument, it is a part of each body, while [it can be] an instrument of [only] an animate being. For the hand of someone dead is not an instrument (though it is a part of the whole body), because it is an instrument for giving and taking. And a jug is both a part and an instrument, but not of the same thing, because a vessel is an instrument for what it contains, while a jug of water is a part of water.' To this, the Platonists might answer: 'We, too, do not say that logic is [always] an instrument and a part of the same things, but it is either both [a part and an instrument] of the same, or the same is a part of one [thing] and an instrument of another. Just as the hand, because it is an instrument of an animate being, while it is [only] a part of a [dead] body, or it can be both an instrument and a part of the same [animate being]; for logic is both an instrument and a part of philosophy, since when it is demonstration in the nature of things, it is a part of philosophy, and it is an instrument in the rules.'"[51]

Unlike David, Elias has no clear opinion on the subject. Stating that Plato's school (ἡ Ἀκαδήμεια) considers logic to be both a part and an instrument of philosophy, he asks: "But how, Plato, can the same thing be both a part and an instrument of the same?"[52] In contrast to David, he himself poses the question, not ascribing it to others.[53] Then,

---

[51] IV.6: Բայց տարակուսեն, եթէ՝ զիա՞րդ պղատոնականքն զբանականս և մասն, և գործի նոյն իրաց ասեն կարող զոլ: Զի թէպէտ և ձեռն՝ և մասն, և գործի, այլ մասն ամենայն մարմնոյ է, իսկ գործի՝ ներանձնաւորին: Քանզի մեռելոյ ձեռն, թէպէտ և մասն է բոլոր մարմնոյն, այլ գործի ոչ է, քանզի տալոյ և առնելոյ գործի է: Եւ կուժն և մասն է, և գործի, այլ ոչ նոյն իրի. այլ ամանն գործի է պարունակեցելոցն, իսկ կժաւոր ջուր՝ մասն է այլոյ ջրոյ: Առ որս եթէ ասիցեն պղատոնականքն, եթէ և ոչ մեք ասեմք նոյն իրաց գործի և մասն զբանականն, այլ կամ նոյնում այլ և այլ, և կամ զնոյնն այլում և այլում մասն և գործի, որպէս զձեռն. քանզի շնչաւորին՝ գործի, իսկ մարմնոյն՝ մասն, և կամ՝ նոյնում զոլ այլ և այլ՝ և գործի, և մասն: Քանզի իմաստասիրութեան բանականս և գործի, և մասն. քանզի [ի] բնութիւն իրողութեանց զոլ ապացոյց՝ մասն է իմաստասիրութեան, իսկ ի կիտական՝ գործի.

[52] Elias *in APr.* 69 (136).10–11 καὶ πῶς, ὦ Πλάτων, δύναται τὸ αὐτὸ τοῦ αὐτοῦ καὶ μέρος εἶναι καὶ ὄργανον;

[53] Does David not mean Elias when he says: "But [some] are puzzled: 'How can the Platonists say that logic is both a part and an instrument of the same things?' "?

having adduced the examples of the hand and the jug, Elias writes: "And now Plato would say that logic is a part [of philosophy] in the things [themselves]: for instance, 'The soul is self-moving; that which is self-moving is always in motion, so the soul is always in motion.' And it is an instrument in rules: for instance, 'In the first figure, from two universal affirmative [premisses] a universal affirmative [conclusion] follows.' "[54] "Plato would say" (φαίη ἂν ὁ Πλάτων)—what Elias himself thinks remains unknown.

He finishes his first lecture by referring, in support of the opinion that logic is an instrument of philosophy, to Aristotle and Plato. The quotation from the latter is inaccurate[55] and his words are interpreted quite arbitrarily: "And where did Aristotle say that logic is an instrument of philosophy, if not in the *Topics*?";[56] "Plato, too, may mean that logic is an instrument of philosophy, when he calls dialectic the coping-stone of all beings."[57] After all this, it seems that Elias inclines to the view that logic is not a part but an instrument of philosophy. This is confirmed by his other work, the *Commentary on Porphyry's* Isagoge, where he refers to his own *Commentary on Aristotle's* Prior Analytics, i.e., the work in question, stating: "It will be demonstrated with God's help in [the commentary on] the *Analytics* that logic is not a part of philosophy but an instrument."[58]

---

[54] Elias *in APr*. 69 (136).15–19 ἢ καὶ νῦν φαίη ἂν ὁ Πλάτων· ἀλλ' ἡ μὲν λογικὴ μέρος, ἡ γὰρ ἐν πράγμασιν, οἷον ἡ ψυχὴ αὐτοκίνητος, τὸ αὐτοκίνητον ἀεικίνητον, ἡ ψυχὴ ἄρα ἀεικίνητος, ἡ δὲ ἐν κανόσιν ὄργανον, οἷον ὅτι ἐκ δύο καθόλου καταφατικῶν καθόλου καταφατικὸν συνάγεται ἐν α' σχήματι. David gives these examples, with partly different contents, when he speaks about the two types of demonstration (in IV.4), i.e., he adduces other variants of those examples and in another context: "For demonstration is said to be twofold; one [sort] is said to be in the things of nature themselves: for instance, 'The soul is self-moved; that which is self-moved is always in movement; that which is always in movement is immortal.' And the other [is said to be] in canons (…) For instance, 'From two affirmations, the conclusion is affirmative.'" These differences too prove that the two texts are not written by the same author.

[55] Cf. Plato *Resp*. 534e: θριγκός τοῖς μαθήμασιν ("the coping-stone of studies"), but Elias writes θριγκὸν (…) τῶν ὄντων πάντων ("the coping-stone of all beings"). Unlike Elias, David cites Plato's phrase correctly (IV.4): ցանկ ուսմանց ("the coping-stone of studies"); θριγκός literally means "fence" (ցանկ).

[56] Elias *in APr*. 69 (136).32–33 καὶ ποῦ ὁ Ἀριστοτέλης τὴν λογικὴν ὄργανον εἶπεν φιλοσοφίας; ἢ ἐν τοῖς Τόποις.

[57] Ibid., 70 (137).1–2 δύναται δὲ καὶ ὁ Πλάτων καὶ ὅτε λέγει θριγκὸν τὴν διαλεκτικὴν τῶν ὄντων πάντων ὄργανον λέγειν τὴν λογικὴν φιλοσοφίας. Interestingly, in the previous page of his work Elias quotes these same words of Plato in support of the view that logic is a part of philosophy: see ibid., 69 (136).4–5.

[58] Elias *in Isag*. 26.36–37 δειχθήσεται γὰρ σὺν θεῷ ἐν τοῖς Ἀναλυτικοῖς ὅτι ἡ λογικὴ οὐ μέρος τῆς φιλοσοφίας, ἀλλ' ὄργανον.

(2) It is true that there are also many differences between the Greek original and the Armenian version of David's *Commentary on Porphyry's* Isagoge, and that "sentences and clauses are frequently omitted in the Armenian translation. At other places, the Armenian text adds glosses or explanatory comments."[59] However, one can hardly find any long and important passage in the Armenian version of that work absent from the Greek text, whereas in David's *Commentary on Aristotle's* Prior Analytics there are such passages, obviously not just glosses or explanatory comments added by the translator or an editor, but translated from the lost Greek original. Such passages occur in the same discussion of whether philosophy is a part or an instrument of philosophy (one of those passages has already been quoted above). Here is a second example: David discusses the Aristotelians' arguments. They say (IV.1): "If two arts exist, and one of them uses the other's product as an instrument, then that which is used is said to be less honorable, for bridle-making is said to be less honorable than horsemanship."[60] Answering this, David, in contrast to Elias,[61] refers to the objection of some members of his group ("some of us"—ոմանք ի մերոցն, more literally, "some of ours") and adds (IV.2) what further explanation on that count is possible (his purpose is not to oppose the Aristotelians very categorically): "To this, some of us say that according to your argument, the Divine Soul is less honorable than human souls, for the Divine Soul produced our bodies, which as instruments are used by our souls. To this, it should be said that the Divine Soul produced not only our bodies but also those of irrational [animals] and plants, whereas bridle-making makes only bridles and nothing else, and it is horsemanship that uses bridles."[62] This passage was certainly part of the Greek original and was translated into Armenian, in a very Hellenizing style. Moreover, this passage, too, witnesses to the different views of Elias and David on the issue of μέρος ἢ ὄργανον. Elias either having an unclear attitude or, like the Aristotelians, regarding logic as an

---

[59] Papazian (1998, 1999 [2000]), 61.

[60] Եթէ երկու արհեստ գոլով, և միւսն պիտանանայ միւսոյն կատարման, որպէս գործւոյ, յոռի գոլ ասի այն, որում պիտանանայն, քանզի յոռի ասի գոլ սանձարարականն քան զձիականն.

[61] Elias *in APr.* 68 (135).26–30.

[62] Առ որս ասեն ոմանք ի մերոցն, եթէ՝ ըստ ձեր բանումդ՝ յոռի ուրեմն է և երկնային անձն քան զմարդկայինսն, քանզի երկնային անձն բացակատարեաց զմեր մարմինս, որում որպէս գործւոյ պիտանանայ մեր հոգիս: Առ որս ասելի է, թէ երկնային անձն ոչ միայն զմեր մարմինս բացակատարեաց, այլ և զանբանիցն և զտնկոցն: Իսկ սանձարարականն սանձս միայն առնէ, այլ և ոչ գոյն, և որ պիտանանայն սանձաց՝ ձիականն.

instrument of philosophy, does not discuss the example of horsemanship and bridle-making (ἱππικὴ καὶ χαλινοποιϊκή) adduced by them, while David refers to the objection of "some" Platonists and adds a further explanation.[63]

(3) The sequence of the lectures and the subjects analyzed is not the same in Elias and David. The former speaks about μέρος ἢ ὄργανον at the beginning of his commentary (Lecture I—Πρᾶξις α′), while David discusses this question in Lectures III and IV of his *Commentary*, after having dwelled on the aim and usefulness, the types of syllogism and the five human capacities, the order, the title of the *Analytics*, its division into chapters and the question of authenticity. Elias' Ἐπιτομή[64] has no parallel in David, and he discusses the aim, the types of syllogism, the human capacities in Lecture II. When, at the end of the extant part, Elias starts speaking of the usefulness, the text is suddenly interrupted:[65] the rest of his *Commentary* is lost.

(4) One would expect that Lecture II of Elias beginning with a discussion of the aim would completely coincide with the corresponding Lecture I of David, but it contains passages which have literal or non-literal parallels in quite different parts of the Armenian *Commentary*. For instance, Elias' first sentence, Ὁ σκοπὸς τῶν προτέρων ἀναλυτικῶν περὶ συλλογισμοῦ ("The aim of the *Prior Analytics* pertains to syllogism"),[66] corresponds to David's first sentence: "Aristotle's aim in the *Analytics* is to treat syllogism in general,"[67] while the second sentence in Elias (ἔδει γὰρ μετὰ τὰ μέρη πάντα τοῦ συλλογισμοῦ (τὰ προσεχέστατα, τὰς προτάσεις· τὰ πόρρω, ὄνομα καὶ ῥῆμα· τὰ πορρωτάτω, τὰς ἁπλᾶς φωνάς) καὶ περὶ τοῦ ὅλου συλλογισμοῦ πραγματεύσασθαι—"For it was necessary, after all parts of syllogism (the proximate ones, the premisses, the remoter ones, the noun and the verb, [and] the remotest ones, the simple spoken sounds), also elaborate on syllogism as a whole")[68] has its parallel in IX.1 of

---

63 This explanation does not mean that David agrees with the Aristotelians, regarding logic as only an instrument of philosophy. As stated above, he lists himself among the Platonists and concludes that logic is both a part and an instrument of philosophy.

64 Elias *in APr.* 70 (137).5–71 (138).13.

65 Ibid., 72 (139).33.

66 Ibid., 71 (138).15.

67 Դիտաւորութիւն Արիստոտէլի ի «Վերլուծականն» է՝ բուռն հարկանել զպարզ հաւաքմանէ.

68 Elias *in APr.* 71 (138).15–18.

David: "After the parts of syllogism, I mean, the proximate ones, i.e., the premisses, and the remoter ones, i.e., the terms, Aristotle comes to the syllogisms consisting of them."[69]

Then Elias continues, commenting on the aim (σκοπός) and connecting it with demonstration (ἀπόδειξις), and although those 11–12 lines[70] are in general consonant with David, they can by no means be regarded as the original from which the Armenian was translated. The next passage, (…) τί συλλογισμὸς καὶ τίνες αἱ διαφοραὶ αὐτοῦ, τὸ τέλειον καὶ ἀτελές· τίς ἡ πρότασις (…) τίνες οἱ ὅροι ("[…] what syllogism is, and which its different types are: the perfect and imperfect ones; what premiss is […] what terms are")[71] may be paralleled with the following passage in V.10 of David: "And, 'what premiss and term are, and what syllogism is' (…) And then, 'which [syllogism] is perfect and which is imperfect' (and it should be known that perfect and imperfect are varieties of syllogisms),"[72] while the next sentence, περὶ συλλογισμοῦ δὲ ὁ σκοπὸς οὐ κατηγορικοῦ μόνον, ἀλλὰ παντός ("the aim pertains to syllogisms, not only categorical but all"),[73] coincides with David's "But he defines all syllogisms, not [only] the categorical or the hypothetical: neither the former nor the latter" in IX.2.[74]

One could continue in this way, but the examples adduced suffice to demonstrate that the Armenian *Commentary* cannot be considered a translation of the text published by Westerink, and that the attribution of the work surviving in the Armenian manuscripts under the name of David to Elias is unconvincing. The other argument,[75] also offered by Manandean,[76] that David in his *Commentary on Porphyry's* Isagoge[77] promises to speak of the question whether logic is a part or an instrument of philosophy in the commentary on Aristotle's *Categories*, while Elias

[69] Յետ մասանցն հաւաքաբանութեան՝ զհուպսն ասեմ, այս ինքն՝ զառաջարկութիւնս, և զհեռիսն՝ այս ինքն՝ զսահմանսն, գայ Արիստոտէլ և զառ ի նոցանէ բաղկացեալ հաւաքաբանութիւնս.

[70] Elias *in APr.* 71 (138).18–30.

[71] Ibid., 71 (138).30–33.

[72] Եւ՝ «զի՞նչ առաջարկութիւն և սահման, և զի՞նչ հաւաքաբանութիւն» (…) Եւ յետ այսորիկ՝ «ո՞ր աւարտումն և ո՞ր անաւարտն». և պարտ է գիտել, եթէ աւարտումն և անաւարտն զանազանութիւնք են հաւաքաբանութեանց:

[73] Elias *in Apr.* 71 (138).33—72 (139).1.

[74] Բայց սահմանէ զամենայն հաւաքաբանութիւն. զստորոգականն և կամ զստորադրականն՝ ոչ զայս և ոչ զայն.

[75] Papazian (1998, 1999 [2000]), 61–62.

[76] Manandean (1928), 66–67.

[77] Dav. *in Isag.* 94.7–9.

promises to do that[78] in the commentary on the *Analytics*, consequently, the work in question containing a long discussion of μέρος ἢ ὄργανον should be attributed not to David but Elias, is not a strong one, because nothing would hinder David from speaking on that matter in both commentaries, on the *Categories* and on the *Analytics*.[79] The commentators dealt with that commonplace in various writings: Alexander of Aphrodisias, Themistius, Ammonius and John Philoponus treated μέρος ἢ ὄργανον in their commentaries on the *Analytics*, while Eutocius (c. 480–540) found a place for it in the introduction to the *Isagoge*, and Olympiodorus, in his prolegomena to the commentary on the *Categories*.[80] If Busse's and Manandean's ascription of the *Commentary on the* Categories known formerly under the name of David to Elias is correct,[81] then the latter discusses the question both there[82] and in the commentary on the *Analytics*.

Thus, there is no reason why we should ascribe the Armenian *Commentary on Aristotle's* Prior Analytics to Elias contrary to its traditional attribution to David in the Armenian manuscripts. A close comparison of the texts also excludes the possibility that the two contemporary authors simply repeated one another, i.e., one borrowed the ideas, judgments, definitions and examples from the other. However, since the fact of borrowing is beyond any doubt, one must look for a common source. "Shameless" or "reverential" copying from one another's writings was customary for the later commentators;[83] in particular, pupils borrowed from their teachers or just wrote down their lectures. For instance, as Westerink remarks, John Philoponus "published his notes of the lectures of Ammonius under his own name."[84]

In the case of Elias and David one might think of their teacher Olympiodorus' lectures or a commentary on Aristotle's *Prior Analytics* written by him, which is lost. Possibly, it was his work on the *Prior Analytics* that Elias and David abridged and reworked each in accordance with his own approaches and purposes. Evidence in support of this conjecture

---

78 Elias *in Isag*. 26.36–37.

79 Dav. *in APr*. Arm. (1967), 16 and Arevšatjan (1973), 278.

80 Elias *in APr*. 64.

81 The attribution of the *Commentary on the* Categories to Elias has been refuted by Arevšatyan (see the reference in note 17).

82 Dav. *in Cat*. 117.9–13 and 118.21–22.

83 Barnes *et al*. (1991), 7–8.

84 Elias *in APr*. 60.

may be found in Olympiodorus' discussion of the "part or instrument" in the prolegomena to the *Categories*,[85] from where Elias and David have copied a lot. As to the parallels between them not corroborated by Olympiodorus' prolegomena, those passages could have been borrowed from the master's lectures or the supposed lost commentary on the *Analytics*.

Classification of the Manuscripts

This attempt to classify the Armenian manuscripts of David's *Commentary on Aristotle's* Prior Analytics is based on the 27 items[86] kept at the Erevan Institute of Medieval Manuscripts (Matenadaran = M[87]) and the Paris MS No. 240/106 of the Bibliothèque nationale de France (= P).[88] Those manuscripts have been collated with the printed text prepared by Sen Arevšatyan,[89] which mostly repeats the Venice edition of 1833 (reprinted in 1932[90]). The latter, lacking a critical apparatus, in a few cases gives a *varia lectio*. So far, the 5 manuscripts of Jerusalem (= J), the 3 manuscripts of Venice (= V) and the 2 manuscripts of Galata (= ITT) have not been available to us.[91] Arevšatyan's critical apparatus includes the *variae lectiones* of 5 manuscripts of the Matenadaran (marked A, B, C, D and E = M8132, M7151, M1763, M1686 and M1764 respectively) and, sometimes, the Venice edition (marked F). We have followed and continued Arevšatyan's marking of the manuscripts with Latin characters (the last 3 in our list are marked with the small Greek characters α, β and γ). Thus, the manuscripts we have examined are:

---

[85] Cf. Olymp. *in Cat.* 14.12–18.12.
[86] Cf. Xačikjan and Lalafarjan (1956), 418.
[87] The acronyms of manuscript collections are given according to Coulie (2002).
[88] Cf. Kévorkian and Ter-Stépanian (1998), col. 803.
[89] Dav. *in APr.* Arm. (1967).
[90] Dav. *in APr.* Arm. (1932^{2}), 469–511.
[91] See Połarean (1966–1995): MSS J407, dated 1735 (vol. 2, 342); J791, 18th c. (vol. 3, 241–244); J833, undated (vol. 3, 313–314); J925, dated 1634 (vol. 3, 457–462), and J1213, dated 1635–1636 (vol. 4, 351); Čemčemean (1993–1998): MSS V1506/804, 15th c. (vol. 8, col. 119); V1298/379, 17th c. (vol. 7, col. 505) and V1304/1183, 18th c. (vol. 7, col. 515); Kiwleserean (1961): MSS ITT101, dated 1767 (639–640) and ITT161, dated 1711 (1016). A manuscript of the Mechitarist Library in Vienna, namely W112 (14th -15th cc.) contains anonymous paraphrased excerpts in Armenian from Aristotle's *Analytics*: see Dashian (1895), 392.

14th century:

A M8132 (193^{r}–213^{v}): the last folio of the manuscript is lost;
B M7151 (77^{r}–93^{v}): a small manuscript, difficult to read; the upper margin, together with 2–3 lines, of almost all pages is damaged, and those lines are often illegible; odd grammatical forms (such as the verbal ending -աիլ instead of -ել) are used, some passages are omitted or paraphrased,[92] a large part (= Dav. *in APr.* Arm. [1967], 118.26–126.3: «(…) մարդ ներանձնաւոր» առնում […] որզոն՝ «Եթէ մարդ՝ և կենդանի») is missing in XII.3–8 (folio 90^{r});
P P240/106 (187^{r}–217^{v}).

17th century:

C M1763 (150^{r}–200^{v}), 1611–1613;
D M1686 (215^{r}–271^{v}), 1634;
E M1764 (73^{v}–92^{r}), 1651–1654;
G M1809 (97^{r}–126^{v}), before 1613;
H M3914 (393^{r}–419^{r}), 1634: contains scholia in the margins;
I M1714 (151^{r}–188^{r}), 1659;
J M1738 (259^{r}–277^{v}): contains scholia in the margins;
K M1744 (336^{r}–365^{r}), 1637;
L M1752 (102^{r}–136^{v}), 1651: contains scholia in the margins; there is a confusion of pages in Lectures VII–IX;
M M1916 (245^{r}–270^{v}), 1633;
N M2368 (449^{r}–480^{r}), 1640–1641;
O M1739 (307^{v}–330^{r}), 1646;
Q M1740 (384^{r}–407^{v}), 1634–1636;
R M1742 (513^{r}–540^{v}), 1653.

18th century:

S M1993 (11^{r}–16^{v}), 1731: contains only the first 3 lectures and scholia in the text;
T M1823 (350^{r}–385^{v}), 1731: contains scholia in the margins;
U M3207 (97^{r}–107^{v}): contains only the first 4 lectures;
V M464 (150^{v}–183^{v}), 1734;
W M1765 (73^{r}–99^{r}), 1738: contains scholia in the margins;

---

[92] Cf., for instance, the ending of Lecture I (I.8): Պիտանացու առաջիկայ իրողութիւնս (…) հասանելոց են չարիքն and B7151, 77^{v}–78^{r}: պիտանացու է և մեք ի տեսել բնութեանս, քանզի յէիցս մարդ միայն բնաւ երևեցաւ հաւաքող, զի այլ գոյութիւնք ոչ հաւաքեն, ոմանք ոչ կարելով և ոմանք պէտս ոչ ունելով: Զի երկնաինքն ինքնա/տեսք պէտս ոչ ունին: Իսկ անասունք չկարելով՝ անգիտանա[լն] (?) [զըն]թանուրն: Թէպէտ շուն ի ձեռն այլոց այլ ինչ գիտէ, այլ ըստ բնութեան և ոչ ըստ տրամախոհութեան: Յայտ է, զի ամենայն շուն զնոյն առնէ, բայց ամենայն մարդ հաւաքէ. ապա ուրեմն մարդ միայն հաւաքէ: Զի թէ հաւաքէին անասունք, պարուրէին սպանողաց. յայտ է, զի անգիտանալով աքաղաղք խայտան ընզերացն զենլոց, չգիտելով, թէ ի նոսա հասցէ չարն.

X M1691 (154^{r}–193^{v}), 1765;
Y M1826 (289^{r}–297^{v}), 1772;
Z M3005 (162^{r}–179^{r}), 1737;
α M2652 (147^{r}–157^{r}), 1771;
β M3555 (170^{r}–188^{v}), 1740;
γ M5741 (63^{r}): contains only one page, the beginning; the other pages are lost.

The manuscript tradition represented by these 28 items is quite complicated, and often a manuscript cannot be listed as belonging to a certain group. It was customary for some scribes to use more than one manuscript to copy a text, and those manuscripts contained variant readings quite different from one another. In such cases, when choosing between those readings and giving preference to a *varia lectio* in one manuscript and another in a second or third manuscript, copyists mixed various manuscript traditions together. Such mixing is noticeable in those 28 manuscripts containing David the Invincible's *Commentary on Aristotle's* Prior Analytics. In other cases, a scribe copied the text from one manuscript and then corrected it using another manuscript, again, confusing different traditions. However, despite all these difficulties, a certain grouping of the manuscripts is possible. We have tried to do that on the basis of such passages where striking *variae lectiones* or significant omissions in a number of manuscripts occur.

The division of the text into 14 lectures is always the same. As a rule, the summarizing pattern after each lecture, Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով և առաջիկայ պրակք ("Here, with the help of God, ends the present lecture"), is found in its complete form in the latest manuscripts. It is either totally absent from the earlier ones (e.g., P—P240/106) or occurs, irregularly, in shorter forms such as Ընդ այսոսիկ առաջիկայ պրակք ("Here ends the present lecture") or just Առաջիկայ պրակք ("The present lecture"). The lectures usually begin with the word Պրակք (= Πρᾶξις) and the corresponding number (P—P240/106 differs from the other earlier manuscripts in lacking the word Պրակք and simply indicating the lecture numbers in the margins).

The title of the work in the manuscripts is as follows:

«Վերլուծական» Արիստոտէլի—The *Analytics* of Aristotle (A—M8132);

«Վերլուծական» Արիստոտէլի վասն հաւաքման—The *Analytics* of Aristotle on Syllogism (B—M7151);

Արիստոտէ(ե)լի «Վերլուծական»—Aristotle's *Analytics* (C—M1763, D—M1686, H—M3914, J—M1738, K—M1744, L—M1752, O—M1739,

Q—M1740, R—M1742, S—M1993, T—M1823, W—M1765, Z—M3005, β—M3555);

Արիստոտէ(ե)լի «Վերլուծականն» է—This is Aristotle's *Analytics* (γ—M5741);

Դաւթի անյաղթ փիլիսոփայի մեկնութիւն ԴԺ-ան գլխոցն Արիստոտելի ի «Վերլուծականն»—David the Invincible Philosopher's Commentary in Fourteen Chapters on Aristotle's *Analytics* (E—M1764, F—Venice edition);

Սկիզբն և նախադրութիւն գրոց, որ ասի ըստ Յունաց «Անալաւտիկի» և հայերէն՝ «Յաղագս վերլուծութեան», արարեալ ի մեծ իմաստասիրաց (N—M2368 իմաստասիրէն) հելենացւոց Արիստոտէլէ (N—M2368 Արիստոտիղէ) և թարգմանեալ և մեկնեալ ի Դաւթէ փիլիսոփայէ (N—M2368 փիղիսոփայէ)—The Beginning and Preface of the Work Which According to the Greeks is Called *Analytikê* and *On Analysis* in Armenian; Written by the Great Greek Philosopher Aristotle and Translated and Interpreted by David the Philosopher (I—M1714, M—M1916, N—M2368, U—M3207);

Նորին Դաւթի փիլիսոփայի մեկնեալ զբանս զայս չորեքտասան գլխով՝ յԱրիստոտէլական «Վերլուծականացն»—A Work in Fourteen Chapters by the Same David Philosopher Interpreting the Aristotelian *Analytics* (V—M464);

Նորին Դաւթի քաջ փիլիսոփայի հաւաքեալ «Առաջնոց (Y—M1826 Առաջնոյ) վերլուծականացն» Արիստոտէլի, որ կոչի «Վերլուծական», և ըստ յունացն ասի «Անալօտիկէ»—[A Work] Compiled by the Same Skilful Philosopher David on Aristotle's *Prior Analytics*, Which is Entitled *Analytics* and According to the Greeks is Called *Analytikê* (X—M1691, Y—M1826, α—M2652);

No title (G—M1809, P—P240/106).

The omission of a large part of a sentence of XII.7 in 12 manuscripts, because of a *homoioteleuton*, allows us to divide the 28 items we have studied into 2 main groups. First, let us cite the passage:

Լուծումն սորին, եթէ՝ համազօրի այլում առաջարկութեան, որ ասէ՝ «Ոչ հարկաւոր զոք մարդ արդար զոլ», քանզի «Մարթի ոչ ումեք մարդումն արդար զոլ»՝ «Ոչ հարկաւոր զոք արդար զոլ» (The solution to this: it is equivalent to another premiss which says, "It is not necessary that a man is just," because "It is possible that no man is just" [means]: "It is not necessary that someone is just").

C—M1763, J—M1738, L—M1752, R—M1742, T—M1823, V—M464, W—M1765, X—M1691, Y—M1826, Z—M3005, α—M2652 and β—M3555 omit the underlined part. These manuscripts will form our Group 1. Despite this and other omissions in some manuscripts of the group, in

many other cases they seem to contain correct readings. Both printed texts, the Venice and Erevan editions, are largely based on Group 1. We should emphasize that sometimes it is quite difficult to choose between the *variae lectiones*, because, as noted above, the Greek original does not survive, and there is nothing to compare the Armenian translation with. Our Group 2 will include the other 13[93] manuscripts: A—M8132, B—M7151,[94] D—M1686, E—M1764, G—M1809, H—M3914, I—M1714, K—M1744, M—M1916, N—M2368, O—M1739, P—P240/106 and Q—M1740.

Another striking difference between the 2 groups is in XIII.1:

> Արդ, գոլն երկակի է. կամ այն, որ զսոսկ էութիւն յայտնէ, և զթարգ յեղանակի առաջարկութիւնս, վասն որոյ և «Յաղագս մեկնութեան» ճառեաց և աստ, և կամ զվճարեալ մարթն (Now, the actual is twofold: either that which reveals bare existence [and the premiss in question is without a mode], about which he spoke both in *On Interpretation* and here, or the actualized contingent).

Instead of զվճարեալ ("actualized"), Group 2, with one exception (վճարեալ in MS H—M3914 of Group 2), has a corrupted form which makes no sense. In most manuscripts it is զարելեալ[95] but occurs in variations:

> Group 1: C—M1763,[96] J—M1738, L—M1752, N—M2368,[97] R—M1742, T—M1823 (corrected *prima manu*), V—M464 (վճար ելեալ), W—M1765, X—M1691, Y—M1826, Z—M3005, α—M2652 (զվճառեալ), β—M3555 զվճարեալ;
> Exception: H—M3914 (Group 2) վճարեալ;
>
> Group 2: A—M8132 զյարարեալ, B—M7151, D—M1686, E—M1764 (զա եղեալ), G—M1809, I—M1714, K—M1744 (զարելել), M—M1916, O—M1739, P—P240/106, Q—M1740 զարելեալ (զար ելեալ).

---

[93] The remaining 3, namely S—M1993 (contains the first 3 lectures), U—M3207 (contains the first 4 lectures) and γ—M5741 (one page), have nothing to do with Lecture XII. However, taking into account the variant readings in what they contain, we may conclude that S—M1993 and γ—M5741 belong to Group 1, while U—M3207 belongs to Group 2.

[94] Here in M7151 folios, together with the passage in question, are missing (see above). Nevertheless, since this item seems to represent a manuscript tradition differing from the other group, it supposedly contained the passage.

[95] This corruption has taken place because of a confusion of the letters զ and վ.

[96] First written վարելեալ, then corrected վճարեալ, which means that the scribe used at least two manuscripts.

[97] This manuscript belongs to Group 2, but վճար is a correction *prima manu*: the underlying զարել is scratched away; the scribe copied the text from a manuscript of Group 2 and then corrected it according to a manuscript of Group 1.

The manuscripts within each group are far from being identical to one another throughout the text.[98] It is possible to create subgroups (we shall mark them 1a, 1b, 1c etc. for Group 1 and 2a, 2b, 2c etc. for Group 2), but there will remain separate manuscripts not belonging to any subgroup, and sometimes within the same subgroups the variant readings will be diverse.

In Group 1, perhaps 2 subgroups (1a and 1b) and 3 single manuscripts, C—M1763 (1c), T—M1823 (1d) and V—M464 (1e),[99] may be distinguished.

Subgroup 1a (J—M1738, L—M1752, R—M1742, S—M1993, W—M1765, Z—M3005, β—M3555)[100] omits a large part in the following passage (I.6–7): մի զսուտ գիտութիւն ընկալցուք և մի չար ինչ գործեսցուք: Արդ, պիտանացու առաջիկայ իրողութիւնս պարզ հաւաքման՝ և զայլ ինչ ի ձեռն այլոյ գտանել ("in order that we should not acquire false knowledge and should do nothing bad. Now, the present treatise on syllogism in general is also useful for finding one thing with the help of another"): the underlined part is omitted.

Subgroup 1b (X—M1691, Y—M1826 and α—M2652)[101] omits քանզի անկար ոչ գոլն հարկաւոր գոլ է ("because it is impossible not to be means it is necessary to be") in Lecture XIII.4.

In Lecture II.2, X—M1691, Y—M1826 and α—M2652 read զօրութեանց ("powers") instead of դրութեանց ("imposition": literally, "impositions") in the phrase յաղագս երկրորդ դրութեանց պարզ ձայնից ("about the second imposition of simple spoken sounds").

There are clearly two subgroups in Group 2 (we shall mark them 2c and 2d) and 3 separate items: A—M8132 (2a), B—M7151 (2b) and E—M1764 (2e).

In a few cases, A—M8132 contains readings, otherwise unattested, which seem to be the correct ones. For instance, in I.2, all the other manuscripts (as well as the Venice and Erevan editions) read: Որպէս յորժամ որք[102] անտառահարութեան մասն ասիցէ զնաւակառու-

[98] With one exception: O—M1739 is copied either directly from Q—M1740 or from another manuscript entirely identical with the latter.

[99] C—M1763 (1c) and V—M464 (1e) are in many passages identical.

[100] The one-page γ—M5741, too, probably belongs to this subgroup: in addition to textual affinity, it, like J—M1738 and W—M1765, has scholia in the margins (such as: J—M1738 մարդոյ կերպէն ասես թէ մարդ է ["from the man's shape you may say that it is a man"]—γ—M5741 կերպին անունն ասեմք մարդ է ["we say that the name of the shape is man"]).

[101] As well as Z—M3005 of Subgroup 1a.

[102] E—M1764 omits որք.

թիւն ("Just as one says that ship-building is part of tree-cutting"), which is illogical. In A—M8132 the sentence, at first written in the same way as in the other manuscripts, has afterwards been corrected *prima manu*: Որպէս յորժամ ոք զանտառահարութիւն մասն ասիցէ նաւակառութեան ("Just as one says that tree-cutting is part of ship-building").[103] At the beginning of Lecture II, all the manuscripts read Յետ դիտաւորութեան պիտանացուին, ասասցուք և զկարգն ("After the aim of usefulness, we shall also discuss the order"), which is incorrect. Arevšatyan[104] has added և ("and") between դիտաւորութեան պիտանացուին in angular brackets, meaning that no manuscript has this correct reading. In fact, A—M8132 contains և[105] and reads the passage as Յետ դիտաւորութեան <u>և</u> պիտանացուին, ասասցուք և զկարգն ("After the aim <u>and</u> usefulness, we shall also discuss the order").

Subgroup 2c includes I—M1714, M—M1916, N—M2368 and the incomplete U—M3207. Among these, based on evident similarities, we may also list the much older P—P240/106 and, to a lesser extent, G—M1809.[106] As already noted, I—M1714, M—M1916,[107] N—M2368 and U—M3207 have the same long title:

> Սկիզբն և նախադրութիւն գրոց, որ ասի ըստ Յունաց «Անալաւտիկի» և հայերէն՝ «Յաղագս վերլուծութեան», արարեալ ի մեծ իմաստասիրաց (N—M2368 իմաստասիրէն) հելենացւոց Արիստոտէլէ (N—M2368 Արիստոտիղէ) և թարգմանեալ և մեկնեալ ի Դաւթէ փիլիսոփայէ (N—M2368 փիղիսոփայէ)—The Beginning and Preface of the Work Which According to the Greeks is Called *Analytikê* and *On Analysis* in Armenian; Written by the Great Greek Philosopher Aristotle and Translated and Interpreted by David the Philosopher

Here are examples of passages where the manuscripts of this subgroup are identical. Lecture I.2: Քանզի պարտ է գիտել, եթէ մի իրողութիւն <u>ձայնեաց</u> Արիստոտէլ պարզաբար հաւաքմանն և ապացուցա-

[103] In Elias and John Philoponus, the saying appears in variations: Elias *in APr.* 71 (138).20–21 ὡς εἴ τις καὶ τῆς δρυοτομικῆς τέλος λέγοι τὴν ναυπηγίαν. Philop. *in APr.* 10.15–17 ὥσπερ ἂν εἰ καὶ γεωργὸς λέγοι σκοπὸν εἶναι αὐτῷ τῆς γεωργίας τὴν ἀρτοποιίαν καὶ δρυοτόμος τὴν ναυπηγίαν.

[104] Dav. *in APr.* Arm. (1967), 46.

[105] և occurs in one more manuscript, V—M464 (of Group 1), but is added later, very likely, when the copyist checked the text against a manuscript of Group 2.

[106] In a number of cases, A—M8132, too, has the same distinctive variant readings as the manuscripts of this subgroup. However, we would not list with certainty A—M8132 as belonging to Subgroup 2c.

[107] I—M1714 almost always repeats M—M1916, which is a bit older. N—M2368 and U—M3207 are sometimes slightly different.

կանումն. G—M1809, I—M1714, M—M1916, N—M2368, P—P240/106 and U—M3207 read, most probably correctly, ձաւնեաց/ձօնեաց ("devoted" or "dedicated")[108] instead of ձայնեաց ("called," "declared" or "sounded"): "For one should know that Aristotle devoted a single treatise to syllogism in general and demonstrative syllogism."

Lecture I.3: Եւ պարտ է գիտել, եթէ հինգ են տեսակք հաւաք-մանց՝ ապացուցական, տրամաբանական, ճարտասանական, իմաստական, քերթողական, որ և առասպելախառնումն (cf. Dav. *in APr*. Arm. [1932²], 470 and Dav. *in APr*. Arm. [1967], 40)—"And one should know that there are five species of syllogism: demonstrative, dialectical, rhetorical, sophistical and poetical, that is, fictitious." G—M1809, I—M1714, M—M1916, N—M2368, P—P240/106, U—M3207 (and A—M8132) read առասպելումն (a corrupt form) instead of առասպելախառնումն ("mixed with myth" in the dative case, which makes no sense). The *variae lectiones* in the other manuscripts are: B—M7151 առասպելական ("mythical"), V—M464 առասբ (corrected պ in the margin) ելական; H—M3914, J—M1738, K—M1744, L—M1752, O—M1739, Q—M1740, R—M1742, S—M1993, T—M1823, W—M1765, X—M1691, Y—M1826, Z—M3005, α—M2652, β—M3555, γ—M5741 առասպելականումն, C—M1763 առասբելական (ա-կան is added above) ումն, D—M1686 առասպելական (ան is added above) ումն; E—M1764 առասբելախանումն. Thus, unlike the Venice and Erevan editions, none of the 28 manuscripts reads առասպելա-խառնումն (the corrupted reading of E—M1764, առասբելախա-նումն, is comparatively closer to it). The correct word was probably առասպելուտն (= μυθώδης—"fictitious"),[109] which means that the subgroup in question has the reading (առասպելումն) closest to the correct one. Doubtlessly, the majuscule letter Տ and the minuscule մ have been confused.

Lecture I.8: Իսկ անասունք, որպէս ոչ կարօղ գոլով—"And the irrational [do not syllogize], being unable to." G—M1809, I—M1714, M—M1916, N—M2368, P—P240/106 and U—M3207 erroneously add պէտս ("need") after ոչ ("no"): Իսկ անասունք՝ որպէս ոչ պէտս կարօղ գոլով (in N—M2368 պէտս is written and then deleted).

---

[108] A—M8132 and V—M464 too have the same reading but in the latter, ձօնեաց is a correction in the margin.

[109] The terms are the same as in David *in Cat*. Arm., 207: քերդողական առասպե-լուտն.

Many other examples may be adduced, where these manuscripts, either all or some of them, are identical (or almost identical).

Subgroup 2d includes D—M1686, H—M3914, K—M1744, O—M1739 and Q—M1740. Here are striking instances of the homogeneity of these manuscripts.

Lecture I.4:

> Քանզի լծեն ընդ տրամաբանականումն զճարտաասանականն, իսկ ընդ իմաստականումն՝ զքերթողականն: Եւ ստորանիւթեն այսպէս. երեք միայն են տեսակք, քանզի հինգ են ամենեքեան, որովք ճանաչեմք ինչ և գիտեմք ("For they unite the rhetorical with the dialectical and the poetical with the sophistical. And they establish this as follows: there are only three species, because all [the capacities] by which we cognize and know something are five").

In addition to some other differences (from one another as well), D—M1686, H—M3914, K—M1744, O—M1739 and Q—M1740 differ from the other manuscripts in putting, erroneously, երեք միայն են տեսակք ("there are only three species") before և ստորանիւթեն այսպէս ("and they establish this as follows"), and omitting ամենեքեան ("all"): H—M3914, K—M1744, O—M1739, Q—M1740 have իսկ ընդ իմաստականումն զքերդողականն ("and the poetical with the sophistical") after և ստորանիւթեն այսպէս ("and they establish this as follows"). O—M1739, Q—M1740 are later corrected (the numerals 1 [ա] and 2 [բ]) are added above the phrases to indicate the correct sequence). The passage in these manuscripts is corrupted as follows:

> D—M1686 Քանզի լծեն ընդ տրամաբանականումն զճարտանականն, իսկ ընդ իմաստականումն՝ զքերդողականն: Երեք միայն են տեսակք, և սուտ ստորանիւթեն այսպէս. քանզի հինգ են, որովք ճանաչեմք ինչ և գիտեմք; H—M3914, K—M1744, O—M1739, Q—M1740 Քանզի լծեն ընդ տրամաբանականումն զճարտաասանականն: Երեք միայն են տեսակք, և ստորանիւթեն (H—M3914 ստորնիւթեն) այսպէս և սուտ. իսկ ընդ իմաստականումն՝ զքերդողականն, քանզի հինգ են, որովք ճանաչեմք ինչ և գիտեմք.

Lecture I.6–7: Որպէս զի մի զսուտ գիտութիւն ընկալցուք և մի չար ինչ գործեսցուք (…) ոչ զամենայն ինչ թագոյց բնութիւնս, զի ոչ կարող զոյր գտանել ինչ ոք ("in order that we should not acquire false knowledge and should do nothing bad (…) nature did not conceal everything [or else one would not be able to find anything]"). D—M1686, H—M3914, K—M1744, O—M1739, Q—M1740 read կարծեսցուք ("regard as") instead of գիտութիւն ընկալցուք ("acquire knowledge") and ինչ գտանել ոք instead of գտանել ինչ ոք (the word order is different).

Lecture IX.4: ի բաց բառնան զհաւաքաբանութիւն՝ որպէս զգործի մտահասութեան (“[who] reject syllogism as an instrument of apprehension”). Instead of զգործի մտահասութեան (“an instrument of apprehension”), these manuscripts have corrupt readings: D—M1686 զգործի նմա տհասութեան, H—M3914, K—M1744, O—M1739, Q—M1740 զգործի ի նմա տհասութեան:[110]

In the following passage of the same Lecture IX (IX.5), this subgroup contains a distinct *varia lectio*: Ձերովք իսկ ըմբռնեցայք թևօք ըստ առասպելումս, ով մակունակաք (“You are caught by your own feathers according to the fable, o Ephectics!”). D—M1686 reads մականուանակաք and H—M3914, K—M1744, O—M1739, Q—M1740 read մականունակաք (both forms would mean “nicknamed”) instead of մակունակաք (“Ephectics”), and, correctly, ով (as most manuscripts unlike the Venice and Erevan editions: see note 112) instead of որպէս: ով մականու(ա)նակաք—o nicknamed! (“You are caught by your own feathers according to the fable, o nicknamed!”). This reading, too, is a corrupted form,[111] though it would seem more logical (because here David argues with the group of philosophers nicknamed “Ephectics”) than մանկունակաք associated with the word մանկունք (“children”), which makes no sense. Copyists have changed մակունակաք (= ἐφεκτικοί), which they did not comprehend, into more “understandable” words.[112]

However, there are also passages where the manuscripts of this Subgroup, 2d, do not repeat one another. For instance, Lecture I.3:

> Եւ թէ հաւասարք են միմեանց ճշմարիտն և սուտն, լինի ճարտասանականն. և ճարտասանականումս միայնում ասին զոլ կացմունք և վէճք և անվէճք՝ առ ի նոցանէ միայն եղանակելիք: Իսկ եթէ առաւել է ճշմարիտն քան զսուտն՝ լինի տրամաբանականն. իսկ

[110] E—M1764, not of this subgroup, but of the same Group 2, has another corrupted reading: զգործի հասութեան.

[111] See a discussion of this passage in the section “The Problem of the Translator” and in note 39.

[112] The variant readings in the other manuscripts are as follows: A—M8132, B—M7151, C—M1763, E—M1764, G—M1809, I—M1714, J—M1738, L—M1752, M—M1916, N—M2368, P—P240/106, R—M1742, T—M1823, V—M464, W—M1765, X—M1691, Y—M1826, Z—M3005, α—M2652, β—M3555 ով instead of որպէս; C—1763, E—M1764, G—M1809, I—M1714, J—M1738, L—M1752, M—M1916, R—M1742, T—M1823, V—M464, W—M1765, Z—M3005, X—M1691, Y—M1826, α—M2652, β—M3555 մանկունակաք; A—M8132, B—M7151, N—M2368, P—P240/106 մակունակաք (the correct reading). The corruption of the word in the manuscript tradition could be traced as follows: մակունակաք → մականունակաք → մականուանակաք → մանկունակաք.

> եթէ առաւել է սուտն քան զճշմարիտն՝ լինի իմաստականն (“And if truth and falsity are equal to each other, it is rhetorical, and only in the rhetorical are said to be both disputable and undisputable issues, solely from which they can be formed; but when there is more truth than falsity, it is dialectical, and when there is more falsity than truth, it is sophistical”).

D—M1686, H—M3914 and K—M1744 read տրամաբանականն (“dialectical”) instead of ճարտասանականն (“rhetorical”). D—M1686 omits Իսկ եթէ առաւել է ճշմարիտն քան զսուտն՝ լինի տրամաբանականն (“But when there is more truth than falsity, it is dialectical”). H—M3914, K—M1744 omit և ճարտասանականումս միայնում ասին զոլ կացմունք և վէճք և անվէճք, առ ի նոցանէ միայն եղանակելիք: Իսկ եթէ առաւել է ճշմարիտն քան զսուտն՝ լինի տրամաբանականն (“and only in the rhetorical are said to be both disputable and undisputable issues, solely from which they can be formed; but when there is more truth than falsity, it is dialectical”). O—M1739, Q—M1740 contain the passage in a complete form.

Thus, summarizing the foregoing analysis, we may state that the 28 manuscripts in question can be divided into 2 main groups, which, in their turn, include subgroups and single manuscripts—the only surviving witnesses to other subgroups, which perhaps once existed. Here are those groups, subgroups and single manuscripts:

GROUP 1

C—M1763, J—M1738, L—M1752, R—M1742, S—M1993, T—M1823, V—M464, W—M1765, X—M1691, Y—M1826, Z—M3005, α—M2652, β—M3555, γ—M5741.

Subgroups

1a: J—M1738, L—M1752, R—M1742, S—M1993, W—M1765, Z—M3005, β—M3555, γ—M5741
1b: X—M1691, Y—M1826, α—M2652

Single manuscripts

1c: C—M1763
1d: T—M1823
1e: V—M464

GROUP 2

A—M8132, B—M7151, D—M1686, E—M1764, G—M1809, H—M3914, I—M1714, K—M1744, M—M1916, N—M2368, O—M1739, P—P240/106, Q—M1740, U—M3207.

Subgroups

2c: G—M1809, I—M1714, M—M1916, N—M2368, P—P240/106, U—M3207
2d: D—M1686, H—M3914, K—M1744, O—M1739, Q—M1740

Single manuscripts

2a: A—M8132
2b: B—M7151
2e: E—M1764

Remarks on the Present Edition

This edition of the Armenian text of David's *Commentary on Aristotle's* Analytics is a revised reproduction of Dav. *in APr*. Arm. (1967) based on five manuscripts of the Matenadaran (see the previous section ["Classification of the Manuscripts"]) and Dav. *in APr*. Arm. (1833, reprinted 1932). By "revised" we mean that those five manuscripts and the Venice edition have been carefully checked again and changes have been made both in Arevšatyan's main text and the *variae lectiones*. For though he had selected the five best manuscripts of the Matenadaran and in general prepared a good edition, his text and critical apparatus, in our view, are not always accurate (they also contain typographic errors). We have numbered the paragraphs of Dav. *in APr*. Arm. (1967) and sometimes re-divided them according to the logic of what David says. In certain cases, we have preferred readings of the manuscripts different from those chosen by Arevšatyan, citing his reading in footnotes as a *varia lectio* (marked Ar). Furthermore, when encountering what in our opinion are obvious mistakes on the part of copyists, we have corrected them giving a corresponding footnote marked with *corr*. (or *del*. when we have deleted some words or expressions, regarding them as later interpolations).

Since the other 22 late manuscripts of the Matenadaran and P240/106, which we have scrupulously studied, do not add much to Arevšatyan's edition, they are mostly not reflected in our text. However, a few readings in them deserving attention have been taken into account and provided with necessary notes.

The words and phrases in square brackets are our additions to the translated texts to make the context clearer. In Appendix I, parallel or relevant passages (not comprehensive) from works of other commentators of Aristotle and David himself are cited; Appendixes II and III contain examples of grammatical and lexical grecisms.

ARMENIAN TEXT AND TRANSLATION

ԴԱՒԻԹ ԱՆՅԱՂԹ

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ Ի «ՎԵՐԼՈՒԾԱԿԱՆՆ» ԱՐԻՍՏՈՏԷԼԻ

[Պրակք Ա]

1. Դիտաւորութիւն Արիստոտէլի ի «Վերլուծականն» է՝ բուռն հարկանել զպարզ հաւաքմանէ: Այլ եթէ է դիտաւորութիւն «Առաջնոյ վերլուծականաց» պարզ հաւաքման, զիա՞րդ վաղվաղակի ի սկզբանս ասէ. «Նախ ասել արժան է՝ յաղագս զի՞նչ և որո՞յ խոհմունսն. և եթէ՝ սակս ապացուցի և մակացութեան ապացուցականի»: Եւ ահա վաղվաղակի ի նախերգանէս ապացուցի յիշումն առնէ:

2. Առ որս ասեմք, եթէ ոչ ինչ անտեղի է և յաղագս պարզ հաւաքման ելոյ դիտաւորութեան՝ ճառել և յաղագս ապացուցի, և զնոյն դիտաւորութիւն զոլ

---

2 Title: A Վերլուծական Արիստոտէլի; B Վերլուծական Արիստոտէլի վասն հաւաքման. The text begins from the third paragraph: [Եւ պ]արտ է գիտել. CD Արիստոտէլի վերլուծական; EF Դաւթի անյաղթ փիլիսոփայի մեկնութիւն չո-րեքտասան գլխոց (E գլխոցն) Արիստոտէլի ի Վերլուծականն. **4** ACDE ի վերլուծականէն բուռն. **6** ACDE om. ասէ. **7** զի՞նչ յաղագս և որո՞յ corr. յաղագս զի՞նչ և որո՞յ; AFAr զի՞նչ և յաղագս որո՞յ; D om. զի՞նչ և. | A խորհմունս; D խոհումս. **8** AF ի նախերգանիս.

DAVID THE INVINCIBLE

COMMENTARY ON ARISTOTLE'S *[PRIOR] ANALYTICS*

Lecture I

1. Aristotle's aim in the *Analytics* is to treat syllogism in general;[1] but if the aim of the *Prior Analytics* is syllogism in general, why does he say at the very beginning: "First we should say about what and of what the inquiry is, and that it pertains to demonstration and demonstrative science"?[2] Thus, immediately, from the preface[3] [onwards], he makes mention[4] of demonstration.

2. To this, we say that although the aim is concerned with syllogism in general, it is by no means strange to speak about demonstration as

[1] "Syllogism in general"—պարզ հաւաքումն, which might seem to mean "simple syllogism" (պարզ is usually an adjecive meaning "simple"), but the aim of the *Analytics* is not to discuss "simple syllogism" (*ἁπλοῦς συλλογισμός) and Aristotle does not use this expression at all. Instead, we find "syllogism in general" (συλλογισμὸς ἁπλῶς) in the *Analytics* 41a 5. Thus, պարզ հաւաքումն, strange as it may seem, means "syllogism in general"; cf. the following parallels in other authors (cf. Alex. Aphr. *in APr.* 13.23–25 προτάσει πρὸς τὸν κοινῶς καὶ ἁπλῶς συλλογισμὸν χρώμεθα. Ammon. *in APr.* 4.3 περὶ ἁπλῶς συλλογισμοῦ λέγει. Philop. *in APr.* 5.5 ὁ ἁπλῶς συλλογισμός). In other passages (I, 2, 6), the translator of David writes պարզաբար հաւաքումն; պարզաբար is the adverbial form of պարզ and the exact translation of ἁπλῶς. The adjective պարզ alongside "syllogism" here and otherwhere (I, 2, 6; II, 1, 3–5 etc.) is perhaps a result of scribal "correction" (someone has been puzzled by the use of an adverb with a noun and has left out the averbial ending -աբար). That պարզ հաւաքումն reflects the Greek ἁπλῶς συλλογισμός is also corroborated by VII.1, where in connection with the same phrase (հաւաքման [հաւաքաբանութեան] ելոյ դիտաւորութեան—"the aim is concerned with syllogism") also occurring in I, 2, հանուր ("general") is used instead of պարզ. Cf. also Dav. *Prol.* Arm. 52.20 ընդհանուր—Dav. *Prol.* 21.34 ἁπλῶς.

[2] 24a 10–11 Πρῶτον εἰπεῖν περὶ τί καὶ τίνος ἐστὶν ἡ σκέψις, ὅτι περὶ ἀπόδειξιν καὶ ἐπιστήμης ἀποδεικτικῆς. Our translation of this Aristotelian passage (and others as well) literally corresponds to the Armenian version of David. Cf. Cooke and Tredennick (1967[5]), 199: "Our first duty is to state the scope of our inquiry, and to what science it pertains: that it is concerned with demonstration, and pertains to a demonstrative science"; Barnes (1995[6]), 39: "First we must state the subject of the enquiry and what it is about: the subject is demonstration, and it is about demonstrative understanding."

[3] "From the preface": cf. Philop. *in APr.* 10.3 ἐκ προοιμίων.

[4] "Makes mention": յիշումն առնէ (cf. Dav. *in Isag.* Arm. 54.1 յիշեաց—Dav. *in Isag.* 118.17 μνείαν ἐποιήσατο.).

և յաղագս ապացուցի: Որպէս յորժամ ոք զանտառահարութիւն մասն ասիցէ նաւակառութեան. զի յաղագս նորա լինի: Եւ դարձեալ երակահատութեան ասիցէ զառողջութիւն գոլ կատարումն, զի սակս նորա եղանի: Բայց ուսոյց և այլ պատճառ՝ եթէ որպէս «Վերլուծականացն» պարզաբար կատարումն ապացոյցն է, իսկ որպէս «Առաջնոց վերլուծականացն» դիտաւորութիւն՝ բուռն հարկանել զպարզ հաւաքմանէ: Տայ և զմիւս ևս պատճառ. եթէ որպէս ևս ըղձալի կամելով առնել զառաջիկայ շարագրածս՝ զպիտանացուն, որ ի նմայն, յառաջագոյն քարոզէր, զի պիտանացու է պարզաբար հաւաքումն: Այս է քննութիւն պարզաբար հաւաքման յապացուցական հաւաքմանէ: Քանզի պարտ է գիտել, եթէ մի իրողութիւն ձօնեաց Արիստոտէլ պարզաբար հաւաքմանն և ապացուցականումն՝ զչորս ճառս «Վերլուծականացն» պատուեալ և զպարզաբար հաւաքումն շարամերձելով զնա լաւագունումն տեսակումն, այս ինքն՝ ապացուցականում պատմելոյ, զապացուցականն շարամերձելով ընդհանուր սեռումն:

---

1 CDEFAr անտառահարութեան. **2** CDEFAr զնաւակառութիւն. | ACDE om. զի. **3** A ուսա; E ուսաց. **4** EFAr պատճառս. | ACDE և եթէ. **5** FAr յԱռաջնոց. | գիտութեան corr. դիտաւորութիւն. **7** DE զպիտանացուէ. **8** A քարոզէ. | A պարզ. **9** A պարզ. | E ապացուցական. **10** CDEFAr ձայնեաց. **13** պատմելոց corr. պատմելոյ.

well, and that the same aim is also concerned with demonstration. As when one says that tree-cutting is part of ship-building,[5] because it is for ship-building. Similarly, one may say that the end of phlebotomy is health, because it is for health. But he also offered[6] another reason [to show] how, in general, the end of the *Analytics* is demonstration, and how[7] the aim[8] of the *Prior Analytics* is to treat syllogism in general; he gives this other reason too: as if, wishing to make the present writing more attractive, he first proclaimed its usefulness[9]: that syllogism in general is useful.[10] This is an investigation into syllogism in general in connection with demonstrative syllogism.[11] For one should know that Aristotle devoted[12] a single treatise to syllogism in general and demonstrative syllogism, dedicating the four books of the *Analytics* [to them], attaching syllogism in general to its best species, namely the one explained as [being] demonstrative, and attaching the demonstrative to the whole genus.

---

5 "Tree-cutting is part of ship-building": the reading of M8132: զանտառահարութիւն (accusative) instead of անտառահարութեան (genitive: "of tree-cutting") and նաւակառութեան (genitive: "of ship-building") instead of զնաւակառութիւն (accusative).

6 "Offered": literally, "taught" or "explained" (ուսոյց).

7 "And how": իսկ որպէս = *ὥς δέ.

8 "The aim" (գիտութեան corr. դիտաւորութիւն): the manuscripts and printed texts read գիտութեան ("of the knowledge"), which makes no sense in this context ("[the end] of the knowledge of the *Prior Analytics* is to treat syllogism in general") and is obviously a corrupted form of դիտաւորութիւն ("aim"): cf. I, 1 and Elias *in APr.* 71(138).23–24.

9 "Its usefulness": literally, "the usefulness, which is in it" (զպիտանացուն, որ ի նմայն).

10 "But he also offered another reason … first proclaimed its usefulness: that syllogism in general is useful": the cause-effect relation of this passage is obscure. Nevertheless, what David means here becomes clear from I, 6, where he writes: "In fact, the present treatise is useful thanks to demonstrative syllogism." Thus, David probably wants to say: Aristotle gives another reason to make his reference to demonstration at the beginning of his work (though his purpose is to discuss syllogism in general) understandable. By that same reference, he also hints at the usefulness of his work (since the usefulness derives from demonstrative syllogism). We should add, however, that in reality Aristotle offers no reasons at all for what he says—the question, and its possible answers, were introduced by his commentators.

11 "In connection with demonstrative syllogism": literally, "from demonstrative syllogism" (յապացուցական հաւաքմանէ).

12 The v.l. ձօնեաց ("devoted") of M464, M1714, M1809, M1916, M2368, M3207, M8132 and Paris manuscript no. 240/106 (hereafter P 240/106), instead of ձայնեաց ("called"); cf. Dav. *in APr.* Arm (1932^2), 470 and Dav. *in APr.* Arm. (1967), 40 (of those manuscripts, Arevšatyan has used only M8132).

3. Եւ պարտ է գիտել, եթէ հինգ են տեսակք հաւաքմանց՝ ապացուցական, տրամաբանական, ճարտասանական, իմաստական, քերթողական, որ և առասպելուտն: Բայց հինգ են վասն այսր պատճառի. կամ ամենևին ճշմարտեն, և լինի ապացուցականն, կամ ամենևին ստեն, և լինի քերթողականն. և կամ է ինչ որ ճշմարիտ, և է ինչ որ սուտ: Եւ թէ հաւասարք են միմեանց ճշմարիտն և սուտն, լինի ճարտասանականն. և ճարտասանականումն միայնում ասին զոլ կացմունք և վէճք և անվէճք՝ առ ի նոցանէ միայն եղանակելիք: Իսկ եթէ առաւել է ճշմարիտն քան զսուտն՝ լինի տրամաբանականն, իսկ եթէ առաւել է սուտն քան զճշմարիտն՝ լինի իմաստականն:

4. Բայց ոմանք ասեն, եթէ երեք միայն են տեսակք հաւաքման՝ ապացուցական, տրամաբանական, իմաստական. քանզի լծեն ընդ տրամաբանականումն զճարտասանականն, իսկ ընդ իմաստականումն՝ զքերթողականն: Եւ ստորանիւթեն այսպէս. երեք միայն են տեսակք, քանզի հինգ են ամենեքեան, որովք ճանաչեմք ինչ և գիտեմք. զգայութիւն, երևակայութիւն, կարծիք, տրամախոհութիւն, միտք: Քանզի գիտելին կամ արտաքոյ է, կամ ի ներքս,

---

1 B զի. | B տեսակ վասն. **2** B մասնական. **3** A առասպելումն; B առասպելական; CD առասպելականումն; E առասբելախանումն; FAr առասպելախառնումն: corr. առասպելուտն. | Ar և instead of բայց. | Del. որոյ անուն և դիմեն after պատճառի (A զի յորոց անուն և դիմեն; B զի յոր անուն և դիմեն; CD յորոյ յանուն և դիմեն after պատճառի). **5** A կամ է ինչ ճշմարիտ և է որ սուտ; B կամ է ինչ որ ճշմարտէ և է ինչ որ ստէ. | ACDE որք եթէ instead of և թէ; B եթէ instead of և թէ. **6** B om. ճշմարիտն և սուտն. | D տրամաբանականն instead of ճարտասանականն. **6–7** B ճարտասանականումն միայն ասի. **7** B om. զոլ. **8** A եղանելիք. | B առաւելու. | AD om. է. **8–9** D om. Իսկ եթէ առաւել է ճշմարիտն քան զսուտն՝ լինի տրամաբանականն. **9** B առաւելու. | B մասնական. **10** B Ոմանք երեք ասեն տեսակ հաւաքմանց. **11** B մասնական. **11–12** B զի լինի ճարտասանականն ընդ տրամաբանականովն և քերթողականն ընդ մասնականաւն. **12–14** D զքերդողականն: Երեք միայն են տեսակք, և սուտ ստորանիւթեն այսպէս. քանզի հինգ են, որովք ճանաչեմք. **13** B om. երեք միայն են տեսակք, քանզի. **13–14** B ամենայն ինչ, որով. **14** B և գիտեմք ինչ. | B սզայութիւն հասարակ. | A երևակացութիւն (passim). **15** B զի. | AE ի ներքոյ.

3. And one should know that there are five species of syllogism: demonstrative, dialectical, rhetorical,[13] sophistical and poetical, that is, fictitious.[14] And they are five for the following reason:[15] either [the premisses] are wholly true, and [the syllogism] is demonstrative, or they are wholly false, and it is poetical; or else something is true and something is false.[16] And if truth and falsity are equal to each other, it is rhetorical, and only in the rhetorical are said to be both disputable and undisputable issues,[17] solely from which they[18] can be formed; but when there is more truth than falsity, it is dialectical, and when there is more falsity than truth, it is sophistical.

4. But some people say that there are only three species of syllogism: demonstrative, dialectical and sophistical;[19] for they unite the rhetorical with the dialectical and the poetical with the sophistical. And they establish this as follows: there are only three species, because all [the capacities] by which we cognize and know[20] something are five: perception, imagination, opinion, thought and reason.[21] For the knowable is either

---

[13] Cf. 68b 10–11 οὐ μόνον οἱ διαλεκτικοὶ καὶ ἀποδεικτικοὶ συλλογισμοὶ (…) ἀλλὰ καὶ ῥητορικοί.

[14] Քերթողական, որ և առասպելախառնումն ("poetical, that is, mixed with myth") in Dav. in *APr*. Arm. (1932²), 470 and Dav. *in APr*. Arm. (1967), 40: քերթողական is in the nominative case while առասպելախառնումն is in the dative case, which does not make sense. Apparently, this is a scribal corruption. M8132, as well as M1714, M1809, M1916, M2368, M3207 and P 240/106 read առասպելումն which, too, is a corrupted form but provides a key to the correct reading. The minuscule letter մ and the majuscule Տ are very alike, and it is beyond any doubt that the original reading was առասպելուտն (= μυθώδης): քերթողական, որ և առասպելուտն—"poetical, that is, fictituous"). The terms are exactly the same as in Dav. *in Cat*. Arm. 207 քերդողական առասպելուտն.

[15] Here the manuscripts contain an obscure expression, probably, a later gloss, which we have deleted: որոյ (զի յորոց or զի յոր or յորոյ) անուն (յանուն) և դիմեն (literally, something like "to the name of which they move").

[16] We have translated literally the Armenian passage է ինչ որ ճշմարիտ, և է ինչ որ սուտ which slightly differs from the Greek πῇ μὲν ἀληθεῖς πῇ δὲ ψευδεῖς occurring both in Elias *in APr*. 72(139).5–12 and in Dav. *in Cat*. 116.35–117.11.

[17] "Undisputable": անվէճ (ἀσύστατος, which the *LSJL* [s.v. ἀσύστατος, 7] translates "incapable of proof": an adjective for self-evident propositions).

[18] "They": i.e., the rhetorical syllogisms.

[19] John Philoponus (*in APr*. 2.23–4.25), like Ammonius (*in APr*. 2.10–13: see the citation in Appendix I), mentions three species of syllogisms (demonstrative, dialectical and sophistical). He discusses them at length, stating that the demonstrative are always truthful, the dialectical are sometimes false, and the sophistical are always false.

[20] Ճանաչեմք և գիտեմք, which is probably a doublet rendering for γινώσκομεν.

[21] Cf. Kendall and Thomson (1983) 109: "… There are five capacities for acquiring knowledge: sensation, imagination, opinion, reflection and reason."

բայց է մասնական ամենայն իրօք: Վասն զի զգայութիւնք զմասնականացն բնաւորեցան բուռն հարկանել: Այլ և երևակայութիւն զմասնականացն բուռն հարկանէ. քանզի զոր ինչ առնու ի զգայութեանց՝ զայն պահէ. վասն որոյ և երևակայութիւն յորջորջի, այս ինքն՝ երևեցելոցն կացումն: Իսկ կարծիքն զընդհանուրսն գիտեն, նոյնպէս և՝ տրամախոհութիւն և միտք: Այլ կարծիք՝ առանց գիտելոյ զպատճառսն, իսկ միտք ի վեր քան զպատճառսն, իսկ տրամախոհութիւն՝ ըստ պատճառաց:

5. Արդ, երեք են տեսակք հաւաքման՝ այսպէս և ըստ այսմ յեղանակում: Ոչ զգայութիւնք և ոչ երևակայութիւնք, քանզի և նա ի զգայութեանց առնու, և ոչ միտք հաւաքեն, որպէս ինքնատեսողք ամենայն իրաց: Այլ և՝ ոչ կարծիք, քանզի կարծիք զեզրակացութիւն միայն գիտէ: Բայց միայն տրամախոհութիւն է, որ հաւաքէ: Եւ սա կամ ի միտ առնու զնախադասութիւն, այս ինքն է՝ զառաջարկութիւն, և առնէ զապացուցական, որ ի պատճառաց և յառաջնոց, և կամ՝ ի կարծեաց, և առնէ զտրամաբանականն, և կամ՝ ի զգայութենէ, և առնէ զիմաստականն: Ապա երեք ուրեմն են տեսակք հաւաքմանն:

6. Յետ որոյ ասասցուք զպիտանացուն: Արդարև պիտանացու առաջիկայ իրողութիւնս յապացուցական հաւաքմանէ: Քանզի ոչ կարող զոյ գեղեցիկ գրել այնպիսին, որ բնաւ իսկ ոչ գիտէ գրել. նոյնպէս և՝ ոչ գեղեցկաբար հաւաքել այն, որ ոչ գիտէ՝ զի՞նչ է պարզաբար հաւաքումն: Իսկ ապացուցական հաւաքումն պիտանացու զոյ յամենայն իմաստասիրութեան՝ ի տեսականն և ի գործականն. որպէս զի զցուցեալսն ի տեսականումն ճշմարտապէս՝

---

1 B բայց մասնական որպէս իրօք, զի. | A սզայութիւնք. **2** B om. բնաւորացան. | B om. այլ. **2–3** B om. զմասնականացն բուռն հարկանէ, քանզի. **2** D զմասնաւորացն. **4** B լսելի instead of յորջորջի. | B երևելեացն. **6** B պատճառն. **7** B ըստ պատճառին. **8** B հավաքաբանութեան; E հաւաքմանն և. | B om. այսպէս և. | A օրինակում; B եղանակի. **9** B ոչ զգայութիւն հաւաքէ և ոչ. **10** B որպէս ինքնատես ամենայնի. **12–13** B Եւ սայ դարձեալ կամ ի մտաց առնու զնախատեսութիւն, որ է առաջարկութիւն. **15** BCDEFAr զմասնականն. | E ումեմն. **15–16** B տեսակ հաւաքման և ոչ հինգ. **17** B պիտանի. **17–18** B om. առաջիկայ իրողութիւնս. **18** Քանզի որ corr. Քանզի. | CDE ոչ որք. **18–19** B որպէս ոչ կարէ գեղեցիկ գրել, որ ոչ կարէ. **19** AE այնպէս; D այսպէս. | այնպիսին corr. այնպիսին, որ. | B նոյնպէս ոչ կարէ. **20** B om. այն. | B գիտէ, թէ. | D պարզ. | B և instead of Իսկ. **21** B է instead of զոյ. | D ամենայն. **22** AB ի գործնական. | Ar [մի].

outside or inside, but certainly particular,[22] because it is natural for the senses to grasp particulars. Imagination, too, grasps particulars, for it retains what it takes from the senses. This is why it is called "imagination," which means "placement of appearances."[23] And opinion knows universals, as thought and reason [do], but opinion [does so] without knowing the causes, while reason is superior to causes, and thought is based on causes.

5. Thus, in this way there are three species of syllogism. Neither the senses nor imagination, because it takes from the senses, nor reason, seeing everything by itself, syllogize. Nor does opinion, for it merely knows the conclusion. So it is only thought that syllogizes. And it either takes into the mind a proposition, i.e., a premiss,[24] and makes a demonstrative syllogism from causes and antecedents, or thought proceeds from opinion and makes a dialectical syllogism, or else it proceeds from perception and makes a sophistical syllogism. Consequently, there are three species of syllogism.

6. Next, we should discuss the usefulness. In fact, the present treatise is useful thanks to demonstrative syllogism.[25] For someone is unable to write properly if he does not in the least know how to write.[26] Likewise, someone is unable to syllogize properly if he does not know what syllogism in general is. And demonstrative syllogism is useful in all of philosophy, both theoretical and practical, in order that we should regard as

---

[22] "But certainly particular": the text here contradicts what David says next (that the knowable things are both particular and universal) and is probably corrupt. Cf. Elias *in APr.* 72[139].18–22 in Appendix I.

[23] "'Imagination,' which means 'placement of appearances'": a play on words: երևակայութիւն (φαντασία)—երևեցելոցն կացուծս (*τῶν φανέντων στάσις), which cannot be expressed in English.

[24] զՆախադասութիւն, այս ինքն է զառաջարկութիւն—"a proposition, i.e., a premiss": այս ինքն է զառաջարկութիւն ("i.e. a premiss") seems to be the translator's addition.

[25] "Thanks to demonstrative syllogism": literally, "from demonstrative syllogism" (յապացուցական հաւաքմանէ).

[26] Literally, "For he, who is unable to write properly, does not in the least know how to write" (քանզի որ ոչ կարող զոյ գեղեցիկ գրել՝ այնպիսին բնաւ իսկ ոչ գիտէ գրել). The text is apparently corrupted, so we have deleted որ ("he") after քանզի and added it to այնպիսին: cf. Elias *in APr.* 72(139). 32–33 (see in Appendix I).

ճշմարիտ կարծեսցուք, որպէս զի մի զսուտ գիտութիւն ընկալցուք և մի չար ինչ գործեսցուք:

7. Արդ, պիտանացու առաջիկայ իրողութիւնս պարզ հաւաքման՝ և զայլ ինչ ի ձեռն այլոյ գտանել: Քանզի ոչ զամենայն ինչ թագոյց բնութիւնս, զի ոչ կարող գոյր գտանել ինչ ոք, և ոչ դարձեալ զամենայն ինչ յայտնի արար, զի ոչ ոք էր ապա որ ի խնդիր անկանէր: Այլ է ինչ, զոր թաքոյց, և է ինչ, զոր յայտնեաց. վասն որոյ խնդրելն է, յուզելն և գտանելն: Արդ, եկն էանց ի մէջ հաւաքումս, որպէս զի յորոց եցոյց բնութիւնս՝ գտցէ զայն, զոր թաքոյցն. զօրէն յուզականացն ասացեալ շանց, որք գիտեն, այս ինքն՝ ի շաւղացն և ի հոտոցն գտանեն զորջս գազանաց:

8. Պիտանացու առաջիկայ իրողութիւնս՝ և ի մեր ինքեանց գոյութիւնս. քանզի մարդ միայն բանաւոր յէիցս՝ է հաւաքող: Վասն զի այլ գոյութիւնք ոչ հաւաքեն. ոմանք՝ որպէս ոչ կարելով, և ոմանք՝ որպէս ոչ պէտս ունելով: Քանզի երկնայինքն, որպէս ինքնատեսողք իրողութեանց, ոչ պէտս ունին հաւաքման: Իսկ անասունք՝ որպէս ոչ կարող գոլով, վասն զի անգիտանան զընդհանուրսն: Քանզի թէպէտ և շուն այլ ինչ ի ձեռն այլոց բնաւորեցաւ գտանել, յորոց գիտէ՝ զոր ինչ գիտէ, այլ զայս ըստ

1 AB om. ճշմարիտ. | B om. որպէս զի մի զսուտ գիտութիւն ընկալցուք; D մի սուտ կարծեսցուք. **3** B է instead of առաջիկայ. | CEFAr իրողութեանս. | B պարզաբար. | ABCDE զի այլ instead of զայլ. **4** D այլոց. **5** D գոյ ինչ գտանել. | B om. դարձեալ. | B յայտնեաց instead of յայտնի արար. **6** B զի ոչ ոք ի խնդիր ելանէր. **6–7** B է ինչ որ յայտնեաց և է ինչ որ թաքոյց. **7** ABC խնդրիլն է. | BCDE յուզիլն և գտանիլն. **9** CDE գիտենն: | B ասացելոց շանց, որ գիտեն և գտանեն ի. **10** B քննել instead of գտանեն. **11** This paragraph in B is as follows: պիտանացու է և մեք ի տեսել բնութեանս, քանզի յէիցս մարդ միայն բնաւ երևեցաւ հաւաքող, զի այլ գոյութիւնք ոչ հաւաքեն, ոմանք ոչ կարելով և ոմանք պէտս ոչ ունելով: Զի երկնաինքն ինքնա/տեսք պէտս ոչ ունին: Իսկ անասունք չկարելով՝ անգիտանա[լն] (?) [զըն]թանուրն: Թէպէտ շուն ի ձեռն այլոց այլ ինչ գիտէ, այլ ըստ բնութեան և ոչ ըստ տրամախոհութեան: Յայտ է, զի ամենայն շուն զնոյն առնէ, բայց ամենայն մարդ հաւաքէ. ապա ուրեմն մարդ միայն հաւաքէ: Զի թէ հաւաքէին անասունք, պարուրէին սպանողաց. յայտ է, զի անգիտանալով աքաղախք խայտան ընզեքացն զենլոց, չգիտելով, թէ ի նոսա հասցէ չարն. | D գոյացութիւնս. **12** Del. էիցս after հաւաքող. **14** իրողութեան corr. իրողութեանց. **16** ACDE զընդհանուրն (A զընթանուրն).

true what is truly shown in theoretical philosophy, and in order that we should not acquire false knowledge and should do nothing bad.[27]

7. Now, the present treatise[28] on syllogism in general is also useful for finding one thing with the help of another. For nature did not conceal everything (or else one would not be able to find anything), but, at the same time, she did not make everything revealed (for in that case no one would inquire). Hence, there are some things, which she has concealed and some things, which she has revealed, so that there is inquiring, examining and finding. Now, syllogism appeared in [our] midst,[29] in order that it can find, by means of what nature showed, the things she concealed, like the so-called bloodhounds who know, that is, find, by means of tracks and scents, the lairs of beasts.

8. The present treatise is also useful with regard to our own essence, for among beings only the rational man is able to syllogize.[30] For other beings do not syllogize, some of them being unable to and some having no need. For the heavenly beings, seeing the things[31] themselves, do not need to syllogize. And the irrational [do not syllogize], being unable to, because they are unaware of universals: for though it is also natural for a dog to find one thing with the help of others (of which it knows

[27] Cf. Kendall and Thomson (1983) 159: "And so, God gave philosophy to adorn the human soul. He gave theoretical philosophy to adorn the capacities for acquiring knowledge, and practical philosophy to adorn the animal capacities, so that we should not acquire false knowledge through opinion, and so that we should do no evil." The last part (որպէս զի մի զսուտ գիտութիւն ի կարծեաց ընկալցուք և մի չար ինչ գործեսցուք—"so that we should not acquire false knowledge through opinion, and so that we should do no evil") has no parallel in the Greek text (for the Armenian and Greek citations, see Appendix I).

[28] "The present treatise": the v.l. առաջիկայ իրողութիւնս (in the nominative case) in M7151, M8132, M1686 and M1744 instead of յառաջիկայ իրողութեանս (in the genitive case) preferred in Dav. *in APr.* (1967), 40 (where only M8132 and M7151 as contining the v.l. in the nominative case are mentioned).

[29] "Appeared in [our] midst": եկն էանց ի մէջ (literally, "came-passed in the midst"); cf., Dav. *Prol.* Arm. 62.29 ի մէջ ածելով ("bringing into the midst")—Dav. *Prol.* 27.1 εἰς μέσον ἀγαγόντες.

[30] Մարդ միայն բանաւոր յէիցս՝ է հաւաքող էիցս: literally, "among the beings only the rational man is able to syllogize of beings." We have left out the second "beings" (էիցս—"of beings"), which does not make sense and is probably erroneously added by a scribe.

[31] We have corrected իրողութեան ("thing" in the genitive case) in the Armenian text into the plural, because its Greek equivalent obviously was πρᾶγμα in the plural: cf. Philop. *in De Anim.* 574.17.

բնութեան առնէ և ոչ ըստ տրամախոհութեան: Եւ զի ըստ բնութեան գոյանայ նմա այսպէս առնելն՝ յայտ է յայսմանէ, զի ամենայն շուն այսպէս առնէ: Բայց ոչ ամենայն մարդ հաւաքէ. ապա ուրեմն՝ մարդում միայնում գոյ հաւաքելն: Զի թէ հաւաքէին և անբանք, որ ոչ գիտեն զընդհանուրսն, առանց որոց ոչ լինի հաւաքումն, զինքեանս պատրաստէին: Եւ զի անասունք անգիտանան զընդհանուրսն, յայտ առնեն աքաղաղք. համատեսակացն զենեցելոցն և ի զենումն եկելոցն՝ նոքա խայտան, ոչ գիտելով թէ այն ինչ ի նոսա հասանելոց են չարիքն:

Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով և առաջիկայ պրակք:

Պրակք Բ

1. Յետ դիտաւորութեան և պիտանացուին, ասասցուք և զկարգն առաջիկայ շարագրութեան, որ ունի այսպէս և ըստ այսմ օրինակում. եթէ՝ առաջին է՝ առաջին դրութիւն պարզ ձայնիցն: Երկրորդ է՝ դրութիւն նոցին: Երրորդ է՝ դրութիւն առաջին շարադրութեան, այս ինքն՝ նախադասութեան. իսկ նախադասութիւն՝ պարզ հաւաքման, իսկ պարզ հաւաքումն՝ այլոց՝ ըստ մասին հաւաքմանց:

2. Արդ, յաղագս առաջին դրութեան պարզ ձայնիցն ի «Ստորոգութիւնսն» ճառեաց, իսկ յաղագս երկրորդ դրութեանց պարզ ձայնից, այս ինքն՝ յաղագս անուանց և բայից՝ ի «Յաղագս մեկնութեան», յորում և վասն

1 ACD գոյանան. **2** Ar om. առնելն. | ACDE նոյնպէս. **3** F միայն. **4** ACDE գիտէին. **5** A պատրէին. **6** A աքալալք. | AD om. և. | CE om. ի. **7** A եթէ. **9** B om. ընդ այսոսիկ… և առաջիկայ. **11** BCDEF om. և; Ar [և]. **12** ABC իրողութեանս instead of շարագրութեան. | B ըստ այսմ ձևի instead of որ ունի այսպէս և ըստ այսմ օրինակում. եթէ. **13** CF առաջի. | B առաջադրութիւն instead of առաջին դրութիւն. | ABD om. է. | AD դրութեան; C ի դրութեան. **14** BCDE om. է. **15** BF պարզ հաւաքումն. | EFAr om. իսկ պարզ հաւաքումն: **18** ABF իսկ երկրորդ. **19** D om. ի. | CEF om. յաղագս.

whatever it knows[32]), a dog behaves so by its nature and not by thought. And that this is characteristic of it by nature is evident from the fact that every dog behaves so, while not every man syllogizes. Consequently, syllogizing is proper only to man. Because if also the irrational that do not know universals (without which no syllogism is possible) could syllogize, they would make themselves ready; and that the irrational do not know universals is revealed by the cocks: when others of their kind are slaughtered or are brought for slaughter, they frolic not knowing what misfortune will befall them.

Here, with the help of God, ends the present lecture.

Lecture II

1. After the aim and usefulness, we shall also discuss the order of the present writing, which is as follows and after the following pattern. The first is the first imposition of simple spoken sounds. The second is the imposition of those.[33] The third is the imposition of the first synthesis, that is, of proposition; and proposition [precedes] syllogism in general, and syllogism in general [precedes] the others: specific[34] syllogisms.

2. Now, [Aristotle] spoke about the first imposition of simple spoken sounds in the *Categories*,[35] and about the second imposition of simple spoken sounds, that is, nouns and verbs, in *On Interpretation*,[36] where

---

[32] "Of which it knows whatever it knows": we have translated literally the obscure phrase յորոց գիտէ՝ զոր ինչ գիտէ.

[33] "Of those": a literal translation of նոցին. The text here is probably corrupt. It becomes clear from the next paragraph that David refers to nouns and verbs (cf. Ammon. *in APr.* 1.22–24 [see the citation in Appendix I]).

[34] "Specific": ըստ մասին (= κατὰ μέρος), which alongside "syllogism" usually means "particular" (ըստ մասին հաւաքումն—particular syllogism), but here David probably refers to all the specific types of syllogisms (i.e., not only particular syllogisms), so we have translated ըստ մասին as "specific." Κατὰ μέρος also can be rendered "severally," "each in turn" (see the *LSJL*, s.v. μέρος II, 2). Thus, David means that after the general definition of syllogism ("syllogism in general"), Aristotle discusses in turn the specific types.

[35] Cf. in the *Commentary on Aristotle's* Categories attributed to Elias or David (Dav. *in Cat.* 131.33–132.2 quoted in Appendix I). The Armenian version (Dav. *in Cat.* Arm.) omits that passage. In the *Categories*, sound (φωνή) occurs only once (4b 35–5a).

[36] Cf. 16a 20ff. (noun) and 16b 6ff. (verb).

նախադասութեանց ճառեաց, այս ինքն է՝ յաղագս առաջին շարադրութեան պարզ ձայնից, յորոց՝ ամենայն հաւաքմունք: Յաղագս ընդհանուր հաւաքման յառաջիկայումս ճառէ իրողութեան, յաղագս ըստ մասին հաւաքմանց՝ յետ այսր իրողութեանս ճառէ, և յաղագս ապացուցականին՝ ի «յԵրկրորդումս վերլուծականումս»: Իսկ յաղագս տրամաբանականին՝ ի «Տեղիսն», իսկ յաղագս ճարտասանականին՝ ի «Յաղագս ճարտասանականութեանց» արհեստս, իսկ յաղագս իմաստականին՝ ի «Յաղագս իմաստականութեանց յանդիմանութեանց», իսկ յաղագս քերթողականին՝ ի «Յաղագս քերթողականութեանց»:

3. Արդ, յառաջագոյն է առաջիկայ իրողութիւնս ամենեցուն՝ ըստ մասին հաւաքականաց իրողութեանց, վասն զի և պարզ հաւաքումս՝ ըստ մասին էիցն: Իսկ «Ստորոգութեանցն» իրողութիւն յառաջագոյն է, քան «զՅաղագս մեկնութեան», որ է պարզ ձայնիցն երկրորդ դրութիւն: Իսկ «Յաղագս մեկնութեան»՝ քան «զՎերլուծականսն», վասն զի երկրորդ դրութիւն յառաջագոյն է քան զառաջին շարադրութիւն: Եւ առաջին շարադրութիւն՝ պարզ հաւաքման: Եւ այսոքիկ՝ յաղագս կարգաւորութեան:

4. Յետ որոյ ասասցուք և զպատճառս մակագրութեան: Մակագրեալ է առաջիկայ բոլոր իրողութիւնս՝ «Վերլուծականք» ի միոյ հատածէ՝ յերրորդէն առաջին բանին: Այլ զի ստուգաբար գիտասցուք զասացեալդ, ասասցուք զառ ի մասնկունս բաժանումս: Արդ, բաժանի առաջիկայ բոլոր իրողութիւնս «Վերլուծականաց» ի չորս ճառս: Եւ առաջինք երկու ճառքն՝ «Առաջին վերլուծականք» մակագրեալք են, իսկ վերջինքն երկու ևս ճառք՝ կամ «Վերջինք» և կամ «Երկրորդ վերլուծականք». և արդ յառաջինսն յերկու ճառսն յաղագս պարզ հաւաքման բուռն հարկանէ: Արդ, երկաքանչիւրոցն երկակացն՝ յառաջին ճառսն այս ինչ: Առաջինն և երկրորդն բոլոր իրողութեանս յաղագս տեսակի զոն ասացեալք իւրեանց հաւաքմանն, իսկ երրորդն և չորրորդն՝ յաղագս նիւթոյ իւրեանց հաւաքմանն զոն ասացեալք:

---

1 B նախառութեանց. **3** AB ի յաղագս. **4** ABCD սորա. **5** տրամաբանականումս corr. տրամաբանականին. | A ի տեղին առնէ. **6** CD ճարտասանականութեանց լինի. **8** AB յանդիմանութեան. **10** CDE իրողութեան **11** AB մասն. **12** CDEF ստորոգութիւն իրողութեան; B ստորասութեանցն իրողութիւն. | ACF յաղագս. **13** ABCDE om. որ է. | շարադրութիւն (A շարադրութեան) corr. դրութիւն. **14** B գրութիւն. **16** ACDEF դիտաւորութեան պարզ հաւաքման (Ar կարգաւորութեան պարզ հաւաքման) instead of կարգաւորութեան. **17** CDF որոց; B որոցն. **19** CDEFAr բանէն. | D սուտաբար. **20** BEF ի մասնականսն; C մասնականումս. **25** ABCDE առաջին. | A այս ինքն instead of այս ինչ. **26** BCDEAr իրողութիւնս. | BCDE յայլ instead of յաղագս.

he also spoke about propositions, that is, about the first synthesis of simple spoken sounds, of which all syllogisms [consist]. He speaks about universal syllogism in the present treatise;[37] about particular syllogisms, he speaks afterwards in this treatise and about demonstrative [syllogism], in the *Posterior Analytics*; and about dialectical, in the *Topics*, and about rhetorical, in the *Art of Rhetoric*, and about sophistical, in *On Sophistical Refutations*, and about poetical, in the *Poetics*.

3. Now, the present treatise precedes all those treatises [related to] specific [types of] syllogisms, for syllogism in general, too, [precedes] the specific ones. And the treatise of the *Categories* precedes *On Interpretation*, i.e., the second imposition of simple spoken sounds. And *On Interpretation* [precedes] the *Analytics*, for the second imposition precedes the first synthesis, and the first synthesis precedes syllogism in general. Well, so much about the order.[38]

4. Next, we shall also discuss the reasons for the title. He has entitled the whole of the present treatise *Analytics* on the basis of one section,[39] the third of the first book. However, in order to get an exact knowledge of what has been said, let us discuss the division into parts. Now, the whole of the present treatise is divided into four books, and the first two books are entitled *Prior Analytics*, and the next two books, *Posterior* or *Second Analytics*, and in the first two books he treats syllogism in general. Now, of each of those pairs, the first [pair of] books contain this [subject]: the first and the second [books] of the whole treatise are[40] about the species of syllogism,[41] while the third and the fourth are about the matter of syllogism.

---

[37] I.e., in *APr.*, 29b 2–25.

[38] We have followed M7151 (B in Arevšatyan's edition) omitting պարզ հաւաքման ("of syllogism in general": cf. Dav. *in APr.* [1967], 48), or else the translation would be "the order of syllogism in general," which does not fit the context of the lecture.

[39] "On the basis of one section": literally, "from one section" (ի միոյ հատածէ); հատած = τμῆμα (cf., for example, Dav. *Prol.* Arm. 128.7 and Dav. *Prol.* 61.6).

[40] "Are": literally, "are said" (զոն ասացեալք: also, in the second part of the sentence).

[41] "Of syllogism": literally, "of their syllogism" (իւրեանցն հաւաքմանն, repeated in the second part of the sentence), which is quite odd. We might suppose that originally հաւաքմանն (of syllogism), too, was in the plural and subsequently was changed into the singular by scribes. If so, իւրեանցն հաւաքմանց should be translated "of syllogisms themselves."

5. Իսկ առաջին ճառն «Առաջնոց վերլուծականացն» բաժանի յերիս հատածս: Եւ առաջին հատած նորին յաղագս լինելութեան է առաջին, այս ինքն՝ յաղագս պարզ հաւաքման: Իսկ երկրորդ հատածն յաղագս առատութեան առաջարկութեանց է, իսկ երրորդն՝ յաղագս վերլուծութեան հաւաքմանցն: Բայց յամենայն ուրեք, գրեթէ յամենայնում ճառում յիշէ յաղագս վերլուծութեան հաւաքմանց: Սակայն երրորդ հատածն «Յաղագս վերլուծութեան հաւաքմանց» մակագրեցաւ, վասն զի բազմաց ելոց յեղանակաց վերլուծականաց՝ գրեթէ զբոլորն յարադրէ յերրորդումն հատածին:

6. Բայց յատուկ լինելութեան հաւաքմանցն է՝ առնուլն առաջարկութիւնս ոմանս, որպիսիք կարողք գոն շարադրիլ որպէս ազգակիցք, և հիւսել զնոսա, և գտանել զհետևողն նոցա, այս է՝ զհետևութիւն նոցին՝ բաղեզերումն. որգոն՝ զբանականն, զմահկանացուն, զանմահն, որ հաւաքի ի մարդ կամ ի հրեշտակ: Իսկ յատուկ լինելութեան առաջարկութեանց է՝ առնուլն զինչ և է բաղեզերութիւն և գտանել զառաջարկութիւնս, որք յարդարեն զնա: Որգոն՝ տուաւ ինձ առաջարկութիւն, եթէ՝ «Անձն անմահ է». արդ, կամ է իմ՝ գտանել զառաջարկութիւնս, որք յարդարեն զնա: Եւ դարձեալ տուաւ ինձ որպէս ոք առ այլ առաջարկութիւնս, եթէ՝ «Անձն անմարմին է». արդ, կամ է իմ՝ գտանել առաջարկութիւնս այնպիսիս, որպիսիք զնա կարողք գոն յօրինել: Իսկ յատուկ վերլուծութեան է՝ ի հաւաքմանցն առնուլն հաւաքումն, որպիսի ինչ և է, և վերլուծանել զնա յայնս յորոց շարադրեցեալ գոյ. այս ինքն՝ որո՞յ ձևոյ է, և ո՞ր է աւարտուն և ոչ աւարտուն, և զիա՞րդ մարթ գոյ զերկրորդում ձևումն հաւաքումն վերլուծանել յառաջին ձևն: Եւ դարձեալ՝ զիա՞րդ մարթ գոյ՝ զանկատարսն ի հաւաքմանց ի կատարումն ածել: Եւ այսոքիկ՝ յաղագս ի մասնկունսն բաժանման բոլոր առաջիկայիս իրողութեան հաւաքմանց, որ մակագրեալ գոյ «Վերլուծականք»՝ յերրորդ հատածէ առաջին ճառին:

---

2 B յայլ. **3** BCDEF այսք instead of այս ինքն. **9** Del. և after լինելութեան. **10** շարադրել corr. շարադրիլ. **11** A զհետևողն. **12–13** A որ հաւաքի մարդ կամ հրեշտակ; B որ հաւաքէ զմարդ կամ զհրեշտակ. **13** BC յատուկ գտանի լինելութեան; E յատուկ գտանի լինելութիւն; A գտելութեան instead of լինելութեան; D գտանիլութեան. **14** A բաղեզերումն. **16** ACE յարադրեն. **17** D որք. | ADEFAr ինձ. **19** AB վերլուծութիւն; CD վերլուծութիւնք. **20** ABF om. և. | BD յայն յորոց; C յայն որոց; E յայն որոյ. **21** աւարտումն և ոչ աւարտումն corr. աւարտուն և ոչ աւարտուն. | DEF մարդ. **22** DE om. դարձեալ | E մարդ. **23** FAr ի հաւաքման. | BCDE Եւ դարձեալ. **23–24** B ի յաղագս ի մասնականսն բոլոր. **24** A առաջիկա իրիս; BCDE առաջիկայ իրս. **25** BCD յերկրորդ.

5. And the first book of the *Prior Analytics* is divided into three sections. And its first section is about the first generation [of syllogisms], that is, about syllogism in general.[42] And the second section is about the good supply[43] of premisses, and the third, about the analysis of syllogisms. But everywhere, in almost all the books, he mentions the analysis of syllogisms. However, the third section was entitled “On the Analysis of Syllogisms,” because, the manners of analysis being numerous, he sets out nearly all of them in the third section.

6. But it is characteristic of the generation of syllogisms to take some premisses, which can be synthesized as related, and to weave[44] them, and to find what follows from them, that is, their implication: the conclusion. For instance, “rational,” “mortal,” “immortal,” by which one can syllogize about man or angel. And it is characteristic of the generation of premisses to take any conclusion and to find premisses that establish it. For instance, a premiss is given to me: “The soul is immortal.” Now, I want to find premisses which establish it; and again, something [else] as if for [finding] other premisses is given to me: “The soul is incorporeal.” Now, I want to find such premisses which can fit it. And it is characteristic of analysis to take a syllogism from [a group of] syllogisms, whatever it may be, and to analyze it into those from which it is synthesized. That is, to what figure does it belong, and which [syllogism] is perfect or [which is] imperfect, and how is it possible to analyze a syllogism of the second figure into the first figure? And again, how is it possible to make imperfect syllogisms perfect? Well, so much about the division into parts of the whole of the present treatise on syllogisms, which is entitled *Analytics* on the basis of the third section of the first book.

---

[42] "And its first section is about the first generation [of syllogisms], that is, about syllogism in general”: the passage seems to be corrupt (առաջին, այս ինքն՝ յաղագս—“first, that is, about” has possibly been added later). What David says (before and after this sentence as well) almost literally coincides with John Philoponus (*in APr.* 5.25–28 cited in Appendix I): διδάσκει ἡμᾶς τὸ μὲν πρῶτον μέρος τὴν γένεσιν τοῦ συλλογισμοῦ—“the first part teaches us the genertion of syllogism.” We may suppose that the passage in David originally was as follows: Եւ առաջին հատած նորին յաղագս լինելութեան է պարզ հաւաքման—“And its first section is about the generation of syllogism in general.”

[43] “Good supply”: առատութիւն = εὐπορία.

[44] “Weave”: հիւսեմ = πλέκω (cf. Themist. *in APr.* 134.1 cited in Appendix I).

7. Բայց «Վերլուծականք» մակագրեցան և ոչ «Շարադրականք»՝ վասն երկուց պատճառաց: Նախ և առաջին՝ վասն զի սակաւագոյն է վերլուծութիւն քան զշարադրութիւն. զի որ վերլուծանելն կարող գոյ, նա և շարադրել, բայց ոչ որ շարադրելն գիտէ, նա և վերլուծանել: Որպէս և ի տգիտաց իսկ յայտ է, որք երկայն շարադրել բանս գիտեն, բայց վերլուծանել զնոսա յայնս յորոց և շարադրեալքն գոն՝ ոչ գիտեն, այս ինքն՝ ի բառս և ի փաղառութիւնս և ի տառս: Երկրորդ պատճառ՝ եթէ երկրաչափականացն տեսութեանց և շարադրութիւնս ունելով և վերլուծութիւնս՝ երկրաչափքն զվերլուծութիւնս միայն գրեն, վասն զի աւելորդ խոհեմութեան պէտս ունին: Եւ այսոքիկ այսպէս:

8. Յետ որոյ՝ եթէ հարազատ գոյ խնդրեսցուք: Արդարև հարազատ Արիստոտէլի գոյ առաջիկայ իրողութիւնս՝ յերից իրաց յայսցանէ: Նախ և առաջին՝ եթէ քառասուն գրոց գտելոց ի հաւաքմանցն ի հին գրանոցսն, չորք միայն այսոքիկ գիրք ընտրեցան գոլ Արիստոտէլի: Երկրորդ՝ եթէ վասն զի յայսցանէ յիշէ իսկ ինքն Արիստոտէլ յիւր հարազատ բանս. քանզի [ի] «Յաղագս մեկնութեան» ասէ, թէ՝ «Այսոքիկ, որպէս ի «Վերլուծականսն» գոն ասացեալ, նոյնպէս դասեսցին»: Երրորդ պատճառ՝ եթէ և արիստոտէլական պահեալ գոյ սովորութիւն. քանզի սովորութիւն է Արիստոտէլի՝ զընդհանուրսն նախադասել մասնականացն, որպէս և [ի] «Յաղագս անձին» առնէ՝ նախադասելով զընդհանուր անձն մասնականին: Նոյնպէս և աստ արար՝ նախադասելով զընդհանուր հաւաքումն մասնականի հաւաքման:

Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով և առաջիկայ պրակք:

Պրակք Գ

1. Երրորդ՝ եթէ է մասն և եթէ մասնիկ իմաստասիրութեան բանականս. Եւտոկիոս, սկիզբն առնելով յիշատակութեանն Պորփիւրի «Ներածութեանցն», խնդրէ: Իսկ Աղէքսանդրոս, զառաջիկայս յիշատակելով զիրողութիւն, լաւագոյն քան զնա արար: Քանզի խնդրէ՝ եթէ մասն է և եթէ գործի իմաստասիրութեան բանականս: Կամ ըստ հաւաքականին միայն է, և կամ՝ ըստ

2 ABCD երից instead of երկուց.| BD կծուագոյն. **5** ACD շարադրելով; շարագրելով. **6** ABCDE om. այս ինքն. **7** ABCD երրորդ. **8** A երկրաչափականքն. **9** CDEF խոհամտութեան; B խոհամտութիւնս. **13** ABCEFAr om. ի. **17** A դասեցան. **18** CF սովորութիւնք. **18–19** AB զհանուրսն. **21** B ընդ մասնաւոր; D մասնակի. **22** A om. Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով և առաջիկայ; B om. հանդերձ աստուծով; CD om. Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով և. **24** D om. է. **25** BCD յիշատակութիւն. **28** CDF հաւաքաբանին.

7. But it was entitled *Analytics* and not *Synthetics* for two reasons. First, analysis is rarer than synthesis, for everyone who is able to analyze is also able to synthesize, but not everyone who knows how to synthesize also knows how to analyze. This is evident from the ignorant, who know how to "synthesize" long sentences but do not know how to analyze them into those from which they are synthesized, that is, into words, syllables and letters. The second reason: though there are both synthesis and analysis in geometrical theorems, geometricians write only analyses, for they need more intelligence. Well, this is so.

8. Next, let us inquire whether it is genuine. Indeed, the present treatise is Aristotle's genuine [work] based on these three facts. First, though forty books were found in the collections of old libraries, only these four books were selected as belonging to Aristotle. Second, because Aristotle himself mentions them in his genuine works, for in *On Interpretation* he says that: "These, as it is said in the *Analytics*, are arranged in the same way."[45] The third reason is that the Aristotelian custom is retained, for it is Aristotle's custom to place the universal before the particular, as he does in *On the Soul*, placing the universal soul before the particular. He did likewise here, placing universal syllogism before particular syllogism.

Here, with the help of God, ends the present lecture.

Lecture III

1. Third,[46] whether logic is a part or subpart[47] of philosophy; Eutocius, at the beginning of his commentary of Porphyry's *Isagoge*, inquires [about this]. And Alexander, commenting on the present treatise, did it better, because he inquires whether logic is a part or an instrument of philosophy. This is either only with regard to syllogistic or with regard to the

---

[45] Cf. *On Interpretation* 19b 30–31 (ταῦτα μὲν οὖν, ὥσπερ ἐν τοῖς Ἀναλυτικοῖς λέγεται, οὕτω τέτακται). David's citation is slighly different. Cf. also in the old Armenian version of *On Interpretation* (Arist. *De Int*. Arm. 384: Արդ այսոքիկ, որպէս ի «Վերլուծականսն» ասի, այսպէս դասեալ է). The Armenian translator of David seems not to have been familiar with it.

[46] "Third" (երրորդ): perhaps David means that this is the third lecture.

[47] "Subpart": մասնիկ, which is possibly a scribal corruption of գործի ("instrument").

բոլորին: Քանզի երեք կարծիք վասն այսորիկ ասին եղեալք, վասն զի ստոյիկեանքն ասէին մասն գոլ զհաւաքականն իմաստասիրութեան, իսկ արիստոտէլականքն՝ գործի, իսկ պղատոնականքն՝ և գործի, և մասն:

2. Բայց այժմ զձեռնարկութիւն ստոյիկեանցն ասասցուք, որոց առաջին ձեռնարկութիւն է այս. ամենայն որում պիտանանայ արուեստ ինչ և կամ մակացութիւն, եթէ ոչ է այլոյ արուեստի մասն և կամ մասնիկ նորին, իսկ պիտացելոյն մասն է կամ մասնիկ: Քանզի տածականումն պիտանանայ բժշկականութիւն, որ ոչ է այլոյ արհեստի մասն կամ մասնիկ. հարկ է նորին՝ բժշկականութեան մասն գոլ և կամ մասնիկ: Եւ բարւոք առկայացաւ՝ «եթէ ոչ է այլոյ արհեստի մասն և կամ մասնիկ»՝ վասն քերականութեան և աստեղաբաշխութեան: Եւ զի ոչ է մասն քերականութեան աստեղաբաշխութիւն, քանզի աստեղաբաշխութիւն ուսումնականին գոյ մասն, իսկ բոլոր իմաստասիրութեան՝ մասնիկ:

3. Արդ, հաւաքականումն միայն պիտանանայ իմաստասիրութիւն. ի տեսականումն՝ առ ի յորոշումն ճշմարտութեան և ստութեան, իսկ ի գործականումն՝ առ ի յորոշումն բարւոյ և չարի: Եւ այլոյ արհեստի կամ մակացութեան ոչ մասն և ոչ մասնիկ գոյ. յայտ է, եթէ իմաստասիրութեան է մասն և կամ մասնիկ, որ և հակաբաժանի ի տեսականումն և ի գործականումն: Քանզի եթէ ցուցցուք, եթէ ոչ է մասնիկ, հարկ է մասն գոլ. արդ մասնիկ գոլ ոչ կարէ, քանզի մասնիկն զնոյն նիւթ բոլորին և զնոյն կատարումն նորին ունի: Արդ, տեսականն նիւթ ունի զամենայն գոյսս առ ի գիտել, իսկ կատարումն՝ զճշմարիտն, իսկ գործականն նիւթ ունի զմարդկային հոգիս, իսկ կատարումն՝ զբարին. այս ինքն՝ կամ զչափաւորապէսն գոլ ի կիրս, ըստ Արիստոտէլումն, և կամ զանախտն գոլ, ըստ Պղատոնումն: Նոյնպէս և հաւաքականն նիւթ ունի զձայնս, իսկ կատարումն՝ զապացոյցն: Արդ, ոչ կարող գոյ մասնիկ գոլ իմաստասիրութեան, քանզի ոչ ուրուք զմասանց նորա զնոյն կատարումն նորին ունի:

---

1 B ասացեալք; CD ասի եղեալ; EFAr ասեն եղեալք. **2** CDF զհաւաքաբանականն. **5** FAr պիտոյանայ. **6** AB եթէ ոչ արհեստ; C եթէ ոչ արուեստ. **7** պիտացելոցն corr. պիտացելոյն. **9** AB նորին իսկ. **11** B om. զի. **12** ABCD քերականութիւն աստեղաբաշխութեան. **14** CD հաւաքականին; F հաւաքականն. | BCDEF իմաստասիրութեան. **15–16** AC իսկ գործնականումն. **18–19** A ի տեսականսն և ի գործնականսն. **25** CDF հաւաքաբանականն. **27** FAr ուրեք. | A ի մասանցն.

whole [of logic].[48] For three opinions are said to have been [held] on this, because the Stoics said that syllogistic is a part of philosophy, the Aristotelians, [that it is] an instrument, and the Platonists, [that it is] both an instrument and a part.

2. But let us now discuss the argument of the Stoics, whose first argument is this:[49] everything which is used by an art or a science, if it is not a part or a subpart of another art, it is a part or a subpart of the [art] which uses it. Since medicine uses dietetics, which is not a part or a subpart of another art, it must be a part or a subpart of medicine. And "if it is not a part or a subpart of another art" is well added in view of the helmsman's art[50] and astronomy. For astronomy is not a part of the helmsman's art, because astronomy is a part of mathematics and a subpart of the whole of philosophy.

3. Now, only philosophy uses syllogistic: in theoretical philosophy, to distinguish truth and falsity, and in practical philosophy, to distinguish good and bad.[51] And [syllogistic] is not a part or a subpart of another art or science, [so] it is clearly a part or a subpart of philosophy, which is divided[52] into theoretical and practical. For if we show that it is not a subpart, it must be a part; now it cannot be a subpart, for a subpart has the same matter as the whole and the same end. Now, theoretical philosophy has as matter all things, in order to know [them], and as end, truth, while practical philosophy has as matter human souls and as end, the good, that is, to be restrained in passions, according to Aristotle, or to be passionless, according to Plato. Likewise, syllogistic has as matter spoken sounds and as end, demonstration. Now, it cannot be a subpart of philosophy, for it does not have the same end as any of the parts of philosophy.

---

48 Cf., in addition to Elias *in APr.* 67(134).4–6 cited in Appendix I, also Alex. Aphr. *in APr.* 1.1–2.33.

49 "The argument of the Stoics, whose first argument is this": we have repeated the word "argument" because the Armenian text twice reads the same ձեռնարկութիւն (= ἐπιχείρημα).

50 "The helmsman's art": the Armenian text reads "grammar" (քերականութիւն) instead, which does not fit the context. We have made the emendation on the basis of Elias *in APr.* 67(134).20–22 (quoted in Appendix I), which reads ἡ κυβερνητική (sc. τέχνη). "Grammar" (քերականութիւն) is an obvious scribal mistake.

51 Cf. I.6.

52 "Is divided": literally, "is logically distinguished" (հակաբաժանի= *ἀντιδιαιρεῖ-ται).

4. Առ որս ասեմք, եթէ՝ զխնդրելին խոստովանելի առնէք, եթէ՝ ոչ է գործի նորա, և անկատար է բանդ ձեր: Քանզի այսպէս պարտ էր յառաջ բերել, եթէ էր կատարումն. ամենայնի, որում պիտանանայ արհեստ և կամ մակացութիւն, եթէ ոչ է այլոյ արհեստի մասն և կամ մասնիկ և կամ գործի նորին, իսկ պիտացելոյն մասն է և կամ մասնիկ և կամ գործի: Զի որպէս ցուցիք, եթէ ոչ մասնիկ իմաստասիրութեան, նոյնպէս պարտ էր ցուցանել, եթէ և ոչ գործի նորին է, և ունէիք զխնդրելին: Ապա թէ ոչ՝ և մեք ասասցուք զերակահատն, որ է մարմին, բժշկականութեան մասն զոլ. քանզի այլոյ արհեստի ոչ մասն է և ոչ մասնիկ, այլ բժշկականութեան միայն պիտանանայ:

5. Երկրորդ ձեռնարկութիւն ստոյիկեանց, որք ցուցանեն, եթէ մասն է բանականն իմաստասիրութեան: Եթէ նոյն ինքն, ասեն, իմաստասիրութիւն ծնաւ զհաւաքումն, նորին ապա ուրեմն և մասն է: Առ որս ասեմք, եթէ շատ ինչ ծնանին արհեստք ոմանք, որք ոչ են նոցա մասունք. բայց բացակատարեցին զնոսա, որպէս զի և ինքեանք առցեն ի պէտս և այլք: Քանզի քանոնումն և կանզնումն պիտանանայ և հիւսն և շինողն, թէպէտ և հիւսն բացակատարեաց զնոսա: Եւ զի որպէս գործի բացակատարեաց զնոսա հիւսն՝ առ ի պիտանանալ նոցին, յայտ է յայնմանէ, զի բազում զգուշութեամբ գործեաց, վասն ամենայն իրօք պէտս ունելոյ նոցա. ոչ իւր միայնոյ, այլ և՝ այլոց:

Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով և առաջիկայ պրակք:

Պրակք Դ

1. Եւ զի մասն իմաստասիրութեան զհաւաքականն յարդարեցին ստոյիկեանքն ի ձեռն երկուց ձեռնարկութեանցս, զորս և կործանեցաք: Իսկ եթէ որպէս գործի յարդարեն արիստոտէլականքն՝ այսպիսում պիտանացեալք բանում. եթէ մասն է, ասեն, հաւաքականն իմաստասիրութեան, վասն զի և այլ արհեստք պիտանանան բ[ա]նական հնարում՝ բաժանելով զինքեանս

---

2 DEFAr նորին. **3** A պիտանացու է; BCDE պիտանացուք. **4** CEF այլոց արհեստից. **5** պիտացելոցն (A պիտանացելոյն; D պիտանացելոցն) corr. պիտացելոյն. **6** ABD ցուցէք. | BCDEFAr om. ոչ. **7** AB om. և. **8** Del. ի before մարմին. **9** B բժշկականութիւն. **10** FAr պիտոյանայ. **11** BDF եթէ և մասն. **12** ասէ corr. ասեն. | B om. եթէ նոյն ինքն ասէ իմաստասիրութիւն. **13** E զհատուցումն. **15** F ինքեանց տացեն. **19** A իւրօք. **21** BE om. հանդերձ աստուծով. **23** A յարադրեցին. **25** A յարադրեն. | A պիտացեալք; B պիտացուք. **26** E բազում instead of բանում. **27** AC պիտանան.

4. To this, we say that you take the point under inquiry[53] for granted, namely, that it is not an instrument of philosophy, and your argument is incomplete. For if it were complete, it should have been [proposed] as follows: if everything that is used by an art or a science is not a part, a subpart or an instrument of another art, then it is a part, a subpart or an instrument of the arts which use it. For just as you showed that [syllogistic] is not a subpart of philosophy, likewise you should have shown that it is not an instrument of [philosophy] either, and you would have [established] the point under inquiry. Otherwise we may with equal right say that the lancet, which is a body, is a part of medicine, because it is neither a part nor a subpart of another art and is used only by medicine.

5. The second argument of the Stoics to show that logic is a part of philosophy: philosophy itself, they say, produced syllogistic; consequently, it is a part of philosophy. To this, we say that some arts produce numerous things which are not their parts; but they have produced them in order that they themselves and others could make use of [those things]. For [example,] both the carpenter and the builder use the ruler and the cubit-rule, although they have been produced by the carpenter. And that the carpenter has produced them as instruments in order to use them is clear from the [fact] that he has made them with great care, so that they are absolutely needed, not only by him but also by others.

Here, with the help of God, ends the present lecture.

Lecture IV

1. Thus, the Stoics established[54] that syllogistic is a part of philosophy by two arguments, which we have disproved. And when the Aristotelians establish that it is an instrument, they use the following argument. If syllogistic, they say, is a part of philosophy, why[55] do other arts, too, use the logical method, dividing their own affairs,[56] defining and demonstrating?

[53] "Point under inquiry": զխնդրելին (= τὸ ζητητέον).

[54] Cf. Dav. *in Cat.* 166.26 (Dav. *in Cat.* Arm. 259). In David's *Commentary on Porphyry's* Isagoge, յարդարեմ (κατασκευάζω —"establish") renders ἐπινοέω ("contrive"): Dav. *in Isag.* 83.26 and Dav. *in Isag.* Arm. 8.19.

[55] Literally, "because" (վասն զի), which does not make sense in this context.

[56] "Their own affairs": զինքեանս (= τὰ οἰκεῖα).

և սահմանելով և ապացուցելով: Նաև ձեռնայինքն հաւաքաբանեն. որգոն՝ շինողականն հաւաքաբանէ, եթէ յորժամ հանդերձեալ է ուղղորդ յարուցանել զորմն, պարտ է հիմունս արկանել: Արդ, առաջինն ամենայն իրօք, ապա ուրեմն ի հարկէ և երկրորդն: Եւ աթոռ՝ եթէ հանդերձեալ է զնիստն ճահաւոր ունել, պարտ է նմա այսպիսի ինչ ունել զձևն՝ հաւաքաբանէ հիւսն: Տրպագոյն է ապա ուրեմն իմաստասիրութիւն և քան զձեռին արհեստք, որ քաւ և մի լիցի. որովհետև և մասնում նորա, այս ինքն՝ կատարման, պիտանանան և այլ արհեստք, քանզի է ընդհանուր: Եթէ երկու արհեստ գոլով, և միւսն պիտանանայ միւսոյն կատարման, որպէս գործւոյ, յոռի զոլ ասի այն, որում պիտանանայն, քանզի յոռի ասի զոլ սանձարարականն քան զձիականն:

2. Առ որս ասեն ոմանք ի մերոցն, եթէ՝ ըստ ձեր բանումդ՝ յոռի ուրեմն է և երկնային անձն քան զմարդկայինսն, քանզի երկնային անձն բացակատարեաց զմեր մարմինս, որում որպէս գործւոյ պիտանանայ մեր հոգիս: Առ որս ասելի է, թէ երկնային անձն ոչ միայն զմեր մարմինս բացակատարեաց, այլ և զանբանիցն և զտնկոցն: Իսկ սանձարարականն սանձս միայն առնէ, այլ և ոչ զոյն, և որ պիտանանայն սանձաց՝ ձիականն:

3. Բայց առնեն և այլ ձեռնարկութիւն այսպիսի, եթէ՝ «Ոչ է մասն իմաստասիրութեան բանականս, որպէս ցուցանեմք: Իսկ եթէ մասն ոչ՝ հարկ է գործի զոլ. արդ մասն ոչ կարէ զոլ, վասն զի մասունք ի բաց բարձեալք՝ և զբոլորս ի բաց բառնան: Բայց ապացոյց էր և յառաջ, քան զգրիլ «Վերլուծականացն» առ ի յԱրիստոտելէ, քանզի էր ապացոյց և բնութիւն իրողութեանց»: Եւ զայսոսիկ արիստոտէլականքն:

4. Իսկ պղատոնականքն յարդարեն, եթէ է մասն և է գործի. և զի գործի է՝ բաւականանան արիստոտէլականացն ձեռնարկութիւնք: Բայց եթէ ո՞րպէս մասն՝ յարդարեն ինքեանք, քանզի ոչ բաւականանան ստոյիկեանցն ձեռնարկութիւնքն, վասն զի այնոքիկ կործանեցան: Բայց ձեռնարկեն այսպէս.

1 BDF ապացուցանելով. **3** BDF զորմէ instead of զորմն; E զորում. | EFAr Արդ, եթէ առաջինն. **6** AB տիպագոյն է. | ABFAr om. է. | C և ապա. | D արուեստք. **8** AB պիտանան. **9** BC գործոյ. **10** A որպէս զի instead of քանզի. **12** E որումն. **14** B գործոյ. **17** AD այլ ոչ զոն. | AB սանձիցն. | զձիականն corr. ձիականն. **18** BC այլ և այլ. **21** ABCDEAr զգրել. **22** իրողութեան corr. իրողութեանց. **24** A յարադրեն. | A եթէ մասն է և գործի; B եթէ մասն և եթէ գործի; C եթէ մասն և թէ գործի. **25** F բաւական. | A ձեռնարկութեան; CDE ձեռնարկութեանց. **26** BF բաւական. **26–27** ACDF ձեռնարկութեանց.

Craftsmen, too, syllogize; for instance, the builder syllogizes that if he is going to erect the wall firmly, it is necessary to lay a foundation. Now, the first is certainly so; necessarily, then, the second as well. Or, if the chair is going to have a comfortable seat, it must have a certain shape, the carpenter syllogizes. It turns out, then, that philosophy is less honorable even than the crafts (which would be untrue). For other arts also use a part, that is, a product of philosophy, for it is universal. If two arts exist, and one of them uses the other's product as an instrument, then that which is used is said to be less honorable, for bridle-making is said to be less honorable than horsemanship.

2. To this, some of us[57] say that according to your argument, the Divine Soul is less honorable than human souls, for the Divine Soul produced our bodies, which as instruments are used by our souls. To this, it should be said that the Divine Soul produced not only our bodies but also those of irrational [animals] and plants, whereas bridle-making makes only bridles and nothing else, and it is horsemanship that uses bridles.

3. But they also adduce another argument as follows: "Logic is not a part of philosophy, as we [shall] show; and since it is not a part, it must be an instrument. Now, it cannot be a part, for when parts are removed, the whole too is removed; but demonstration in fact existed before the *Analytics* was written by Aristotle, because [both] demonstration and the nature of things existed [before that]."[58] This [is said by] the Aristotelians.

4. And the Platonists establish that it is both a part and an instrument; and the Aristotelians' arguments are sufficient [to show] that it is an instrument. But how is it a part? They establish this themselves, because the Stoics' arguments are not sufficient (therefore, they were disproved). Now,

---

[57] "Some of us": literally, "some of ours" (ոմանք ի մերոցն), i.e., "some members of our school."

[58] "It cannot be a part (…) [both] demonstration and the nature of things existed [before that]": we may explain the Aristotelians' argument as cited by David in the following way: philosophy is closely connected with demonstration and the nature of things; both of them existed (which means that philosophy too existed) before Aristotle wrote the *Analytics* and invented logic; so it is not the case that if logic is removed then philosophy is removed; so logic is not a part of philosophy.

եթէ՝ մասն է իմաստասիրութեան հաւաքաբանութիւնս, քանզի հաւաքաբանութիւն գիտութիւն է բոլոր գոյից. զի գիտութիւն ամենայն գոյից մասն իմաստասիրութեան է, քանզի ոչ է բոլոր իմաստասիրութիւն, քանզի բոլոր իմաստասիրութիւն պէտս ունի և բարեկենդանութեան: Եւ զի մասն իմաստասիրութեան է հաւաքաբանութիւն, գիտէ և Պղատոն՝ յիւրում տրամաբանականին ի պէտս առեալ զհաւաքաբանութիւն, զոր և «ցանկ ուսմանց» անուանեաց ի բազում տեղիս: Իսկ ցանկ մասն է՝ որոյ և ցանկն գոյ: Եւ զի մասն է՝ դարձեալ յայտ արար յիւրում շարագրութեանն՝ յորում ասելով, եթէ՝ «Կրթեա զքեզ յինքեան կոչեցելովս առ ի բազմաց թախանձութիւն, մինչ տակաւին ևս նորագոյնդ ես, ապա թէ ոչ՝ փախիցէ ի քէն ճշմարիտն»: «Թախանձութիւն» կոչեցաւ զբացագունութիւն յիրացն, իսկ «կրթութիւն»՝ զգիտութիւն գոյիցն: Քանզի երկակի ասի գոլ ապացուցականն, քանզի մին ի նոյնս իսկ յիրողութիւնսն բնութեան ասի գոլ, որգոն՝ «Անձն ինքնաշարժ, ինքնաշարժն մշտաշարժ, մշտաշարժն անմահ»:

---

1 CD իմաստասիրութիւն հաւաքաբանութեան. **2** A om. մասն. **3** A իմաստասիրութիւն է. **5** CD դիտէ. **9** ABCDE ինքեան. **10** F ճշմարտաթախանձութիւն. **11** ճշմարիտ corr. ճշմարիտն. | ABCDE բացագոյնութիւն; Ar բացազանչութիւն. | իրացն corr. յիրացն. **13** ABCDEAr յիրողութեանցն. | CDF բնութիւն.

they argue as follows: syllogism[59] is a part of philosophy, for syllogism is knowledge of all beings, and knowledge of all beings is a part of philosophy, for it is not the whole of philosophy, because the whole of philosophy also includes[60] living well. And Plato, too, knows that syllogism is a part of philosophy: he makes use of syllogism in his dialectic; and he called it the "fence[61] of studies" in many places.[62] And a fence is a part of that of which it is the fence. And that it is a part[63] he made clear, once again, in his writing where he says: "Train yourself in what is called chatter by the many while you are still young, or else the truth will get away from you."[64] "Chatter"[65] is called the separation from things and "training," the knowledge of beings. For demonstration is said to be twofold; one [sort] is said to be in the things of nature themselves: for instance, "The soul is self-moved; that which is self-moved is always in movement; that which is always in movement is immortal." And the

---

[59] The word հաւաքաբանութիւն (the equivalent of συλλογισμός) is used in the Armenian version. Our translation, "syllogism," is literal, though here David probably means "logic." Below, in the reference to Plato, the same word հաւաքաբանութիւն renders "dialectic" (cf. Elias *in APr.* 69(136).5 quoted in Appendix I). This is another example of the confusing terminology of David's Armenian translator. However, cf. the reference to Philo in the *LSJL*, s.v. συλλογιστικός 3: οἱ συλλογιστικοί—"the dialecticians."

[60] "Includes": literally, "needs" (պէտս ունի).

[61] "Fence": ցանկ = θριγκός (an ambiguous word in Plato's *Republic*), which is also translated "coping-stone" (cf. *LSJL*, s.v. θριγκός I.2).

[62] David probably means *Republic* 534e, where dialectic is set above other studies as their "fence" (θριγκός τοῖς μαθήμασιν). "In many places" is strange, because nowhere else Plato calls dialectic the "fence of studies" (cf. Elias *in APr.* 69(136).4–5, where Elias claims that in *Phaedo* and *Phaedrus* Plato calls dialectic the "fence of all beings" [θριγκὸν τῶν ὄντων πάντων]!).

[63] "That it is a part": Elias cites the same passage of Plato (see the next note) to prove that, according to Plato, logic is an instrument of philosophy. This is an interesting discrepancy between David and Elias.

[64] This passage, as correctly stated in Elias *in APr.* 69(136).5–7, is from *Parmenides* (135d): γύμνασαι μᾶλλον διὰ τῆς (…) καλουμένης ὑπὸ τῶν πολλῶν ἀδολεσχίας, ἕως ἔτι νέος εἶ: εἰ δὲ μή, σὲ διαφεύξεται ἡ ἀλήθεια. It is also quoted, with slight differences, in the *Commentary on Aristotle's* Categories attributed to Elias or David (Dav. *in Cat.* 119.4–7), where the author erroneously says it is from the *Sophist* (a fact confirming David's authorship, because Elias knows that the passage is from *Parmenides*): Πλάτων (…) ἐν τῷ Σοφιστῇ λέγων οὕτως "γύμναζε σαυτὸν διὰ τῆς καλουμένης παρὰ πολλοῖς ἀδολεσχίας, ἕως ἔτι νέος εἶ, ἐπεῖ διαφεύξεταί σε τἀληθές." There are also slight differences between the two Armenian variants (cf. Dav. *in Cat.* Arm. 210).

[65] "Chatter": թախանձութիւն (= ἀδολεσχία).

Իսկ միւսն՝ յորոշմունս, այս ինքն՝ ի նկատմունս միայն և ի կիտմունս, որգոն՝ «Յերկուց ստորասութեանց ստորասական գոյ ժողովեալն». այս ի բանս միայն է, իսկ այն՝ և յիրողութիւնս: Քանզի միայն Արիստոտէլ ոչ հեղգացաւ բացակապտել զհնարս բանից ի նոցունց իսկ յիրողութեանց, և կիտակս, այս ինքն է՝ կանոնս առնել: Առ որս Պղատոն ասաց, եթէ՝ «Արհեստիկ արարեր զիմաստասիրութիւն»:

5. Արդ, վասն այնոցիկ, որք յիրողութիւնսն են ապացոյցք, ձայնակիցք գոն Արիստոտէլ և Պղատոն, իսկ որք ի կիտակս գոն, վասն այնոցիկ տարաձայնք են, քանզի ոչ էին կիտակք և հնարք հաւաքաբանութեան ի ժամանակս Պղատոնի: Եւ թէպէտ ոչ էին հնարք յաւուրս Պղատոնի, սակայն ոչ եթէ զանցանէր ինչ ինքն Պղատոն յիւր տրամաբանութիւնսն: Քանզի առաքինիքն և մեծքն բնութեամբ՝ ոչ ունին պէտս կիտաց, այլ գեր ի վերոյ քան զնոսա ներգործեն, և ինքեանք լինին կիտակք յետնոցայցն: Քանզի ոչ կալաւ պէտս Պղատոն ապացուցականումն Արիստոտէլի, այլ Արիստոտէլ՝ Պղատոնունն, զի առցէ ի նմանէ սերմանիս: Ոչ պիտացաւ և Հոմերոս «Յաղագս քերթողականումն» Արիստոտէլի, այլ Արիստոտէլ՝ Հոմերոսում: Ոչ պիտացաւ և Դէմոսթենէս «Վիճաբանութեանց» Հերմոգինի, այլ Հերմոգինէս՝ նմա:

---

1 D և ի նկատմունս; E և ի տիկմունս; F v. l. դիտմունս. **2** BF ստորասականագոյն և ժողովեալն; C ստորասականագոյն ժողովեալն. | CDE om. ի. **3** CE իրողութիւնս. **4** A բացակատարել. **7** A այսորիկ; BC այնորիկ. | ABC om. որք. **8** A կիտատս. **9** BCD տարաձայնեն. | BCDEF էին; Ar [ոչ] էին. | A կիտատք. **11** BCDEFAr յիւր յինն. **13** A կիտատք. **15** E ոչ պիտոյացաւ. **16** ACE զյաղագս. **17** A Հոմերոնում; B Հոմերոնումն.

other [is said to be][66] in canons,[67] that is, only in theorems and rules.[68] For instance, "From two affirmations, the conclusion is affirmative." This [demonstration] is only in arguments, while the other is also in the things [of nature]. For Aristotle alone was diligent enough to strip off[69] the methods of arguments from the things themselves and to make rules, i.e., canons.[70] Regarding this, Plato said that [Aristotle] "turned philosophy into a trivial art."[71]

5. Now, in regard to the demonstration which is in the things [themselves] Aristotle and Plato are in agreement, but in regard to [the demonstration] which is in the rules they disagree, for there were no rules and methods of syllogism in Plato's time. However, though there were no methods in Plato's days, Plato himself did not break any [rule] in his dialogues. For those who are virtuous and great by nature do not need rules, but they act above those [rules] and themselves become rules for posterity. For Plato did not need Aristotle's demonstrative [science], but Aristotle needed Plato in order to take figures[72] from him. Homer did not need Aristotle's *Poetics* but Aristotle needed Homer. Demosthenes did not need Hermogenes' *Issues*[73] but Hermogenes needed him.

---

[66] "And the other [is said to be] in canons": cf. Elias *in APr.* 69(136).17 ἡ δὲ ἐν κανόσιν ὄργανον ("and the one in canons is an instrument"); thus, the demonstration in the nature of things is a part, while the demonstration in canons is an instrument, i.e., syllogisms themselves form a part of philosophy, and the abstract rules of syllogistic are an instrument.

[67] "In canons" (յորոշմունս = ἐν κανόσιν in Elias *in APr.* 69[136].17): cf. Dav. *Prol.* Arm. 3.18 and Dav. *Prol.* 1.14, where the Greek equivalent of որոշումն is θεσμός, and Dav. *Prol.* Arm. 8.16 and Dav. *Prol.* 3.16, where it is κανών (Kendall and Thomson have translated it "distinction"). The Greek equivalents διάκρισις ("separation") and ἀντιδιαστολή ("opposition") for որոշումն in Dav. *in Isag.* Arm. 70.1—Dav. *in Isag.* 134.4 and Dav. *in Isag.* Arm. 168.5—Dav. *in Isag.* 201.16 respectively are irrelevant here.

[68] This part, starting with "that is" (այս ինքն) is probably added by the translator or a later editor; նկատումն, which we have translated "theorem," literally means "observation."

[69] "Strip off": քացակապտեմ (= ἀποσυλάω).

[70] "I.e., canons" (այս ինքն է կանոնս): this seems to be another addition by the translator.

[71] "Trivial art": արհեստիկ = τεχνύδριον, which Plato uses only once, in the *Republic* (475e), where he once also uses τέχνιον (495d), but in another context and without any connection with Aristotle.

[72] "Figures": the Armenian text reads "seeds" (սերմանիս) instead. We have made the correction based on Elias *in APr.* 69(136).27–29 (see in Appendix I); probably, in the Greek copy used by the Armenian translator σχημάτων was erroneously replaced by σπερμάτων.

[73] Hermogenes' *Περὶ στάσεων* is meant.

6. Բայց տարակուսեն, եթէ՝ զիա՞րդ պղատոնականքն զբանականս և մասն, և գործի նոյն իրաց ասեն կարող գոլ: Զի թէպէտ և ձեռն՝ և մասն, և գործի, այլ մասն ամենայն մարմնոյ է, իսկ գործի՝ ներանձնաւորին: Քանզի մեռելոյ ձեռն, թէպէտ և մասն է բոլոր մարմնոյն, այլ գործի ոչ է, քանզի տալոյ և առնելոյ գործի է: Եւ կուժն և մասն է, և գործի, այլ ոչ նոյն իրի. այլ ամանն գործի է պարունակեցելոցն, իսկ կժաւոր ջուր՝ մասն է այլոյ ջրոյ: Առ որս եթէ ասիցեն պղատոնականքն, եթէ՝ «Եւ ոչ մեք ասեմք նոյն իրաց գործի և մասն զբանականն, այլ կամ նոյնում այլ և այլ, և կամ զնոյնն այլում և այլում մասն և գործի, որպէս զձեռն. քանզի շնչաւորին՝ գործի, իսկ մարմնոյն՝ մասն, և կամ՝ նոյնում գոլ այլ և այլ՝ և գործի, և մասն: Քանզի իմաստասիրութեան բանականս և գործի, և մասն. քանզի [ի] բնութիւն իրողութեանց գոլ ապացոյց՝ մասն է իմաստասիրութեան, իսկ ի կիտակսն՝ գործի»:

Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով և առաջիկայ [պրակք]:

Պրակք Ե

1. «Նախ ասել արժան է՝ յաղագս զի՞նչ և որո՞յ խոհմունս, թէ՝ սակս ապացուցի և մակացութեան ապացուցականի»: Ի նախերգանի իրողութեանս զդիտաւորութիւն նորին քարոզէ, և այլ ինչ՝ պիտանացու դիտաւորութեան: Արդ, զդիտաւորութիւն՝ զի յաղագս ապացուցի և մակացութեան ապացուցականի: Իսկ պիտանացուք հինգ են, քանզի սահմանէ յառաջ զառաջարկութիւն, զսահման, զհաւաքաբանութիւն, ասէ՝ ո՞ր աւարտուն և ո՞ր անաւարտ, զի՞նչ որ ի բոլորում և զի՞նչ որ ոչ ի բոլորում, և զի՞նչ ի մասնում, և զի՞նչ ըստ ամենայնում և ոչ ըստ ումեքում:

---

6 A պարունակելոյն. **11** E իմաստասիրութիւն. | E om. բանականս. **12** C բնութեամբ ի իրողութեանցն. **16** B նախադասիլ instead of նախ ասել. | B om. է. | A խորհմունս; BD խոհումսս. **19** CD դիտաւորութիւն; E պիտանացաւ դիտաւորութիւն. **21** F om. ասէ.

6. But [some] are puzzled: "How can the Platonists say that logic is both a part and an instrument of the same things? For though the hand is both a part and an instrument, it is a part of each body, while [it can be] an instrument of [only] an animate being. For the hand of someone dead is not an instrument (though it is a part of the whole body), because it is an instrument for giving and taking. And a jug is both a part and an instrument, but not of the same thing, because a vessel is an instrument for what it contains, while a jug of water is a part of water."[74] To this, the Platonists might answer: "We, too, do not say that logic is [always] an instrument and a part of the same things, but it is either both [a part and an instrument] of the same, or the same is a part of one [thing] and an instrument of another. Just as the hand, because it is an instrument of an animate being, while it is [only] a part of a [dead] body, or it can be both an instrument and a part of the same [animate being]; for logic is both an instrument and a part of philosophy, since when it is demonstration in the nature of things, it is a part of philosophy, and it is an instrument in the rules."

Here, with the help of God, ends the present [lecture].

Lecture V

1. "First we should say about what and of what the inquiry is; that it pertains to demonstration and demonstrative science." In the preface to his treatise, he announces its aim and something else which is useful to the aim. Now, the aim is "that it pertains to demonstration and demonstrative science," and the useful things are five, for first he defines premiss, term and syllogism, and says which [syllogism] is perfect and which is imperfect, which [term] is wholly contained [in another] and which is wholly not contained, and which is partly contained,[75] and what is predicated of all or of none.[76]

---

[74] "Of water": literally, "of other water" (այլոյ ջրոյ).

[75] "And which is partly contained" (և զի՞նչ ի մասնում): this is absent from Aristotle 24a 10–15 (as well as from other commentators' works) and is probably added by a scribe.

[76] 24a 11–15 εἶτα διορίσαι τί ἐστι πρότασις καὶ τί ὅρος καὶ τί συλλογισμός, καὶ ποῖος τέλειος καὶ ποῖος ἀτελής, μετὰ δὲ ταῦτα τί τὸ ἐν ὅλῳ εἶναι ἢ μὴ εἶναι τόδε τῷδε, καὶ τί λέγομεν τὸ κατὰ παντὸς ἢ μηδενὸς κατηγορεῖσθαι. Cf. Cooke and Tredennick (1967[5]), 199 and Barnes (1995[6]), 39.

2. Բայց տարակուսին և առ առաջինն, և առ երկրորդն: Եւ առ առաջինն՝ եթէ ընդէ՞ր յաղագս պարզ հաւաքաբանութեան ելոյ դիտաւորութեան՝ յաղագս ապացուցի ճառէ անդուստ ի նախերգանէն: Առ որս ասեմք զպատճառսն զայս, եթէ ոչ ինչ անտեղի յաղագս պարզ հաւաքաբանութեան ելոյ դիտաւորութեան՝ և յաղագս ապացուցի ճառելն և զնոյն գոլ դիտաւորութիւն: Վասն զի ի ձեռն ապացուցական հաւաքաբանութեան և պարզ հաւաքաբանութեան առնէ խնդիր: Արդ, այսպէս առ առաջինն:

3. Իսկ առ երկրորդն տարակուսին, եթէ՝ ընդէ՞ր զսահման ի միջի դասեաց առաջարկութեան և հաւաքաբանութեան. քանզի արժան էր՝ կամ ըստ մեզ կարգաւորութեան պիտանանալ, և զհաւաստեաւն նախադասել, իսկ հաւաստի մեզ քան զայլս ամենայն սահման է, կամ ըստ բնութեան, և ի վերջոյ դասել զսահման քան զառաջարկութիւն և զհաւաքաբանութիւն:

4. Առ որս չորս ասեմք լուծմունս: Նախ՝ եթէ է իւր Արիստոտէլի անուն սահմանիդ. քանզի ինքն ասէ, եթէ՝ «Սահման կոչեմ՝ յոր լուծանի առաջարկութիւն». իսկ «կոչեմս (…) առաջարկութիւն» գոլով՝ յայտ առնէ, եթէ Արիստոտէլի է այդպէս զսահման անուանել. և վասն այնորիկ ոչ է արժան յօտարաձայնութենէ սկիզբն առնել բառից, այլ ի ծանօթիցն: Այս առաջին պատճառն:

5. Երկրորդ պատճառ՝ եթէ պէտս ունի իւր առաջարկութեան սահմանի սահմանումս, քանզի սահման է՝ յոր առաջարկութիւն վերլուծանի. արդ պարտ էր յետ առաջարկութեան զսահմանն գոլ:

6. Երրորդ պատճառ՝ եթէ [ի] «Յաղագս մեկնութեան» վասն առաջարկութեանց ճառէր. արդ զպատճառն ած յառաջեցելոցն, որպէս զի սկիզբն հանդերձելոցն եղիցի. վասն զի նախադասեաց զառաջարկութիւնն քան զերիսն, և իսկոյն՝ զսահմանն, քանզի թէպէտ յաղագս պարզ ձայնիցն խօսեցաւ և յաղագս մեկնութեան անուան և բայի՝ և ի «Ստորոգութիւնսն»,

2 ACDEAr դիտաւորութիւն. 3 D ի նախերգանին; F ի նախերգանի. 4 BCF տեղի է instead of անտեղի. 4–5 B հաւաքարան թուելոյ. 5 BCDE յայլ instead of յաղագս. | ACDEAr om. զնոյն. 8 ABCDE om. ընդէր. | ABCEFAr սահման. | ABCDE ի մեջ. 9 BC և զըստ instead of կամ ըստ. 15 A կոչումս. 16 ACDEFAr սահման. | A այսորիկ ոչ է պարտ. 17 B ի ծանաւթագունիցն. 19–20 A սահման ի սահմանի սահմանումս. 22 B յայլ instead of յաղագս. 23 F ճառէ. | A զպատճառսն. | որպէս զի զպատճառն ած յառաջացելոցն, սկիզբն corr. զպատճառն ած յառաջեցելոցն, որպէս զի սկիզբն. 23–24 CFAr արդ որպէս զի զպատճառ յառաջացելոցն եղիցի.

2. But [some] are puzzled by both the first and the second. Regarding the first [they ask]: "Why does [Aristotle], although the aim is concerned with syllogism in general, speak about demonstration from the preface [onwards]?" For this, we indicate the following reason: it is by no means strange that, although the aim pertains to syllogism in general, he also speaks about demonstration, the aim being the same;[77] for he examines demonstrative syllogism and, thereby, syllogism in general. This is the case regarding the first.

3. And they are puzzled regarding the second: "Why did [Aristotle] place term between premiss and syllogism? For he should have used an order either relative to us and put that which is certain at the beginning—because term is more certain for us than all the others—or relative to nature, and placed term at the end, after premiss and syllogism.

4. To this, we suggest four solutions. First, that the name "term" is Aristotle's, for he himself says: "I call 'term' that into which premiss is analyzed."[78] And "I call (…) premiss" shows that it was Aristotle who named term so. For one should not start with words sounding alien but with something known. This is the first reason.

5. The second reason is that the definition of term needs premiss, for term is "that into which premiss is analyzed." So it was necessary for term to come after premiss.

6. The third reason is that [Aristotle] in *On Interpretation* spoke about premisses. Now, from these coming first he made the cause, so that it becomes the start of those coming second,[79] because he placed premiss at the beginning of the three, and then term. For though he also talked about simple spoken sounds and about the interpretation of noun and

[77] Cf. I.2.
[78] 24b 16: ὅρον δὲ καλῶ εἰς ὃν διαλύεται ἡ πρότασις. Cf. Cooke and Tredennick (1967[5]), 201 and Barnes (1995[6]), 40.
[79] "Those coming second": i.e., terms. David means that since the premisses are already mentioned in *On Interpretation* and so are the starting-point for the terms, this explains why here he starts with the premisses and then goes on to the terms.

այլ ի «Ստորոգութիւնսն» որպէս պարզ ձայնս միայն քննէ զնոսա: Իսկ ի «Յաղագս մեկնութեան» որպէս ասութիւնս խնդրէ զանուն և զբայ. որպէս և զառաջարկութիւն ուսուցանէ և աստ, և [ի] «Յաղագս մեկնութեան». այլ [ի] «Յաղագս մեկնութեան»՝ որպէս երևմունս ուսուցանէ զնոսա, իսկ աստ՝ որպէս մասունս հաւաքաբանութեանց:

7. Չորրորդ պատճառ՝ վայել է սահմանումս ի միջում դասիլ առաջարկութեան և հաւաքաբանութեան, զի և հաւաքաբանութիւնս տեսակարարէ միջին սահմանն: Զի այս միջին սահմանս կամ ենթակայ է ումեմն այլ սահմանացն, և այլում ստորոգի, և առնէ զառաջին ձևն, և կամ երկոցունց ենթակայ է, և կամ զերկոցունց ստորոգի և առնէ զերկրորդ և զերրորդ ձևն: Այլ թէ զերկոցունց ստորոգի, զերկրորդն առնէ ձև, իսկ եթէ զերկոցունց ենթակայի, առնէ զերրորդն:

1 B զնա. **3** AB om. և Յաղագս մեկնութեան. **6–7** ABCD om. առաջարկութեան և հաւաքաբարնութեան. **7** ACE և հաւաքաբանութեանս; D և հաւաքաբանութեան; FAr om. և հաւաքաբանութիւնս. | Del. զհաւաքաբանութիւն after տեսակարարէ. **9** FAr om. կամ. **10** BCF om. առնէ. **12** E զերկրորդն.

verb in the *Categories*,[80] he investigates them in the *Categories* merely as simple spoken sounds, whereas in *On Interpretation* he examines noun and verb as utterances.[81] In the same way, he explains premisses both here and in *On Interpretation*, but in *On Interpretation* he explains them as expressions, while here, as parts of syllogisms.

7. The fourth reason: it is appropriate for term to be placed between premiss and syllogism, because the middle term[82] specifies the [figures of] syllogisms. For the middle term is either the subject[83] of one of the other terms and is predicated[84] of the other, and makes the first figure,[85] or else it is the subject of both or is predicated of both and makes the second and the third figures. If it is predicated of both, it makes the second figure,[86] and if it is the subject of both, it makes the third.[87]

---

[80] Φωνή is mentioned only once in the *Categories* (4b 35); ὄνομα as "name" occurs quite often, but it is defined as "noun" in *On Interpretation* (16a 20ff.), and ῥῆμα is not found in the *Categories*. This confusion suggests that either David referred to the *Categories* from memory or the Armenian text has been corrupted by scribes.

[81] Cf. *De Int*. 17a 18: τὸ μὲν οὖν ὄνομα ἢ ῥῆμα φάσις ἔστω μόνον (literally, "let noun and verb be [called] mere utterance"); cf. also in the old Armenian translation of *On Interpretation*: Արդ անուն կամ բայ՝ ասութիւն եղիցի միայն (Arist. *De Int*. Arm. 375).

[82] Cf. the definition of the middle term in *APr*. 25b 35ff.: καλῶ δὲ μέσον μὲν ὃ καὶ αὐτὸ ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλο ἐν τούτῳ ἐστίν. See also Cooke and Tredennick (1967[5]), 209 ("By 'middle term' I mean that which both is contained in another and contains another in itself" etc.) and Barnes (1995[6]), 41 ("I call that term middle which both is itself in another and contains another in itself").

[83] Cf. 24b 17.

[84] Cf. 24b 17, 26b 10 etc.

[85] Cf. 26b 34.

[86] 26b 35–36: τὸ μὲν σχῆμα τὸ τοιοῦτον καλῶ δεύτερον, μέσον δὲ ἐν αὐτῷ λέγω τὸ καγορούμενον ἀμφοῖν. Cf. Cooke and Tredennick (1967[5]), 217 ("I call this kind of figure the Second; and in it by the middle term I mean that which is predicated of both subjects") and Barnes (1995[6]), 43 ("I call such a figure the second; by middle term in it I mean that which is predicated by both subjects").

[87] 28a 11–12: τὸ μὲν σχῆμα τὸ τοιοῦτον καλῶ τρίτον, μέσον δ' ἐν αὐτῷ λέγω τὸ καθ' οὗ ἄμφω τὰ κατηγορούμενα. Cf. Cooke and Tredennick (1967[5]), 225 ("I call this kind of figure the Third; and in it by the middle I mean that of which both the predications are made") and Barnes (1995[6]), 45 ("I call such a figure the third; by middle term in it I mean that of which both are predicated").

8. «Նախ ասել»՝ ատտիկեան է շարադրութիւն, քանզի առլսի և պարտն։ «Յաղագս զի՞նչ և որո՞յ խոհմունս». բարւոք դասեաց «յաղագս զի՞նչ» առ հայցականն, իսկ «յաղագս որո՞յն»՝ առ սեռականն։ «Յաղագս զի՞նչ». եթէ՝ «յաղագս զապացոյցն». ահա առ հայցականն դասեաց։ Եւ՝ «յաղագս որո՞յ խոհմունս». եթէ՝ «յաղագս մակացութեան ապացուցականին». ահա առ սեռականն շարադասեաց։

9. Եւ պարտ է գիտել, եթէ այլ է ապացոյց, և այլ է մակացութիւն ապացուցական. քանզի ապացոյցն ինքն իսկ ներգործութիւն է, իսկ մակացութիւն ապացուցական՝ նոյն ինքն ունակութիւն։ Եթէ ի նոյնում զոն ենթակայում, արարողական է ունակութիւն ներգործութեան, իսկ եթէ յայլում և յայլում՝ արարողական է ներգործութիւն ունակութեան։ Քանզի արարողական է ուսուցանողին ներգործութիւն, այս ինքն՝ վարդապետութիւն՝ ունակութիւն ունողին։

10. Եւ՝ «զի՞նչ առաջարկութիւն և սահման, և զի՞նչ հաւաքաբանութիւն». ահա ի միջում դասեաց զսահման առաջարկութեան և հաւաքաբանութեան։ Եւ յետ այսորիկ՝ «ո՞ր աւարտումն և ո՞ր անաւարտն». և պարտ է գիտել, եթէ աւարտումն և անաւարտն զանազանութիւնք են հաւաքաբանութեանց։ Եւ զի՞նչ՝ «ներ ի բոլորումն» և «ըստ ամենայնում» և «ոչ ըստ ումեքումն». այսոքիկ զանազանութիւնք են առաջարկութեանց, որ ելումն և իջումն քատակելայք։ Զի եթէ ի ներքուստ ոք սկիզբն առնէ, որզոն՝ յորժամ ասէ, եթէ մարդ կենդանի, այս «ի ներ բոլորումն» ասի. քանզի ի բոլորումն կենդանւոջն

---

1 Նախադասիլ corr. Նախ ասել. | ABCD om. է. 2 A խոհումն; B խոհումնս. | A նախադասեաց instead of բարւոք դասեաց. | ABC զյաղագս. 3 CDEFAr այլ instead of յաղագս. | C om. այլ զինչ. **8–9** A մակացութեան. **9** ABCD և եթէ. **12** B ուսուցողին. **13** ACDEFAr ունակութեան. **16** AB om. և. **18** CD էր instead of ներ; BEFAr որ. **20** ABCD ի սկզբանէ instead of սկիզբն առնէ.

8. "First say..." is [according to] the Attic syntax, for "we should" is also understood.[88] "About what and of what the inquiry is":[89] he rightly put "about what" in the accusative and "of what" in the genitive. "About what," for "it pertains to demonstration," so he put it in the accusative, and "of what the inquiry is," for "of demonstrative science," so he put it in the genitive.[90]

9. And it should be known that demonstration and demonstrative science are different things, for demonstration in itself is an activity, and demonstrative science in itself is a disposition.[91] If they occur in the same subject, a disposition is productive of an activity, and if they occur in different subjects, an activity is productive of a disposition; because a teacher's activity, i.e. teaching is productive in one acquiring a disposition.

10. And, "what premiss and term are, and what syllogism is"; thus, he placed term between premiss and syllogism. And then, "which [syllogism] is perfect and which is imperfect" (and it should be known that perfect and imperfect are varieties of syllogisms), and what "wholly contained" or "predicated of all" or "of none" are. These are varieties of premisses, which are like ascent and descent.[92] For if one begins from below,[93] for instance, when [one] says that man is an animal, this is called "wholly contained," for man is wholly contained in animal as in a genus.

---

[88] "'First say …' is [according to] the Attic syntax, for 'we should' is also understood": David means that the normal Greek phrase would be πρῶτον εἰπεῖν χρή ("first we should say"), but Aristotle (24a 10) omits χρή ("we should") because he writes in the Attic dialect; nevertheless, "we should" is understood (cf. Ammon. *in APr*. 12.6–7 and Philop. *in APr*. 9.22–25 cited in Appendix I).

[89] This passage in Armenian literally coincides with the Greek original: յաղագս զի՞նչ և որո՞յ խոհմունս = περὶ τί καὶ τίνος ἐστὶν ἡ σκέψις.

[90] "'About what' in the accusative (…) 'of demonstrative science,' so he put it in the genitive": cf. 24a 10–11 περὶ τί (…) περὶ ἀπόδειξιν (accusative) and τίνος (…) ἐπιστήμης ἀποδεικτικῆς (genitive).

[91] Activity (ἐνέργεια) and disposition (ἕξις): their relationship is discussed in Aristotle's *Nicomachean Ethics* 1098b 30 ff.

[92] "Which are like ascent and descent" (որ ելումն և իջումն բառակեալք): a parallel may be drawn with *APr* 65b 23–25 τοῦτο γὰρ ἐγχωρεῖ γενέσθαι καὶ ἐπὶ τὸ ἄνω καὶ ἐπὶ τὸ κάτω λαμβάνοντι τὸ συνεχές. Cf. Cooke and Tredennick (1967[5]), 493 ("This may occur whether one regards the connexion in the upward or in the downward direction" [see also note *a* on 492: "i.e. working towards or away from the most universal"]) and Barnes (1995[6]), 104 ("This may happen whether one traces the connexion upwards or downwards").

[93] "From below" (ի ներքուստ = κάτωθεν): or "upwards," i.e., from particular to general.

է մարդն, որպէս ի սեռումս: Իսկ եթէ ի վերուստ սկիզբն առնէ և ասէ՝ «Կենդանի ըստ ամենայն մարդումս», այս «ըստ ամենայնում» ասի: Եւ նոցին հակակայքն՝ «ոչ ներ ի բոլորումս» և «ոչ ըստ ումեքում»:

Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով և առաջիկայ պրակք:

Պրակք Զ

1. Արդ՝ «Է նախադասութիւն բան յայտնող ինչ ըստ ումեքում»: Ճանապարհակից լինելով Արիստոտէլ իւրոց հիւսմանց, սահմանէ զնախադասութիւն, այս ինքն՝ զառաջարկութիւն, ասելով. «Նախադասութիւն է բան յայտնող ինչ ըստ ումեքում»: Երկակի ելոյ առաջարկութեան՝ կամ ստորոգականի և կամ ստորադրականի, զստորոգականն միայնումս սահմանէ՝ և որպէս ի ձեռին նորա զստորադրականն ունելով: Քանզի ստորադրականն, յորժամ յերկբայս լինին, ստորոգականացն պէտս ունին առաջարկութեանց յարդարումս: «Ինչ ըստ ումեքումս»՝ ոչ ստորասութիւն յայտ առնելով, զի թերևս ապա ի վերայ աձեալ էր, եթէ՝ «ինչ բաց ումեքումս», որ է բացասութիւն: Այլ «ինչ ըստ ումեքում» այժմ առ որոշումս ասացեալ է ստորադրականացն

---

4 B om. հանդերձ աստուծով; C om. Ընդ այսոսիկ (...) առաջիկայ պրակք; DE om. Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով և. **7** B հոսմանց. **8** BCDEFAr om. բան. **13** F զինչ. **14** A եթէ է.

And if [one] begins from above[94] and says, "Animal [is predicated] of every man," this is called "[predicated] of all"; and the opposites of these are "wholly not contained" and "[predicated] of none."

Here, with the help of God, ends the present lecture.

Lecture VI

1. Next, "A proposition is a statement indicating something about something."[95] As Aristotle continues his work,[96] he defines proposition, i.e., premiss, saying: "A proposition is a statement indicating something about something." Premisses being of two types, either categorical or hypothetical,[97] he defines only the categorical [premiss], so as to have, by means of it, the hypothetical as well. For when the hypothetical are in doubt, they need to be established[98] by categorical premisses. "Something about something" does not denote affirmation, for in that case he would perhaps have added "something denied of something," i.e., negation; but here "something about something" is said to contrast [them] with

---

94 "From above" (ի վերուստ = ἄνωθεν): or "in the downward direction," i.e., from general to particular; cf. 46a 34 συλλογίζεται δὲ ἀεί τι τῶν ἄνωθεν ("always reaches a more general conclusion" [Cooke and Tredennick (1967^{5}), 359] or "always deduces something more general" [Barnes (1995^{6}), 74]).

95 A non-literal citation of 24a 16–17: Πρότασις μὲν οὖν ἐστι λόγος καταφατικὸς ἢ ἀποφατικὸς τινὸς κατά τινος. Cf. Cooke and Tredennick (1967^{5}), 199 ("A premiss is an affirmative or negative statement of something about some subject") and Barnes (1995^{6}), 39 ("A proposition, then, is a statement affirming or denying something of something"). A parallel may also be drawn with *On Interpretation* (17a 25–26) referred to by David below. The exact equivalent of յայտնող ("indicating") is δηλῶν (cf. 17a 16).

96 "As Aristotle continues his work, he defines": literally, "being a fellow traveler [ճանապարհակից = σύνοδος] of his weaving [հիւսումն = πλόκη: in Ammon. *in APr.* 67.30 the word means "construction (of syllogism)"; cf. *LSJL*, s.v. πλόκη III.d], Aristotle defines."

97 "Categorical or hypothetical": in the *Analytics*, κατηγορικός means "affirmative" and its antithesis is στερητικός—"negative" (cf., for instance, 26a 18, 31, 26b 1). Here David, according to the neo-Platonic tradition, understands κατηγορικός as "categorical" ("predicative") and considers ստորադրական (ὑποθετικός) to be its antithesis. Cf., for example, Procl. *in Parm.* 1007.27–33 τοῖς ὑποθετικοῖς χρησόμεθα λογισμοῖς (…) χρησόμεθα δὲ καὶ τοῖς κατηγορικοῖς. Procl. *in Alc.* 167.7 οὐ γὰρ κατηγορικῶς, ἀλλ' ὑποθετικῶς προάγει τοὺς λόγους. However, in the *Prior Analytics*, Aristotle speaks of hypothetical proof (40b 23–29) and hypothetical syllogism (41a 38, 45b 15, 50a 16–50b 4).

98 "Need to be established": literally, "need the establishment [յարդարումն = κατασκευή (?)] of."

առաջարկութեանց. քանզի նոքա ոչ յայտնեն ըստ ումեքումն, այլ՝ ումեմն գոլոյ՝ զի՞նչ է, և ումեմն ոչ գոլոյ՝ զի՞նչ ոչ է: Զի թէպէտ և զընդհանուր հաւաքաբանութիւն սահմանեացէ, իսկ ընդհանուր հաւաքաբանութիւն ի հանուր յառաջարկութենէ գոյ բաղկացեալ, և պարտ էր զընդհանուր առաջարկութիւն սահմանել:

2. Արդ, ի «Յաղագս մեկնութեան» և զընդհանուր առաջարկութիւն սահմանեաց, ասելով, եթէ՝ «Նախադասութիւն է բան՝ ընդունակ ճշմարտութեան և ստութեան». քանզի այս սահման և զստորադրական առաջարկութիւնն պարունակէ: Բայց սահմանեաց և զստորոգականն անդ, ասելով այսպէս՝ «բան յայտնող ինչ ըստ ումեքումն և ինչ՝ բաց ումեքում»: Իսկ այժմ զստորոգականն դարձեալ սահմանէ, վասն զի և սորա միայնոյ սահման ուղղութեան պէտս ունէր. քանզի [ի] «Յաղագս մեկնութեան» ի ձեռն թուելոյ նշանակութեանց լինէր ստորադրութիւն. քանզի ասելն՝ «ինչ ըստ ումեքումն

2 E om. և ումեմն ոչ գոլոյ զի՞նչ ոչ է. 5 Del. գոլ. 6 D ընդհանուր. 8 BEF առաջարկութեանն. 9 AB սահմանելոյ; BEF սահմանելոց; D սահմանելով. | զստորադրականն (C զստորասականն) corr. զստորոգականն. 12 ABCD ունիւր. 13 ABC լինիւր; F շինէր.

hypothetical premisses, because the latter do not indicate [something] about something but what is, if something is, and what is not, if something is not. For since[99] he was to define syllogism in general, and syllogism in general always consists of premisses, it was also necessary to define premiss in general.

2. Now, in *On Interpretation* he also defined premiss in general, saying, "A proposition is a statement receptive of truth or falsity";[100] for this definition includes the hypothetical premiss as well. But he also defined there the categorical, saying as follows: "A statement indicating something about something and something denied of something."[101] And now, once again, he defines the categorical, because only the definition of this needed specification; for in *On Interpretation* a hypothesis [about the categorical already] occurred through enumeration of meanings,[102]

---

[99] "Since": literally, "even if" (թէպէտ և = κἄν).

[100] Նախադասութիւն է բան՝ ընդունակ ճշմարտութեան և ստութեան: a non-literal citation from *On Interpretation*, 17a 3–4; cf. 17a 1–4 Ἔστι δὲ λόγος ἅπας μὲν σημαντικός, οὐχ ὡς ὄργανον δέ, ἀλλ' ὡς προείρεται, κατὰ συνθήκην. ἀποφαντικὸς δὲ οὐ πᾶς, ἀλλ' ἐν ᾧ τὸ ἀληθεύειν ἢ ψεύδεσθαι ὑπάρχει. Cf. Cooke and Tredennick (1967⁵), 121 ("But while every sentence has meaning, though not as an instrument of nature but, as we observed, by convention, not all can be called propositions. We call propositions those only that have truth or falsity in them") and Barnes [1995⁶], 26 ("Every sentence is significant [not as a tool but, as we said, by convention], but not every sentence is a statement-making sentence, but only those in which there is truth or falsity").

[101] Բան յայտնօղ ինչ ըստ ումեքումն և ինչ՝ բաց ումեքում. Again, there is no literal parallel in *On Interpretation*. David probably means (and sometimes, as we have already stated, he probably quotes Aristotle from memory) the following passages: 17a 20–21 Τούτων δὲ ἡ μὲν ἁπλῆ ἐστὶν ἀπόφανσις, οἷον τὶ κατά τινος ἢ τὶ ἀπό τινος (cf. Cooke and Tredennick [1967⁵], 123: "And so, in return, we repeat that one kind of propositions is simple, comprising all those that affirm or deny some one thing of another" and Barnes [1995⁶], 27: "Of these the one is a simple statement, affirming or denying something of something"; 17a 25–26 Κατάφασις δέ ἐστιν ἀπόφανσίς τινος κατά τινος. ἀπόφασις δέ ἐστιν ἀπόφανσίς τινος ἀπό τινος (cf. Cooke and Tredennick [1967⁵], 123: "We mean by affirmation a statement affirming one thing of another; we mean by negation a statement denying one thing of another" and Barnes [1995⁶], 27: "An affirmation is a statement affirming something of something, a negation is a statement denying something of something").

[102] "A hypothesis [about the categorical already occurred] through enumeration of meanings": literally, "there was a hypothesis through enumeration of meanings" (ի ձեռն թուելոյ նշանակութեանց լինէր ստորադրութիւն). The passage is obscure and probably corrupt; the phrase added in square brackets is our speculative interpretation of what David wanted to say. By "enumeration of meanings" he probably means that "something about something" is the first meaning and "something denied of something" is the second.

և ինչ բաց ումեքէ»՝ ոչ ինչ այլ, եթէ ոչ ասել, եթէ՝ «առաջարկութիւն կամ ստորասական է և կամ բացասական»:

3. Իսկ աստ ասացեալ՝ «զԱռաջարկութիւն բան գոլ յայտնողական ինչ ըստ ումեքումն», սահմանական արար զբացասութիւնն: Բայց թէպէտ զորակն նեղ ասաց, ոչ ասացեալ, թէ՝ և ինչ բաց ումեքէ, սակայն զքանակն սփռեաց, ասելով, եթէ՝ «Բայց սա կամ ընդհանուր է և կամ մասնական և կամ առանսահմանելի»: Քանզի զըստ իւրաքանչիւրսն ոչ յիշեաց՝ որպէս պարունակեցելոցն առ անսահմանելեացն. քանզի ըստ իւրաքանչիւրքն առ անսահմանելիք: Բայց զանազանին յայլոց առանսահմանելեաց, քանզի բնաւորեալք ունել՝ ոչ ունին, իսկ նոքա ոչ բնաւորեալք են և ոչ ունին. քանզի ոչ ոք կարէ ասիլ՝ «ոք Սոկրատէս» կամ «ամենայն Սոկրատէս» և կամ այլազգ, զի ըստ իւրաքանչիւրքն ապականելիք, իսկ մասնականքն անապականք, քանզի միշտ է ոք մարդ, իսկ Սոկրատէս ապականելի է:

Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով և առաջիկայ պրակք:

---

3 A om. աստ. | AB ասաց. **5** CDEF եւ instead of նեղ. **8** A առ ի. **10** E om. իսկ նոքա ոչ բնաւորեալք են և ոչ ունին. **11** ABC ոչ ոք ասէ. | BCDEFAr ամենայն ոք. **12** ADFAr եթէ instead of զի; B եթէ զի. **14** E om. հանդերձ աստուծով և. | C om. Ընդ այսոսիկ ... առաջիկայ պրակք.

for to say, "something about something and something denied of something," is nothing but to say that a premiss is either affirmative or negative.

3. And here, saying, "A premiss is a statement indicating something about something," he [also] defined negation. But though he stated the quality briefly, not also stating what is "something denied of something," he expanded on the quantity, saying, "It is either universal or particular or indefinite."[103] For he did not refer to the singular [premisses],[104] since they are contained in the indefinite (for the singulars are indefinite); but they differ from the other indefinites, because [the latter] do not have [what] is natural for them to have; as to [the singulars], it is not that they do not have [what] is natural for them to have.[105] For no one can say, "Some Socrates" or "Every Socrates" or other things [like that], for the singulars are corruptible, while the particulars are incorruptible, since there is always some man, but Socrates is corruptible.

Here, with the help of God, ends the present lecture.

[103] Cf. 24a 16–18 Πρότασις μὲν οὖν ἐστι λόγος καταφατικὸς ἢ ἀποφατικὸς τινὸς κατά τινος: οὗτος δὲ ἢ καθόλου ἢ ἐν μέρει ἢ ἀδιόριστος (Cooke and Tredennick [1967^{5}], 199: "A premiss is an affirmative or negative statement of something about some subject. This statement may be universal or particular or indefinite" and Barnes [1995^{6}], 39: "A proposition, then, is a statement affirming or denying something of something; and this is either universal or particular or indefinite").

[104] "Singular [premisses]": cf. *On Interpretation*, 17a 39–40 (…) Ἐστὶ τὰ μὲν καθόλου τῶν πραγμάτων τὰ δὲ καθ' ἕκαστον (Cooke and Tredennick [1967^{5}], 125: "Of things there are some universal and some individual or singular" and Barnes [1995^{6}], 27: "Now of actual things some are universal, others particular"); 17b 2–3 ἀνάγκη δὲ ἀποφαίνεσθαι ὡς ὑπάρχει τι ἢ μὴ ὁτὲ μὲν τῶν καθόλου τινί, ὁτὲ δὲ τῶν καθ' ἕκαστον (Cooke and Tredennick [1967^{5}], 125: "Propositions, affirmative and negative, must sometimes have universal subjects, at others individual or singular" and Barnes [1995^{6}], 27: "So it must sometimes be of a universal that one states that something holds or does not, sometimes of a particular").

[105] "[The latter] do not have (…) it is not that they do not have [what] is natural for them to have": it is natural for the other indefinites to have quantifiers ("all" or "some"), which in fact they do not have. For example, it would be natural for "Men are mortal" to have a quantifier (the normal sentence would be "All men are mortal); not so with the singulars (e.g., "Socrates is mortal").

Պրակք Է

1. Սահմանեալ զառաջարկութիւնն՝ իջանէ և ի տեսակս առաջարկութեան, երկու տարակուսանս առնելով մեզ տարակուսիլ: Առաջին՝ եթէ ընդէ՞ր յաղագս հաւաքաբանութեան ելոյ դիտաւորութեան, և այսք և յաղագս հանուր առաջարկութեան: Երկրորդ՝ թէ ընդէ՞ր ի տեսակս առաջարկութեանցն զանազանութեան զտրամաբանականն միայն ասէ առաջարկութիւն և զապացուցականն, իսկ զիմաստականն և զքերթողականն ոչ ասէ: Արդ, առ առաջինն ասեմք, եթէ իջեալ ի տեսակս առաջարկութեանցն՝ ոչ ինչ ընդհատ ի հանրականումն մնաց, քանզի զանազանին առաջարկութիւնք ոչ ընդ հանրականիւն իւրեանց սահմանաւ, քանզի մի սահման է, այլ՝ այլովք ոմամբք: Իսկ առ երկրորդն ասեմք, եթէ իջեալ ի տեսակս առաջարկութեանցն՝ զհուպսն տարորոշէ, այս ինքն՝ զբացացուցականն և զտրամաբանականն: Եւ այսք յաղագս այսորիկ:

2. Յետ որոց ասէ զզանազանութիւն բացացուցականի առաջարկութեան և տրամաբանականի և առ այժմ տարորոշէ զնոսա ի միմեանց և պիտոյիւք, և նիւթով: Եւ պիտոյիւք, եթէ՝ «Տրամաբանականն հակասութիւն հարցանէ, և առաջարկութիւն առնու ոչ զբոլորն, այլ՝ զմասն ինչ հակասութեան». և այժմ սահմանէ այսպէս, եթէ՝ «Տրամաբանական նախադասութիւն է ուսողումն՝ հարցումն հակասութեան, իսկ հաւաքաբանողումն՝ տրամառութիւն երևեցելոյ և ներկարծաւորին»: Իսկ ի «Յաղագս մեկնութեան» այսպէս սահմանէ

---

4 դիտաւորութիւն corr. դիտաւորութեան; B om. դիտաւորութիւն. **5** ADE էջ instead of ընդէր; C om. թէ ընդէր. **6** A զզանազանութիւն. երկրորդ; DE զանազանութիւն տրամաբանական. **12** ABCDE քանզի instead of այս ինքն. **12–13** ACE ի տրամաբանականն instead of և զտրամաբանականն. **13** A այսոցիկ. **16** A զհակասութիւն. **17** առնէ corr. առնու. **18** F և instead of է. | Ar om. ուսողումն. **19** F om. հարցումն. | FAr իսկ ի. **19–20** DFAr տրամատութիւն երևեցելոց; C տրամատութիւն է երևեցելոց.

Lecture VII

1. Having defined premiss, [Aristotle] descends to the species of premisses, making us puzzled for two reasons. First, why, though the aim is concerned with syllogism, are these things also concerned with premiss in general? Second, why, among the various species of premisses, does he discuss only the dialectical and demonstrative premisses and does not discuss the sophistical and poetical? Now, to the first we say that when he descended to the species of premisses, nothing interrupted remained in the general,[106] because premisses differ not in their general definition—for the definition is one—but in certain other ways. And to the second we say that when he descends to the species of premisses, he distinguishes the proximate ones,[107] namely, the demonstrative and the dialectical. Well, so much about that.

2. After this he discusses the difference between demonstrative and dialectical premisses, and now he distinguishes one from the other both by [their] use and [by their] matter; by [their] use, [stating] that the dialectical asks a contradiction,[108] and [a demonstrative] premiss takes not the whole but a part of the contradiction. And now he defines [it] as follows: "Dialectical proposition is for an interrogator a question about a contradiction, and for a reasoner, an assumption[109] of what is apparent

[106] "Nothing interrupted remained in the general": David means that Aristotle has not left the account of premiss in general unfinished, i.e., has not broken it off.

[107] "The proximate ones": զհուպսն (= τὰ προσεχέστατα).

[108] "The dialectical asks a contradiction": we have translated the Armenian տրամաբանականն հակասութիւն հարցանէ literally (cf. 24a 25 ἡ δὲ διαλεκτικὴ ἐρώτησις ἀντιφάσεώς ἐστιν).

[109] The v.l. տրամառութիւն instead of տրամատութիւն: the Greek equivalent of տրամատութիւն is διατομή, but Aristotle uses λῆψις (24b 11). More exactly, the Greek equivalent of տրամառութիւն is διάληψις.

զնա, ասելով. «Տրամաբանական է հայցումն պատասխանւոյն միոյ նախադասութեան կամ միոյ մասնկան հակասութեան»: Վասն որոյ և տարակուսեն, եթէ զիա՞րդ զտրամաբանական հարցումն «հարցումն հակասութեան» ասէ, իսկ ի «Յաղագս մեկնութեան»՝ «միոյ պատասխանոյ հայցումն» և կամ «միոյ մասին» նորա: Առ որ Ամոնիոս ասէ լուծումն իմն այսպիսի. եթէ՝ երկոքեան ճշմարիտ գոն, զի և որ զբոլոր հակասութիւնս հարցանէ տրամաբանականն, յայտ առնեն ուրացողական պատասխանիքն՝ հաճոյացեալքն լռեցելումն մասնումն, իսկ զմի առաջարկութիւն

---

1 ACDEFAr հարցումն. **2** մասնական corr. մասնկան. **3** BCDEF om. 2nd հարցումն. **4** ACDEFAr հարցումն. **6** BCDE om. որ. | B հակասութիւն; F հակասութեանց. **7** BF տրամաբանական է.

and reputable."[110] And in *On Interpretation* he defines it, saying: "The dialectical is a request of one answer: either to a proposition or to one part of a contradiction."[111] For this reason, [some] are puzzled about why he calls a dialectical question "a question about a contradiction" but in *On Interpretation*, "a request of one answer" or [of an answer to] "one part" of it.[112] To this, Ammonius suggests[113] the following solution: both are true, for that the dialectical asks about a whole contradiction is revealed by negative answers which nod "Yes"[114] to the unanswered[115]

[110] "(…) The difference between demonstrative and dialectical premisses (…) apparent and reputable": cf. 24a 21–25 Διαφέρει δὲ ἡ ἀποδεικτικὴ πρότασις τῆς διαλεκτικῆς, ὅτι ἡ μὲν ἀποδεικτικὴ λῆψις θατέρου μορίου τῆς ἀντιφάσεώς ἐστιν (οὐ γὰρ ἐρωτᾷ ἀλλὰ λαμβάνει ὁ ἀποδεικνύων), ἡ δὲ διαλεκτικὴ ἐρώτησις ἀντιφάσεώς ἐστιν (Cooke and Tredennick [1967[5]], 199: "The premiss of demonstration differs from the premiss of dialectic in that the former is the assumption of one member of a pair of contradictory statements [since the demonstrator does not ask a question but makes an assumption], whereas the latter is an answer to the question which of two contradictory statements is to be accepted" and Barnes [1995[6]], 39: "A demonstrative proposition differs from a dialectical one, because a demonstrative proposition is the assumption of one of two contradictory statements [the demonstrator does not ask for his premiss, but lays it down], whereas a dialectical proposition choice between two contradictories"); 24a 31–24b 11 ἀποδεικτικὴ δὲ ἐὰν ἀληθὴς ᾖ καὶ διὰ τῶν ἐξ ἀρχῆς ὑποθέσεων εἰλημμένη, διαλεκτικὴ δὲ πυνθανομένῳ μὲν ἐρώτησις ἀντιφάσεως, συλλογιζομένῳ δὲ λῆψις τοῦ φαινομένου καὶ ἐνδόξου (Cooke and Tredennick [1967[5]], 201: "The premiss will be demonstrative if it is true and based upon fundamental postulates; while the dialectical premiss will be, for the interrogator, an answer to the question which of two contradictory statements is to be accepted, and for the logical reasoner, an assumption of what is apparently true and generally accepted" and Barnes [1995[6]], 39: "It will be dialectical if it asks for a choice between two contradictories [if one is enquiring] or if it assumes what is apparent and reputable").

[111] Cf. 20b 22–23 ἡ ἐρώτησις ἡ διαλεκτικὴ ἀποκρίσεώς ἐστιν αἴτησις, ἢ τῆς προτάσεως ἢ θατέρου μορίου τῆς ἀντιφάσεως (Cooke and Tredennick [1967[5]], 151: "[…] The dialectical question consists in requesting an answer—the granting, that is, of a premiss or of one out of two contradictories" and Barnes [1995[6]], 32: "[…] A dialectical question demands as answer either the statement proposed or one side of a contradiction"). We have translated the Armenian passage literally.

[112] "Of it": i.e., of a contradiction.

[113] "Ammonius suggests": see the possible parallels in Ammonius in Appendix I.

[114] "Nod 'Yes'": the Armenian word is հաճոյանամ (= κατανεύω [?]).

[115] "Unanswered": literally, "passed in silence" (լռեցելումն).

ներգործութեամբ, զմիւս ևս մասն զօրութեամբ յայտնելով: Եւ այսք յաղագս այսորիկ:

3. Բացացուցականն ոչ հարցանէ, այլ առնու զկարծեցեալսն ճշմարիտ գոլ նմա, թէպէտ և ոչ թուի տրամաբանողումն: Արդ, այսպէս պիտոյիք զանազանին, այլ և նիւթով, զի բացացուցականումն ենթակայանայ ամենայն որ ինչ ճշմարիտ է, թէ և անկարծելի է. որգոն, թէ՝ արեգակն կարի յոյժ մեծ է քան զերկիր, և երկիր՝ քան զլուսին, թէպէտ և ոտնաչափ երևի արեգակն: Քանզի այս թէպէտ և անկարծելի է, այլ սակայն ճշմարիտ գոյ: Իսկ տրամաբանականումն ամենայն որ ինչ կարծելի է՝ ենթակայանայ, թէպէտ և սուտ գոյ: Իսկ ներկարծելի է և սուտ ասելն, եթէ՝ Աստուած զամենայն ինչ կարէ ներգործել, վասն զի բազմաց ամենեցուն այսպէս թուի: Բայց սուտ է, վասն զի ի չարիս անկարութիւն ունի նոյնպէս և Աստուած՝ սակս անչափ բարւոյն, որ բնութեամբ և ի վեր քան զբնութիւն գոյ գոյացեալ ի նմա: Եւ դարձեալ ներկարծաւոր է և սուտ՝ ասելն, եթէ՝ ամենայն մարմին ի տեղւոջ է,

---

3 ABCDE չհարցանէ. **4** D պիտիւք. **12** D այն instead of անչափ. **13** ABCDE գոյակցեալ.

part[116] (indicating one premiss actually and the other[117] potentially). Well, so much about that.

3. The demonstrator[118] does not ask but takes what seems true to him,[119] though that may not seem [so] to the interlocutor.[120] Thus, they differ by both use and matter, because everything that is true, even if it is paradoxical, may be the subject of the demonstrative.[121] For instance, the sun is much bigger than the earth, and the earth, than the moon, though the sun seems to be the size of a foot;[122] for this is true, though paradoxical, whereas everything that is reputable, though false, may be the subject of the dialectical. It is reputable (because many people think so) but false to say that God can do everything. It is false, because God[123] cannot do something bad due to the infinite good existing in him according to nature and above nature. It is also reputable but false to say that all bodies are in a place (for though reputable, this is false), because

---

116 "For that the dialectical asks about a whole contradiction is revealed by negative answers which nod 'Yes' to the unanswered part": for instance, "Is Socrates a man or not a man?" The negative answer "No, Socrates is not not a man" in fact affirms that Socrates is a man. In other words, if one answers or nods "No" to one part of a contradiction, he implicitly nods "Yes" to the other part.

117 "And the other": literally, "and the other part" (զմիւս ևս մասն = τὸ ἕτερον μόριον).

118 "The demonstrator": literally, "the demonstrative" (բացացուցականն = ὁ ἀποδεικτικός).

119 "The demonstrator does not ask but takes what seems true to him": the passage is based on 24a 25 οὐ γὰρ ἐρωτᾷ ἀλλὰ λαμβάνει ὁ ἀποδεικνύων (Cooke and Tredennick [1967[5]], 199, 201: "Since the demonstrator does not ask a question but makes an assumption" and Barnes [1995[6]], 39: "The demonstrator does not ask for his premiss, but lays it down").

120 "Interlocutor": տրամաբանող = ὁ διαλεγόμενος, which occurs in the *Posterior Analytics* 77b 14, while in the corresponding passage of the *Prior Analytics* (24a 27), Aristotle's word is "interrogator" (ὁ ἐρωτῶν). Cf. also Ammon. *in APr.* 19.19 ὁ γὰρ ἀποδεικνύων οὐκ ἐρωτᾷ τὸν προσδιαλεγόμενον …

121 Cf. 24a 31 ἔσται ἀποδεικτικὴ δὲ πρότασις ἐὰν ἀληθὴς ᾖ (Cooke and Tredennick [1967[5]], 201: "The premiss will be demonstrative if it is true" and Barnes [1995[6]], 39: "It will be demonstrative if it is true").

122 "Foot" as a measure of length: թէ արեգակն կարի յոյժ մեծ է քան զերկիր, և երկիր քան զլուսին. թէպէտ և ոտնաչափ երևի [*ποδιαῖος φαίνεται] արեգակն—cf. Dav. *in Isag.* Arm. 38.28–29 արեգակն բազմապատիկ մեծ գոլով քան զերկիր՝ թզաչափաբար տեսանի (*ἥλιος πολλαχῶς μείζων ὑπάρχων τῆς γῆς, ποδιαῖος (…) φαίνεται); in the Greek text, the passage differs from the Armenian: cf. Dav. *in Isag.* 109.20–22 ὁ ἥλιος ποδιαῖος ἡμῖν φαίνεται τῶν πραγμάτων δεικνύντων αὐτὸν ἑκατονταεβδομηκονταπλασίονα τῆς γῆς ὑπάρχειν.

123 "God": literally, "God too" (նոյնպէս և Աստուած).

քանզի այս թէպէտ և է ներկարծաւոր, բայց սուտ է, քանզի անմոլարն ոչ է ի տեղւոջն. թէ և մակերևոյթ ասիցեմք զտեղին, ոչ ինչ արտաքոյ է անմոլարն՝ ոչ մակերևոյթ և ոչ մարմին. թէպէտ և մարմին տացի, զտցի նոյն ինքն տեղական մարմին ի տեղւոջ. և այս յանհունս: Եւ այսք մինչև ցայսչափ:

4. «Նախադասութիւն է բան ուրումն ըստ ումեքում». որպէս զի թէ ասէր, եթէ նախադասութիւն է, ոչ որպէս թէ երբեմն՝ «բան ստորասական կամ բացասական»: Քանզի ենթագրական է այսպիսիս, որպէս ի ձեռն բացասութեան նշանակելեացն. այլ՝ որպէս այժմու բանս ստորասական՝ ումեք ուրումն ըստ ումեքումն: Եւ սա՝ կամ ընդհանուր և կամ ներմասնումն, մասնական և կամ անորոշելի. ահա նեղեալ զորակն՝ զքանակն տարածեաց, բացաթուեալ զտեսակս առաջարկութեանցն: Իսկ զըստ իւրաքանչիւրսն եթող. և եթէ որոյ պատճառի՝ ասացաք:

5. «Բայց ասեմ ընդհանուր՝ ամենայնում կամ ոչ ումեքումն». ընդհանուր առաջարկութիւնք զերկուս ընդհանուրս առորոշմունս պարունակեալք ունին: «Իսկ ներմասնումն՝ ումեքում կամ ոչ ումեքում և ոչ ամենայնում». զմասնական բացասութիւն երկակի անուանէ՝ «ոչ ումեքում» և «ոչ ամենայնում». որպէս՝ «ումեմն» ստորասութիւն հակակայ «ոչ ումեքում» ոչ է, իսկ որպէս՝ ընդհանուր «ամենայնում» ստորասութիւն՝ հակակայիցեալ

1 C անմոլորն. 4 ABCE յայսչափ. 5 B om. զի. 9 ABCD որումն. 12 F և թէ յորոց. | DE պատճառէ. 13 BF այսմ instead of ասեմ. 16–17 C om. զմասնական ... ոչ ամենայնում. 17 A ստորասութեան. | AB հակակաց; CDEFAr հակակայց corr. հակակայ. 18 ընդհանրում corr. ընդհանուր. | A ստորասութեան հակակայեցեալ.

the sphere of the fixed stars[124] is in no place. If we call a place "visible surface," then the sphere of the fixed stars has nothing outside it, neither a visible surface nor a body. Even if [a place] is posited [as] a body, that same place-body[125] will be found in a place and so *ad infinitum*. Well, enough about that.

4. "A proposition is a statement of something about something": in order to stress[126] that it is a proposition, and not, as [he had said] before, "an affirmative or negative statement."[127] For this is delineative[128]—by means of negation of the things denoted or, like the present statement, something affirmative: "of something about something." And [a proposition] is universal, particular, partial or indefinite. Now, speaking briefly about the quality,[129] he expanded on the quantity, enumerating the species of premisses. And he left aside the singular, and we have already said[130] for what reason.

5. "I call universal [a statement applying] to all or to none": the universal premisses contain the two universal determiners. "And [I call] particular [a statement applying] to some or not to some or not to all."[131] He mentions particular negation in two ways: "not to some" or "not to all," so that the affirmation "to some" is not the opposite of "not to some," but so that the universal affirmation "to all" is opposed contradictorily[132] to

---

[124] "The sphere of the fixed stars": անմոլարն (անմոլար գունդն)—ἡ ἀπλανὴς σφαῖρα. Cf. Dav. *in Isag.* 151.27.

[125] "Place-body": տեղական մարմին (= τοπικὸν σῶμα: cf. Philop. *in Phys.* 507.13).

[126] "In order to stress": literally, "in order to say" or "as if he said" (որպէս զի թէ ասէր).

[127] "(…) And not, as [he had said] before, 'an affirmative or negative statement'": cf. 24a 16–17, where Aristotle defines premiss as an affirmative or negative statement of something about something. The Armenian passage is obscure; our interpretation is speculative.

[128] In the *Prolegomena*, David speaks of the difference between definition (սահման—ὁρισμός) and delineation (or description: ստորագրութիւն—ὑπογραφή): "(…) A definition differs from a description because it is formed from essential attributes and conveys the essence and nature of the subject (…) while a description is formed from accidental attributes and notes characteristics of the subject" (Kendall and Thomson [1983] 31). Cf. also in the *Commentary on Porphyry's Isagoge*: Dav. *in Isag.* 130.26 ff., 142.10–21 (see the corresponding Armenian passages in Dav. *in Isag.* Arm. 64.3 ff. and 78.13–28).

[129] "Speaking briefly about the quality": literally, "narrowing the quality" (նեղեալ զորակն).

[130] In VI, 3.

[131] Cf. *APr.* 24a 18–20: λέγω δὲ καθόλου μὲν τὸ παντὶ ἢ μηδενὶ ὑπάρχειν, ἐν μέρει δὲ τὸ τινὶ ἢ μὴ τινὶ ἢ μὴ παντὶ ὑπάρχειν.

[132] "Is opposed contradictorily": cf. *De Int.* 17b17–18 ἀντικεῖσθαι (…) ἀντιφατικῶς.

բացասաբար «ոչ ամենայնում»: «Բայց ոչ ինչ տարբերեսցէ՝ առ ի լինել զերկաքանչիւրոցն հաւաքաբանութեան»՝ տարակուսելի տեսութիւն: Ասէ, եթէ ընդէ՞ր հանուր հաւաքաբանութեան եղոյ դիտաւորութեան, և այսոքիկ՝ և ընդհանուր առաջարկութեան, ինքն ի տեսակս առաջարկութեանցն էջ: Եւ ասէ, եթէ ոչինչ արգելու զմեզ ի խնդրելոյ զտեսակս առաջարկութեանց՝ առ ի լինելոյ դիտաւորութեան և յաղագս ընդհանուր առաջարկութեան և ընդհանուր հաւաքաբանութեան: Քանզի հանուրբն բանիւ ոչինչ զանազանին առաջարկութիւնքն. քանզի զամենայն առաջարկութիւն որպէս այսու սահմանէ՝ «բան է ուրումն ըստ ումեքում»:

Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով և առաջիկայ պրակք:

Պրակք Ը

1. «Բայց սահման կոչեմ, յոր վերլուծանի նախադասութիւն»: Յետ սահմանի առաջարկութեան՝ սահմանէ և զսահման, ասելով, եթէ՝ «Սահման կոչեմ, յոր վերլուծանի նախադասութիւն. ի ստորոգելն և յենթակայն». եթէ ոմն է՝ յաղագս որոյ է բան, իսկ ոմն՝ յաղագս նորա ասացեալ, որք տիրապէս մասունք զոն առաջարկութեան: Իսկ այլքն ամենայն զշաղկապի տեղիսն ունին, որպէս էրն. և կամ զքանակն չափեն, որպէս առորոշմունքն, և կամ զորակն, որպէս յեղանակն և կամ բացմունքն:

2. Եւ զի կարևոր մասունք առաջարկութեան այսք են, աստուստ է յայտ. վասն զի ամենայն առաջարկութիւն ի հարկէ ենթակայ ունի և ստորոգումն, և թարց երկուց այսոցիկ ոչ երբէք լինի առաջարկութիւն, բայց թարց այլոց լինին առաջարկութիւնք. թարց յեղանակի և բացման, և առստորոգման,

---

1 առիթ լինել corr. առ ի լինել. **2** BCDEF հաւաքաբանութիւն. | զտարակուսեալն (B զտարակուսել) ի (E om. ի) corr. տարակուսելի. **3** B om. հանուր. | C հաւաքաբանութիւն. | ACDEFAr դիտաւորութիւն. | BCEAr այսորիկ. **4** B առաջարկութիւն. **5** ACDEFAr առաջարկութեան. **6** ABCDEAr զդիտաւորութիւն. | BCD յայլ. **7–8** B զանազանենքն ի տեսակս; CF զանազանի. **9** B ումեք; AC որումն; F բան ուրումն. **10** C om. Ընդ այսոսիկ … և առաջիկայ պրակք. **13** ACD om. և. **14** ABCDE և ի նենթակայն. **15** CD որոյ բանն. **18** BCD զբացմունքն; FAr զբացմունսն. **19** E զկարևոր instead of զի կարևոր. **21** DE երկոցունց. **22** CEF լինի առաջարկութիւն. | ABDE սրացման երրորդի instead of և բացման, և; C ուրացման instead of և բացման. | AC առստորոգօղման.

"not to all." "This will make no difference to the production of a syllogism in either case"[133] is a puzzling observation. He says why although the aim is concerned with syllogism in general and, likewise, with premiss in general, he descended to the species of premisses. And he says that nothing hinders us from examining the species of premisses, though the aim pertains to premiss in general and to syllogism in general. For in the general definition there is no difference between premisses, because he defines premiss in general as follows: "a statement of something about something."

Here, with the help of God, ends the present lecture.

Lecture VIII

1. "I call term that into which premiss is analyzed." After the definition of premiss, he also defines term, saying, "I call term that into which premiss is analyzed: into the predicate and into the subject";[134] one is that about which the statement is, and the other is what is said about it. They are properly parts of a premiss, while everything else plays the role of connector, as "was": they either state[135] the quantity, as the determiners,[136] or the quality, as the mode or "openers."[137]

2. And that these are the important parts of a premiss is evident from the following: for every premiss necessarily contains a subject and a predicate, and there is never a premiss without these two, whereas without the others there are premisses: without mode and "opener," and further

[133] 24a 25–26 ὀυδὲν δὲ διοίσει πρὸς τὸ γενέσθαι τὸν ἑκατέρου συλλογισμόν (cf. Cooke and Tredennick [1967^{5}], 201 and Barnes [1995^{6}], 39).

[134] 24b 16–17 Ὅρον δὲ καλῶ εἰς ὃν διαλύεται ἡ πρότασις, οἷον τό τε κατηγορούμενον καὶ τὸ καθ' οὗ κατηγορεῖται (cf. Cooke and Tredennick [1967^{5}], 201 and Barnes [1995^{6}], 40).

[135] "State": literally, "measure" (չափեն).

[136] "Determiners": the Armenian word առորոշումն reflects the Greek προσδιορισμός: cf. in the old Armenian translation of *On Interpretation*, where προσδιορίσαι is translated առտարորոշել (Arist. *De Int*. Arm. 387) and in Dav. *in Isag*. 213.30 (Dav. *in Isag*. Arm. 154.6 and 192.13). Cf. also Philop. *in APr*. 21.1–7; 25.24–26 etc. προσδιορισμός.

[137] "'Openers'": բացմունս, which is obscure; the singular բացումն might reflect the Greek ἄνοιξις or διάνοιξις. We may also suppose that բացումն is a corrupted form of բացասումն ("negation").

առորոշման: Քանզի «Սոկրատէս ճեմի»՝ ոչ ինչ յայսպիսեաց ունի, իսկ յաւելեալ, եթէ՝ «առադրեցելոյ» ումեք «կամ տրամատեցելոյ»՝ զամենայն առաջարկութիւնս պարունակեաց, զոր «Յաղագս մեկնութեան» բացատրեաց: Քանզի երկուց ելոց հակադրութեանց՝ առադրութեան և բացառութեան, տրամատութեան և շարադրութեան, զմին յիշելով յերկաքանչիւրոցն հակադրութեանց՝ և զայլն ստորակնարկէ, ի ձեռն առադրութեան զբացառութիւնն յայտնելով, իսկ ի ձեռն տրամատութեան՝ զշարադրութիւնն: Եւ իւրաքանչիւրում ումեք ի չորիցս յայսցանէ առադրեցելոյ [կամ տրամատեցելոյ] գոլոյ կամ ոչ գոլոյն՝ ութ լինին ընդ ամենայն. որգոն՝ առադրութիւն գոլոյ, առադրութիւն ոչ գոլոյ, բացառութիւն գոլոյ, բացառութիւն ոչ գոլոյ, տրամատութիւն գոլոյ, տրամատութիւն ոչ գոլոյ, շարադրութիւն գոլոյ, շարադրութիւն ոչ գոլոյ: Արդ, զամենայն առաջարկութիւն պարունակեաց:

3. Որպէս ասացաք և ցուցաք, այս բայ՝ «է». քանզի ընդհանուր առաջարկութիւնք, որպիսի ինչ և է, կամ զօրութեամբ ունին «զէն» առ ստորոգելով կամ ներգործութեամբ: Զօրութեամբ՝ որպէս «Ամենայն մարդ ենթակայցէ» և ասի՝ ստորոգիլոյ: Քանզի թէպէտ և ոմանք ի դոցանէ ներգործութեամբ ունին

4 CEF առզրութեան. 6 CE ըստ որակն արկէ. 8 CDEFAr իւրաքանչիւր. | A om. ումեք. 10–12 DEFAr առադրութեան գոլոյ, առադրութեան ոչ գոլոյ, բացառութեան գոլոյ, բացառութեան ոչ գոլոյ, տրամատութեան գոլոյ, տրամատութեան ոչ գոլոյ, շարադրութեան գոլոյ, շարադրութեան ոչ գոլոյ. **14** ABE ասացաքն և ցուցաքն. | A բաւ է; B այսքար է. **15** ունի corr. ունին. **16** ABCDE արտ instead of մարդ. **17** BCDEFAr աստի. | ABEFAr ստորոգելոյ.

predication,[138] and determiner (for "Socrates walks" contains nothing of this kind). By saying then "with the addition" to some [term] "or separation" [from it] of ["is" or "is not"],[139] [Aristotle] covered all premisses, as he explained in *On Interpretation*. For though there are two pairs of antitheses: addition[140] and removal,[141] separation[142] and synthesis,[143] by mentioning one [member of each pair] of the antitheses, he suggests[144] the other too, meaning, by addition, [also] removal, and by separation, [also] synthesis.[145] Now, "is" or "is not" being added to [or separated from] each of these[146] four, altogether they become eight, namely, addition of "is"—addition of "is not"; removal of "is"—removal of "is not"; separation of "is"—separation of "is not"; synthesis of "is"—synthesis of "is not." Thus, he covered all premisses.

3. As we have [just] said and shown, the verb is "is," since all premisses, whatever type they may be, have "is"[147] alongside the predicate either potentially or actually. Potentially: e.g., "Every man lies down,"[148] and [this] is said as predication.[149] For although some of those have "is"

---

[138] "Further predication": առաստորոգումն (= τὸ προσκατηγορούμενον); Aristotle discusses the "further predication" (the addition of "is" to the two main terms) in *On Interpretation* 19b 20 ff. (Ὅταν δὲ τὸ ἔστι τρίτον προσκατηγορῆται, ἤδη διχῶς λέγονται αἱ ἀντιθέσει …).

[139] "'With the addition' to some [term] 'or separation' [from it] of ['is' or 'is not']": «առադրեցելոյ» ումեք «կամ տրամատեցելոյ» in Armenian; cf. 24b 17–18 ἢ προστιθεμένου ἢ διαιρουμένου τοῦ εἶναι καὶ μὴ εἶναι).

[140] "Addition": առադրութիւն (= πρόσθεσις); in the old Armenian translation of *On Interpretation*, too, առադրութիւն (in the form առդրութիւն) renders πρόσθεσις (Arist. *De Int*. Arm. 390).

[141] "Removal": բացառութիւն (= ἀφαίρεσις), which does not occur in *On Interpretation*. Aristotle discusses πρόσθεσις and ἀφαίρεσις in the *Metaphysics* 1077b 10–12 and *Physics* 190b 5–8.

[142] "Separation": տրամատութիւն (= διαίρεσις); տրոհութիւն in the old Armenian translation of *On Interpretation* (Arist. *De Int*. Arm. 372). Cf. also in David's *Prolegomena*: տրամատական—διαιρετικός (Dav. *Prol*. Arm. 140.10 and Dav. *Prol*. 68.21).

[143] "Synthesis": շարադրութիւն (= σύνθεσις); cf. Arist. *De Int*. Arm. 372.

[144] "Suggests": literally, "nods at" (ստորականարկեմ = κατανεύω).

[145] In *On Interpretation*, Aristotle speaks of addition, without juxtaposing it to removal (21b 26–32). As to separation, he mentions it only twice in *On Interpretation*, together with synthesis (16a 12–15).

[146] "'Is' or 'is not' being added": cf., in a different context, *De Int*. 21b 27 τὸ εἶναι καὶ τὸ μὴ εἶναι προσθέσεις.

[147] "'Is'": զէն; cf., for example, Alex. Aphr. *in APr*. 15.17 τὸ ἐστί.

[148] "Every man lies down": literally, "Every man will/may lie down" (Ամենայն մարդ ենթակայցէ); cf. Alex. Aphr. *in APr*. 21.6 πᾶς ἄνθρωπος κατάκειται.

[149] "As predication": literally, "of predication" (ստորոգիլոյ = τοῦ κατηγορεῖσθαι). The passage seems to be corrupt.

«զէն», որպէս՝ «Աստուած է», «Սոկրատէս է», այլ «գոյն» առ ստորոգելով զօրութեամբ ունին, վասն զի ամենայն բայ յիւր ընդունելութիւն վերլուծանելով. որգոն՝ «Սոկրատէս է», «Սոկրատէս գոլով է», «Աստուած է», «Աստուած գոլով է»:

4. Արդ, այսք, որք զօրութեամբ ունին «զէն» առկայացեալ, կամ ստորասականք են կամ բացասականք: Եւ ստորասականք գոլով, ստորասութիւն ունին գոլոյն. իսկ «գոլդ» է, պարտ է իմանալ, որ ի բաց բառնայ ի նոցանէ: Իսկ բացասականք գոլով, բացասութիւն «ոչ գոլոյն» ունին, քանզի ի բաց բառնայ ի նոցանէ «ոչ գոլոյն»: Իսկ որք ներգործութեամբ ունին «զէն», կամ յեղանակաւ են կամ առանց յեղանակի. առանց յեղանակի, որպէս՝ «Սոկրատէս արդար է», «Սոկրատէս արդար ոչ է»: Արդ, ստորասականք գոլով, առադրութիւն ունին «գոլոյն», իսկ բացասականք գոլով, առադրութիւն ունին «ոչ գոլոյն»: Իսկ թէ յեղանակաւ են, կամ ստորասականք են կամ բացասականք, և ըստ երկաքանչիւրոցդ՝ կամ պարզք գոն և կամ ի գերադրութենէ: Արդ, պարզ գոլով ստորասութեան, և յեղանակաւ շարադրութիւն «գոլոյ» ունի՝ «Սոկրատէս մարթաբար»:

Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով և առաջիկայ պրակք:

Պրակք Թ

1. «Հաւաքաբանութիւն է բան, յորում դրիցելոց ոմանց՝ այլ ինչ առկացելեօքն ի հարկէ հանդիպի զնոյնս այսպէս ունելով»: Յետ մասանցն հաւաքաբանութեան՝ զհուպսն ասեմ, այս ինքն՝ զառաջարկութիւնս, և զհեռիսն՝ այս ինքն՝ զսահմանսն, զայ Արիստոտէլ և զառ ի նոցանէ բաղկացեալ հաւաքաբանութիւնս՝ յերից իրողութեանց արտաքս առկացուցանելով զնախերգան առաջիկայիս իրողութեան. «Ստորոգութեան», «Յաղագս

1 ACEF դոյն. 3 ABD om. Սոկրատէս է. | A om. Աստուած է. 6 A բացասութիւն instead of ստորասութիւն. 9 ABCDE բարձեալ instead of բառնայ. | ADE ոչ գոլն, ոչ եթէ instead of ոչ գոլոյն: Իսկ որք. 14 CDEFAr իւրաքանչիւրոցդ. 15 BF ի գերադրութեան. | ACE պարզք. | ACDE ստորասութիւն. | CFAr յեղանակ; BD յեղանակով. 16 FAr շարադրութեան instead of շարադրութիւն գոլոյ. | EF մարդաբար. 17 BC om. Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով և առաջիկայ պրակք; D Առաջիկայ պրակք: 19 ACDE յորում է. | Del. նմա նովին after ոմանց. | B ինչ անարգի; ACE ինչ անարգիլ instead of ինչ. 20 CE զսոյնս; F զայնս. | B այնպէս. 23 ABE արտաքս տա կացուցանելով; D արտաքս տայ կացուցանելով.

actually, as "God is," "Socrates is," they have "being" alongside the predicate potentially, because every verb may be analyzed into its participle: for instance, "Socrates is"—"Socrates is being,"[150] "God is"—"God is being."

4. Now, those that have "is" attached [to them] potentially are either affirmative or negative. When affirmative, they have the affirmation "is" (and one should know: it is "is" that can be removed from them); and when negative, they have the negation "is not" (because [it is] "is not" [that] can be removed from them). Those that have "is" actually, may be with or without a mode. Without a mode: e.g., "Socrates is just," "Socrates is not just." Now, being affirmative, they have the addition of "is," and being negative, they have the addition of "is not"; and if with a mode, they are either affirmative or negative, and in both cases they are either simple or by transposition.[151] Now, when an affirmation is simple, it may also have a synthesis of "is" with a mode: [e.g.,] "Socrates contingently…"

Here, with the help of God, ends the present lecture.

Lecture IX

1. "A syllogism is an argument in which, when certain things are posited, something other than the suppositions[152] necessarily follows because they are such."[153] After the parts of syllogism, I mean, the proximate ones, i.e., the premisses, and the remoter ones, i.e., the terms, Aristotle comes to the syllogisms consisting of them, adding to the three treatises, the *Categories*, *On Interpretation* and the *Analytics*, the preface of the present

[150] "Is being" (գոլով է): cf. Alex. Aphr. *in APr* 15.17 Σωκράτης ὂν ἐστιν ("Socrates is being").

[151] "By transposition": ի գերադրութենէ (ἐκ ὑπερθέσεως = ἐκ μεταθέσεως; cf. Ammon. *in De Int*.161.10).

[152] "Than the suppositions": առկայցելեօքն in Armenian, which is the exact equivalent of τῶν προσκειμένων rather than of τῶν κειμένων in 24b 20 (cf., for example, Arist. *EE* 1224b 6; *HA* 620b 15; *De Int*. 21a 21; *Mech*. 856a 23, 857b 4, 7; *PA* 688a 14; *Rhet*. 1394b 24 and *Top*. 139b 16, 140a 32).

[153] 24b 19–20 Συλλογισμὸς δέ ἐστι λόγος ἐν ᾧ τεθέντων τινῶν ἕτερον τι τῶν κειμένων ἐξ ἀνάγκης συμβαίνει τῷ ταῦτα εἶναι. Cf. Barnes *et al.* (1991), 199 (cf. also Cooke and Tredennick [1967^{5}], 201 and Barnes [1995^{6}], 40).

մեկնութեան» և «Վերլուծականացն»: Քանզի որպէս ի «Ստորոգութեանց» յաղագս պարզ ձայնիցն խօսեցաւ, որք են սահմանք, իսկ ի «Յաղագս մեկնութեան»՝ յաղագս նախադասութեանց, իսկ ի «Վերլուծականսն»՝ յաղագս պարզ հաւաքաբանութեան, նոյնպէս և յարակայում նախերգանումս, սահմանեալ զառաջարկութիւն և զսահմանս, այսպէս զայ ի հաւաքաբանութիւն:

2. Բայց սահմանէ զամենայն հաւաքաբանութիւն. զստորոգականն և կամ զստորադրականն՝ ոչ զայս և ոչ զայն: Քանզի բացատրեցեալդ սահման ամենայնում հաւաքաբանութեան պատշաճի: Իսկ Աղէքսանդրոս՝ առյարակայիցս պատմիչ բանից, ասէ, թէ զստորոգականն միայն սահմանէ հաւաքաբանութիւն՝ երկոքումբք այսոքիւք հաւատարմացուցանելով զբանդ: Միով և առաջնով, եթէ՝ զստորոգական առաջարկութիւն սահմանեաց միայն, իսկ ստորոգականք հաւաքաբանութիւնք ի ստորոգականացն զոն յառաջարկութեանց: Ասէ և երկրորդ պատճառ, եթէ՝ զանազանութիւնս յարադրէ աւարտնոց և անաւարտից հաւաքաբանութեանց, իսկ աւարտեալն և անաւարտն ստորոգականացն միայն զոյ հաւաքաբանութեանց:

3. Առ որս ասեմք մեք նախ և առաջին, եթէ՝ ստորոգականն միայն սահմանէ առաջարկութիւն՝ որպէս այն, ինչ [ի] «Յաղագս մեկնութեան» զամենայն առաջարկութիւն սահմանեալ: Բայց թէ ընդէ՞ր զստորոգականն միայն

8–9 A բացատրեցեալ սահմանդ ամենայն. **9–10** B առ (?) յարակիցս. **12–13** D իսկ ստորականք. **13** զան corr. զոն. **14** DE երկու instead of երկրորդ. **19** ADE զի instead of թէ ընդէր.

treatise.[154] For as he talked in the *Categories* about simple spoken sounds, that is, terms, and in *On Interpretation*, about propositions, and in the *Analytics*, about syllogism in general, likewise, having defined premiss and term in the present preface, he thus comes to syllogism.[155]

2. But he defines all syllogisms, not [only] the categorical or the hypothetical: neither the former nor the latter. For the definition that has been presented[156] suits all syllogisms. However, Alexander who comments on[157] the passage in question says that [Aristotle] defines only categorical syllogism, justifying this statement by the following two [arguments]; by one and the first, that [Aristotle] defined only the categorical premiss, and the categorical syllogisms are [composed] of categorical premisses.[158] He also states a second reason: that [Aristotle] sets out the differences between perfect and imperfect syllogisms, and "perfect" and "imperfect" concern only categorical syllogisms.[159]

3. To this, we first say that [Aristotle] defines only the categorical premiss [in the same way] as in *On Interpretation* he had defined all premisses; we have [already] stated the reason[160] why he defines only the categorical

[154] "Adding to the three treatises (…) the preface of the present treatise": if we have understood this passage correctly, David distinguishes a "preface" (նախերգան = προοίμιον) from the *Analytics* proper, viewing it as an independent entity (judging from what he says, also in I.1, that preface corresponds to 24a 10–24b 18).

[155] "He thus comes to syllogism": i.e., to 24b 19 ff.

[156] "Presented": the Armenian verb is բացատրեմ (= ἀποδίδωμι).

[157] "Who comments on": literally, "a commentator (պատմիչ = ἐξηγητής) of."

[158] The passages in Alexander of Aphrodisias' *On Aristotle's Prior Analytics* to which David refers may be the following (exact parallels cannot be found): Alex. Aphr. *in APr.* 11.17–11.19 Εἰσὶ δὲ οὗτοι οἱ ὅροι προτάσεως οὐ πάσης ἀλλὰ τῆς ἁπλῆς τε καὶ καλουμένης κατηγορικῆς: τὸ γάρ τι κατά τινος ἔχειν καὶ τὸ καθόλου ἢ ἐν μέρει ἢ ἀδιόριστον ἴδια ταύτης (cf. Barnes *et al.* [1991], 56: "These definitions apply not to all propositions but to simple and so-called predicative propositions. Saying something of something, and being universal or particular or indeterminate, are features peculiar to predicative propositions"; 17.6–7 κατηγορικὰς εἶναι δεῖ τὰς λαμβανομένας πρὸς συλλογισμὸν προτάσεις (ibid., 64: "the propositions assumed for a syllogism must be predicative"); 42.27–31 προσέθηκε δὲ τὸ πᾶς συλλογισμὸς καίτοι περὶ τῶν κατηγορικῶν μόνων ποιούμενος τὸν λόγον, ὅτι μόνους τούτους ἡγεῖται κυρίως εἶναι συλλογισμούς, ὡς καὶ προϊὼν δείξει: τῶν γὰρ ἐξ ὑποθέσεως οὐδένα τὸ προκείμενον συλλογίζεσθαι (ibid., 102: "He has added 'every syllogism,' although he discusses only predicative syllogisms, because he thinks that only these are syllogisms in the strict sense, as he will show later on. For he thinks that no syllogism from a hypothesis syllogizes the point at issue").

[159] For this second argument, we have not found a parallel in Alexander of Aphrodisias.

[160] "We have stated the reason": in Lecture VI.

սահմանէ զառաջարկութիւն՝ զպատճառն ասացաք: Բայց լուծանեմք և զերկրորդն այսպէս, եթէ՝ ստորադրականացն զանազանութիւն յարադրէ հուպ ի կատարումն առաջնոյ հատածի առաջնոյ ճառիս, որ առձեռն է: Եւ արդ այսորքիկ առ Աղէքսանդրոս ասացին:

4. Այլ վասն զի Արիստոտէլ եթէ զի՞նչ է հաւաքաբանութիւն յարդարէ միայն, թողեալ զեթէէն, իսկ եթէէն յառաջագոյն է քան զզինչէն, բեր ցուցցուք, եթէ է հաւաքաբանութիւն: Բայց զայս առնեմք վասն եփեկտիոսացն փիլիսոփա-յից, որք անհասութիւն ախտանան և այսուիկ ի բաց բառնան զհաւաքա-բանութիւն՝ որպէս զգործի մտահասութեան: Բայց բառնան զհաւաքա-բանութիւն, այսպէս ձեռնարկելով. «Ի ձեռն հաւաքաբանութեա՞ն ցուցանէք, ով ճեմականք, եթէ է հաւաքաբանութիւն, եթէ՞ առանց հաւաքաբանութեան: Եթէ առանց հաւաքաբանութեան, ոչ հաւանիմք ձեզ որպէս ոչ ցուցելոց. իսկ եթէ ի ձեռն հաւաքաբանութեան՝ զիսկզբանումն հայցելի և զերկբայացեալն խոստովանեալ առնելով: Այլ և յաղագս հաւաքաբանութեան, որ եցոյցն, եթէ է հաւաքաբանութիւն. զնոյնս ցուցէք, և այս՝ յանհունս»:

3 ABD հատածիս; E հալածիս. | E յառաջնոյ. | D պատճառիս instead of ճառիս. 5 յարադրէ corr. յարդարէ. 7 FAr եփիկտիոսացն; B եփետկիոսացն; D եփիկտոսացն. 9 BCDFAr զգործին. | E հասութեան. 12 ABCDE om. որպէս. 13 FAr զսկզբանումն. | է corr. և. 13–14 C խոստովանեալն խոստովանեալ առնելով; BDE առնլով. 15 ABC ցուցուք; DE և զնոյնս ցուցցուք.

premiss. Now, we also disprove[161] the second [argument] as follows: that he [also] sets out the differences between the hypothetical [and the categorical syllogisms]—at the very end of the first section of the first book, which is before us.[162] And let so much be said about Alexander.

4. But since Aristotle explains[163] only what syllogism is, leaving aside [the question] "Does it exist?"[164]—whereas "Does it exist?" precedes "What is it?"[165]—let us show that syllogism exists; and we do this because of the Ephectic philosophers, who suffer from[166] unknowability and so reject syllogism as an instrument of apprehension.[167] They reject syllogism, arguing as follows: "O Peripatetics! Do you show by means of syllogism that syllogism exists, or without syllogism? If without syllogism, we are not convinced, because you have not shown [that syllogism exists]; and if by means of syllogism, you take for granted what must be examined[168] first and is disputed.[169] For this is about syllogism, which [in your argument] has [itself] shown that syllogism exists; you show the same thing [by the same thing], and this is an infinite regress."

---

161 "Disprove": the Armenian verb is լուծանեմ (= ἀναλύω).

162 "The first section of the first book, which is before us": it is difficult to find out which passage of the *Prior Analytics* David means. Apparently, the division into books and chapters of the version of the *Analytics* David had "at hand" did not correspond to that of the text now extant. Aristotle speaks of the hypothetical proof [ἀπόδειξις ἐξ ὑποθέσεως] (40b 23–29) and, in a few passages (41a 38, 45b 15, 50a 16–50b 4), of hypothetical syllogisms [συλλογισμὸς ἐξ ὑποθέσεως].

163 "Explains": literally, "establishes" (the Armenian translator uses the verb յարդարեմ = κατασκευάζω).

164 "Does it exist?": literally, "If it exists" (եթէ է = εἰ ἔστιν).

165 Cf. in the *Prolegomena*: "(…) One must investigate the following four basic questions in practically every circumstance: Does it exist? What is it? What sort of thing is it? For what purpose does it exist?" (Kendall and Thomson [1983] 3). See the Greek version of the passage in Dav. *Prol.* 1.14–15. Cf. also Dav. *in Isag.* 130.18 τὸ εἰ ἔστιν—զեթէէն, τὸ τί ἐστι—զինչէն (Dav. *in Isag.* Arm. 62.28).

166 "Suffer from": the Armenian verb is ախտանամ (= πάσχω).

167 "Apprehension": մտահասութիւն (= κατάληψις); cf. Dav. in *Cat.* Arm. 197 Արգելականք (…) անհասելութիւն կարծելով (Dav. in *Cat.* Gr. 109.24 οἱ Ἐφεκτικοί […] ἀκαταληψίαν δοξάζοντες) and 198 հասումն (…) անհասութիւն (Dav. in *Cat.* 110.2–3 κατάληψις […] ἀκαταληψία).

168 "What must be examined": զ(…) հայցելի (= τὸ ζητητέον).

169 Cf. the "disputed" and "taken for granted" in Dav. *in Isag.* 188.7 ff.—Dav. *in Isag.* Arm. 138.28–33; cf. also in Lecture III, 4 of this work.

5. Առ որս ասեմք զայսոսիկ, եթէ՝ «Ձերովք իսկ ըմբռնեցայք թեոք ըստ առասպելումս, ով մակունականք: Քանզի զնոյն և մեք ասեմք առ ձեզ, եթէ՝ ուստի՞ ասէք, եթէ ոչ է հաւաքաբանութիւն. բացացուցանելո՞վ, եթէ ոչ բացացուցանելով: Եւ զիա՞րդ կարողութիւն է՝ ոչ ելոյ հաւաքաբանութեան ըստ ձեզ՝ հաւաքաբանութեամբ պիտալ, զոր ի բաց բառնալ ձեռնարկէք: Այլ և ոչ յանհունս ելանեմք, քանզի հաւաքաբանութիւնն, որ եցոյց, եթէ է հաւաքաբանութիւն, և զինքն եցոյց, թէպէտ և ոչ որպէս հաւաքաբանութիւն, այլ որպէս հաւաքաբանելի. որպէս և սահման և զինքն սահմանէ, թէպէտ և ոչ որպէս սահման, այլ որպէս սահմանելի»: Բայց արդ՝ այսպիսի բան, որ ցուցանէ, եթէ է հաւաքաբանութիւն. այլ այլոփս ցուցանելի է: Եւ է հաւաքաբանումս, քանզի բնութիւն ոչ զամենայն ինչ թաքոյց, զի ոչ էր ապա գտանելն, և ոչ զամենայն ինչ յայտնեաց, զի ոչ էր ապա խնդրել. այլ՝ խնդրելն և գտանելն: Բայց եկն մարդկային տրամախոհութիւնն հաւաքաբանել յայսպիսւոյ պատճառէ. քանզի տեսանէն զամենայն իրս ոչ ամենիմբ հաղորդեալս ընդ միմեանս, քանզի ոչ էր ապա այլ այլով գտանել. վասն զի ամենայն ինչ յինքեանս ցուցանիւր, որ զգայութեանց է յատուկ, և ոչ հաւաքաբանութեան: Եւ ոչ դարձեալ՝ ամենիմբ զանազանեալս ի միմեանց, քանզի ոչ երբէք յերկուց բացասութեանց եզրակացութիւն լինի: Եւ այսոքիկ յաղագս այսորիկ:

6. Յետ որոց եկեսցուք ի նոյն ինքն ի հաւաքաբանութիւն, զոր սահմանէ այսպէս. «Հաւաքաբանումս է բան, յորում դրիցելոց ոմանց՝ այլ ինչ առկացե-լեօքն ի հարկէ հանդիպի զնոյնս զոլ»: Այս սահման և սեռ ունի, քանզի «բան»՝ սեռ է բացացուցականին, տրամաբանականին, ճարտասանականին, իմաս-տականին, քերթողականին, և բաղկացուցիչ զանազանութիւնս: Իսկ

1 CDEF om. ըստ. 2 FAr որպէս instead of ով. | CEFAr մանկունականք; D մականուանականք. 4 DE այլոյ. 10 CDEFAr հաւաքաբանումս; B հաւաքաբանում. | CD եթէ այլ. | CDE և instead of եթէ է. 12–13 ACDE խնդրիլն, այլ խնդրիլն և գտանիլն. 14 B ամենին. 15 ACE գտանիլ. 17 E om. ոչ. | A ամենին. 18 C բացասացութեանց. 21–22 B առ ի կացաելոքն; CFAr առկացելովք; D առկայացելովքն; E առկացեալ է. 24 AD քերդողականին.

5. To this, we say the following: "You are shot down[170] by your own feathers[171] according to the fable, o Ephectics! For we too say the same to you: how do you say that syllogism does not exist, by demonstrating or without demonstrating? How is it possible [for you] to use syllogism, if, according to you, there is no syllogism (which you argue to reject)? Furthermore, we are not involved in an infinite regress, for the syllogism which showed that syllogism exists also showed itself, though not as syllogism but as syllogizable.[172] Likewise, definition defines itself, though not as definition but as definable." Here is an argument which shows that there is syllogism: one thing can be shown by means of another. There is syllogism, because nature did not conceal everything, or else [no one] would find [anything], and she did not reveal everything, or else [no one] would inquire, whereas [we] inquire and find.[173] But human thought came to syllogize for the following reason: [people] see that not all things share every feature with one another, or else we would not find one thing by means of another, because everything would be shown by itself (which is characteristic of the senses and not of syllogism). On the other hand, [things] do not differ from one another in every feature, because there is never a conclusion from two negations.[174] Well, so much about that.

6. Next, let us come to syllogism itself, which he defines as follows: "A syllogism is an argument in which, when certain things are posited, something other than the suppositions necessarily follows because they are such."[175] This definition includes the genus (for "an argument" is the genus of the demonstrative, dialectical, rhetorical, sophistical and

---

170 "Shot down": literally, "caught" (ըմբռնեցայք).

171 This saying occurs in a fragment (139) by Aeschylus and concerns eagles shot down by arrows made from their own feathers (τοῖς αὐτῶν πτεροῖς ἁλισκόμεσθα). The Armenian translator of David has erroneously rendered πτεροῖς as թևօք ("with wings"). It is interesting that in John Philoponus that word is replaced with λόγοις, possibly by a scribe who has not understood the meaning of the saying and has "simplified" it: cf. Philop. *in APr.* 31.3–5 φαμεν ὅτι καὶ ὑμεῖς τοῖς ὑμετέροις ἁλίσκεσθε λόγοις: τὸ αὐτὸ γὰρ καὶ ἡμεῖς φήσομεν πρὸς ὑμᾶς.

172 "Syllogizable": հաւաքաբանելի (= *συλλογιστόν).

173 "Inquire and find": the verbs խնդրեմ and գտանեմ are substantivized (խնդրելն = τὸ ζητεῖν and գտանելն = τὸ εὑρεῖν).

174 "[Things] do not differ (…) because there is never a conclusion from two negations": the cause-effect relation of this sentence is unclear; perhaps it is corrupt.

175 There are slight differences between the two variants of the citation here and at the beginning of the lecture. E.g., there τῷ ταῦτα εἶναι is translated զնոյնս այսպէս ունելով, while here, զնոյնս զոլ.

զանազանութեանց ոմանք ի նիւթոյ են, որպէս՝ «ոմանց դրիցելոցն», իսկ ոմանք՝ ի տեսակէ, որպէս՝ «այլ ինչ առկացելեօքն ի հարկէ», և այլքն ամենայն՝ ի կարգումն: Իսկ տեսակ հաւաքաբանութեան՝ [յ]եզրակացութեանցն: Բայց հաւաստեսցուք զիւրաքանչիւր ոք ի բառիցդ առանձին:

7. «Բան, յորում դրիցելոց ոմանց». «դրիցելոց» ասաց և ոչ՝ «ստորադրիցելոց», ապա թէ ոչ՝ զստորադրականն միայն սահմանէր: Եւ ոչ «ստորոզիցելոց» ասաց, ապա թէ ոչ՝ զստորոզականն միայն սահմանէր: Այլ՝ «դրիցելոց» ասաց, այս ինքն՝ «խոստովանիցելոց», և պարառոցեաց զստորոզականսն և զստորադրականսն: Քանզի առաջարկութիւնքն խոստովանեցեալք ոմանք գոն. և ի ստորոզականսն, վասն զի առաջարկութիւնք, և ի ստորադրականին՝ որպէս շարամերձական և առառութիւն: Եւ զի «դրիցելոցն» «խոստովանեցելոց» է, յայտ է, վասն զի նշանակութեանց դրութիւն է խոստովանութիւն: Իսկ «դրիցելոց» ասաց՝ առ հակորոշումն այլոց բանից, որպէս՝

1 Del. և. 3–4 A է եզերակացութեանցն; FAr եզրակացութիւնք. 8 BCDE պատառոցեաց. 9 A om. առաջարկութիւնքն. 10 A առաջարկութիւն ի; B առաջարկութիւնքն ի; CDE առաջարկութիւնքն իսկ; FAr առաջարկութիւն. իսկ: corr. առաջարկութիւնք, և ի. 11 առասութիւն corr. առառութիւն. 12 ACD խոստովանելոց. 13 BCDE om. որպէս.

poetical) and the constitutive differentiae.[176] And some of the differentiae are in the matter, as "certain things are posited," and some are in the form,[177] as "something other than the suppositions necessarily... etc."; and the form of syllogism [differs] in the conclusions. But let us clarify each word separately.

7. "An argument in which, when certain things are posited": he said "are posited" and not "are hypothesized,"[178] otherwise he would have defined only the hypothetical [syllogism]; and he did not say "predicated," otherwise he would have defined only the categorical. He said "are posited," that is, "are taken for granted," and he embraced [both] the categorical and the hypothetical. For the premisses are something taken for granted both in the categorical (because they are premisses) and in the hypothetical [syllogisms] (such as the conditionals and additional assumptions[179]). It is clear that "are posited" means "are taken for granted," because a positing of meanings[180] is taking [them] for granted. And he said "are posited"

---

[176] Cf. in Dav. *in Isag.* 181.16–18—Dav. *in Isag.* Arm. 128.11–13, and especially Dav. *in Isag.* 181. 21–22 τῶν ὁρισμῶν ἐκ γένους ὄντων καὶ συστατικῶν διαφορῶν—Dav. *in Isag.* Arm. 128.18–19 Քանզի ամենայն սահման ի սեռէ և ի բաղկացուցիչ զանազանութեանց լինի ("For every definition is based on a genus and constitutive differentiae"). Cf. also Dav. *Prol.* 11.18–20 οἱ ὅροι εἰώθασιν ἀπὸ γένους καὶ συστατικῶν διαφορῶν λαμβάνεσθαι—Dav. *Prol.* Arm. 26.23–25 (…) Ամենայն սահման բնաւորեցաւ ի սեռէ և ի բաղկացուցիչ զանազանութեանց լինել—Kendall and Thomson (1983) 27: "(…) Any definition is usually formed from a genus and differentiae"; Dav. *Prol.* 18.14–15—Dav. *Prol.* Arm. 42.30–31 and Kendall and Thomson (1983) 43.

[177] "In the matter (…) in the form": literally, "from the matter (…) from the form" (ի նիւթոյ [= ἐξ ὕλης] (…) ի տեսակէ [= ἐξ εἴδους]). Cf. Dav. *Prol.* 40.15–17 καὶ γὰρ αὕτη λαμβάνουσα κατὰ τὴν γνῶσιν τὸ εἶδος καὶ τὴν ὕλην ἀποτελεῖ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα καὶ ἐκ τούτων ἀποτελεῖ τὰ ὁμοιομερῆ—Dav. *Prol.* Arm. 94.17–18 Քանզի ինքն անողով զըստ գիտութեան զնիւթ և զտեսակ, զսկզբունս ամենայնի բացակատարէ՝ զչորս տարերս—Kendall and Thomson (1983) 95: "For philosophy takes matter and form and reveals the basis of all things according to knowledge—that is, the four elements"; Dav. *in Isag.* 91.18–19—Dav. *in Isag.* Arm. 20.33–35.

[178] "'Are posited' (…) 'are hypothesized'": դրիցելոց (= τεθέντων) and ստորադրիցելոց (= *ὑποτεθέντων).

[179] "Additional assumption": the manuscripts read առասութիւն (= πρόσρησις ["adjunct"] or προσηγορία ["common noun"]), which does not fit the context. The Greek word must have been πρόσληψις ("additional assumption"; see parallels in other texts in Appendix I), so we suppose that its Armenian equivalent originally was առառութիւն (though this word is now not found in dictionaries); scribes did not understand it and changed into something more "understandable," easily replacing (or just confusing) ռ with ս.

[180] "Meanings": the Armenian word is նշանակութիւն (= σημασία).

ըղձականին, հրամանականին, և՝ հակորոշեցելոցն բացերևակումն. քանզի ոչ յուրուք վերայ նոցա նախենթակայէ ինչ երբէք խոստովանեցեալ։

8. Բայց յոգնակի ասաց՝ «դրիցելոց», և ոչ եզակի՝ «դրիցելոյ», վասն շարամերձականաց և տարալծականաց, և վասն հակադարձմանց, և վասն եզառածիցն, քանզի ի նոսա մի զմիոյ զկնի երթայ։ Որգոն, որպէս շարամերձականն՝ «Եթէ է արեգակն ի վերայ երկրի, տիւ է. այլ արդ ի վերայ երկրի, ապա ուրեմն տիւ է»։ Եւ ի տարալծականսն նմանապէս. «Կամ տիւ է և կամ գիշեր, այլ ահա տիւ է, գիշեր ապա ուրեմն ոչ է»։ Նմանապէս և ի հակադարձումն մի զմիոյ զկնի երթայ. որգոն, եթէ՝ «Ոչ ոք քար մարդ է, և ոչ ոք մարդ քար է»։ Եւ զի յեզառածսն մի միում հետևի. բայց պիտային եզառածիցն ճարտասանքն, որգոն՝ «Այս անուն պճնող, ապա ուրեմն և շուն». «Այս անուն մեռաւ՝ առընթեր կալով նորա, որ եսպան. մեռելումն ապա ուրեմն սպանող»։ Արդ, այսպիսեացս պիտային հաւաքաբանութեանց և Եսքինէս ընդդէմ Դէմոսթենայ, ասելով. «Քանզի որդիատեացն և հայր չար, յաւել, թերևս ոչ երբէք հրապարակութեամբ երևեցի քաղցրապիտակ»։ Այսոքիկ ամենեքեան անաւարտք են հաւաքաբանութիւնք։

9. Բայց զի՞ կոչեցին անաւարտունք։ Այսպէս պարտ է ասել. «Այս անուն պճնող. ամենայն պճնող շուն, ապա ուրեմն այս անուն շուն է». «Այս անուն մեռավ ի գիշերումն՝ առընթեր նորա կալով. սպանումն մեռելումն ամենայն ի սպանողէ է. այս անուն ապա ուրեմն սպանող է»։ Նմանապէս և զԵսքինեայ

---

1 DE հրամայականին. | ABCDE բացերևութականումն; FAr բացերևականումն corr. բացերևակումն. **2** ADEFAr յոչ ուրուք; C ոչ ուրուք. **4** ABD տարալուծականաց. **6** C արդ է. **7** AD տարալուծականսն. **8–9** A ի հակադարձմունս. **9** ABCDE և instead of որգոն. **10** A պիտառին; D պիտանային; FAr պիտոյ են. **12** ABCD նորա սպան. **13** A Եսքինոս. **14** ACD Թեմոստենայ; BE Թեմոստինայ. | ABCDE om. չար. | B հայրաել instead of հայր չար, յաւել. **19** առաւ corr. մեռաւ. | առելումն corr. մեռելումն. **20** BEFAr ամենայնի սպանող է. | DEFAr ուրեմն այս անուն.

to distinguish [these] from other sentences such as optatives and imperatives, and to show the distinctions [between them], because nothing taken for granted is ever presupposed for any of those [sentences].

8. He used the plural, "are posited," and not the singular, "is posited," on account of the conditional and disjunctive [arguments], as well as the conversions[181] and [syllogisms] with one premiss,[182] because in them one thing follows from one thing. Here is a conditional one: "If the sun is above the earth, it is day; and [it is] now above the earth, so it is day." Likewise in the disjunctive: "It is either day or night, but it is now day, so it is not night." Likewise, in a conversion one thing follows from one thing; for instance, "No stone is a man; no man is a stone";[183] and in the [syllogisms] with one premiss one thing follows from one thing. [Syllogisms] with one premiss were used by orators; for instance, "This person is a dandy, so he is an adulterer"; "This person died, when that one who murdered[184] was near [him]; so for the dead man [that person] is the murderer." Now, Aeschines used such syllogisms against Demosthenes, saying: "Since he is a son-hater and a wicked father, then, a fortiori, he will never appear good and useful[185] in public affairs." All these are imperfect syllogisms.

9. But why were they called "imperfect"? [For] one should argue as follows: "This person is a dandy; all dandies are adulterers, so this person is an adulterer"; "This person died at night,[186] when that one was near [him]; for a dead man every murder is by a murderer; so that person is the

---

[181] For the conversions of syllogisms, see 59b 1 ff.

[182] "[Syllogisms] with one premiss": or "single-assumption arguments" (cf. Barnes *et al.* [1991], 64–66 etc.).

[183] Cf. this example of "man" and "stone" in Ammon. *in De Int.* 84.12; 84.23; 106.31–32; 108.33–34 etc.

[184] "Who murdered" (որ եսպան [սպան]): absent from the "complete" version of this argument below (9); perhaps it is a later addition to the Armenian text (most manuscripts omit "who" [որ]); i.e., the sentence originally could have been as follows: "This person died, when that one was near [him]." The whole example and its "complete" version are odd and probably corrupt; our translation is literal.

[185] "Good and useful": քաղցրապիտակ (= χρηστός).

[186] "At night": absent from the "incomplete" version of this argument above (8); perhaps it has been added here by David to stress the fact that, since it was night, no one saw the murder and it should be revealed logically.

հաւաքաբանութիւն այսպէս պարտ է ասել. «Դէմոսթենէս որդիատեաց և հայր չար. ամենայն այսպիսի թերևս ոչ երբէք երևեսցի հրապարակութեամբ քաղցրապիտակ»: Բայց պիտային եզառածիցն ճարտասանք վասն չորից պատճառաց. կամ խնայելով ի ժամանակն, քանզի առ հոսանուտն ընտրելով առնէին, կամ շողոքորթելով զդատաւորսն՝ որպէս զգիտունսն հաւաքաբանից հնարից, և կամ այլազգաբար, որպէս զի ձայնակիցս կալցին զդատաւորսն՝ որպէս վերալցողս զպակասումն. քանզի ամենայն ոք ընդ ինքեան առաւել հաւատայ ասողում, քան թէ այլում: Եւ այլազգաբար, եթէ կամաւորութեամբ թողուին զմեծ առաջարկութիւնն, վասն զի բազում անգամ սուտ գտանէին, և վասն թաքուցանելոյ զսուտն՝ այնպէս առնէին:

10. Արդ, բարւոք ասաց՝ «դրիցելոց ոմանց» և ոչ՝ «դրիցելոյ ումեք», քանզի ի հաւաքաբանութիւնսն յոլովք դնին: Եւ ասելով «դրիցելոց»՝ առակեաց, եթէ է կարի նուազ երկուքն ամենայն իրօք, վասն զի և բազում առաջարկութիւնս կարողութիւն է դնել ի հաւաքաբանութեան: Եւ աստուստ և անուն հաւաքաբանութեան գտաւ, որ նշանակէ «բաղհաւաքումն». քանզի «բաղ»՝ յորոց վերայ առադրի, բազմութիւն նշանակէ, որպէս՝ մարտակից, որպէս՝ որդեկից. նոյնպէս հաւաքակցութիւնք. այս ինքն՝ բաղհաւաքումն՝ սակս բազում ինչ միանգամայն հաւաքաբանելոյ: Քանզի ի սմա ոչ եթէ մի միումն հետևի, այլ բազմաց՝ մին. որգոն՝ «Մարդ՝ կենդանի, կենդանի՝ շնչաւոր, ապա ուրեմն և մարդն շնչաւոր»: Ապա բազմաց՝ այս ինքն՝ «կենդանումն» և «ներանձնաւորումն»՝ մինն հետևի, այս ինքն՝ «մարդ ներանձնաւոր»:

Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով և առաջիկայ պրակք:

6 F ի instead of զի. | AC ձայնակից. **9** B քանզի. **10** A գտանի. **11** DEF դրիցելոց instead of դրիցելոյ ումեք. **12** BCDE ընդ դրիցելոց. **13** CF առարկեաց. | BDE նուաղ. | E երկունք. **20** Մարդ՝ կենդանի շնչաւոր corr. Մարդ՝ կենդանի, կենդանի՝ շնչաւոր. **23** D om. հանդերձ աստուծով և. | B om. Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով և առաջիկայ պրակք.

murderer."[187] Likewise, Aeschines' syllogism should be formulated[188] as follows: "Demosthenes is a son-hater and a wicked father; no one of that sort will ever appear good and useful in public affairs." Orators used [syllogisms] with one premiss for four reasons: either to save time (for because of the water clock[189] they spoke selectively), or to flatter the judges,[190] as if they were skillful in syllogizing methods; or else to make the judges agree[191] [with them], so that they would complete what was missing, because everyone believes more what he himself, than someone else, says. Or else they deliberately omitted the major premiss, for in many cases they found it false and, in order to conceal the falsity, they behaved so.

10. Now, he rightly said "certain things are posited" and not "a certain thing is posited," because several things are posited in syllogisms. By saying "are posited," he hinted that there are certainly at least two [premisses], because it is also possible to include several premisses in a syllogism. Hence, the name of syllogism was invented, which means "collecting,"[192] because when "with"[193] is added to something, it means plurality: as "allied with,"[194] as "agnate with";[195] these too are "collections."[196] Thus, "syllogism," because several things are "syllogized" at the same time; for in it one thing does not follow from one thing but from several things. For instance, "Man is animal; animal is animate, so man is animate." Thus, from several things, namely, "[Man is] animal" and "[animal is] animate," one follows, namely, "man is animate."

Here, with the help of God, ends the present lecture.

---

[187] "This person died at night (...) so that person is the murderer": possibly, the original text before corruption stated the following: "This man died when a murderer was near him; anyone who dies when a murderer is near him has been killed by the murderer, so this man was killed by the murderer."

[188] "Formulated": literally, "said."

[189] "Because of the water clock": literally "against the flow" (առ հոսանուտն); orators were given a limited time to speak, which was measured by a water clock.

[190] "To flatter the judges": the judges thought that since the orator left out certain premisses, he implied that they are sufficiently expert in logic to supply those premisses themseles (thus, they were "flattered").

[191] "Agree": literally, "harmonious" (ձայնակից = συμφώνος).

[192] "Collecting": բաղհաւաքումն (= συλλογή).

[193] "With": բաղ- (= σύν-).

[194] "Allied with": մարտակից (= συμμάχος).

[195] "Agnate with": literally, "foster-brother" (որդեկից = σύντεκνος).

[196] "Collection" corresponds to the Greek ἄθροισμα (հաւաքակցութիւն in Armenian).

Պրակք Ժ

1. «Այլ ինչ առկացելեօքն ի հարկէ հանդիպի զնոյնս գոլ»: Յետ առ ի նիւթոյն զանազանութեանց գայ և առ ի տեսակէն: «Այլն» առկայանայ, որպէս զի այլ եղիցի եզրակացութիւն առաջարկութեանց, և ոչ մի ինչ ի նոցանէ իցէ նոյն. որգոն՝ «Մարդ կենդանի, կենդանին՝ գոյացութիւն, ապա ուրեմն՝ մարդ գոյացութիւն»: Արդ «մարդ գոյացութիւն», և ոչ մի ինչ որք է յառաջարկութեանցն նոյն գոլ, իսկ ոչ մի ինչ յառաջարկութիւնս նոյն գոլ է՝ եզրակացութիւն, այս ինքն՝ բաղեզերումն: Ասացաւ և վասն տարբերեցելոց առ ի ստոյիկեանցն բաղհիւաքմանցն, որք զբաղեզերումն զնոյն առնէին միում յառաջարկութեանց: Որգոն՝ «Եթէ տիւ է, տիւ է. այլ արդ տիւ է, ապա ուրեմն տիւ է»: Քանզի սոքա սակս թախանձանս ի ներքս ածելոյ և ոչ զգործոյն առնեն, քանզի ոչ եթէ այլ այլով ցուցանեն, այլ՝ զինքն ինքեամբ, այս ինքն՝ զնոյն նոյնիւ:

2. «Ինչ». ոչ է արհամարհել «զինչդ»՝ որպէս զմի փաղառութիւն, քանզի անչափ ունի զօրութիւն, որպէս և որ ոչ ինչ գոլ բաղհիւաքականացն և անբաղհիւաքմանց լծակցութեանց: Վասն զի պարտ է գիտել, եթէ որքանիք լծակցութիւնք նոյն հիւսմանց պահեցելոյ, իսկ նիւթոյն փոխեցելոյ ինչ՝ ժողովեն մի և ոչ բազում, այնոքիկ բաղհիւաքականք ասին: Իսկ որքանիք լծակցութիւնք նոյն հիւսմանց պահեցելոյ, և միոյ սահմանի փոխեցելոյ՝ այլ ինչ և այլ ժողովեն, երբեմն ումեքումն և երբեմն ոչ ամենայնի, այնոքիկ անբաղահիւաքականք ասին:

---

4 B առաջարկութեամբն; D առաջարկութեան; E յառաջարկութեան. **5** ACD է instead of իցէ. **7** CD յառաջարկութիւն; F յառաջարկութեանս. **7–8** ABCD յառաջարկութեան զնոյն գոլ զեզրակացութիւն, այս ինքն՝ զբաղեզերումն. **8** A տարբերեցելոյ. **16** B լծակցութիւն. **17** պատահեցելոց corr. պահեցելոյ (A պահելոց). **18** Del. և after ժողովեն. | BF բաղհիքմանց. | BF om. ասին. **19** C պատահեցելոյ; FAr պատահեցելոց. | BF մի. **20** B երբեք.

Lecture X

1. "Something other than the suppositions necessarily follows because they are such." After the differentiae in the matter, he comes to [those] in the form. "Other" is added, so that the conclusion should be other than the premisses, and none of them should be the same [as it]. For instance, "Man is an animal; an animal is substance, so man is substance." Now, "man is substance," and none of the premisses is the same [as it]; and the conclusion, that is, the inference[197] is not the same as any of the premisses. ["Other"] was also said due to the Stoics' repeating syllogisms,[198] which made the conclusion to be the same as one of the premisses. For instance, "If it is day, it is day; and it is now day, so it is day." For these [syllogisms] make [such conclusions] to introduce[199] chatter and not for training,[200] since they do not show one thing by means of another but by means of itself, i.e., the same by means of the same.

2. "Something": the "something" should not be neglected just because it is a single syllable[201]—for it has immense value[202]—or as if it had no bearing upon the syllogistic and non-syllogistic syzygies. For one should know that all those syzygies which, when the same construction is kept and something is changed in the matter, conclude to one thing and not many, are called "syllogistic"; and all those syzygies which, when the same construction is kept and one term is changed, conclude now to one thing and now to another, sometimes [applying] to some and sometimes to none, are called "non-syllogistic."[203]

---

[197] "That is, the inference" (այս ինքն բաղեզերումն): this has probably been added by the translator.

[198] "Repeating syllogisms" = διφορούμενοι συλλογισμοί: the Armenian text reads տարբերեցեալք ("differring") instead of "repeating": either διφορούμενοι was mistransmitted as διαφερόμενοι in the Greek copy the translator used or he himself has confused the terms. For a discussion of repeating syllogisms, see Frede (1974), 184, n. 21.

[199] "Introduce": ի ներքս ածել (= εἰσάγω).

[200] "Training": literally, "practice" (գործ = πρᾶξις); we have translated it "training" according to IV.4.

[201] "Single syllable": both the Greek τι and the Armenian ինչ are monosyllabic words.

[202] "Immense value": or "immeasurable power" (անչափ զօրութիւն = *ἄμετρος δύναμις [?]).

[203] Cf. an extended discussion of ἀσυλλόγιστοι καὶ συλλογιστικαὶ συζυγίαι in Philop. *in APr.* 34.2 ff.

3. «Ի հարկէ». «ի հարկէ» ասացաւ, որպէս զի հարկաւոր և կարևոր եղիցի ժողովելն. և ոչ՝ որպէս մակածականացն և յարացուցից, որք ոչ հարկաւոր ինչ ժողովեն: Քանզի ամենայն հաւատ կամ ի հանգիտէն զհանգէտն յարդարէ, կամ ի նուազէն զմեծն, և կամ ի մեծէն զնուազն: Արդ, որ ի հանգիտէն զհանգէտն յարդարէ, ասի յարացոյց. որգոն՝ «Ոչ տացուք Դիոնէսիոսումս թիկնապահ մարմնոյ, վասն զի և Պիսիստրատոս առեալ բռնացաւ»: Քանզի ոչ հարկաւոր է, թէ՝ Պիսիստրատոս բռնացաւ, և Դիոնէսիոս բռնանայ: Իսկ որ ի նուազէն զմեծն յարդարէ, մակածութիւն ասի. որգոն՝ վասն զի «Մարդ և ձի զներքին կլափն շարժեն», ոչ է հարկաւոր, թէ՝ «ապա ուրեմն և ամենայն կենդանի զներքին կլափն շարժէ», որ ոչ է հարկաւոր փիւնիկաթևի և կոկորդիլոսի և գոճամի, որք զվերին կլափն շարժեն: Իսկ որք ի մեծէն զնուազն հաւատացուցանեն, այնոքիկ բաղհաւաքումս ասին. որք հարկաւոր հաւաքեն, որգոն, եթէ՝ «Ամենայն մարդ երկոտանի գոյ, ապա և Սոկրատէս երկոտանի գոյ», որ է հարկաւոր:

4. Իսկ «հանդիպի» ասացաւ վասն տրամաբանականացն և իմաստականաց բաղհաւաքմանց, որք զմարթելին և զանկարելին ժողովեն, քանզի տրամաբանականքն զմարթելին ժողովեն, իսկ իմաստականքն՝ զանկարելին: Բայց ուրեք ուրեք զհարկաւորն ժողովեն, սակայն ոչ ըստ ինքեան, այլ ըստ

2 BCDEFAr om. և ոչ որպէս. 3 AEFAr հաւաստ. 9–10 ABCDE om. ոչ է հակաւոր թէ. 10 BF շարժեն. 11 CEF փիւնակաթևի. | F գուճողի. 12 FAr հաւաստացուցանեն. 13 ABDE արդ instead of որգոն. 14 ABCDFAr կարևոր. 17 E իմասնականք.

3. “Necessarily”: “necessarily” was said in order that it would be necessary and obligatory[204] to conclude, and not like the inductive [arguments] and paradigms,[205] which do not conclude to something necessarily. For every proof establishes either something equal by something equal, or something greater by something lesser, or something lesser by something greater. Now, that which establishes something equal by something equal is called a paradigm; for instance, “We should not give a bodyguard to Dionysius, because Peisistratus, taking [a bodyguard], became a tyrant.”[206] For it is not necessary that [if] Peisistratus became a tyrant, Dionysius too will become a tyrant. And that which establishes something greater by something lesser is called an induction; for instance, since man and horse move the lower jaw, it is not necessary that every animal moves the lower jaw; for this is not necessary in the case of the bird phoenix,[207] the crocodile and the dolphin,[208] which move the upper jaw. And those which prove something lesser by something greater are called syllogisms; they conclude to something necessarily. For instance, “Every man is two-legged, so Socrates, too, is two-legged,”[209] which is necessary.

4. And he said “follows” because of the dialectical and sophistical syllogisms, which conclude to something possible and to something impossible; for the dialectical conclude to something possible, and the sophistical to something impossible. However, sometimes they conclude

---

[204] “Necessary and obligatory” (հարկաւոր – կարևոր) is probably a hendyadys for ἀναγκαῖος: cf. Dav. *in Isag.* Arm. 100.24 ἀναγκαίως—32.20–21 կարևորապէս (…) այս ինքն հարկաւորապէս; 99.30 Ὄντος ἀναγκαίου—32.2 Գոլով կարևոր (a citation from Porphyry), but 24.36 Ելոյր հարկաւորի (this expression is omitted in the Greek original [Dav. *in Isag.* 95.5]).

[205] “Paradigm” (“proof from example”): for induction and paradigms as compared with syllogistical inference, see 68b 9–69b 1.

[206] Cf. Arist. *Rhet.* 1357b 25–1358a 2.

[207] “The bird phoenix”: φοίνιξ τὸ ὄρνεον in Dav. *in Isag.* 89.6, which has been translated փիւնիկն հաւ (Dav. *in Isag.* Arm. 18.15); but here the Armenian word is փիւնիկաթևն, which coincides with ὁ φοινικόπτερος in Ammon. *in APr.* 29.1–2 ὥστε φασὶν ὁ κροκόδειλος καὶ ὁ φοινικόπτερος οὐκ ἔχει τὸ ἀναγκαῖον ἡ ἐπαγωγικὴ αὕτη πίστις (φοινικόπτερος may also mean “flamingo”).

[208] “Dolphin”: զոճամ in the Armenian text, a word not found in the dictionaries. We have translated it “dolphin” according to Dav. *in Isag.* 89.6, where the same example occurs (in the Armenian version, ὁ δελφίς is omitted).

[209] “‘Every man is two-legged, so Socrates, too, is two-legged’”: one premiss is missing; the standard syllogism would be: “Every man is two-legged; Socrates is a man, so Socrates is two-legged.”

պատահման, և զայն՝ [ըստ] հետևման բաղհաւաքման: Քանզի «Սոկրատէս ճեմի, իսկ որ ճեմի, շարժի»՝ մարթելի է, իսկ [ըստ] հետևման բաղհաւաքման՝ հարկաւոր լինի: Եւ թևս ունել Սոկրատում անկարելի է, և մարթելի է [ըստ] բռնութեան բաղհաւաքման. որգոն՝ «Սոկրատէս թռչի, և որ թռչի, թևս ունի. ապա ուրեմն և Սոկրատէս թևս ունի»: Բայց բացացուցականն միայն և ըստ ինքեան հետևման զհարկաւորն ունի. որգոն՝ «Մարդ կենդանի,—որ է հարկաւոր և թարց հիւսման,—իսկ կենդանին՝ ներանձնաւոր». հարկաւոր այսորքիկ և ըստ ինքեան, հարկաւոր և ըստ հիւսման լինին:

5. «Զնոյնն զոլ». զայս ասաց, այս ինքն՝ եթէ պարտ է բաղեզերումն վասն կացելոց առաջարկութեանց, և ոչ՝ սահմանի ի սմանէ արտաքուստ մակիմացելոյ և կամ պակասեցելոյ. որգոն՝ «Անձն ինքնաշարժ, ինքնաշարժն մշտաշարժ, մշտաշարժն անմահ. ապա ուրեմն՝ անձն անմահ»: Քանզի այս ոչ եթէ ի կացելոց առաջարկութեանց ժողովեցաւ, այլ՝ ըստ սահմանից ոմանց արտաքուստ մակիմացելոց, որ ասէ, եթէ՝ «մշտաշարժն անմահ»: Եւ դարձեալ՝ «Անձն ինքնաշարժ, ինքնաշարժն մշտաշարժ, մշտաշարժն անմահ. ապա ուրեմն՝ անձն մշտաշարժ»: Քանզի աստ աւելորդ է մի առաջարկութիւն, որպէս՝ «մշտաշարժն…». քանզի ոչ ինչ պիտարկի ի բաղեզերումն:

---

2 BEF որք ճեմին. | A անհետևման. 3 F Սոկրատայ. 4 բռնութիւն corr. բռնութեան. | ACE om. և որ թռչի. 5 ACE om. ուրեմն. | DCE բացացուցական նա միայն. 7 CDEFAr հիւսմանց. 9 ACDAr զբաղեզերումն. 10 սահման corr. սահմանի. | B om. ի սմանէ. 11 D և մակպակասեցելոյ. 13 D ոչ այս; AFAr om. այս. 14 ACDEFAr զսահմանի instead of ըստ սահմանի (corr. սահմանից). 16 ինքնաշարժ corr. մշտաշարժ. 18 A պիտարկէ.

necessarily,[210] but by chance and not by themselves, and this by syllogistic implication. [211] For "Socrates walks; whoever walks moves" is possible, and due to the syllogistic implication it becomes necessary. It is impossible for Socrates to have wings, but it seems possible[212] due to the force[213] of syllogism. For instance, "Socrates flies; whoever flies has wings, so Socrates has wings." But only the demonstrative [syllogism] has the necessary [conclusion] as the implication in itself. For instance, "Man is an animal," which is also necessary without the [syllogistic] construction, and "an animal is animate": these are necessary both by themselves and by the construction.

5. "Are such": he said this, i.e., that the conclusion is necessary owing to the premisses posited, and not, in addition to them, a term thought of or missing.[214] For instance, "The soul is self-moved; that which is self-moved is always in movement; that which is always in movement is immortal,[215] so the soul is immortal." For this was not concluded from the premisses posited but owing to terms thought of in addition to [them], which say: "That which is always in movement is immortal."[216] Furthermore, "The soul is self-moved; that which is self-moved is always in movement; that which is always in movement is immortal, so the soul is always in movement." For here one premiss is superfluous, namely,[217] "that which is always in movement…"; because it is of no use to the conclusion.

---

[210] "Necessarily": literally, "something necessary" or "the necessary" (զհարկաւորն = τὸ ἀναγκαῖον).

[211] "Due to the syllogistic implication": literally, "due to the implication of syllogism" (ըստ հետեւման բաղհաւաքման = *κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ συλλογισμοῦ).

[212] "Seems possible": literally, "is possible" (մարթելի է = *δυνατόν ἐστι).

[213] "Due to the force": a literal translation of ըստ բռնութեան.

[214] "'Are such' (…) a term thought of or missing": cf. *APr.* 24b 20–22 λέγω δὲ τῷ ταῦτα εἶναι τὸ διὰ ταῦτα συμβαίνειν, τὸ δὲ διὰ ταῦτα συμβαίνειν τὸ μηδενὸς ἔξωθεν ὅρου προσδεῖν πρὸς τὸ γενέσθαι τὸ ἀναγκαῖον (Cooke and Tredennick [1967[5]], 201, 203: "By 'from the fact that they are such' I mean that it is because of them that the conclusion follows; and by this I mean that there is no need of any further term to render the conclusion necessary" and Barnes [1995[6]], 40: "I mean by the last phrase that it follows because of them, and by this, that no further term is required from without in order to make the consequence necessary").

[215] "That which is always in movement is immortal": this false premiss, according to David, is only "thought of": it has possibly been added here by a copyist (other authors citing the same example omit it; cf. in Appendix I).

[216] "'That which is always in movement is immortal'": in Armenian, this premiss consists of two terms: մշտաշարժն անմահ (= *τὸ αὐτοκίνητον ἀθάνατον).

[217] "Namely": literally, "as" (որպէս = ὡς).

6. Այսպիսիք են և առ ի ստոյիկեանցն անճարաբար եզերեալք բաղհաւաքմունքն. որգոն՝ «Մին հանգէտ գոյ երկում, և երկու հանգէտ գոյ երեքում. ուրեմն մին հանգէտ է երեքում»: Եւ դարձեալ՝ «Մին մեծ է քան զերկուն, իսկ երկու մեծ է քան զերեքում, ապա մինն մեծ է քան զերեքում»: Քանզի այսոքիկ անճարաբար ասին եզերեալ: Քանզի զնուազ առաջարկութիւնն երկիցս առնուն, իսկ զմեծն թողուն. քանզի ասելով՝ «Մին հանգէտ երկում, իսկ երկու երեքում հանգէտ», զնուազն երկիցս էառ, իսկ զմեծն եթող, քանզի ոչ մի քան զմի առաւել է. և ի վերայ միւս և այլոյ յարացուցին նոյն բան պատշաճի: Քանզի պարտ էր ներճարապէս այսպէս հիւսել. «Մինն երկում, և երկուն երեքում հանգէտ, իսկ որք նոյնում գոն հանգէտ և միմեանց գոն հանգէտ. ապա և՝ մին երեքում հանգէտ»: Եւ դարձեալ՝ «Մինն քան զերկուսն մեծ՝ մեծի ելոյ քան զերեքումն. իսկ որ քան զմեծն մեծ է, կարի յոյժ ապա և քան զնուազն մեծ. ապա և՝ մին քան զերեքում մեծ»: Այս է և ճարաբար եզերիլն: Քանզի թէպէտ և ի վերայ այնոցիկ յարացուցից ճշմարիտ գոյ ժողովեալն զբնութեան ենթակայացելոցն իրողութեանց, այլ ի վերայ այլոց յարացուցիցն ոչ պատկանի բանն. որգոն՝ «Այս անուն նորա եղբայր, և այս անուն նորա եղբայր, ապա այս անուն և այս անուն եղբարք գոն միմեանց», որ է սուտ բաղեզերումն: Քանզի մարթ գոյ երկուց ոմանց և այլումն եղբայր գոլ, բայց միմեանց ոչ գոլ եղբարք: Որգոն՝ ոմն ունելով զորդի յայլմէ կնոջէ, կին էառ զոմն, որ ունէր զորդի յայլմէ յառնէ: Արդ, որ ի նոցանէ յերկուցն ծնանի, եղբայր գոյ միումն ի հօրէ, իսկ միւսումն ի մօրէ: Երկուքն միում գոլով եղբարք, միմեանց ամենևին ոչ գոն եղբարք:

Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով և առաջիկայ պրակք:

1 F անճառաբար. 2 ABD om. գոյ. | AD om. գոյ. 3 Del. երկու after մին. | Del. երկու after Մին. 4 Del. երկուն. 5 BF անճառաբար; D անճարտարաբար ասին եզերիլ. 9 F ներճառապէս. | ABEF երկու. 10 CF որ. | BF om. և միմեանց գոն հանգէտ. 11 BCDEFAr երկում. 13 Del. երկուն. | BF ճառաբար. 14 CFAr գոլ. 15 AE ժողովեցեալն; B ժողովիցեալն. | զբնութիւն corr. զբնութեան. 17 BCDE նորին. 18 ACD եղբարս. 19–20 ABCDE որդի յայլ կնոջէ, կին առ զոմն որ ունէր որդի յայլ առնէ. 20 ACDE յերկոցունց; B յերկոցունցն. 22 ACDEAr ամենևիմբ. 23 BC om. Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով և առաջիկայ պրակք; DE om. հանդերձ աստուծով և.

6. Such also are the Stoics' syllogisms, which conclude unmethodically. For instance, "A is equal to B, and B is equal to C, so A is equal to C." Furthermore, "A is greater than B, and B is greater than C, so A is greater than C." These are said to conclude unmethodically; for they take the minor premiss twice and omit the major; for by saying, "A is equal to B, and B is equal to C," they took the minor twice and omitted the major, because one [premiss] is not greater than the other; and this argument concerns the next[218] example as well. For it should have been methodically constructed as follows: "A is equal to B, and B is equal to C; things that are equal to the same thing are also equal to one another, so A is equal to C." Furthermore, "A is greater than B, which is greater than C; that which is greater than something greater is much greater than something smaller, so A is greater than C." This is the way to conclude methodically, for although in the case of these examples the [Stoics'] conclusion is true regarding the nature of the things supposed, in the case other examples [their] argument is inappropriate. For instance, "This person is that man's brother; that person, too, is that man's brother, so this person and that person are each other's brothers," which is a false conclusion. For two persons may be brothers of another man but not brothers of each other. For instance, someone having a son from another woman married a woman who had a son from another man. Now, the one born from these two is the brother of both the one from the father and the one from the mother. The two, being the brothers of one [son], are by no means each other's brothers.

Here, with the help of God, ends the present lecture.

[218] "The next": literally, "the next and other" (միւս և այլոյ).

Պրակք ԺԱ

1. «Բայց աւարտուն կոչեմ բաղհաւաքումս՝ զոչինչ արտաքուստ սահմանումս առկարօտացեալն առ ի լինել բաղեզերումս»: Յետ սահմանին բաղհաւաքման գայ ի զանազանութիւն բաղհաւաքմանցն՝ զաւարտուն ասեմ և զանաւարտն, ասելով, թէ բաղհաւաքմանցն ոմանք աւարտունք են, որք յառաջնումս զոն ձևում, իսկ ոմանք՝ անաւարտք, որք յերկրորդումս և յերրորդումս ձևում: Այլ զիա՞րդ ասեմք աւարտուն բաղհաւաքումս. որովհետև անկարօտն կայ սահմանումս: Քանզի անկարօտն կարօտեցելոյն կատարելագոյն. իսկ անաւարտ է, որ կարօտանայ սահմանում ումեք արտաքուստ, իսկ աւարտուն՝ անկարօտն արտաքուստ սահմանումս: Սակս այսորիկ տարաձայնեցան առ միմեանս Մաքսիմոս Ուռհայեցի՝ աշակերտ Իամբլիքոսի, և Թեմիստիոս: Քանզի և Թեմիստիոս, ուշ ունելով բաժանման հաւաքմանցն, զոմանս աւարտունս կոչէր, որք յառաջնումս ձևում, իսկ զոմանս՝ անաւարտ, որք յերկրորդումս և յերրորդումս: Իսկ Մաքսիմոս, ուշ ունելով սահմանումս ունողումս, զանկարօտն զամենայն բաղհաւաքումս աւարտուն կոչէր: Եւ յաղագս այսորիկ առին դատաւոր զՅուլիանոս թագաւոր, որ զյաղթութիւնն ետ Մաքսիմոսումս:

---

2 CE աւարտում; D աւարտումս. | C զոր զոչինչ. **4** CDE զաւարտումս. **6** ABCDE ի ձևում. **7** անաւարտ corr. աւարտուն. **8** Del. ի after կայ. **10** CDF աւարտումս. **11** A om. սակս; CDE սոքա instead of սակս (del. սորին [AB զսորին]). | A տարաձայնեցին. | DE առ միմեանց. | A Մաքսիմիոս Ուրհայեցի. **12** ABCDE աշակերտ աշակերտի. | A Ամբղքոսի; CDE Ամղիքոսի; F Ամլիքոսի. | FAr Թեմիստոս; B Թեմիստիոսի; CDE Թէմէստոս (corr. Թեմիստիոս). **16** BCDE աւարտումս. **17** CDEF զՈւլիանոս. | CDE ետ այսինքն Մազսիմիանոսումս (D Մաքսիմոսումս).

Lecture XI

1. “I call a syllogism perfect if it needs no term from outside in order that a conclusion is made.”[219] After the definition of syllogism, [Aristotle] comes to the varieties of syllogisms (I mean the perfect and imperfect), saying that some syllogisms are perfect—those of the first figure[220]—and some are imperfect: those of the second[221] and the third figures.[222] But why do we call a syllogism perfect? For it needs no term [from outside]; for that which needs [nothing] is more faultless than that which needs [something]. [A syllogism] that needs a term from outside is imperfect, and a perfect one needs no term from outside. Regarding this, Maximus of Urhai,[223] Iamblichus’ pupil, and Themistius disagreed with each other. For Themistius too, having in mind the division of syllogisms, called those of the first figure perfect and those of the second and third figures imperfect; and Maximus, having in mind that [syllogisms] contain terms, called all syllogisms not needing [a term from outside] perfect.[224] For this reason, they chose the emperor Julian as their judge, who gave Maximus the victory.

---

[219] David’s citation does not literally coincide with Aristotle’s definition (24b 23–24): Τέλειον μὲν οὖν καλῶ συλλογισμὸν τὸν μηδενὸς ἄλλου προσδεόμενον παρὰ τὰ εἰλημμένα πρὸς τὸ φανῆναι τὸ ἀναγκαῖον (cf. Cooke and Tredennick [1967[5]], 203: “I call a syllogism perfect if it requires nothing, apart from what is comprised in it, to make the necessary conclusion apparent” and Barnes [1995[6]], 40: “I call perfect a deduction which needs nothing other than what has been stated to make the necessity evident”). In particular, the phrase “no term from outside” (զոչինչ արտաքուստ սահմանումն—τὸ μηδενὸς ἔξωθεν ὅρου [προσδεῖν]) is taken from the sentence preceding the definition of perfect syllogism.

[220] Cf. 25b 32ff.

[221] Cf. 26b 34ff.

[222] Cf. 28a 10ff.

[223] “Maximus of Urhai”: the Neoplatonist philosopher Maximus (died 370 AD) was called “of Ephesus,” and his teacher’s name was Aedesius (who was a pupil of Iamblichus). Probably, the Armenian translator (or a copyist) has confused “Aedesius” with “Edessa,” thinking that Maximus was from that city (also called Urhai: modern Urfa); hence, “Maximus of Urhai” (Մաքսիմոս Ուռհայեցի).

[224] An Arabic text survives (the so-called “Reply of Themistius to Maximus”), where Themistius disagrees with Maximus’ view that categorical syllogisms of the second and third figures are themselves perfect and do not require reduction to the first figure; in Themistius’ opinion, only syllogisms of the first figure are themselves perfect and, therefore, superior to others (they are the “cause” of other syllogisms). See a French translation of this text in Badawi (1987[2]), 166–180.

2. Բայց ասասցուք սակս Թեմիստիոսի, զոր և ինքն միայնագրում ումեմն ասաց այսպէս, թէ՝ «Եւ ոչ ես կոչեմ անաւարտ բաղհաւաքումն, որ բնաւ կարօտանայ արտաքուստ իմիք սահմանումն, զի որ սահմանումն կարօտանայ, բնաւ և ոչ բաղհաւաքումն. [սահմանումն] ումեք և ոչ այլում ումեք արտաքուստ՝ ոչ հակադարձութեամբ միումն և երկուց և ոչ յանկարելի մակածութեամբ: Իսկ անաւարտ կոչեմ բաղհաւաքումն՝ ոչ զայն, որ կարօտանայ արտաքուստն ումեք սահմանումն, քանզի սահմանումն կարօտացեալն և բաղհաւաքումն իսկ ոչ է, այլ զայն, որ այլումն ունի պէտս արտաքուստ առ ի արծարծումն հարկաւորին և ոչ եթէ առ ի լրումն, և կամ հակադարձութեամբ միում կամ երկուց, և կամ յանկարելին մակածութեամբ»: Եւ արդ այսոքիկ՝ յաղագս տարբերութեանց բաղհաւաքմանցն:

3. Յետ որոյ յարադրէ մեզ և զզանազանութիւնս առաջարկութեանցն՝ «զներ բոլորումն» և «զոչ ներ բոլորումն», «զըստ ամենայնումն» և «զըստ ոչ ումեքումն». և այսոքիկ կամ ստորասականք են, կամ բացասականք: Արդ, ստորասականք զոլով, «ի ներ բոլորումն» ասին, և կամ՝ «ըստ ամենայնում». իսկ բացասականք զոլով՝ «ոչ ի ներ բոլորումն» և «ոչ ըստ ումեքումն»: Բայց եթէ զիա՞րդ այսոքիկ զանազանին ի միմեանց, այն ինչ ուսաք, եթէ յորժամ ասեմք՝ «Մարդ կենդանի»՝ «ի ներ բոլորումն». զմարդն ասեմք զոլ ի կենդանումն: Իսկ եթէ ասեմք՝ «Կենդանի ամենայնումն մարդումն», «ըստ ամենայնումն» ասեմք զայսպիսի առաջարկութիւնս: Իսկ եթէ ասեմք «Մարդ ոչ ումեք կենդանումն», ասի՝ «ոչ ի ներ բոլորումն». իսկ եթէ ասեմք՝ «Կենդանի ոչ ումեք մարդում», «ոչ ըստ ումեքում» ասի:

4. Բայց տարակուսեն երիս տարակուսանս: Նախ, եթէ՝ զիա՞րդ ասեմք «ներ ի բոլորումն կենդանումն»՝ կենդանւոյն մարդում և ձիում և եզում յարադրելով: Լուծումն. եթէ՝ վասն զի զբոլոր սահման կենդանւոյն ունի յինքեան մարդն: Երկրորդ տարակուսանք, եթէ ընդէ՞ր յորժամ ասեմք՝ «Մարդ կենդանի», ասի «ներ բոլորումն», իսկ յորժամ ասեմք՝ «Կենդանի

1 F ուրեմն. 4 E ուրեք. 4–5 B այլում ուրեք. 6 F զի instead of իսկ. 8 CD անուանէ ի instead of ունի; EFAr է անուանէ ի instead of ունի. 9 Del. սահմանումն after արտաքուստ. 10 հակադարձումն corr. հակադարձութեամբ. | CDE յանկատարելին. 12 A յարատրէ. 13 D om. ներ. 24 AB եզնում. 25 AE յարատրելով; del. զինքն after յարադրելով.

2. But let us speak about Themistius who himself in a monograph[225] said as follows: "I do not call 'imperfect' a syllogism that needs some term from outside, because that which needs any term is not a syllogism at all: [i.e.] a [term] rather than anything else from outside by conversion of A and B or by a *reductio ad impossibile*. And I call a syllogism 'imperfect'—not one that needs a term from outside, for one needing a term is not a syllogism at all—but one that requires something else from outside for lighting up[226] the necessary, and not for [its] completion, either by conversion of A and B or by a *reductio ad impossibile*." Well, so much about the differences of syllogisms.

3. Next, [Aristotle] sets out for us the varieties of premisses: "wholly contained" or "wholly not contained," "[predicated] of all" or "[predicated] of none";[227] and these are either affirmative or negative. If affirmative, they are called "wholly contained" or "[predicated] of all," and if negative, they are called "wholly not contained" or "[predicated] of none." We have already learned[228] how these differ from one another: when we say, "Man is an animal," [this is] wholly contained—we state that man is in animal. If we say, "Animal is [predicated] of all man," such a premiss is called "[predicated] of all,"[229] and if we say, "Man is not in any animal," this is called "wholly not contained," and if we say, "animal is [predicated] of none of man," this is called "[predicated] of none."

4. But [some] are puzzled for three reasons. First, why do we say, "[Man] is wholly contained in animal," placing man, horse and ox alongside animal? Explanation: for the term "animal" contains in itself the whole of "man." The second puzzle: why when we say, "Man is an animal," is this called "wholly contained," and [why] when we say, "Animal is

---

[225] "Monograph": միայնագիր (= μονοβίβλος); it is not clear which "monograph" is meant.

[226] "Lighting up": արծարծումն (reflecting something like the Greek verb ἀναζωπυρέω; cf. in the *NBHL*, s.v. արծարծեմ) in Armenian, a word not used anywhere else in David.

[227] "'Wholly contained' or 'wholly not contained,' '[predicated] of all' or '[predicated] of none'": զներ բոլորումն և զոչ ներ բոլորումն, զըստ ամենայնումն և զըստ ոչ ումեքումն; cf. 24a 14–15 τί τὸ ἐν ὅλῳ εἶναι ἢ μὴ εἶναι τόδη τῷδε, καὶ τί λέγομεν τὸ κατὰ παντὸς ἢ μηδενὸς κατηγορεῖσθαι.

[228] "We have already learned": in V.10.

[229] Cf. 25a 22–25.

ամենայնումն մարդումն», ասի «ըստ ամենայնումն»: Լուծումն այսորիկ. եթէ՝ վայելուչ է ստորոգիցելումն առանորոշելին, քանզի «ի բոլորումդ» ստորոգիցելումդ գոյ շարամերձեալ և ոչ առորոշումն. որգոն՝ «ներ ի բոլորումն կենդանումն»: Իսկ ենթակայումն վայել է առորոշումն, որգոն՝ որպէս յորժամ ասեմք՝ «Կենդանի ըստ ամենայնումն մարդումն»: Քանզի «ամենայնդ» առորոշումն շարամերձեալ է «մարդումն»՝ ենթակայումն յաւելումն: Երրորդ տարակուսանք, եթէ՝ վասն է՞ր նախակարգեաց «զներ ի բոլորումն»՝ «ըստ ամենայնումն»: Լուծումն. եթէ՝ վասն զի վերլուծական է իրողութիւնս, և վայել է վերլուծութեան մանաւանդ վերելութիւն, քան զվայրիջութիւն:

Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով և առաջիկայ պրակք:

Պրակք ԺԲ

1. «Եւ վասն զի ի նախադասութեանց ոմանք ստորասականք են, և ոմանք՝ բացասականք»: Ուսուցեալ զմեզ Արիստոտէլի զամենայն զոր ինչ միանգամ խոստացաւ, և սահմանեալ զսահմանս, զառաջարկութիւնս և եթէ զի՞նչ է բաղհաւաքումն, ասացեալ է և զզանազանութիւնս նորա՝ զաւարտունն և զանաւարտունն, և զզանազանութիւնսն առաջարկութեանցն՝ «զոչ ներ բոլորումն» և «ներ բոլորումն», և՝ «ըստ ամենայնում» և «ոչ ըստ ումեքումն»: Այժմ յայլ տեղի քննութեանց առնու վարդապետութիւն բաղհաւաքմանցն և հակադարձութեանց նոցա, որպէս զի մի, յերկրորդումն և յերրորդումն ձևումն պէտս ունելով հակադարձութեանց և ոչ ուսուցեալ յառաջագոյն, ի վերայ անհաւաստեաց յառաջածեցէ զբանն, և կամ ուսուսցէ ի միջումն, կտրեսցէ զշարունակութիւնն: Եւ տարակուսեն, եթէ՝ վասն է՞ր ոչ ուսուցանէ մեզ յառաջագոյն և զանկարելին բացածութիւն և թէ՝ զիա՞րդ լինի. վասն զի և նմա պէտս ունի և յերկրորդումն և յերրորդումն ձևումն:

---

2 CD քանզի էր ի. **3** A և ոչ է առ անորոշումն. **6** B ամենայն մարդ; C ամենայն այդ; FAr ամենայնդ այդ: **7** A ելում; CD աւելում. **9** C իրողութեանս. | վերլուծութիւն corr. վերելութիւն. **11** BC om. Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով և առաջիկայ պրակք; DE Ընդ այսոսիկ առաջիկայ պրակք. **15** A և զառաջարկութիւնսն. **16–17** CDEF զաւարտումն և զանաւարտումն. **17–18** AB զոչ ներ ի բոլորումն և ներ ի բոլորումն (B բոլորում). **19** այլ corr. յայլ. | AFAr վարդապետութեան. **20** հակադարձութեան corr. հակադարձութեանց. **21–22** ACDE զի մի ի վերայ. **22** D յառաջեսցէ. | CDE ի միջնումն. **23** D կարասցէ. **25** CDEF նմանապէս.

[predicated] of all man," is this called "[predicated] of all"? Explanation of this: that which is indeterminable[230] is appropriate to the predicate, because "wholly contained," and not the determiner, is attached to the predicate; for instance, "wholly contained in animal." And the determiner is appropriate to the subject; for instance, when we say, "animal is [predicated] of all man," the determiner "all" is attached to "man": an addition to the subject. The third puzzle: why did he put "wholly contained" before "[predicated] of all"? Explanation: this treatise is analytic, and ascent[231] is more appropriate to analysis than descent.[232]

Here, with the help of God, ends the present lecture.

Lecture XII

1. "For some of the premisses are affirmative and some negative."[233] Having explained to us everything that he had promised and having defined term, premiss and what a syllogism is, Aristotle also discussed its varieties, perfect and imperfect, and the varieties of premisses: "wholly not contained" and "wholly contained," and "[predicated] of all" and "of none." Next, [234] he investigates the doctrine of syllogisms and their conversions,[235] in order that, when needing conversions in the second and third figures and not having explained [them] beforehand, he would not have either to continue, speaking about what is unclear, or to explain them in the middle and interrupt the continuity. [Some] are puzzled: why does he not also explain to us beforehand the *reductio ad impossibile*[236] and how it occurs? For he needs it as well, both in the second and in the third figures.

---

[230] "Indeterminable": առանորոշելի = անորոշելի (ἀορίστος) with the preposition առ (= πρός), for which it is difficult to find an exact Greek equivalent (something like *ἀπροσοριστός): cf. Philop. *in APr.* 12.20 ἀπροσδιόριστος.

[231] "Ascent": the manuscripts read վերլուծութիւն ("analysis"), which is obviously a corruption; it seems that the original Armenian word (վերելութիւն [?]) reflected the Greek ἀνάβασις (cf. the following "descent" and see the next note).

[232] "Descent": վայրիջութիւն (= κατάβασις [?]); i.e., from universal to particular.

[233] Cf. 25a 2: τούτων δὲ αἱ μὲν καταφατικαὶ αἱ δὲ ἀποφατικαί.

[234] "Next": literally, "Now, at another place" (Այժմ յայլ տեղի).

[235] Cf. 25a 1 ff. and 59b 1 ff. *et al.*

[236] Cf. 28b 21, 29b 6, 50a 31 and 69a 20, 27, 35.

2. Առ որս ասեմք, եթէ բաւական համարեցաւ, զոր նորա մտածութիւն ունիմք: Բայց այժմ զայսոսիկ ուսուցանէ և յարադրէ՝ որպէս ստիպեցուցանօղս, իսկ յառաջելով և զառ ի յանկարելի բացածութիւն ուսուցանէ: Քանզի նոյնպէս և պիտանացուացս առ «Ստորոգութիւնսն» զոմանս նախակարգեաց զանհաւաստիսն, իսկ զոմանս ի վերջոյ ուսոյց:

3. Բայց լինի սա ի բառնալոյ բաղեզերմանն. ի ձեռն հակակայի առաջարկութեանն բաղեզերմանն և միոյ առաջարկութեան, որ յառաջէր, մնալով և զայն ի բաց բառնալով: Որգոն, ասեմ՝ «Մարդ կենդանի, կենդանին ներանձնաւոր, ապա և՝ մարդ ներանձնաւոր»: Արդ, եթէ ոք ասէ զբաղեզերումդ ոչ գոլ, այս ինքն՝ «զմարդն ներանձնաւոր», յանդիմանէ ի ձեռն յանկարելին բացածութեան: Այսպէս եղելոյ՝ առնում զհակակայն բաղեզերմանն, որգոն՝ «զՈչ ոք մարդ ներանձնաւոր» առնում և մի առաջարկութիւն, որ յառաջն էր, որ ասէր՝ «Ամենայն մարդ կենդանի», և առնեմ երկրորդ ձև այսպէս. «Ոչ ոք մարդ ներանձնաւոր, ամենայն մարդ կենդանի»՝ ժողովել ի մասնական բացասական, որպէս յերկրորդումն ձևումն. «Ոչ ամենայն կենդանի ներանձնաւոր»: Բայց աստ մանաւանդ այսպէս. «Ոչ ոք մարդ ներանձնաւոր», որ հակակայի սկզբան բաղեզերմանն, և մի առաջարկութիւն սկզբանցն՝ «Ամենայն մարդ կենդանի», և ժողովել ի մասնական բացասական. «Ոչ ամենայն կենդանի ներանձնաւոր». «ամենայն» և «ոչ ամենայն». և առնէ հակասութիւն, որում ոչ գոյ հնար ճշմարտակից լինել: Զայն և հակադարձութիւն բաղհաւաքման կոչեն: Եւ այսոքիկ յաղագս այսորիկ:

4. Բայց պարտ է ութ գլուխս ոմանս յառաջագոյն առնուլ յաղագս հակադարձութեան բանի, այս ինքն՝ վարդապետութեան բաղհաւաքմանցն: Նախ, եթէ քանաբա՞ր ասի հակադարձութիւն, և յաղագս որո՞յ արդեօք այժմու բանս է: Երկրորդ, եթէ այս, յաղագս որոյ այժմու բանս է, քանաբա՞ր և յաղագս որո՞յ դիտաւորութեան: Երրորդ, սահմանել զնա յաղագս որոյ բանն է: Չորրորդ,

2 EFAr յարդարէ; ABCD յարատրէ corr. յարադրէ. 3 E յառաջ ածելով. | E անկարելին. 4 CE պիտանացուածն. 7 առաջարկութեանցն corr. առաջարկութեանն. 10 A յանդիմանի. 10–11 անկարելին բացածութեանց corr. յանկարելին բացածութեան. 12 AEFAr յառաջարկութիւն. 14 ACE ժողովեալն մասնական. 15 A ձևում է. 17 ACE ի սկզբան; D իսկ զբան. | C ի սկզբանցն; D յի սկզբանցն. 18 ACDE ժողովի մասնական. 21 AC բաղհաւաքմանց; D բաղհաւաքմանցն. 24 AD քանիաբար. 26 A դիտաւորութիւն. | A զնոսա.

2. To this, we say that he deemed sufficient that we have a notion of it. Now he explains and sets out these[237] as more urgent, but afterwards he also explains the *reductio ad impossibile*. For, similarly, of things useful to the *Categories* he had put some unclear ones first and explained the others later.

3. This[238] is done by rejecting the conclusion: by means of a premiss opposite to the conclusion and one premiss (the first), which remains (the other is removed). For instance, I say, "Man is an animal; an animal is animate, so man is animate." Now, if one says that this conclusion, namely, "man is animate," is not [correct], he should refute it by means of a *reductio ad impossibile*. This being so, I should take the opposite of the conclusion, that is, I should take "No man is animate" and one premiss, the first, which said, "Every man is an animal," and I should make the second figure[239] as follows: "No man is animate; every man is an animal," to conclude with a negative particular [statement], according to the second figure: "Not every animal is animate." Here it is as follows: "No man is animate," which is the opposite of the initial conclusion, and one of the initial premisses, "Every man is an animal," to conclude to a particular negative [statement], "Not every animal is animate." "Every" and "not every"; and this makes a contradiction, where both together cannot be true. This is called conversion[240] of a syllogism. Well, so much about that.

4. But first it is necessary to examine eight main points[241] on the conversion of statements (that is, the doctrine of syllogisms[242]). First, in how many ways[243] is conversion spoken of, and which one is now referred to? Second, in how many ways is the one now referred to and for what aim? Third, to define the one now referred to. Fourth, in how many ways are

[237] "These": i.e., the conversions.
[238] "This": i.e., a *reductio ad impossibile*.
[239] "Second figure": in fact David here speaks about a third-figure syllogism; perhaps երկրորդ ("second") and երրորդ ("third") have been confused by scribes.
[240] "This is called conversion": the remark is confusing; one would expect "*reductio ad impossibile*" instead of "conversion," because David was discussing the former. Perhaps he thinks that a *reductio ad impossibile* is (or at least involves) a conversion of syllogism.
[241] "Main point": գլուխ (= κεφάλαιον).
[242] "That is, the doctrine of syllogisms": this is probably an interpolation by the translator or a scribe.
[243] "In how many ways": քանաքար (= ποσαχῶς).

քանաբա՞ր գոլն և հարկաւորն և մարթն. քանզի զայլսն ոչ յիշէ՝ զկարելին և զանկարելին, և զիա՞րդ ըստ իւրաքանչիւր ումեք ի սոցանէ պիտանանայ հակադարձութեան: Հինգերորդ, վասն է՞ր եթող զկարելւոյն և զանկարելւոյն հակադարձութիւնս: Վեցերորդ, զի՞նչ այնոքիկ, որք ցուցանին ի ձեռն հակադարձութեանցն: Եօթներորդ, զի՞նչ կարգաւորութիւն նոցին: Ութերորդ, ո՞յք ոմանք իցեն յառաջ բերեալքն տարակուսանք:

5. Արդ, ութ ելոց գլխոց առաջիկայ տեսութեանս, զերիսն միայն յարադրէ: Նախ, եթէ քանաբա՞ր հակադարձութիւն ասի և յաղագս որո՞յ բանս: Արդ, հակադարձութիւն եռակի ասի. կամ ի սահմանս, կամ յառինչսն, զոր և յարադրեաց ի «Ստորոգութիւնսն», յորժամ ասէրն, եթէ՝ «Առինչքն առ ի հակադառնալն ասին». «Հայր՝ որդւոյ հայր» և «Որդի՝ հօր որդի»: Եւ կամ յառաջարկութիւնսն են, որպէս յայժմու բանս: Այս առաջին գլուխ:

6. Երկրորդ գլուխ էր, եթէ այս, որ յառաջարկութիւնս, յաղագս որոյ և այժմու բանս է, քանաբա՞ր, և յաղագս որո՞յ արդեօք է դիտաւորութեան: Եւ սա նոյնպէս եռակի. քանզի կամ պարզ է, և կամ մարթելի, և կամ բաղհակադարձութեամբ: Պարզ է, որ զորակն զնոյն պահէ, իսկ զկարգ սահմանացն փոխէ. որգոն՝ «Ոչ ոք մարդ քար» և «Ոչ ոք քար մարդ»: Որակն նոյն մնաց, քանզի երկոքին բացասականք, իսկ կարգ սահմանացն փոխեցաւ միայն, քանզի ստորոգեցեալն ենթակայ եղև, և ենթակայն՝

1 E զայլսն. **6** CD յառաջաբերեալքն. **7** DF տեսութիւնս. **8** ADE քանիաբար. | CDEF om. ասի. **9** ACDE om. կամ յառինչսն. **12** C ի յառարկութիւնսն. | CDE om. որպէս. | A այժմուս; BCEFAr այժմու. | ACD om. գլուխ. **14** դիտաւորութիւն corr. դիտաւորութեան. **16** A ըստ հակադարձութեամբ; CD բաղհակադարձութեան.

the actual,[244] the necessary and the contingent (because he does not mention the others: the possible and the impossible), and how is conversion used in the case of each of them? Fifth, why did he leave aside the conversions of the possible and the impossible? Sixth, what are the things shown by means of conversions? Seventh, what is their order? Eighth, what are the puzzles caused [by conversions]?

5. Now, the main points of the present theory being eight, he sets out only three.[245] First, in how many ways is conversion spoken of, and which one is referred to. Now, conversion is spoken of in three ways: either of terms or of relations[246] (which he also set out in the *Categories*, when he said, "Relatives are spoken of in relation to correlatives"[247]): "A father is a son's father" and "A son is a father's son";[248] or else, [conversion] of premisses,[249] as [shown] in the present discussion. This is the first main point.

6. The second main point was: in how many ways and for what aim is [the conversion] now referred to (that of premisses)? This [conversion], too, is in three ways: it may be simple, possible or with opposition.[250] It is simple, if it keeps the quality the same and changes the order of terms. For instance, "No man is a stone" and "No stone is a man." The quality remained the same, because both are negative, and only the order of the terms was changed, for the predicate became the subject, and the subject

244 "The actual": գոլն (= τὸ ὑπάρχειν).

245 "He sets out only three": it is not clear which passages of the *Prior Analytics* David means.

246 "Relations": առինչք (= τὰ πρός τι).

247 "Relatives are spoken of in relation to correlatives": առինչքն առ հակադարձեալն ասին (6b 27 τὰ πρός τι πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται); cf. Cooke and Tredennick (1967[5]), 49 and Barnes (1995[6]), 11.

248 Cf. a discussion of this example (πατὴρ υἱοῦ πατήρ, υἱὸς πατρὸς υἱός) in Porph. *in Cat.* 112.8–115.33.

249 "[Conversion] of premisses": literally, "[conversions] are in premisses" (յառաջարկութիւնսն են).

250 "With opposition": the Greek original probably read σὺν ἀντιθέσει (cf. Alex. Aphr. *in APr.* 29.15–16 cited in Appendix I), which the Armenian translator has erroneously rendered (also in 8 and 10) as one word: բաղհակադարձութեամբ (բաղհակադարձութեան) (= *συναντιστροφῇ [συναντιστροφῆς]: cf. the *hapax legomenon* συναντίστροφον in Philop. *In Meteor.* 28.18 (which, however, may be a corruption), used in a different context, and the phrase τὸ τῇ συναντιθέσει ἀντίστροφον in Dav. *in Cat.* 158.1–2; in the Armenian version, it is translated հակբաղադրական զուգադարձութիւն: see Dav. *in Cat.* Arm. 255).

ստորոգեցեալ: Քանզի յորժամ ասեմք՝ «Ոչ ոք մարդ քար», «մարդն» ենթակայ է, իսկ «քարն»՝ ստորոգեալ. իսկ յորժամ ասեմք, եթէ՝ «Ոչ ոք քար մարդ», «քարն» ենթակայ է, իսկ «մարդն»՝ ստորոգեալ:

7. Իսկ մարթելի հակադարձութիւն է, որ զորակն փոխէ, իսկ զկարգն սահմանացն զնոյն պահէ: Բայց մարթելի ասի ի նիւթոյն, յորոյ վերայ բնաւորեցաւ ճշմարտել. որգոն՝ «Մարթելի զոյ ամենայնում մարդում արդար գոլ», որ է ստորասութիւն. և դարձեալ՝ «Մարթելի զոյ ոչ ումեք մարդում արդար գոլ», որ է բացասութիւն: Ահա որակն փոխեցաւ, իսկ կարգ սահմանացն նոյն պահեցաւ. քանզի մնաց նոյն ստորոգեցեալ, և նոյն՝ ենթակայ: Տարակուսեն ոմանք, եթէ՝ վասն է՞ր որպէս զբացասութիւն էառ, եթէ՝ «Մարթի ոչ ումեք մարդում արդար գոլ»: Քանզի ի վերայ յեղանակաւ առաջարկութեանցն՝ յեղանակին ի բաց բարձեցելոյ լինի բացասութիւն: Արդ, եթէ յեղանակաւ էր առաջարկութիւնդ, պարտ էր ասել, եթէ՝ «Ոչ մարթի ամենայն մարդում արդար գոլ»: Լուծումն սորին, եթէ՝ համազօրի այլում առաջարկութեան, որ ասէ՝ «Ոչ հարկաւոր զոք մարդ արդար գոլ», քանզի «Մարթի ոչ ումեք մարդումն արդար գոլ»՝ «Ոչ հարկաւոր զոք արդար գոլ»:

8. Իսկ բաղհակադարձութեամբ է հակադարձութիւն, որ և զորակն փոխէ և զկարգ սահմանացն. որգոն՝ «Եթէ մարդ՝ և կենդանի, եթէ ոչ կենդանի՝ և ոչ մարդ»: Այս բաղհակադարձութեամբ հակադարձութիւն. երկրորդ յեղանակ ստորադրականացն. և յորժամ զստորադրականացն բուռն հարկանիցէ, և յաղագս նորին ուսուսցէ: Արդ, երկրորդ յեղանակ ստորադրականացն ի բաց բարձմամբ հետևեցելոյն բառնայ զառաջեցեալն. «Եթէ ոչ կենդանի, և ոչ մարդ»: Իսկ առաջինն դրութեամբ յառաջեցելոյ ներածէ զհետևեցեալն. «Եթէ մարդ՝ և կենդանի, այլ արդ՝ մարդ, ապա ուրեմն և կենդանի»: Բայց բաղհակադարձութեամբ ասի, վասն զի հանդերձ որակաւն և զկարգ

---

3 A ստորոգեցեալ; CDE ստորոգի. **11** F մարթելի ոչ ումեքում. **12** ACDE լինէին բացասութիւնք. **13** ACD ոչ մարթ էր. **14** A համազաւր է. **15–16** C om. քանզի մարթի ոչ ումեք մարդումն արդար գոլ՝ ոչ հարկաւոր զոք արդար գոլ. **20** ABCDE հարկանէ. **22** CDEFAr հետևեցելոց. | C զառաջարկեցեալն. **25** ABC որակոփն.

became the predicate. For when we say, “No man is a stone,” “man” is the subject and “stone’ is the predicate, and when we say, “No stone is a man,” “stone” is the subject and “man” [is] the predicate.

7. A conversion is possible, if it changes the quality and keeps the order of terms the same. It is called “possible” due to the matter, regarding which it is natural for [the statement] to be true. For instance, “It is possible that every man is just,” which is an affirmation, and, “It is possible that no man is just,” which is a negation. Thus, the quality has been changed, and the order of the terms has been kept the same, for the predicate has remained the same, and the subject [has remained] the same. Some are puzzled as to why he made[251] the negation in this way: “It is possible that no man is just.” For when premisses have a mode,[252] negation occurs by rejecting the mode. Now, since the premiss had a mode, it should have been said: “It is not possible that every man is just.” The solution to this: it is equivalent to another premiss which says, “It is not necessary that a man is just,” because “It is possible that no man is just” [means]: “It is not necessary that someone is just.”

8. A conversion is with opposition if it changes both the quality and the order of terms. For instance, “If [one is] a man, [he is] also an animal; if [one is] not an animal, [he is] also not a man”: this is a conversion with opposition—the second mode of the hypotheticals; and when he treats the hypotheticals, he will explain it.[253] Now, the second mode of the hypotheticals rejects the antecedent by the rejection of the consequent: “If [one is] not an animal, [he is] not a man”; and the first [mode] by the positing of the antecedent introduces the consequent: “If [one is] man, [he is] also an animal; now, [one is] man, so [he is] also an animal.” It is called

---

[251] “He made”: the example David cites (“It is possible that every man is just”—“It is possible that no man is just”) is not found in the *Prior Analytics*. However, Aristotle discusses such conversions in 32a 29–35. Cf. also examples of negation similar to the one that, according to David, had puzzled some people in, e.g., 38a 33 ἀνθρώπῳ (…) μηδενί, 48a 7 μηδενί ἀνθρώπῳ, 48a 18, 53b 32 οὐδενί ἀνθρώπῳ = ոչ ումեք մարդում (in the dative case)—“to no man.” There are examples of the pattern “Every man is just”—“No man is just” in *On Interpretation* (19b 15 ff.), but ἄνθρωπος is always in the nominative case.

[252] Cf. a discussion of premisses with mode in Ammon. *in APr.* 23.11 ff. Premisses with or without mode (μετὰ τρόπου and ἄνευ τρόπου) are also discussed by John Philoponus: Philop. *in APr.* 26.11 ff.

[253] “He will explain it”: it is not clear which passage of the *Prior Analytics* David means.

սահմանացն փոխէ հակադարձութեամբ ոմամբ: Բայց այժմ յաղագս պարզ հակադարձութեան է բանս:

9. Երրորդ գլուխ էր՝ սահմանել զնոյն զինքն, յաղագս որոյ բանն է, որոյ սահմանն է այսպէս. «Պարզ հակադարձութիւն է հաղորդութիւն երկուց նախադասութեանց առաջարկութեանց ըստ երկոցունց սահմանաց՝ որա-կին նոյնի մնացելոյ, իսկ կարգի սահմանացն փոխեցելոյ, հանդերձ ճշմար-տակցելովն»: «Հաղորդութիւն» փոխանակ սեռի յարառեալ գոյ, իսկ «երկուց նախադասութեանց»՝ ի սահմանս հակադարձութեան: Քանզի նոքա ոչ աւարտաբար հաղորդին, այլ առընչեղ են, որգոն՝ «Հայր՝ որդւոյ հայր» և «Որդի՝ հօր որդի». զի «յորդի» հակադարձուցէ: Որպէս անդ ի յանգիցելոյն հակադարձեցաւ, որգոն՝ «Ոչ ոք մարդ քար». և ի «քարէն» հակադարձութիւն եղև, և կամ յորժամ հանդիպի «մարդոյն», յայնժամ ի յանգմանն գտանի: Իսկ այժմ՝ «Որդւոյ հայր». ոչ ոք ասի «հայր»: Քանզի եթէ էր տիրապէս հակադարձութիւն և որպէս արդարև զուգադարձութիւն, այսպէս պարտ

4 B հակադարձութեամբ. **5** FAr ըստ իւրաքանչիւր. **6** ABCDE նոյն է ի. **9** DE աւտարաբար. | ABC առշեղ. **10** DE որդի. | B ի յազէիցաւելոյն; CDE ի յանկեցելոյն; F ի յանկեցելոցն. **12** յորժամ corr. յայնժամ. | CDF ի յանկմանն; EFAr յանկմանն.

"with opposition" because by an opposition it changes, together with the quality, the order of terms as well; but here we are speaking about simple conversion.

9. The third main point was to define the [conversion] itself, about which we are speaking; its definition is as follows: "A simple conversion is a connection of two propositions, [i.e.] premisses with regard to the two terms, when the quality remains the same while the order of terms changes, and both [premisses] are true together."[254] The "connection" is taken[255] as the genus, and "of two propositions" is in the definition of conversion. Some [propositions][256] are not connected completely[257] but relatively;[258] for instance, "A father [is] a son's father" and "A son [is] a father's son": ["father"] is converted into "son." Whereas there the conversion began from the end [term],[259] i.e., "No man is a stone; [no stone is a man]": the conversion starts from "stone" and when it comes to "man," it ends;[260] but here, "[is] a son's father": "father" is not said [again].[261] For if it were properly a conversion and truly a

[254] "Are true together": the Armenian verb is ճշմարտակցեմ (= συναληθεύω: cf. *De Int.* 19b 36).

[255] "Is taken": յարառեալ գոյ (յարառնում = παραλαμβάνω).

[256] "Some [propositions]": literally, "For they" (Քանզի նոքա), which does not make sense. In fact David here speaks about relative propositions and hence, relational conversion (cf. in XII.5).

[257] "Completely": աւարտաբար (= τελέως).

[258] "But relatively": literally, "but they are relative" (այլ առընչեղ են); առընչեղ ("relative") is an adjective from առինչ (τὸ πρός τι ["relation"]).

[259] "From the end [term]": literally, "from what has been ended": ի յանգիցելոյն, which is a passive participle (probably of a past tense) in the ablative case of յանգիմ or յանգեմ (= καταντάω: cf. Dav. *in Isag.* 90.10 καταντᾷ—20.6 յանգի). Though the word may be corrupt, it is clear that David means the term with which the first premiss ends.

[260] "It ends": literally, "it is found at the ending" (ի յանգմանն գտանի).

[261] "They are not connected completely but relatively (…) 'father' is not said [again]": the passage is obscure and probably corrupt. We understand it as follows: in "No man is a stone; no stone is a man," the two premisses are in a "perfect" (or "complete") connection because only the order of the two terms is changed and nothing else is needed: the statement starts with "man" and ends with "man"; the first premiss ends with "stone" and the second (together with the conversion) starts with "stone." Thus, the structure of the statement is: man—stone—stone—man, which is perfect, whereas in the other example ("A father [is] a son's father; a son [is] a father's son"), the premisses are connected "relatively": father—son—father—son—father—son (the second premiss, together with the conversion, does not start with the last term of the first, i.e., "'father' is not said [again]").

էր հակադարձիլ որպէս և ասացաւ: Բայց այժմ ասեմք. «Որդի՝ հօր որդի». և դարձեալ՝ ի բաղհաւաքմունս, վասն զի ոչ անդ հաղորդին երկու առաջարկութիւնք ըստ ամենայնումս:

10. Այս առարկեցաւ վասն մարթելոյն հակադարձութեան, որ զորակն փոխէ, և վասն բաղհակադարձութեան՝ այսպէս և զորակն փոխեցելոյ և զկարգ սահմանացն: «Հանդերձ ճշմարտակցելովս». այս առարկի, զի մի մի ոմն յառաջարկութեանցն ճշմարիտ եղիցի, և միւսն՝ սուտ: Բայց զի ոչ ասաց՝ «և ստակցելով», վասն զի ճշմարիտքն ոչ երբէք մարտնչին ընդ միմեանս, իսկ սուտքն և ճշմարտումս և ինքեանց մարտնչին. որգոն՝ «Ամենայն մարդ շնչէ»՝ ճշմարիտ է: Արդ, որք մարտնչին, են երկու առաջարկութիւնք. «Ոչ ամենայն մարդ շնչէ» և «Ոչ ոք մարդ շնչէ», որք և միմեանց մարտնչին: Եւ դարձեալ՝ «Ոչ ամենայն մարդ գնայ». և ճշմարիտ առաջարկութեանս այսմիկ մարտնչին այլք երկուք. «Ամենայն մարդ գնայ» և «Ոչ ոք մարդ գնայ»: Այլ և միմեանց մարտնչին, քանզի «ամենայն» «ոչ ումեքին» ընդդէմ է:

Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով և առաջիկայ պրակք:

Պրակք ԺԳ

1. Չորրորդ գլուխ առաջադրեցելոց՝ քանաբա՞ր ասի գոյն, և հարկաւորն, և մարթն: Արդ, գոյն երկակի է. կամ այն, որ զոսսկ էութիւն յայտնէ, և զթարց յեղանակի առաջարկութիւնս, վասն որոյ և «Յաղագս մեկնութեան» ճառեաց և աստ, և կամ զվճարեալ մարթն, զորմէ բուռն հարցէ յառաջագոլով խառնակութիւնսն: Եւ զորմէ՞ արդեօք աստ զգոլոյ բուռն հարկանէ. և ասեմք, եթէ զայնմանէ, որ զոսսկ էութիւն յայտնէ: Քանզի ինքն իսկ հակորոշեաց զգոլն յայլոց՝ յեղանակաց, ասելով, եթէ՝ «Ամենայն նախադասութիւն կամ գոլ է, կամ մարթ, կամ հարկաւոր». որպէս զի ասէր, եթէ ամենայն առաջարկութիւն կամ յեղանակաւ է, կամ թարց յեղանակի, և ի «Յաղագս

4 AE առակեցաւ. 5 B փոխալոյ; DC փոխելոյ; FAr փոխելով. 6 DE առակի. | E զի մի միումս. 10 ABCDE om. են. 14 A ոքն; ACD ումեքն. 15 BC om. Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով և առաջիկայ պրակք; DE Ընդ այսոսիկ առաջիկայ պրակք. 17 ABCD քանիաբար. 19 BCEF որոց. | CDEF մեկնութեանց. 20 A զյարարեալ; BD զարելեալ; E զա եղեալ instead of զկճարեալ. | D մարդն. 21 AB ի խառնակութիւնսն. 23 A այլոց.

correspondence,[262] it should have converted in the mentioned way;[263] but here we say, "A son [is] a father's son"; and likewise, in syllogisms, because there [too] the two premisses are not wholly connected.

10. ["When the quality remains the same while the order of terms changes":] this was added[264] because of the possible conversion, which changes the quality, and because of the conversion with opposition, which changes both the quality and the order of terms. "And both [premisses] are true together": this is added so that one of the premisses should not be true and the other false; but he did not say, "and both are false together,"[265] for the true [premisses] never conflict with each other, while the false conflict both with the true [premisses] and with each other. For instance, "Every man breathes" is true. Now, those that conflict [with it] are two premisses: "Not every man breathes" and "No man breathes," which also conflict with each other. Furthermore, "Not every man walks," and two other ones conflict with this true premiss: "Every man walks" and "No man walks." They also conflict with each other, for "every" is contrary to "no one."

Here, with the help of God, ends the present lecture.

Lecture XIII

1. The fourth of the proposed [main points]: in how many ways are the actual, the necessary and the contingent spoken of? Now, the actual is twofold: either that which reveals bare existence[266] (and the premiss in question is without a mode), about which he spoke both in *On Interpretation* and here, or the actualized[267] contingent that he will treat prior to the compounds. Which sort of actual does he treat here? We answer that the sort which reveals bare existence. For he himself distinguished the actual from the others, [i.e.] modes, saying: "Every proposition is actual,

[262] "Correspondence": զուգադարձութիւն (= ἰσοστροφη); cf., in addition to the parallels cited in Appendix I, Philop. *In Cat.* 32.20; 111.19, 22–23 *et al.*
[263] "In the mentioned way": i.e., as in the example of man and stone.
[264] "Was added": առարկեցաւ (առարկեմ = προσβάλλω).
[265] "And both are false": և ստապկցելով (ստապկցեմ = συμψεύδομαι).
[266] "Bare existence": սոսկ էութիւն (= ψιλή ὕπαρξις).
[267] "Actualized": վճարեալ (= ἐκβεβηκός).

մեկնութեան»՝ «Առաջարկութիւն է բան՝ յայտնելով ինչ ումեքումս գոլ և ինչ ումեքումս ոչ գոլ»: Զի եթէ գոլն այժմ զվճարեալ մարթն յայտնէր, թողոյր արդեօք զթարց յեղանակի առաջարկութիւնսն, և խորթանային երկոքեան իրողութիւնքն Արիստոտէլի. յառաջիկայս՝ որպէս ոչ ուսուցեալ զհակադարձութիւնսն զգոլոցն առաջարկութեանցն, և «Յաղագս մեկնութեան»՝ որպէս ոչ զամենայն առաջարկութիւն սահմանեալ: Այլ եթէ գոլոյն այժմ զսոսկ էութիւն յայտնելոյ, նախ զհակադարձմունսն վճարելոյ մարթին ասէ գոլոյ, որ ուսուսցէ ապա զնորա հակադարձութիւնսն: Եւ ասեմք եթէ եթող զայսոսիկ, որպէս պարունակեցեալսն ընդ հարկաւորումս, քանզի և վճարեալ մարթն է հարկաւոր: Ընդ այսոսիկ և նշանակութիւնք գոլոյն:

2. Իսկ հարկաւորն՝ և նա զանազան գոյ. կամ յարագոյ և կամ լինելոց՝ որպէս ի վերայ «եղիցին». «Եղիցի ամառն», «Եղիցի ձմեռն»: Իսկ յարագոյ՝ կամ մշտնջենաւոր, կամ ապականելի: Մշտնջենաւոր՝ միշտ աստուածայինն բարի, միշտ արեգակն լուսաւորէ, միշտ հուր ջեռուցանէ: Իսկ ապականելի՝ հանդերձ առորոշմամբ. եթէ ենթակայն եղիցի, եթէ ստորոգիցելովս եղիցի. եթէ ենթակայն՝ եթէ Սոկրատէս շնչէ, եղիցի. եթէ ստորոգելովս՝ եթէ Սոկրատէս լուանի՝ ցորքան գոյ նմա լուանիլն: Եւ վասն որո՞յ արդեօք հարկաւորի այժմ տրամաճառէ: Ասեմք, եթէ յաղագս միշտ և նոյնպէս ունելոյն: Ընդ այսոսիկ և զանազանութիւնք հարկաւորին:

---

1 FAr առաջարկութեան. **3** զյեղանակաւ corr. զթարց յեղանակի. **5** F զհակադարձութիւն զգոլոյն. **7** A զհակադարձութիւնս; CDE զհակադարձուման. **10** A նշանակութիւն. **11** E լինելոյ. **12** BCDE եղիցն. **15** ABCDFAr առորոշմամբ եղիցի.

contingent or necessary";[268] as if he said that every premiss is either with or without a mode; and in *On Interpretation*, "A premiss is a statement revealing that something applies or does not apply to some subject."[269] For if here the actual were to reveal the actualized contingent, he would have omitted the premisses without a mode,[270] and Aristotle's two treatises would be spurious:[271] the present one, as not explaining the conversions of actual premisses, and *On Interpretation*, as not having defined every premiss. But since here the actual reveals bare existence, he discusses the conversions of the actual before the actualized contingent, in order to explain afterwards the conversions of the latter. And we say that he omitted them as included in the necessary, because the actualized contingent, too, is necessary. Such are the meanings of the actual.

2. And the necessary: it, too, is various, either present or future, as those with "will be": "It will be summer," "It will be winter"; and the present is either eternal or corruptible. Eternal: the Divine is always good, the sun always shines, and fire always warms; but the corruptible supposes[272] a further specification:[273] so long as the subject holds [or] so long as [it] holds together with the predicate. So long as the subject [holds]: so long as Socrates breathes, he exists. So long as [it holds] together with the predicate: Socrates washes so long as washing holds of him. Which [type of the] necessary does he now discuss?[274] We say that the one existing always and unchangeably.[275] Such are the varieties of the necessary.

---

[268] Cf. 25a 1–2 πᾶσα πρότασίς ἐστιν ἢ τοῦ ὑπάρχειν ἢ τοῦ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν ἢ τοῦ ἐνδέχεσθαι ὑπάρχειν.

[269] David probably means 17a 23–24 ἔστι δὲ ἡ ἁπλῆ ἀπόφανσις φωνὴ σημαντικὴ περὶ τοῦ ὑπάρχειν τι ἢ μὴ ὑπάρχειν.

[270] "Without mode": the Armenian text reads "with mode" (զյեղանակաւ), which is probably a corruption because, according to David, the actualized contingent is with mode (so Aristotle would have omitted the premisses without mode).

[271] "Be spurious": the Armenian verb is խորթանամ (= νοθεύομαι).

[272] "Supposes": literally, "is with" (հանդերձ).

[273] "Further specification": առորոշումն (προσδιορισμός), which in VII.5, VIII.1–2 and XI.4 means "determiner."

[274] "Discuss": the Armenian verb is տրամաձառեմ (= διαλέγομαι).

[275] "Unchangeably": նոյնպէս (= ὁμοίως).

3. Իսկ մարթն՝ նա եռակի. կամ ի նուազն, կամ ի յոլովս, կամ ի հանգէտն: Ի նուազն՝ որպէս բախտացի, քանզի պակաս ոք ի փորել ինչ եգիտ գանձ: Իսկ ի յոլովս՝ բնութիւն և նորին նմանօղ արհեստ, քանզի յոլով հնգամատնեան առնէ բնութիւն, և արհեստ յոլով հանդիպի իւրում դիտաւորութեան: Իսկ ի հանգէտն՝ մարդկային նախառութեան, քանզի ի մեզ է լուանիլն և ոչ լուանիլն: Եւ վասն որո՞յ արդեօք նշանակեցելոցս այժմու բանս: Եւ ասեմք, եթէ այժմ զայն առնու, որ ի յոլովս է, քանզի արհեստական է, և կարելի է ընդ մակացութեամբ դասել ըստ գիտութեան: Ընդ այսոսիկ և չորրորդ գլուխն:

4. Հինգերորդ գլուխն, յորում խնդրեմք, եթէ՝ վասն է՞ր եթող զհակադարձութիւնս կարելւոյն և անկարելւոյն: Եւ ասեմք, եթէ զկարելւոյն եթող, որպէս պարունակեցեալս յայնցանեաց, որք մարթին գոլ, իսկ զանկարելին եթող, վասն զի հակադարձակի նոյնք գոն հարկաւորին առաջարկութեանցն, և բացասութիւնք բացասութեանց: Քանզի հանգիտազօրէ ի փոխադրութենէ ստորասութիւն անկարելւոյն պարզումս ստորասութեան հարկաւորին. որգոն՝ անկար է ոչ գոլ, հարկաւոր է գոլ, քանզի անկար ոչ գոլն հարկաւոր գոլ է: Եւ բացասութիւն բացասութեան՝ ոչ անկար է ոչ գոլ, ոչ հարկաւոր գոլ: Ընդ այսոսիկ և հինգերորդ գլուխն:

5. Վեցերորդ գլուխն, եթէ՝ ո՞յք ոմանք են, որք ցուցանին ի ձեռն հակադարձութեանցն: Եւ ասեմք, եթէ՝ գիտելն: Վասն զի ցուցանիւր ի ձեռն հակադարձութեանդ տակաւին ի վերայ գոլոյն և հարկաւորին յեղանակի, եթէ ընդհանուր բացասութիւն առ ինքն հակադարձի. որգոն՝ «Ոչ ոք

1 ABCF և նա. **6** A նշանակեցելոյ. **7** ABCFAr om. է. **8** E մակացութիւն. | FAr դասեալ. | CDE չորք. **10** AB կարելոյն և անկարին; DE և անկարին. **11** AD յանցանէ: CE յայնցանէ ցորք | CDE զանկարին **12** FAr հակադարձի. **15** FAr ոչ գոլոյն. **18** ABCDE om. գլուխն եթէ. | ABCDE ուսուցանեն instead of ցուցանին. **19** ABCDE ցուցանէր.

3. As to the contingent, it occurs in three ways: either rarely, or for the most part, or equally.[276] "Rarely," that is, fortuitously,[277] because only few found treasure while digging; and "for the most part" [concerns] nature and art imitating it, because nature for the most part creates [man] five-fingered, and art for the most part reaches its aim; and "equally" is about human choice,[278] for it is up to us to wash or not to wash ourselves. Which of the mentioned [kinds] is now referred to? We say that he takes the one which occurs for the most part, for it is concerned with art[279] and in relation to knowledge[280] it can be ranged under the sciences. Such is the fourth main point.

4. The fifth main point into which we are inquiring is: why did he omit the conversions of the possible and the impossible? We say that he omitted [the conversions] of the possible since they are included in those that are contingent, and he omitted [the conversions] of the impossible because they are contrarily the same as [those of] the necessary premisses and are negations of negation. For, by transposition,[281] an affirmation of the impossible is equivalent[282] to a universal affirmation of the necessary. For instance, it is impossible not to be, it is necessary to be; because it is impossible not to be means it is necessary to be; and a negation of negation: it is not impossible not to be, it is not necessary to be.[283] Such is the fifth main point.

5. The sixth main point: what is shown by means of conversions? We answer: knowledge. It has already been shown[284] by means of the conversion in the case of the actual and the necessary mode[285] that a universal negation converts into itself. For instance, "No man is a stone" and "No

---

[276] "Rarely": ի նուազն (= ἐπ' ἔλαττον); "for the most part": ի յոլովս (= ἐπὶ τὸ πολύ or ἐπὶ πλεῖον); "equally": ի հանգէտն (= ἐπ' ἴσης).
[277] "Fortuitously": բախտացի (= τυχικῶς).
[278] "Choice": նախատրութիւն (= προαίρεσις).
[279] "Concerned with art": արհեստական (= τεχνικός).
[280] "In relation to knowledge": ըստ գիտութեան (= κατὰ γνῶσιν).
[281] "By transposition": ի փոխադրութենէ (= ἐκ μεταθέσεως).
[282] "Is equivalent": հանգիտազօրէ (= ἰσοδυναμεῖ).
[283] Cf. a discussion of this example and its various transformations in *On Interpretation*, 59b 1 ff.
[284] "It has already been shown": it is not clear where; perhaps David refers to IX.8 or XIII.1 (which, however, do not exactly correspond to what is said here).
[285] "The actual and the necessary mode": John Philoponus (*in APr.* 60.8–9) speaks "of the actual mode and the necessary" (τοῦ ὑπάρχοντος τρόπου καὶ τοῦ ἀναγκαίου).

մարդ քար» և «Ոչ ոք քար մարդ»: Իսկ ընդհանուր ստորասութիւն՝ առ մասնականն. որգոն՝ «Ամենայն մարդ կենդանի» և «Իք կենդանի մարդ»: Իսկ մասնական բացասութիւն՝ ոչ առ ինքն և ոչ առ այլ. որգոն՝ «Ոչ ամենայն մարդ կենդանի» և «Ոչ ամենայն կենդանի մարդ»: Ոչ ճշմարտակցէ և ոչ ստակցէ, և ոչ է հակադարձութիւն: Այսոքիկ ի վերայ գոլոյն և հարկաւոր յեղանակին. այդպէս ունին, որպէս ասացաւ:

6. Իսկ ի վերայ մարթին ստորասութիւնք նոյնպէս ունին. «Իք մարդ գնայ» և «Իք գնայն մարդ»: Իսկ բացասութիւն ստորասութեան ներհակաբար ունին, քանզի ընդհանուր բացասութիւն, որ երբեմն հակադարձիւր առ ինքն ի վերայ գոլոյն և հարկաւոր յեղանակին, այժմ ի վերայ մարթին ոչ հակադարձի, և ոչ առ ինքն հակադարձի. քանզի ընդհանուրն ի վերայ մարթին նիւթոյ ոչ երբէք ճշմարտէ: Բայց մասնական բացասութիւն, որ երբեմն ոչ հակադարձիւր ի վերայ գոլոյն և հարկաւոր յեղանակին, այժմ ի վերայ մարթին հակադարձի. որգոն՝ «Ոչ ամենայն մարդ գնայ» և «Ոչ ամենայն գնայն մարդ»:

Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով և առաջիկայ պրակք:

Պրակք ԺԴ

1. «Ամենայն նախադասութիւն կամ ի գոլոյն է և կամ ի հարկէ գոլոյն և կամ ի մարթելոյն»: Եօթներորդ գլուխ՝ զի՞նչ է կարգ հակադարձութեանցն, որոց այսպէս և ըստ այսմ օրինակի ճանաչի կարգ: Նախադասեաց զգոլն յառաջ քան զհարկաւորն և զմարթն, որպէս զառանց յեղանակի՝ այնոցիկ, որք յեղանակաւ ենն. իսկ զհարկաւորն՝ քան զմարթն, վասն զի միշտ և նոյնպէս ունի ըստ հակադարձութեանցն գոլումն: Դարձեալ ի հակադարձութիւնս այսոցիկ յառաջագոյն դասեաց զընդհանուր բացասութիւն քան զընդհանուր ստորասութիւն. ոչ միայն զի հակադարձի, և առ ինքն հակադարձի, այլ և զի պիտանի է հակադարձութիւն նորա այլոցն հակադարձութեանց: Իսկ զընդհանուր ստորասութիւն յառաջագոյն դասեաց քան զմասնական ստորասութիւն, թէպէտ և զնա պարտ էր յառաջագոյն դասել, ոչ որպէս

3 ABCD om. որգոն. 4 E յամենայն. 5 D հարկաւորին. 8 AB անմարդ; C գնա անմարդ; E գնայ անմարդ. 15 AB գնա անմարդ; C գնա այն մարդ; E գնայ անմարթ. 16 ABC om. Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով և առաջիկայ պրակք: ԺԴ in margin; DE Ընդ այսոսիկ առաջիկայ պրակք. 20 AB օրինակում. | A կարգքն. 22 CD յեղանակենն; E յեղանակ են; FAr յեղանակի ենն. 24 EF յայսոցիկ. 28 AB om. ոչ.

stone is a man." A universal affirmation [converts] into a particular: for instance, "Every man is an animal" and "Some animal is a man"; and a particular negation [converts] neither into itself nor into another [statement]. For instance, "Not every man is an animal" and "Not every animal is a man." They are neither true together nor false together, and this is not a conversion. Well, enough about the actual and about the necessary mode; the matters stand as stated.

6. Affirmations in the case of the contingent hold in the same way: "Some man walks" and "Someone who walks is a man." But negations of affirmations hold in the contrary way, for the universal negation, which then converted into itself in the case of the actual and the necessary mode, now does not convert in the case of the contingent and does not convert into itself; for the universal is never true in the case of contingent matter. However, the particular negation, which then did not convert in the case of the actual and the necessary mode, now converts in the case of the contingent. For instance, "Not every man walks" and "Not everyone that walks is a man."

Here, with the help of God, ends the present lecture.

Lecture XIV

1. "Every proposition is of the actual or of the necessarily actual or of the contingent."[286] The seventh main point: what is the order of the conversions? Their order is [to be] known as follows and after the following pattern: he placed the actual before the necessary and the contingent: i.e., the one without a mode before those with a mode. And [he placed] the necessary before the contingent because it always and unchangeably has conversions similar to those of the actual. Furthermore, in the conversions of these, he placed universal negation before universal affirmation not only because it converts, and converts into itself, but also because its conversion is useful for the other conversions. And he placed universal affirmation before particular affirmation—though the latter should have

[286] 25a 1–2; this passage is cited differently in XIII.1. Here the citation is more literal.

առ ինքն հակադարձելով, այլ որպէս հանուր քան զմասնական: Իսկ զմասնական ստորասութիւն յառաջագոյն դասեաց քան զմասնական բացասութիւն, վասն զի մասնական բացասութիւն ամենևին ոչ հակադարձի ի վերայ զոլոյն և հարկաւոր յեղանակին: Ընդ որս և է եօթներորդ գլուխն:

2. Ութերորդ գլուխ՝ տարակուսանք ոմանք: Նախ, եթէ՝ «Զիա՞րդ ասես, ով Արիստոտէլ, եթէ ընդհանուր բացասութիւն առ ինքն հակադարձի»: Քանզի ի բազում իրս ոչ այդպէս գտանեմք. որգոն՝ զի թէ ոչ մի դդում զդանակ հատանէ, և ոչ մի դանակ զդդումս հատանէ. և եթէ ոչ որմ ի ցցում է, և ոչ ցից յորմում է. և եթէ ոչ մի կարաս ի գինւոջ, և ոչ մի գինի ի կարասում: Արդ, այսորքիկ ամենայն հակադարձութիւնք բացասութիւնք գոն առ ինքն հակադարձելոյ, և պարտ էր ճշմարտակցել, սակայն ոչ ճշմարտակցին: Այսք երեք տարակուսանք, որոց մի լուծումս է այս. եթէ՝ ոչ է ողջաբար բոլոր ստորոգելոցն: Քանզի պարտ էր ասել այսպէս. «Ոչ մի դդում զդանակ հատանէ», և «Ոչ մի ինչ, որ զդանակն հատանէ, դդում է». այլ կամ խարտոց է և կամ այլ ինչ այսպիսի: Եւ դարձեալ՝ վասն զի և ոչ մի որմ ի ցցում է, և ոչ ինչ որ ի ցցում է, որմ է. այլ չուան է և կամ պարան. և վասն զի ոչ մի կարաս ի գինւոջ, և ոչ ինչ որ ի գինւոջ, կարաս է. այլ հատիճ և կամ թին է:

3. Բայց տարակուսին և այլ տարակուսանս. եթէ՝ վասն զի ոչ կենդանին ոչ մարդ՝ ոչ մարդն ոչ կենդանի. ձի և կամ եզն: Այլ տարակուսանք, եթէ՝ վասն զի ոչ մի գոյացութիւն ի սպիտակումս, այն ինչ և ոչ մի սպիտակ ի գոյացութեանն. և ո՞ւմ արդեօք ստորոգեսցի սպիտակն և կամ յորո՞ւմ ենթակայցէ, եթէ ոչ ի գոյացութեանս: Երրորդ տարակուսութիւնս այսպէս. որ ոչ է ի տեղւոջ՝ ոչ կայ, և ոչ կացեալն ոչ է ի տեղւոջ. և զիա՞րդ է այս ճշմարիտ, եթէ հանդիպի գնալով: Լուծումս այսոցիկ մի. առաջնոյն՝ եթէ ոչ է պարտ զուրացականն ի հակադարձութիւն առմերձիլ ի ննենթակայումս՝ և ընդհանուր կիտակացն պատշաճելով: Քանզի յորժամ ուրացութիւն ունին և ենթակայն, և ստորոգեալն, պարտ է զերկուս ուրացութիւնս ստորոգելում առմերձիլ: Որգոն՝ «Ոչ կենդանին ոչ մարդ», իսկ «Մարդն՝ ոչ ոչ կենդանի». քանզի ուրացութիւնք, զմիմեանս ի բաց բառնալով, մի ստորասութիւն առնեն. «ոչ ոչ կենդանի», այլ՝ «կենդանի»: Դարձեալ՝ «Որ ոչ է ի տեղւոջ, ոչ կայ» և «Որ կայ՝ ոչ ոչ ի տեղւոջ է»: Եւ դարձեալ՝ «Ոչ մի գոյացութիւն

1–2 AF իսկ զստորասութիւն (om. զմասնական). **3** CE չհակադարձի. **4** B հարկաւոր է. | DE նթն. **10** E յամենայն. **13** FAr ստորոգիցելոյն; B ստորոգեհիլոյն; CDE ստորոգիլոյն. **18** BCDEFAr տարակուսի. **21** A ստորոգեսցես զսպիտակն. | B յորս. **22** BCDEAr ի գոյացութիւնս. **26** CDEFAr կիտացն. **27** BCDEF ստորոգելովս. **28** Del. ոչ after իսկ. | ոչ կենդանի corr. ոչ ոչ կենդանի. **30** ABCDE դարձեալ, ոչ ի տեղւոջն. **31** Del. ոչն after Որ. | FAr om. ոչ.

been placed before—not because it converts into itself but because it is more general than the particular. And he placed particular affirmation before particular negation because particular negation does not convert at all in the case of the actual and the necessary mode. Well, so much about the seventh main point.

2. The eighth main point: [there are] some puzzles. First: “Why do you say, Aristotle, that universal negation converts into itself?” For in many cases we do not find it to be so. For instance, if no gourd cuts a knife, then no knife cuts a gourd, and if no fence is in a stake, then no stake is in a fence, and if no jar is in wine, then no wine is in a jar. Now, all these conversions are negations converted into themselves, and they should be true together, but they are not true together. These are three puzzles, to which there is one solution: not all the predicates are [taken] soundly.[287] For it should have been said in this way: “No gourd cuts a knife” and “Nothing that cuts a knife is a gourd”; for it is either a file or something like that. Furthermore, since no fence is in a stake, then nothing in a stake is a fence; for it is either a rope or a cord; and since no jar is in wine, then nothing in wine is a jar; for it is either a seed or a grape peel.

3. [Some] are puzzled for other reasons too: since what is not an animal is not a man, [then] what is not a man is not an animal, [e.g.,] the horse or the ox. Another puzzle: since there is no substance in white, then there is no white in a substance; but of what will “white” be the predicate or of what [will it be] the subject if it is not in a substance? The third puzzle is as follows: what is not in a place is not standing, and what is not standing is not in a place; how is this true, if [something] is walking? There is one solution to these: regarding the first, that in a conversion one should not attach[288] the negative [particle][289] to the subject to fit it to the universal rules. For when both the subject and the predicate have negatives, those two negatives should be attached to the predicate. For instance, “What is not an animal is not a man” and “What is a man is not not an animal”; for the negatives rejecting each other make an affirmation: “not not an animal” but “an animal.” Furthermore, “What is not in a place is not

[287] “Soundly”: ողջաբար (= ὑγιῶς).

[288] “Attach”: առմերձեմ (= προσάπτω).

[289] “The negative [particle]”: ուրացական (= τὸ ἀρνητικόν or τὸ ἀρνητικὸν μόριον: cf. Philop. *in APr.* 13.7, 51.19, 55.19, 62.29, 63.7, 63.10).

յորակումն». այս արդէն իսկ սուտ, քանզի է յորակումն գոյացութիւն, թէպէտ և բնազանցաբար: Քանզի երկակի է ստորոգութիւն, մին ըստ բնութեան, իսկ միւսն բնազանցաբար: Ըստ բնութեան՝ յորժամ հանուրքն մասնականացն, և պատահմունք գոյացութեանց ստորոգին: Իսկ բնազանցաբար՝ յորժամ մասնականքն ընդհանուրցն, և գոյացութիւնք պատահմանցն ստորոգին:

4. Բայց տարակուսին և առ ընդհանրումն ստորասութիւն այսպէս. եթէ՝ զիա՞րդ ասի ընդհանուր ստորասութիւն առ մասնական ստորասութիւն հակադարձիլ: Քանզի եթէ այս ճշմարիտ, տարակուսեսցի ոք արդեօք այսպէս. եթէ՝ վասն զի ամենայն որ կին գոյ, կոյս էր, և ոք, կոյս գոլով, կին էր. և՝ վասն զի ամենայն աւագ մանուկ էր, և ոք մանուկ աւագ էր: Լուծումն սորա, թէ և ոչ աստ ողջաբար առաւ ստորոգելոյն ի հակադարձիլն. քանզի պարտ էր այսպէս հակադարձել. «Ամենայն կին կոյս էր» և «Ոք, կոյս գոլով յառաջն, կին է». և՝ «Ամենայն աւագ մանուկ էր» և «Ոք, մանուկ գոլով յառաջն, աւագ է»:

5. Տարակուսին և այլ տարակուսանս այսպէս. եթէ՝ զիա՞րդ ասէ, եթէ մասնական բացասութիւն ոչ հակադարձի ոչ առ ինքն և ոչ առ այլ, զի հակադարձի առ հանուր ստորասութիւն, որպէս ընդհանուր ստորասութիւն՝ առ մասնական ստորասութիւն. որգոն՝ որպէս յորժամ ասէ ոք. «Ոչ ամենայն կենդանի մարդ, ամենայն մարդ կենդանի»: Լուծումն այսորիկ. եթէ՝ ոչ մնաց նոյն որակ, քանզի ոմն յառաջարկութեանցդ ստորասական է, իսկ ոմն բացասական, զոր ոչ պարտ է ունել պարզ հակադարձութեան, քանզի որակ միշտ զնոյն պահէ, բայց միայն զկարգ սահմանացն փոխէ:

---

3 BDE բնազանց. **6** AE տարակուսեն և առ ընթանուր; B տարակուսեն և առ ընդհանուր. **9** E զի յամենայն կին գոյ կոյս. **10** CDF նորա. **11** FAr ի հակադարձիլն. ամենայն կին կոյս էր. **12** B հակադարձուցահլ; CDE հակադարձուցանել. | A և ոչ ոք. **13** A և ոչ ոք. **16** ACDE չհակադարձի. | Del. ոչ after զի. **17** B ոչ հակադարձ է ընդհանուր. **18** A ասեմք. | ABCD om. ոչ. **19** A is interrupted: the last folio is absent.

standing" and "What is standing is not not in a place"; and furthermore, "There is no substance in quality"[290]: this is in fact false, for there is a substance in quality, though unnaturally.[291] For predication is twofold: one [occurs] naturally[292] and the other unnaturally. Naturally: when universals are predicated of particulars and accidents of substances; and unnaturally, when particulars are predicated of universals and substances of accidents.

4. [Some] are also puzzled about universal affirmation as follows: why is it said that a universal affirmation converts into a particular affirmation? For if this is true, perhaps one will be puzzled as follows: since everyone who is a woman was a virgin, then someone, being a virgin, was a woman, and since every old man was a youth, then someone, [being] a youth, was an old man. The solution to this is that here too, when converting, the predication was not done soundly. For one should have converted as follows: "Every woman was a virgin" and "Someone, having formerly been a virgin, is a woman"; "Every old man was a youth" and "Someone, having formerly been a youth, is an old man."[293]

5. [Some] are also puzzled for other reasons as follows: why does he say that a particular negation converts neither into itself nor into another [statement]? For it does convert into a universal affirmation, just as a universal affirmation [converts] into a particular affirmation. For instance, as when one says, "Not every animal is a man; every man is an animal." The solution to this: the quality has not remained the same, for one of the premisses is affirmative, and the other is negative, which is not proper to conversion in general, for it always keeps the quality the same and changes only the order of terms.

[290] "In quality": յորակումս (= ἐν τῷ ποιῷ).
[291] "Unnaturally": բնազանցաբար (= παρὰ φύσιν).
[292] "Naturally": ըստ բնութեան (= κατὰ φύσιν).
[293] Cf. similar discussions and the same examples in Philop. *in APr.* 48.20–49.6, 50.1–31 (cited in Appendix I) and 271.23–272.15.

APPENDIX I

PARALLELS FROM RELEVANT TEXTS

The seven (six/eight) topics of the commentary

Ammon. *in Isag.* 21.6–11 δεῖ δὲ ἡμᾶς εἰπεῖν καὶ τὰ πρὸς τῶν φιλοσόφων οὕτω προσαγορευόμενα προλεγόμενα ἤτοι προτεχνολογούμενα ἐπὶ παντὸς βιβλίου. ἔστι δὲ ταῦτα· ὁ σκοπὸς τὸ χρήσιμον τὸ γνήσιον ἡ τάξις τῆς ἀναγνώσεως ἡ αἰτία τῆς ἐπιγραφῆς ἡ εἰς τὰ κεφάλαια διαίρεσις καὶ ὑπὸ ποῖον μέρος ἀνάγεται τὸ παρὸν σύγγραμμα. ταῦτα δὲ ἐπενόησαν οἱ φιλόσοφοι προλέγειν.

Simpl. *in Cat.* 8.9–13 δέκατον λοιπὸν ἦν τῶν προτεθέντων, πόσα χρὴ κεφάλαια καὶ τίνα τῶν Ἀριστοτέλους πραγματειῶν προδιαρθροῦσθαι. καὶ ἔστι ταῦτα ὁ σκοπός, τὸ χρήσιμον, ἡ τῆ ἐπιγραφῆς αἰτία, ἡ τάξις τῆς ἀναγνώσεως, εἰ γνήσιον τοῦ φιλοσόφου τὸ βιβλίον, ἡ εἰς τὰ κεφάλαια διαίρεσις· οὐκ ἄτοπον δὲ ἴσως ζητεῖν καὶ ὑπὸ ποῖον μέρος αὐτοῦ τῆς φιλοσοφίας ἀνάγεται.

Philop. *in APr.* 1.5–10 ἕξ ἐστι τὰ ὀφείλοντα προλέγεσθαι ἑκάστου Ἀριστοτελικοῦ συγγράμματος, εἰ μή τι τῶν κεφαλαίων αὐτόθεν εἴη φανερόν, σκοπός, χρήσιμον, τάξις ἀναγνώσεως, αἰτία ἐπιγραφῆς, εἴη γνήσιον τοῦ φιλοσόφου τὸ βιβλίον, ἡ εἰς τὰ κεφάλαια διαίρεσις. προσθήσω δὲ καὶ ἕβδομον, ὑπὸ ποῖον τῆς φιλοσοφίας μέρος ἀνάγεται.

Dav. *in Isag.* 80.12–14 ὁ σκόπος, τὸ χρήσιμον, ἡ αἰτία τῆς ἐπιγραφῆς, τὸ γνήσιον, ἡ εἰς τὰ κεφάλαια διαίρεσις, ἡ τάξις, ὁ διδασκαλικὸς τρόπος καὶ ἡ ὑπὸ τί μέρος ἀναφορά (Dav. *in Isag.* Arm. 2.7–9 դիտաւորութիւն, պիտանացուն, պատճառք մակագրութեան, հարազատութիւն, բաժանումն գլխոցն, կարգն, վարդապետական յեղանակն, առ ինչ մասն վերաբերումն).

I.1. *"Aristotle's aim in the Analytics is to treat syllogism in general"*

Elias *in APr.* 71(138).15 ὁ σκοπὸς τῶν προτέρων ἀναλυτικῶν περὶ συλλογισμοῦ.

Philop. *in APr.* 3.22–24 δεῖ πρῶτον περὶ τοῦ ἁπλῶς συλλογισμοῦ διαλαβεῖν. 10.9–11 ὁ κυρίως σκοπὸς τοῦ Ἀριστοτέλους οὗτός ἐστι, τὸ διαλαβεῖν περὶ τοῦ ἀποδεικτικοῦ συλλογισμοῦ.

I.2. *"(…) The aim is concerned with syllogism in general (…) the same aim is also concerned with demonstration"*

Elias *in APr.* 71(138).20 τὸν συλλογισμὸν διὰ τὴν ἀπόδειξιν διδασκόμεθα.

"As when one says that tree-cutting is part of ship-building, because it is for ship-building (…) the end of phlebotomy is health, because it is for health"

Philop. *in APr.* 10.15–17 ὥσπερ ἂν εἰ καὶ γεωργὸς λέγοι σκοπὸν εἶναι αὐτῷ τῆς γεωργίας τὴν ἀρτοποιίαν καὶ δρυοτόμος τὴν ναυπηγίαν.

Elias *in APr.* 71(138).20–21 ὡς εἴ τις καὶ τῆς δρυοτομικῆς τέλος λέγοι τὴν ναυπηγίαν καὶ τῆς φλεβοτομίας τὴν ὑγείαν.

Arist. *HA* 512b.17–18 καὶ τὰς φλεβοτομίας ποιοῦνται τῶν περὶ τὸν νῶτον ἀλγημάτων.

"(…) How, in general, the end of the Analytics *is demonstration, and how the aim of the* Prior Analytics *is to treat syllogism in general"*

Elias *in APr.* 71(138).23–24 ὡς Ἀναλυτικῶν σκοπὸς ἡ ἀπόδειξις, ὡς δὲ Προτέρων Ἀναλυτικῶν ὁ συλλογισμός.

I.3. *"And one should know that there are five species of syllogism (…) solely from which they can be formed"*

Elias *in APr.* 72(139).5–12 πενταχῶς δὲ λεγομένου τοῦ συλλογισμοῦ· ἢ γὰρ πάντη ἀληθεῖς εἰσιν αἱ προτάσεις, καὶ γίνεται ὁ ἀποδεικτικός· ἢ πάντη ψευδεῖς καὶ μυθώδεις, καὶ γίνεται ὁ ποιητικός· ἢ πῆ μὲν ἀληθεῖς πῆ δὲ ψευδεῖς, καὶ τοῦτο τριχῶς· ἢ γὰρ μᾶλλον ἀληθεῖς, καὶ γίνεται ὁ διαλεκτικὸς καὶ ἔνδοξος· ἢ μᾶλλον ψευδεῖς, καὶ γίνεται σοφιστικός· ἢ ἐξ ἴσου ἀληθεῖς καὶ ψευδεῖς, καὶ γίνεται ὁ ῥητορικός, ὁ διὰ τοῦτο μόνος στασιαζόμενος ἐν τοῖς συλλογισμοῖς καὶ ἀσύστατος ἐπὰν μὴ στασιάζηται.

Dav. *in Cat.* 116.35–117.11 πέντε γάρ εἰσιν εἴδη τῶν συλλογισμῶν, ἀποδεικτικὸς διαλεκτικὸς ῥητορικὸς σοφιστικὸς ποιητικὸς … ἢ γὰρ πάντη ἀληθεῖς εἰσιν αἱ προτάσεις καὶ ποιοῦσι τὸν ἀποδεικτικόν, ἢ πάντη ψευδεῖς καὶ ποιοῦσι τὸν ποιητικὸν τὸν μυθώδη, ἢ πῇ μὲν ἀληθεῖς πῇ δὲ ψευδεῖς, καὶ τοῦτο τριχῶς· ἢ γὰρ μᾶλλον ἀληθεύει ἧττον δὲ ψεύδεται καὶ ποιεῖ τὸν διαλεκτικὸν συλλογισμόν, ἢ πλέον ἔχει τὸ ψεῦδος τοῦ ἀληθοῦς καὶ ποιεῖ τὸν σοφιστικόν, ἢ ἐπίσης ἔχει τὸ ἀληθὲς τῷ ψεύδει καὶ ποιεῖ τὸν ῥητορικόν. ὅθεν καὶ στάσεις παρὰ μόνοις τοῖς ῥήτορσι διὰ τὸ ἐξισάζειν τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος (Dav. *in Cat.* Arm. 207 հինգ են տեսակք շարաբանութեան՝ այսինքն ապացուցի՝ ապացուցականն, տրամաբանականն, ճարտասանականն, իմաստականն, քերդողականն […] քանզի ամենևիմբ ճշմարիտ են առաջարկութիւնքն և առնեն զապացուցականն, և կամ ամենևիմբ սուտ են և առնեն զքերդողական առասպելուտն, կամ է ինչ որ ճշմարիտ և է որ սուտ. և այս եռակի՝ կամ առաւել ունի ճշմարիտն և առնէ զառաջնոցն տրամաբանականն, և կամ առաւել ունի զսուտն քան զճշմարիտն և առնէ զիմաստական ապացոյցն, և կամ հանգէտս միմեանց զսուտն և զճշմարիտն և առնէ զճարտասանականն։ Ուստի կացմունք ճարտասանին միայն տեսանին վասն հանգիտանալ միմեանց ճշմարտին և ստին).

"But when there is more truth than falsity, it is dialectical, and when there is more falsity than truth, it is sophistical"

Philop. *in APr.* 4.11–14 ἢ ἀεὶ ψευδής, καὶ γίνεται ὁ σοφιστικός, ἢ ποτὲ μὲν ἀληθὴς ποτὲ δὲ ψευδὴς, καὶ γίνεται ὁ διαλεκτικός.

I.4. *"But some people say that there are only three species of syllogism: demonstrative, dialectical and sophistical"*

Ammon. *in APr.* 2.10–13 διαφορά ἐστιν εἴδη συλλογισμῶν· οἱ μὲν γάρ εἰσιν ἀποδεικτικοί, οἱ δὲ διαλεκτικοί, οἱ δὲ σοφιστικοί.

Elias *in APr.* 72 (139).14–16 τινὲς δὲ τρία μόνα φασὶν εἴδη τοῦ συλλογισμοῦ, ἀποδεικτικὸν διαλεκτικὸν σοφιστικόν.

"(…) For they unite the rhetorical with the dialectical and the poetical with the sophistical"

Elias *in APr.* 72 (139).15–16 συνωθοῦντες τὸν μὲν ῥητορικὸν τῷ διαλεκτικῷ, τὸν δὲ ποιητικὸν τῷ σοφιστικῷ.

"(…) Because all [the capacities] by which we cognize and know something are five: perception, imagination, opinion, thought and reason"

Dav. *Prol.* 46.27–29 θέλει γὰρ γινώσκειν τὰς πέντε γνωστικὰς δυνάμεις. Εἰσὶ δὲ αὗται· αἴσθησις, φαντασία, δόξα, διάνοια καὶ νοῦς (Dav. *Prol.* Arm. 108.8–10 քանզի պարտ է գիտել զհինգ գիտական զօրութիւնս՝ զզգայութիւն, զերևակայութիւն, զկարծիս, զտրամախոհութիւն, զմիտս).

Elias *in APr.* 72(139).17–18 πέντε εἰσὶ τὰ γινώσκοντα ἐν ἡμῖν, νοῦς διανοία δόξα φαντασία αἴσθησις.

Philop. *in APr.* 3.29–31 τὸ γινῶσκον ἢ νοῦς ἐστιν ἤ διάνοια ἢ δόξα ἢ φαντασία ἢ αἴσθησις.

Ammon. *in APr.* 2.33–36 τὸ γιγνῶσκον ἐνταῦθα τὰ πράγματα διὰ τῶν συλλογισμῶν ἡ ψυχή ἐστιν τριδύναμος οὖσα· ἔχει γὰρ τὸ διανοητικόν, τὸ δοξαστικόν, τὸ φανταστικόν.

"This is why it is called 'imagination,' which means 'placement of appearances,'"

Ammon. *in APr.* 2.37 ἡ δὲ φαντασία περὶ τὰ φαινόμενα ἔχει.

Philop. *in APr.* 2.9–13 ἡ δὲ φαντασία μονή τε καὶ τήρησίς ἐστι τῶν τύπων τῶν αἰσθητῶν καὶ πλέον οὐδὲν ὧν ἐκ τῆς αἰσθήσεως ἐδέξατο οἶδε. στάσει γάρ, ὡς εἶπον, ἔοικε μᾶλλον ἢ κινήσει, ὡς καὶ τοὔνομα δηλοῖ· φαντασία γάρ τις ἐστι, τουτέστι τῶν φανέντων στάσις.

"For the knowable is either outside or inside (…) while reason is superior to causes, and thought is based on causes"

Elias *in APr.* 72(139).18–22 ἡ γὰρ γνῶσις ἢ μερικοῦ ἢ καθόλου· καὶ εἰ μερικοῦ, ἢ ἐκτὸς κειμένου, καὶ γίνεται αἴσθησις, ἢ ἐντός, καὶ γίνεται φαντασία· εἰ δὲ καθόλου, ἢ μετ' αἰτίας, καὶ γίνεται διάνοια, ἢ ἄνευ

αἰτίας· καὶ εἰ τοῦτο, ἢ κρεῖττον ἢ κατ' αἰτίαν, καὶ γίνεται νοῦς, ἢ χεῖρον ἢ κατ' αἰτίαν, καὶ γίνεται δόξα.

I.5. *"Neither the senses nor imagination (…) So it is only thought that syllogizes"*

Elias *in APr.* 72(139).24–27 καὶ οὔτε τὰ ἄκρα συλλογίζεται, νοῦς καὶ αἴσθησις, ὡς αὐτοπτοῦντα, οὔτε ἡ φαντασία συλλογίζεται· πόθεν γὰρ ἢ πῶς λαβοῦσα, τῆς αἰσθήσεως μὴ συλλογιζομένης; οὔτε μὲν ἡ δόξα συλλογίζεται ὡς μόνα τὰ συμπεράσματα εἰδυῖα.

Ibid., 72(139).22 συλλογίζεται δὲ μόνη ἡ διάνοια.

Ibid., 72(139).28 μόνης ἄρα διανοίας ὁ συλλογισμός.

Philop. *in APr.* 2.9–14 οὐκ ἄρα οὐδὲ ἡ φαντασία συλλογίζεται. λείπεται οὖν ἡ δόξα καὶ ἡ διάνοια. ἀλλ' εἰ ἐμάθομεν ὡς ἡ δόξα συμπέρασμά ἐστι διανοίας, δῆλον ὡς οὐδὲ αὕτη συλλογίζεται. λείπεται ἄρα τῶν γνωστικῶν τῆς ψυχῆς μορίων μόνην τὴν διάνοιαν συλλογίζεσθαι.

Dav. *Prol.* 47.24–28 ἰστέον ὅτι ἡνίκα μὲν ἐκ τῆς αἰσθήσεως καὶ τῆς φαντασίας ἐγείρεται ἡ ἐμπειρία, τότε αὐτοψία λέγεται καὶ γὰρ αὐτόπτης ἐγένετο ὁ ἐμπειρικὸς τῆς φύσεως τῶν βοηθημάτων καὶ αὐτὸς διὰ τῆς αἰσθήσεως καὶ τῆς φαντασίας βασανίσας ἕκαστον τῶν βοηθημάτων ἔγνω τὴν φύσιν αὐτῶν (the corresponding Armenian passage [Dav. *Prol.* Arm. 110.1–4] is abridged: պարտ է գիտել, թէ ի զգայութեանց ծնանի հմտութիւն, և յառանց պատճառի կարծեաց՝ ներհմտութիւն. այլ և ի զգայութենէ և յերևակայութենէ ծնանի ներհմտութիւն).

Philop. *in De Anim.* 574.15–17 ἡ αἴσθησις καὶ κατὰ διάστασιν αὐτὸ οἶδε καὶ μορφωτικῶς καὶ τυπωτικῶς καὶ οὐκ ἐνακούει τῷ λόγῳ ἐν τῷ νομίζειν ποδιαῖον τὸν ἥλιον, κατὰ τοῦτο ἀλόγου ἐστί· καθὸ δὲ αὐτοπτεῖ τὰ πράγματα ὡς ὁ νοῦς.

"And it either takes into the mind a proposition (…) or else it proceeds from perception and makes a sophistical syllogism"

Elias *in APr.* 72(139).28–30 ἀλλ' αὕτη ἢ παρὰ νοῦ τὰς προτάσεις λαμβάνει, ὅτε δεῖται τῶν κοινῶν ἐννοῶν, καὶ ποιεῖ τὸν ἀποδεικτικόν. ἢ ἀπὸ δόξης, καὶ ποιεῖ τὸν διαλεκτικόν· ἢ ἀπὸ φαντασίας καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀπὸ αἰσθήσεως, καὶ ποιεῖ τὸν σοφιστικόν.

I.6. *“Next, we should discuss the usefulness (…) if he does not know what syllogism in general is”*

Alex. Aphr. *in APr.* 5.4–11 δεῖ τὸν μέλλοντα τούτων τινὰ μαθεῖν εἰδέναι πρότερον τί ποτέ ἐστιν ὁ ἁπλῶς συλλογισμὸς καὶ τίνα τρόπον συντιθέμενοι οἱ ἁπλοῖ λόγοι, τουτέστιν αἱ προτάσεις, ποιοῦσι συλλογισμόν, καθάπερ (…) τὸν βουλόμενον εἰδέναι γράφειν ὀξύρυγχον ἢ στρογγύλον χαρακτῆρα πρότερον εἰδέναι τὸ ἁπλῶς γράφειν.

Elias *in APr.* 72(139). 32–33 τὸ χρήσιμον. χρήσιμον πρὸς ἀπόδειξιν· ὡς γὰρ ἀδύνατον τοιῶσδε γράφειν τὸν οὐκ εἰκότα γράφειν ὅλως, οὕτω καὶ τοιῶσ(…).

Philop. *in Cat.* 10.28–11.1 ἐπειδήπερ οὐκ ἠδύνατο διδάξαι περὶ ἀποδείξεως μὴ πρότερον διδάξας τί ἐστιν ὁ ἁπλῶς συλλογισμός, ὥσπερ οὐδὲ γράφειν δύναιτ’ ἄν τις τὸν ὀρθὸν ἢ τὸν κλιτὸν τύπον μὴ πρότερον ἁπλῶς γράφειν μαθών, τὸν δὲ ἁπλῶς συλλογισμὸν πάλιν ἄνευ τῶν προτάσεων ἀδύνατον ἦν παραδοῦναι.

“And demonstrative syllogism is useful in all of philosophy”

Philop. *in APr.* 4.27 χρήσιμος πρὸς φιλοσοφίαν ἡ ἀπόδειξις.

“(…) In order that we should regard as true (…) and should do nothing bad”

Dav. *Prol.* Arm. 158.10–14 Արդ այսոցիկ այսպէս ելոց, շնորհեաց աստուած զիմաստասիրութիւն վասն զարդարելոյ զմարդկային հոգի: Արդ զգիտնական զօրութիւնսն զարդարէ և ի ձեռն տեսականին, իսկ զկենդանականսն` ի ձեռն գործականին, որպէս զի մի զսուտ զիտութիւն ի կարծեաց ընկալցուք և մի չար ինչ գործեսցուք (cf. the Greek original, ending the passage differently: Dav. *Prol.* 79.24–28 τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων διὰ τοῦτο ἐπενοήθη ἡ φιλοσοφία διὰ τὸ τὰς τῶν ἀνθρώπων ψυχὰς κοσμεῖν. καὶ τὰς μὲν γνωστικὰς δυνάμεις κοσμεῖν διὰ τοῦ θεωρητικοῦ τὰς δὲ ζωτικὰς διὰ τοῦ πρακτικοῦ. ἤγουν διὰ τοῦ ποιεῖν ἡμᾶς κρατεῖν θυμοῦ καὶ ἐπιθυμίας καὶ μὴ ἐᾶν ἡμᾶς παρὰ τὸ δέον μήτε θυμοῦσθαι μήτε ἐπιθυμεῖν).

Dav. *in Cat.* 118.31–118.34 ἰστέον γὰρ ὅτι τῆς φιλοσοφίας εἰς τὸ θεωρητικὸν καὶ τὸ πρακτικὸν διαιρουμένης καὶ τοῦ μὲν θεωρητικοῦ περὶ τὸ ἐν λόγοις ἀληθὲς καὶ ψεῦδος καταγινομένου τοῦ δὲ πρακτικοῦ περὶ τὸ ἐν πράξει ἀγαθὸν καὶ κακόν (Dav. *in Cat.* Arm. 210

Եւ զիտելի է՝ եթէ իմաստասիրութեան ի տեսականն և ի գործականն բաժանեցելոյ, և տեսականին յաղագս ճշմարտին որ ի բանս է լինելոյ և զսուտն որոշելոյ, իսկ գործականին յաղագս բարւոյն որ ի գործսն է և զչարն որոշելոյ).

I.7. *"For nature did not conceal everything (…) so that there is inquiring, examining and finding"*

Olymp. *Prol.* 16.35–17.3 ἡ φύσις οὔτε πάντα ἡμᾶς ἔκρυψεν, ἐπεὶ ἀδύνατον ἦν ζητοῦντας ἡμᾶς εὑρεῖν, ἀλλ' οὐδὲ μὴν πάντα ἡμῖν ἐφανέρωσεν, ἐπεῖ ἄτοπον ὴν καὶ περιττὸν τὸ ζητεῖν, ἀλλὰ τὰ μὲν δείξασα τὰ δὲ κρύψασα ζητητικοὺς ἡμᾶς καὶ εὑρετικοὺς ἀπετέλεσεν. εἴληπται οὖν ἡ λογικὴ ὡς μεθόδους ἡμῖν παρέχουσα, δι' ὧν εὑρίσκειν δυνησόμεθα τὰ ὑπὸ τῆς φύσεως κεκρυμμένα· διὰ γὰρ τῶν ὑπ' αὐτῆς δειχθέντων ἡμῖν τὰ μὴ δειχθέντα εὑρίσκομεν.

I.8. *"The present treatise is also useful with regard to our own essence"*

Elias *in Porp. Isag.* 36.33 χρησιμεύει τοίνυν τὸ παρὸν βιβλίον εἰς τὴν ἡμῶν αὐτῶν οὐσίαν.

"For the heavenly beings, seeing the things themselves, do not need to syllogize"

Damasc. *Dial.* 8.55–56 οὐ γὰρ μόνος ἄνθρωπος ζῷον λογικὸν ἀλλὰ καὶ ἄγγελος.

II.1. *"(…) The first is the first imposition of simple spoken sounds. The second is the imposition of those"*

Porph. *in Cat.* 57.29–58.3 τεθεισῶν δὲ τοῖς πράγμασι συμβολικῶς τινων λέξεων προηγουμένως, πάλιν ὁ ἄνθρωπος κατὰ δευτέραν ἐπιβολὴν ἐπανελθὼν αὐτὰς τὰς τεθείσας λέξεις θεωρήσας τὰς μὲν τοιοῦτον φέρε τύπον ἐχούσας, ὥστε ἄρθροις συνάπτεσθαι τοιοῖσδε, ὀνόματα κέκληκε, τὰς δὲ τοιαύτας οἷον τὸ περιπατῶ, περιπατεῖς, περιπατεῖ, ῥήματα, δηλώματα τῶν ποιῶν τύπων παριστὰς τῶν φωνῶν διὰ τοῦ τὰς μέν ὀνόματα καλέσαι τὰς δὲ ῥήματα, ὥστε τόδε μέν τι τὸ πρᾶγμα καλέσαι χρυσὸν καὶ τὴν τοιαύτην ὕλην τὴν οὕτω διαλάμπουσαν προσαγορεῦσαι ἥλιον τῆς πρώτης ἦν θέσεως τῶν ὀνομάτων, τό δὲ τὴν χρυσὸν

λέξιν εἰπεῖν εἶναι ὄνομα τῆς δευτέρας θέσεως καὶ τοὺς τύπους τῆς ποιᾶς λέξεως σημαινούσης.

Ammon. *in APr.* 1.22–24 πρῶτον γὰρ ἔθεντο τοῖς πράγμασιν κατὰ πρώτην θέσιν τὰς ἁπλᾶς φωνάς· εἶτα τούτων τῶν ἁπλῶν φωνῶν κατὰ δευτέραν θέσιν ἔθεντο τὰς μὲν ὀνοματικὰς τὰς δὲ ῥηματικάς.

II.2. *"Now, [Aristotle] spoke about the first imposition of simple spoken sounds in the* Categories, *and about the second imposition of simple spoken sounds, that is, nouns and verbs, in* On Interpretation*"*

Dav. *in Cat.* 131.33–132.2 ὁ σκοπὸς τοῦ βιβλίου τῶν Κατηγοριῶν διαλαμβάνει περὶ τῆς πρώτης θέσεως τῶν ἁπλῶν φωνῶν.

Ammon. in *APr.* 1.25–26 μετὰ τὸ διαλαβεῖν ἐν ταῖς Κατηγορίαις περὶ ἁπλῶν φωνῶν διέλαβεν ἐν τῷ Περὶ ἑρμηνείας πρῶτον μὲν περὶ ὀνόματος καὶ ῥήματος.

Philop. *in APr.* 4.32–5.5 ἔδει περὶ ἀποδείξεως μέλλοντα διδάσκειν τὸν φιλόσοφον πρότερον διαλεχθῆναι περὶ ἁπλῶν φωνῶν· τοῦτο πεποίηκεν ἐν ταῖς Κατηγορίαις· δεύτερον περί τε τῆς ἐν αὐταῖς διαφορᾶς καὶ πρώτης συνθέσεως· τοῦτο πεποίηκεν ἐν τῷ Περὶ ἑρμηνείας περὶ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων καὶ προτάσεων διαλαβών. καὶ αὕτη ἡ πρώτη σύνθεσις τῶν ἁπλῶν φωνῶν, τουτέστιν οἱ ἁπλοῖ λόγοι.

"He speaks about universal syllogism in the present treatise (…) and about sophistical, in On Sophistical Refutations*"*

Alex. Aphr. *in APr.* 14.18–22 περὶ μὲν τῆς ἀποδεικτικῆς ἐν τοῖς Ὑστέροις ἀναλυτικοῖς, περὶ δὲ τῆς διαλεκτικῆς ἐν τοῖς Τοπικοῖς, περὶ δὲ τῆς σοφιστικῆς ἐν τοῖς Σοφιστικοῖς ἐλέγχοις, ἃ πάντα ἕπεται τῇ κοινῇ περὶ συλλογισμῶν πραγματείᾳ.

Philop. *in APr.*4.14–16 ἐν μὲν τοῖς μετὰ ταῦτα δύο βιβλίοις τῶν Δευτέρων ἀναλυτικῶν διδάξει περὶ τοῦ ἀποδεικτικοῦ, ἐν δὲ τοῖς Τόποις περὶ τοῦ διαλεκτικοῦ, ἐν δὲ τοῖς Σοφιστικοῖς ἐλέγχοις περὶ τοῦ σοφιστικοῦ.

II.5. *"And the first book of the* Prior Analytics *is divided into three sections (…) and the third, about the analysis of syllogisms"*

Dav. *in Isag*. 31.35 εἰς τρία τμήματα διαιρεῖται τὸ παρὸν σύγγραμμα (Dav. *in Isag*. Arm. 188.2 յերիս հատածս բաժանի առաջիկայ շարագրութիւնս).

Philop. *in APr*. 5.25–28 διαιρεῖται τοῦτο τὸ βιβλίον εἰς κεφάλαια τρία, καὶ διδάσκει ἡμᾶς τὸ μὲν πρῶτον μέρος τὴν γένεσιν τοῦ συλλογισμοῦ, τὸ δὲ δεύτερον τὴν εὐπορίαν τῶν προτάσεων, τὸ δὲ τρίτον τὴν εἰς τοὺς συλλογισμοὺς ἀνάλυσιν.

Ibid., 315.1T–2T ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙ ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΩΝ.

II.6. *"But it is characteristic of the generation (…) to find what follows from them, that is, their implication: the conclusion"*

Alex. Aphr. *in APr*. 17.27–29 ὁ συλλογισμὸς ἀναγκαίως ἔχει τὸ συμπέρασμα ἑπόμενον τοῖς κειμένοις.

Themist. *in APr*. 134.1 πῶς δ' αὐτοὺς ἐν τῷ γενέσει τῶν προτάσεων συμπλέκειν ἀλλήλοις.

"And it is characteristic of the generation of premisses to take any conclusion (…) 'The soul is immortal'"

Alex. Aphr. *in APr*. 44.16–18 ἔστι δὴ τὸ πρόβλημα τῷ γένει πρότασις.

Philop. *in APr*. 11.32 ὡς ὅταν λέγωμεν δεῖξον εἰ ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, πρόβλημα.

Ibid., 22.11–14 ἆρα ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, τότε πρόβλημα λέγεται· ὅταν δὲ ἐκ συλλογισμοῦ συναχθῇ, τότε συμπέρασμα.

Damasc. *Dial*. 65.40–41 Ἆρα ἡ ψυχὴ ἀθάνατός ἐστὶ καλεῖται πρόβλημα. Ὅτε δὲ ἐκ προτάσεως συναχθῇ, καλεῖται συμπέρασμα.

"The soul is incorporeal"

Alex. Aphr. *in APr*. 264.10–12 ἤτοι σῶμά ἐστιν ἡ ψυχὴ ἢ ἀσώματος.

Themist. *in APr*. 74.32 ἤτοι σῶμά ἐστιν ἡ ψυχὴ ἢ ἀσώματος.

Elias *in Isag*. 85.25–26 ἡ ψυχὴ ἀσώματος οὖσα …

"(...) Which [syllogism] is perfect or [which is] imperfect (...) a syllogism of the second figure into the first figure"

Philop. *in APr.* 12.1–2 τελείους δὲ καλεῖ συλλογισμοὺς πάντας τοὺς ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι, ἀτελεῖς δὲ τοὺς ἐν τῷ δευτέρῳ καὶ τρίτῳ.

II.7. *"But it was entitled* Analytics *and not* Synthetics *(...) geometricians write only analyses"*

Alex. Aphr. *in APr.* 7.15–17 οἵ τε γὰρ γεωμέτραι ἀναλύειν λέγονται.

Ammon. in *APr.* 5.11–15 παρὰ τοῖς γραμματικοῖς ἔστιν σύνθεσις καὶ ἀνάλυσις, σύνθεσις μὲν καθ' ἣν ἀπὸ τῶν στοιχείων ἢ τῶν συλλαβῶν συντιθέασιν ὀνόματα ἢ ῥήματα, ἀνάλυσις δὲ καθ' ἣν τὰ συντεθέντα ἀναλύουσιν ἐπὶ τὰ ἁπλᾶ ἐξ ὧν συνετέθη, εἰς τὰς συλλαβὰς καὶ τὰ στοιχεῖα.

Ibid., 6.31 τί δήποτε οὐ Συνθετικὰ ἐπέγραψεν οὐδὲ Εὑρετικὰ ἀλλὰ Ἀναλυτικά.

Philop. *in APr.* 5.23–26 διὰ τί τὴν περὶ συλλογισμῶν πραγματείαν Ἀναλυτικὰ ἐπέγραψεν· ἔδει γὰρ μᾶλλον Συνθετικὰ ἐπιγράψαι.

Ibid., 5.30–34 ἄλλως τε ὁ εἰδὼς τὴν ἀνάλυσιν οἶδε καὶ τὴν σύνθεσιν· ἃ γὰρ ἀνέλυσε, ταῦτα συνθεῖναι οὐ δυσχερές· οὐκέτι δὲ καὶ τοὐναντίον· καὶ γὰρ ὁ ἰδιώτης ἐπίσταται μὲν συνθέσεις ὀνομάτων καὶ ῥημάτων εἰς τὸν λόγον ἀποτελέσαι καὶ εἰπεῖν.

Ibid., 49.17–18 οἱ γεωμέτραι κεχρημένοι πολλάκις αὐτῇ ἐν τοῖς θεωρήμασιν.

Elias *in Isag.* 37.33–38.1 ἴδιον δὲ τῆς ἀναλυτικῆς τὸ λαβεῖν σύνθετόν τι πρᾶγμα καὶ ἀναλῦσαι εἰς τὰ ἁπλᾶ, ἐξ ὧν συντέθη, ὥσπερ ἀναλύεται ὁ λόγος εἰς λέξεις, αἱ λέξεις εἰς συλλαβὰς καὶ αἱ συλλαβαὶ εἰς στοιχεία.

II.8. *"(...) The present treatise is Aristotle's genuine [work] (...) only these four books were selected as belonging to Aristotle"*

Dav. *in Cat.* 133.15–18 τεσσαράκοντα γὰρ βιβλίων εὑρεθέντων ἐν παλαιαῖς βιβλιοθήκαις τῶν Ἀναλυτικῶν καὶ δύο τῶν Κατηγοριῶν τέσσαρα μόνα τῶν Ἀναλυτικῶν ἐκκρίνουσι καὶ τῶν Κατηγοριῶν ἕν, καὶ εἰ μὴ γνήσιον ἦν τὸ παρὸν σύγγραμμα, ἀκέφαλος ἦν πᾶσα ἡ λογικὴ πραγματεία (Dav. *in Cat.* Arm. 224 քառասուն գրոց գտելոց ի հնում

գրանոցումն Վերլուծականացն և երկուց Ստորոգութեանցն: Եւ դարձեալ, եթէ ոչ էր հարազատ յարակայ գիրքս՝ անգլուխ լինիւր ամենայն բանական իրողութիւն).

Ammon. *in Arist. Cat.* 13.20–22 εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι ἐν ταῖς παλαιαῖς βιβλιοθήκαις τῶν μὲν Ἀναλυτικῶν τεσσαράκοντα βιβλία εὕρηνται, τῶν δὲ Κατηγοριῶν δύο.

Philop. *in APr.* 6.7–11 ὅτι δὲ γνήσιον τοῦ φιλοσόφου τὸ βιβλίον, δῆλον· φασί γὰρ ὡς τεσσαράκοντα εὑρέθη τῶν Ἀναλυτικῶν βιβλία ἐν ταῖς παλαιαῖς βιβλιοθήκαις, καὶ τὰ τέσσαρα μόνα ταῦτα ἐκρίθησαν εἶναι Ἀριστοτέλους.

III.1. *"(…) Whether logic is a part or subpart of philosophy (…) Alexander (…) inquires for whether logic is a part or an instrument of philosophy"*

Elias *in APr.* 67(134).4–6 εἰ μέρος ἢ ὄργανον ἡ λογικὴ τῆς φιλοσοφίας, Εὐτόκιος μὲν ζητεῖ τῆς Εἰσαγωγῆς ἀρχόμενος, Ἀλέξανδρος δὲ καὶ Θεμίστιος τῶν συλλογιστικῶν πραγματειῶν ἀρχόμενοι. καὶ ἄμεινον οὗτοι· ἡ γὰρ λογικὴ κατὰ μόνην τὴν συλλογιστικὴν μέθοδον ζητεῖται εἰ μέρος ἢ ὄργανόν ἐστι φιλοσοφίας.

"For three opinions are said to have been [held] on this (…) both an instrument and a part"

Elias *in APr.* 67(134).8–13 τρεῖς τοίνυν γεγόνασι περὶ τούτου δόξαι, ἡ Στωϊκή, ἡ Περιπατητική (…) οἱ μὲν γὰρ Στωϊκοὶ μέρος οἴονται τὴν λογικὴν φιλοσοφίας … οἱ δὲ Περιπατητικοὶ ὄργανον· Πλάτων δὲ τὰς ἀμφοτέρων νίκας ἀναδησάμενος μέρος ἅμα καὶ ὄργανον τὴν λογικὴν φιλοσοφίας ἐκήρυξε.

Philop. *in APr.* 6.19–24 ζητητέον πότερον μέρος ἐστὶν ἢ ὄργανον ἡ λογική τε καὶ διαλεκτικὴ πραγματεία τῆς φιλοσοφίας, ἐπείπερ ἐναντίως καὶ διαφόρως δοκεῖ τοῖς παλαιοῖς περὶ αὐτῆς. οἱ μὲν γὰρ Στωικοὶ ἄντικρυς μέρος αὐτὴν ἀποφαίνονται, τοῖς ἄλλοις δύο μέρεσι τῇ φιλοσοφίας αὐτὴν ἀντιδιαιροῦντες· οἱ δὲ Περιπατητικοί, τουτέστιν οἱ ἀπὸ Ἀριστοτέλου, ὄργανον· οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Ἀκαδημίας, ὧν ἐστι καὶ Πλάτων, καὶ μέρος καὶ ὄργανον φαίνονται λέγοντες.

III.2. *"(…) The argument of the Stoics (…) a part or a subpart of the [art] which uses it"*

Philop. *in APr.* 6.25–27 καὶ οἱ μὲν Στωικοὶ τοιούτῳ τινὶ λόγῳ τὸ εἶναι αὐτῆς μέρος κατασκευάζουσι. περὶ ὃ καταγίνεται, φασί, τέχνη τις ἢ ἐπιστήμη, εἰ μὴ ἀναφέροιτο εἰ ἑτέραν τέχνην ἢ ἐπιστήμην ὥς μέρος ἢ μόριον αὐτῇ, ἐκείνης μέρος ἐστὶν ἢ μόριον.

Ammon. *in APr.* 9.6–8 ἐάν τις τέχνη κέχρηταί τινι ὃ μηδεμιᾶς ἄλλης τέχνης μέρος ἐστὶν ἢ μόριον, τοῦτο πάντως ταύτης τῆς τέχνης ἢ μέρος ἐστὶν ἢ μόριον.

"Since medicine uses dietetics (…) it must be a part or a subpart of medicine"

Elias *in APr.* 67(134).16–18 οἷον ἡ ἰατρικὴ κήχρηται τῷ διαιτητικῷ καὶ τὸ διαιτητικὸν οὐκ ἔστιν ἑτέρας τέχνης μέρος ἢ μόριον, καὶ διὰ τοῦτο τῆς ἰατρικῆς μέρος ἢ μόριον.

Ammon. *in APr.* 9.8–11 οἷον τῇ χειρουργικῇ, φασίν, κέχρηται ἡ ἰατρική, καὶ ἐπειδὴ οὐδεμία ἄλλη τέχνη κέχρηται τῇ χειρουργικῇ ὥς μέρει ἢ μορίῳ, ἡ χειρουργικὴ τῆς ἰατρικῆς οὐκ ἔστιν ὄργανον. ἡ δὲ φιλοσοφία, φασίν, κέχρηται τῇ λογικῇ.

"(…) Astronomy is not a part of the helmsman's art, because astronomy is a part of mathematics and a subpart of the whole of philosophy"

Elias *in APr.* 67(134).20–22 οὐκ ἔστιν ἡ ἀστρονομία τῆς κυβερνητικῆς (…) ἐπειδὴ ἔφθη τῆς μὲν μαθηματικῆς οὖσα μέρος, τῆς δὲ φιλοσοφίας μόριον.

III.3. *"Now, only philosophy uses syllogistic (…) to distinguish good and bad"*

Elias *in APr.* 67(134).23–25 κέχρηται τῇ λογικῇ ἡ φιλοσοφία δεικνῦσα ἐν μὲν τῷ θεωρητικῷ τί μὲν ἀληθὲς τί δὲ ψεῦδος, ἐν δὲ τῷ πρακτικῷ τί μὲν ἀγαθὸν τί δὲ κακόν, ἵνα μόνα τὰ ἀληθῆ δοξάσωμεν καὶ μόνα τὰ ἀγαθὰ διαπραξώμεθα.

Elias *in Isag.* 26.7–17 διαιρεῖται τοίνυν ἡ φιλοσοφία εἰς τὸ θεωρητικὸν καὶ πρακτικόν (…) ὁ μὲν γὰρ θεωρητικὸς περὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ ψεῦδος καταγίνεται, τέλος δὲ ποιεῖται μόνον τὸ ἀληθές, ὁ δὲ πρακτι-

κὸς περὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακὸν καταγίνεται, τέλος δὲ ποιεῖται μόνον τὸ ἀγαθόν· θέλει γὰρ γινώσκειν τὸ ἀγαθὸν καὶ κακὸν καὶ τὴν διαφορὰν εἰδέναι ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ.

"And [syllogistic] is not a part or a subpart of another art or science, [so] it is clearly a part or a subpart of philosophy"

Elias *in APr.* 67(134).25–27 καὶ οὐκ ἔστιν ἑτέρας τέχνης μέρος ἢ μόριον ἐν δὲ τῷ πρακτικῷ πρὸς διάκρισιν ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ἑτέρας τέχνης μέρος ἢ μόριον, τῆς ἄρα φιλοσοφίας μέρος ἤ μόριον ἡ λογική.

Philop. *in APr.* 6.28–30 εἰ τοίνυν ἡ φιλοσοφία καταγίνεται περὶ τὴν λογικὴν μέθοδον, ἥτις οὐκ ἀνάγεται εἰς ἑτέραν τέχνην ἢ ἐπιστήμην ὡς μέρος ἢ μόριον, ἡ λογικὴ ἄρα τῇ φιλοσοφίας ἐστὶ μέρος ἢ μόριον.

"(…) Philosophy (…) is divided into theoretical and practical"

Dav. *Prol.* Arm. 12.28–29 իմաստասիրութիւն բաժանի ի տեսականն և ի գործականն.

Elias *in Isag.* 26.7 διαιρεῖται τοίνυν ἡ φιλοσοφία εἰς τὸ θεωρητικὸν καὶ πρακτικόν.

"(…) If we show that it is not a subpart, it must be a part (…) syllogistic has as matter spoken sounds and as end, demonstration"

Elias *in APr.* 67(134).27–68(135).4 καὶ οὐκ ἔστι μόριον (τοῦτο γὰρ δείξομεν)· μέρος ἄρα. μόριον γὰρ οὐκ ἔστιν ἐπειδὴ οὐδὲ τοῦ θεωρητικοῦ μέρος ἐστιν οὐδὲ τοῦ πρακτικοῦ. τὰ γὰρ μέρη τῷ ὅλῳ καὶ τὴν αὐτὴν ἔχει ὕλην καὶ τὸ αὐτὸ τέλος· νῦν δὲ τοῦ μὲν πρακτικοῦ ὕλη μὲν μόναι αἱ ἀνθρωπίναι ψυχαί, τέλος δὲ ἡ μετριοπάθεια κατὰ Ἀριστοτέλη ἢ ἡ ἀπάθεια κατὰ Πλάτωνα, τοῦ δὲ θεωρητικοῦ ὕλη μὲν τὰ ὄντα πάντα, τέλος δὲ ἡ ἀλήθεια· τῆς δὲ λογικῆς καὶ ἡ ὕλη ἄλλη παρ' ἄμφω τὰς ὕλας, αἱ γὰρ φωναί, καὶ τὸ τέλος ἄλλο, ἡ γὰρ γένεσις τῆς ἀποδείξεως.

Philop. *in APr.* 6.30–7.10 μόριον μὲν οὖν οὐκ ἔστιν· οὔτε γὰρ τοῦ θεωρητικοῦ οὔτε τοῦ πρακτικοῦ μέρος ἐστί· τὸ γὰρ μόριόν τινος καὶ τῆς ὕλης κοινωνεῖ καὶ τοῦ σκοποῦ ἐκείνῳ οὗ ἐστι μόριον. τῷ μὲν οὖν πρακτικῷ οὐ κοινωνεῖ· τούτου γὰρ ὕλη τὰ ἀνθρώπινα πράγματα καὶ ἡ μετριοπάθεια, σκοπὸς δὲ τὸ περὶ ταῦτα αἱρετόν πως ἢ φευκτόν· ἡ δὲ

λογικὴ ὕλην μὲν ἔχει τὰς προτάσεις, σκοπὸν δὲ τὸ διὰ τῆς τοιᾶσδε συνθέσεως τῶν προτάσεων τῶν ἑπομένων τι ἐχ ἀνάγκὴ δεικνύναι συναγόμενον· ὁ οὐκ ἔστι τοῦ πρακτικοῦ τέλος, ἀλλ' ὡς εἶπον, ἡ μετριοπάθεια ἢ ἁπλῶς τὸ ἀγαθόν. καὶ οὕτως μὲν ἡ λογικὴ οὐκ ἔστι μόριον τοῦ πρακτικοῦ. ἀλλ' οὔτε μὴν τοῦ θεωρητικοῦ· τούτου γὰρ ὕλη μὲν τὰ θεῖα, τέλος δὲ ἡ περὶ ταῦτα θεωρία. εἰ δὲ μήτε τοῦ θεωρητικοῦ μήτε τοῦ πρακτικοῦ ἐστι μέρος, οὐκ ἔσται ἄρα τῆς φιλοσοφίας μόριον. λείπεται οὖν ἀντιδιαιρεῖσθαι τῷ θεωρητικῷ καὶ πρακτικῷ τὴν λογικὴν καὶ μέρος εἶναι τῆς φιλοσοφίας.

III.4. *"(…) You take the point under inquiry for granted (…) is used only by medicine"*

Elias *in APr.* 68(135).4–10 ἀλλ' ἐλλιπῶς, ὦ Στωϊκοί, ὁ κανὼν ἔχει καὶ τὸ ζητούμενον παρελείψατε, τὸ ὄργανον· καὶ εἰ ἀκούσομεν αὐτοῦ οὕτως, ἔσται τὸ φλεβότομον σῶμα ὂν μέρος ἢ μόριον τῆς ἰατρικῆς. ἔδει γὰρ οὕτως ἔχειν τὸν κανόνα· πᾶν ᾧ κέχρηταί τις τέχνη ἢ ἐπιστήμη, τοῦτο ἐὰν μὴ ᾖ ἑτέρης τέχνας μέρος ἢ μόριον, αὐτῆς τῆς χρωμένης ἢ μέρος ἐστιν ἢ μόριον ἢ ὄργανον. ὥσπερ οὖν ἡμεῖς ἐδείξαμεν μὴ οὖσαν μόριον λογικῆν φιλοσοφίας, καὶ αὐτοὶ δειξάτωσαν ὅτι οὐδὲ ὄργανον, ἵνα ᾖ μέρος.

III.5. *"The second argument of the Stoics (…) it is a part of philosophy"*

Ammon. *in APr.* 9.1–2 οἱ μὲν οὖν Στωικοί φασιν ὅτι αὐτὴ ἡ φιλοσοφία τὴν λογικὴν ἀπογεννᾷ καὶ ταύτῃ μέρος ἂν εἴη αὐτῆς.

Ibid., 10.10–11 οἱ Στωικοὶ κατασκευάζουσιν ὅτι μέρος ἐστὶν ἡ λογικὴ τῆς φιλοσοφίας.

Elias *in APr.* 68(135).10–12 δεύτερος λόγος Στωϊκός· εἰ δὲ φιλοσοφία τὴν λογικὴν ἀπετέλεσε, μέρος ἡ λογικὴ φιλοσοφίας.

"(…) Both the carpenter and the builder use the ruler and the cubit-rule (…) not only by him but also by others"

Elias *in APr.* 68(135).18–19 ἡ τεκτονικὴ πῆχυν καὶ κανόνα καὶ ἑαυτῇ καὶ τῇ οἰκοδομικῇ.

Philop. *in APr.* 13,2.7.23–28 ἀλλ' εἰ μὴ μέρος ἐστί, φασί, φιλοσοφίας ἡ λογικὴ ὄργανον δέ, πῶς καὶ αἱ λοιπαὶ ταύτῃ χρῶνται οὐχ ὡς μέ-

ρει δηλαδὴ φιλοσοφίας αὐτῇ χρῶνται· ἐπεὶ καὶ ὁ κανὼν γέγονε μὲν ὑπὸ τεκτονικῆς, ἀλλ' οὐχ ὡς μέρος τεκτονικῆς· οὐ γὰρ ἁπλῶς τῷ τέκτονι σκοπὸς κανόνα ποιῆσαι ὡς θύραν ἢ ἀβάκιον, ἀλλ' ἵνα ᾖ ὄργανον αὐτῷ, εἶτα, ἵνα οὕτως εἴπωμεν, μέρη, κυριώτερον δὲ ἀποτελέσματα.

IV.1. *"And when the Aristotelians establish that it is an instrument, they use the following argument (…) the first is certainly so; necessarily, then, the second as well"*

Elias *in APr.* 68(135).19–25 ὅτι δὲ ὄργανον ἡ λογική, καὶ οἱ Περιπατητικοὶ διχῶς οὕτως ἐπιχειροῦσιν· εἰ μέρος ἡ λογικὴ φιλοσοφίας, ἐπειδὴ κέχρηνται τῇ λογικῇ αἱ ἄλλαι τέχναι ὡς ὀργάνῳ τὰ οἰκεῖα διαιροῦσαι ὁριζόμεναι ἀποδεικνῦσαι ἀναλύουσαι· καὶ οὐ μόνον αἱ ⟨λογικαὶ⟩ τέχναι, ἀλλὰ καὶ αἱ βάναυσοι (συλλογίζεται γὰρ καὶ ὁ καὶ ὁ οἰκοδόμος λέγων εἰ μέλλοι ἀσφαλῶς στῆναι ἡ οἰκία, χρὴ θεμελίους καταβαλέσθαι· δεῖ δὲ τὸ πρῶτον, δεῖ ἄρα καὶ τὸ δεύτερον γενέσθαι).

Philop. *in APr.* 8.16–22 καὶ πλεῖσται τῶν βαναύσων τεχνῶν ἢ πᾶσαι κρείττους ἔσονται φιλοσοφίας· κἀκεῖναι γὰρ κατὰ τὴν κοινὴν ἔννοιαν συλλογίζονται λαμβάνουσαί τινα προηγούμενα καὶ ἑπόμενα· λέγει γὰρ ὁ οἰκοδόμος ὅτι, ἐπειδὴ τὴν οἰκίαν ἀσφαλῶς στῆσαι βουλόμεθα, τοῦτο δὲ οὐκ ἂν γένοιτο μὴ καταβληθέντων θεμελίων.

"It turns out, then, that philosophy is less honorable even than the crafts (…) to be less honorable than horsemanship"

Elias *in APr.* 68(135).25–27 ἔσται ἄρα ἡ φιλοσοφία καὶ τῶν βαναύσων τεχνῶν, ὃ μὴ θέμις εἰπεῖν, ἀτιμοτέρα. καθόλου γάρ, ἐὰν ὦσι δύο τέχναι καὶ τῷ ἀποτελέσματι τῆς ἑτέρας ἡ ἑτέρα ὡς ὀργάνῳ χρήσηται (…) διὸ τιμιωτέρα ἱππικὴ χαλινοποιϊκῆς.

IV.2. *"(…) Bridle-making makes only bridles and nothing else, and it is horsemanship that uses bridles"*

Olymp. *Prol.* 15.35–38 οἷον ὡς ἔχει ἐπὶ χαλινοποιητικῆς καὶ ἱππικῆς· ἡ μὲν γὰρ χαλινοποιητικὴ χαλινὸν ἐποίησεν, ἡ δὲ ἱππικὴ τούτῳ ἐχρήσατο· οὐκοῦν ἄρα ἡ ἱππικὴ ὡς κεχρημένη τῷ ἀποτελέσματι τῆς χαλινοποιητικῆς κρείττων αὐτῆς ὑπάρχει.

IV.3. *"(…) When parts are removed, the whole too is removed"*

Elias *in APr.* 68(135).30–31 τὰ μέρη ἀναιρούμενα ἀναιρεῖ τὸ ὅλον.

Philop. *in APr.* 8.28–30 ἔτι τὰ μέρη μὲν ἀναιρούμενα συναναιρεῖ τὸ ὅλον.

"But demonstration in fact existed before the Analytics *was written by Aristotle"*

Elias *in APr.* 68(135).31–32 ἦν γὰρ ἀπόδειξις καὶ πρὸ τῆς ἀποδεικτικῆς πραγματείας τοῦ Ἀριστοτέλους.

"This [is said by] the Aristotelians"

Elias *in APr.* 68(135).33 ταῦτα καὶ ὁ Περίπατος.

IV.4. *"And the Platonists establish that it is both a part and an instrument (…) because the Stoics' arguments are not sufficient"*

Elias *in APr.* 68(135).33–69(136).1 ἡ δὲ Ἀκαδημία ὅτι μὲν ὄργανον διὰ τῶν Περιπατητικῶν λόγων δείκνυσιν, ὅτι δὲ μέρος οὐκέτι διὰ τῶν Στωϊκῶν λόγων.

"(…) Knowledge of all beings is a part of philosophy (…) includes living well"

Elias *in APr.* 69(136).1–3 διότι μέρος φιλοσοφίας ἡ γνῶσις τῶν ὄντων πάντων καὶ οὐχ ὅλη φιλοσοφία, λείπει γὰρ καὶ τὸ εὖ ζῆν.

"And Plato, too, knows (…) he called it the "fence of studies" in many places"

Elias *in APr.* 69(136).3–5 καὶ γὰρ μέρος ἅμα καὶ ὄργανον τὴν λογικὴν φιλοσοφίας ὁ Πλάτων ἀποφαίνεται, ἐν μὲν τῷ Φαίδρῳ καὶ Φαίδωνι μέρος, λέγων τὴν διαλεκτικὴν θριγκὸν τῶν ὄντων πάντων.

"And that it is a part he made clear, once again, in his writing (…) the truth will get away from you"

Elias *in APr.* 69(136).5–7 ἐν δὲ τῷ Παρμενίδῃ ὄργανον, λέγων γύμνασαι σαυτὸν διὰ τῆς καλουμένης παρὰ τοῖς πολλοῖς ἀδολεσχίας ἕως ἔτι νέος εἶ· εἴ δὲ μή, διαφεύξεταί σε τὸ ἀληθές.

"'Chatter' is called the separation from things and 'training,' the knowledge of beings"

Elias *in APr.* 69(136).9–10 τὴν γὰρ ἐν κανόσι λογικὴν γυμνασίαν καὶ ἀδολεσχίαν ἐκάλεσεν· γυμνασίαν μὲν ὡς προευτρεπίζουσαν ἡμᾶς εἰς τὰ πράγματα, ἀδολεσχίαν δὲ ὡς ἀποστᾶσαν τῶν πραγμάτων.

"(…) One [sort] is said to be in the things of nature themselves (…) is immortal"

Elias *in APr.* 69(136).16–17 ἡ μὲν λογικὴ μέρος, ἡ γὰρ ἐν πράγμασιν, οἷον ἡ ψυχὴ αὐτοκίνητος, τὸ αὐτοκίνητον ἀεικίνητον, ἡ ψυχὴ ἄρα ἀεικίνητος.

Dav. *Prol.* Arm. 108.24–25 հոգի ինքնաշարժ, ինքնաշարժն մշտաշարժ, մշտաշարժն անմահ է.

Alex. Aphr. *in APr.* 343.23–25 πᾶν τὸ αὐτοκίνητον ἀεικίνητον, πᾶν τὸ ἀεικίνητον ἀθάνατον.

Ammon. *in APr.* 3.4–8 θέλω ἀποδεῖξαι ὅτι ἡ ψυχὴ ἀθάνατός ἐστιν, καὶ λέγω· ἡ ψυχὴ αὐτοκίνητός ἐστιν· πᾶν αὐτοκίνητον ἀεικίνητον· πᾶν ἀεικίνητον ἀθάνατον· ἡ ψυχὴ ἄρα ἀθάνατος.

Philop. *in APr.* 40.19–21 ἡ ψυχὴ αὐτοκίνητος, τὸ αὐτοκίνητον ἀεικίνητον, τὸ ἀεικίνητον ἀθάνατον, ἡ ψυχὴ ἄρα ἀθάνατος.

"And the other [is said to be] in canons (…) the conclusion is affirmative."

Elias *in APr.* 69(136).17–18 ἡ δὲ ἐν κανόσιν ὄργανον, οἷον ὅτι ἐκ δύο καθόλου καταφατικῶν καθόλου καταφατικὸν συνάγεται ἐν α´σχήματι.

"This [demonstration] is only in arguments (…) from the things themselves and to make rules"

Elias *in APr.* 69(136).20–21 τὴν δὲ ἐν κανόσι παρὰ μόνῳ Ἀριστοτέλει· μόνος γὰρ οὗτος ἀνθρώπων οὐκ ἐνάρκησε συλήσας τὰς μεθόδους ἀπὸ τῶν πραγμάτων καὶ τέχνην συστησάμενος λογικήν.

Ibid., 71(138).8–9 τὴν δὲ ἐν κανόσι παρ' Ἀριστοτέλει μόνῳ· μόνος γὰρ οὗτος τὰς μεθόδους τῶν πραγμάτων ἀποσυλήσας τέχνην συνεστήσατο λογικήν.

“Regarding this, Plato said that [Aristotle] ‘turned philosophy into a trivial art’ ”

Elias *in APr.* 69(136).22–23 ὡς καὶ Πλάτωνα πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν ὡς τεχνύδριον ἡμῶν τὴν φιλοσοφίαν ἐποίησας.

IV.5. *“For those who are virtuous (…) themselves become rules for posterity”*

Elias *in APr.* 69(136).25–26 αἱ γὰρ μεγάλαι φύσεις ὑπὲρ κανόνας ἐνεργοῦσαι αὐταὶ κανόνες γίνονται τοῖς μεταγενεστέροις.

“For Plato did not need Aristotle’s demonstrative [science] (…) but Hermogenes needed him”

Elias *in APr.* 69(136).26–32 οὐ γὰρ ἐδεήθη, φησὶν ὁ Θεμίστιος, Πλάτων ἀποδεικνὺς τῆς συλλογιστικῆς Ἀριστοτέλους, ἵνα μὴ παρίδῃ τὰ ἴδια τῶν σχημάτων, ἀλλ’ Ἀριστοτέλης τῶν Πλάτωνος διαλόγων, ἵνα ἐξ αὐτῶν ἀθροίσῃ τὰ ἴδια τῶν σχημάτων. οὕτως οὐχ Ὅμηρος τοῦ Περὶ ποιητικῆς Ἀριστοτέλους, οὐ Δημοσθένης τῆς Ῥητορικῆς τέχνης Ἑρμογένους, τοὐναντίον δὲ Ἀριστοτέλης Ὁμήρου ἐν τῷ Περὶ ποιητικῆς καὶ Ἑρμογένης Δημοσθένους ἐν τῇ Ῥητορικῇ τέχνῃ.

IV.6. *“(…) How can the Platonists say that logic is both a part and an instrument (…) it is an instrument for giving and taking”*

Elias *in APr.* 69(136). 10–14 καὶ πῶς, ὦ Πλάτων, δύναται τὸ αὐτὸ τοῦ αὐτοῦ καὶ μέρος εἶναι καὶ ὄργανον; εἰ γὰρ καὶ ἡ χεὶρ καὶ μέρος καὶ ὄργανον, ἀλλ’ οὐ τοῦ αὐτοῦ. τοῦ μὲν γὰρ ζώου μέρος, δόσεως δὲ καὶ λήψεως ὄργανον, ἀλλ’ οὐχ ὁ αὐτός. καὶ ὁ ξέστης εἰ καὶ τοῦ αὐτοῦ ὑγροῦ καὶ μέρος καὶ ὄργανον, ἀλλ’ οὐχ ὁ αὐτός· μέρος μὲν γὰρ ὁ κατὰ τὸ μετρηθὲν ὑγρόν, ὄργανον δὲ ὁ κατὰ τὸ μετρητικὸν ἀγγεῖον.

Philop. *in APr.* 8.31–33 καὶ μὴν ἡ χεὶρ μέρος οὖσά ἐστι καὶ ὄργανον, ὥστε οὐκ ἄτοπον τὴν λογικὴν καὶ ὄργανον οὖσαν εἶναι καὶ μέρος.

V.1. *“In the preface to his treatise, he announces its aim”*

Philop. *in APr.* 10.4–6 τὸν δὲ σκοπὸν ἐκ προοιμίων ἀνακηρύττει τοῦ βιβλίου.

V.4. *"(…) The name "term" is Aristotle's (…) one should not start with words sounding alien but with something known"*

Ammon. *in APr.* 14.5–11 ζητεῖται δὲ καὶ ἡ τάξις, διὰ τί πρώτην εἶπεν τὴν πρότασιν, εἶτα τὸν ὅρον, εἶτα τὸν συλλογισμόν· τῇ γὰρ αὐτῇ τάξει κέχρηται καὶ ἐν τῷ διορίζειν αὐτὰ καὶ λέγειν τί ἐστιν ἕκαστον τούτων. εἰ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν ἁπλουστέρων ἐζήτει ἄρξασθαι, ἔδει ἀπὸ τοῦ ὅρου ἀρξάμενον διὰ μέσης τῆς προτάσεως ἐλθεῖν ἐπὶ τὸν συλλογισμόν· εἰ δὲ ἀπὸ τῶν συνθετωτέρων, ἔδει ἀπὸ τοῦ συλλογισμοῦ ἀρξάμενον ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν πρότασιν καὶ ἀπ' ἐκείνης ἐπὶ τὸν ὅρον.

Ibid., 14.13–18 οἱ δὲ ὅτι τὸ τῆς προτάσεως ὄνομα οὐκ αὐτὸς ἔθετο, ἀλλὰ πρὸ αὐτοῦ καὶ ὁ Πλάτων καὶ ἄλλοι αὐτῷ ἐχρήσαντο, τὸ δὲ τοῦ ὅρου ὄνομα αὐτὸς ἔθετο. προϊὼν γοῦν περὶ μὲν τοῦ ὅρου λέγει "ὅρον δὲ καλῶ" ὡς ἂν αὐτὸς θέμενος τὸ ὄνομα, περὶ δὲ τῆς προτάσεως οὐ λέγει "κατῶ" ἀλλὰ "πρότασις δέ ἐστιν" ὡς καὶ πρὸ αὐτοῦ λεγομένου τοῦ ὀνόματος τούτου.

Ibid., 22.16–18 ὅρον δὲ καλῶ ὡς μὴ κειμένου τοῦ ὀνόματος τούτου παρὰ τοῖς πρὸ αὐτοῦ ἀλλ' ὡς αὐτὸς ὀνοματοθέτης ὢν τούτου τοῦ ὀνόματος.

Philop. *in APr.* 25.6–10 ἔοικεν οὖν αὐτὸς τὸ τοῦ ὅρου ὄνομα τεθεικέναι, τὸ δὲ τῆς προτάσεως καὶ τοῦ συλλογισμοῦ εὑρεθῆναι καὶ παρὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ.

V.5. *"(…) The definition of term needs premiss (…) it was necessary for term to come after premiss."*

Ammon. *in APr.* 14.21–24 λέγει γὰρ ὅρον δὲ καλῶ εἰς ὃν διαλύεται ἡ πρότασις. ἀνάγκη οὖν ἡμᾶς προγνῶναι τί ποτέ ἐστιν πρότασις, εἰ μέλλοιμεν ἀπ' αὐτῆς τὸν ὅρον γνώσεσθαι· διὸ ἀπὸ τῆς προτάσεως ἤρξατο.

V.6. *"(…) He explains premiss both here and in* On Interpretation*, but in* On Interpretation *he explains them as expressions, while here, as parts of syllogisms"*

Ammon. *in APr.* 13.31–32 καθ' ἑαυτὸν μὲν γὰρ ὁ ἀποφαντικὸς λόγος οὐκ ἔστιν πρότασις· τότε δὲ γίνεται πρότασις, ὅταν μέρος συλλογισμοῦ γένηται.

V.7. *"(…) It is appropriate for term to be placed between premiss and syllogism (…) if it is the subject of both, it makes the third"*

Philop. *in APr.* 64.30–65.7 τοῦτον οὖν τὸν μέσον ὅρον ἀνάγκη ἤτοι ἐν μὲν τῇ ἑτέρᾳ τῶν προτάσεων ὑποκεῖσθαι ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ κατηγορεῖσθαι ἢ ἐν ἀμφοτέραις κατηγορεῖσθαι ἢ ἐν ἀμφοτέραις ὑποκεῖσθαι. κἀντεῦθεν ἡμῖν ἡ διαφορὰ τῶν τριῶν ἀναφαίνεται σχημάτων· ὅταν μὲν γὰρ ὁ μέσος ὅρος τῷ μὲν ὑπόκειται τῶν ἄκρων, τοῦ δὲ κατηγορῆται, γίνεται τὸ πρῶτον σχῆμα· τὸ δὲ δεύτερον, ὅταν ὁ μέσος ὅρος ἀμφοτέρων τῶν ἄκρων κατηγορῆται· τὸ δὲ τρίτον, ὅταν ὁ μέσος ὅρος ἀμφοτέροις τοῖς ἄκροις ὑπόκειται.

V.8. *"'First say …' is [according to] the Attic syntax (…) so he put it in the genitive"*

Alex. Aphr. *in APr.* 9.5–15 Εἶπε μὲν διὰ βραχέων, τί ἡ πρόθεσις καὶ τί ὁ σκοπὸς πάσης τῆς ἀναλυτικῆς ἐπιστήμης. προσθεὶς δὲ τό τε περὶ τί, ὅπερ ἐστὶν αἰτιατικῆς πτώσεως ἀπαιτητικόν, καί τὸ τίνος γενικῆς πτώσεως ὄν, τὴν ἀπόδοσιν ἐποιήσατο κατὰ αἰτιατικὴν πτῶσιν, μόνον εἰπὼν περὶ ἀπόδειξιν καὶ ἐπιστήμην, ἡμῖν καταλιπὼν τὸ μετασχηματίσαι καὶ εἰς γενικὴν πτῶσιν τὰ εἰρημένα (cf. also Alex. Aphr. *in APr.* Eng. 53).

Ammon. *in APr.* 12.6–8 λείπει δὲ τὸ χρή· Ἀττικὸν δὲ τὸ ἔθος· πρῶτον εἰπεῖν χρὴ περὶ τί ἐστιν ἡ σκέψις (κατὰ κοινοῦ γάρ ἐστιν ἡ σκέψις) καὶ τίνος ἡ σκέψις ἀντὶ τοῦ περὶ τίνος. εἶτα πρὸς μὲν τὸ περὶ τί ἀποδέδωκεν τὴν αἰτιατικήν, ὅτι περὶ ἀπόδειξιν· πρὸς δὲ τὸ περὶ τίνος ἀποδέδωκεν τὴν γενικήν, καὶ περὶ ἐπιστήμης ἀποδεικτικῆς.

Philop. *in APr.* 9.22–25 Κατὰ τὸ Ἀττικὸν ἔθος τὸ χρή παρέλειψε· τοῦ γὰρ χρή καὶ δεῖ προς τὰ ἀπαρέμφατα συνταττομένου, οἷον χρὴ γράφειν, δεῖ ἀναγινώσκειν, καὶ τῆς προκειμένης συντάξεως τοῦτο ἀπαιτούσης, πρῶτον εἰπεῖν χρή. ἔθος Ἀττικοῖς κατ' ἔλλειψιν τοῦ χρή καὶ δεῖ τὰ τοιαῦτα προφέρεσθαι.

V.9. *"(…) Demonstration and demonstrative science are different things (…) demonstrative science in itself is a disposition"*

Alex. Aphr. *in APr.* 9.20–22 ἔστι δὲ ἡ μὲν ἀπόδειξις συλλογισμὸς ἀποδεικτικός, ἐπιστήμη δὲ ἀποδεικτικὴ ἕξις, ἀφ' ἧς οἷόν τέ ἐστιν ἀποδεικτικῶς συλλογίζεσθαι.

Philop. *in APr*. 9.31–10.2 διαφέρει δὲ τῆς ἀποδεικτικῆς ἐπιστήμης ἀπόδειξις τῷ τὴν μὲν ἐπιστήμην ἕξιν εἶναι τῆς ψυχῆς, τὴν δὲ ἀπόδειξιν ἐνέργειαν ἀπὸ τῆς ἐπιστήμης προϊοῦσαν.

VI.1. *"Premisses being of two types, either categorical or hypothetical, he defines only the categorical [premiss] (…) they need to be established by categorical premisses"*

Alex. Aphr. *in APr*. 17.7–11 ὅτι γὰρ κατηγορικὰς εἶναι δεῖ τὰς λαμβανομένας πρὸς συλλογισμὸν προτάσεις δηλοῦσθαι διὰ τοῦ τεθέντων· ταύτας γὰρ καὶ ὡρίσατο· δείξει γάρ, ὅτι αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις αὐταὶ καθ' αὑτὰς οὐ ποιοῦσι συλλογισμόν.

Elias *in APr*. 71(138).34–72(139).2 περὶ συλλογισμοῦ δὲ ὁ σκοπὸς οὐ κατηγορικοῦ μόνον, ἀλλὰ παντός. ἐφαρμόζει γὰρ ὁ ὅρος τοῦ συλλογισμοῦ ὁ ἀποδεδεμένος ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῷ ὑποθετικῷ.

"But here 'something about something' is said to contrast [them] with hypothetical premisses (…) what is not, if something is not"

Philop. *in APr*. 243.12–17 καθόλου πᾶς συλλογισμὸς ἢ τὸ ἔστιν ἢ τὸ οὐκ ἔστι δείκνυσιν, ἢ τίνος ὄντος τί ἔστιν ἢ τί οὐκ ἔστιν, ἢ τίνος μὴ ὄντος τί ἔστιν ἢ τί οὐκ ἔστιν. οἱ μὲν οὖν τίνος ὄντος ἢ μὴ ὄντος τί ἔστιν ἢ τί οὐκ ἔστι δεικνύντες, οὗτοι καλοῦνται διὰ τριῶν καὶ δι' ὅλων ὑποθετικοί, δι' ὅλων μέν, ὅτι πᾶσαι αἱ παραλαμβανόμεναι προτάσεις ὑποθετικαί, διὰ τριῶν δέ, ὅτι τοὐλάχιστον οὗτοι οἱ συλλογισμοὶ διὰ τριῶν ὑποθέσεων.

VI.2. *"A proposition is a statement receptive of truth or falsity"*

Arist. *De Int*. Arm. 375 Եւ է բան ամենայն նշանական, ոչ իբր զգործի, այլ որպէս ասացեալ է, ըստ շարադրութեան. իսկ բացերևական, ոչ ամենայնն այլ նորում ճշմարտելն կամ ստելն իք.

"'A proposition is a statement receptive of truth or falsity' (…) 'A statement indicating something about something and something denied of something'"

Arist. *De Int*. Arm. 375–376 Եւ սայց պարզն է բացերևութիւն. որպակ՝ իմն զումեմնէ, կամ ապ ումեք (…) և ստորասութիւն է՝ բացերևութիւն ուրումն զումեմնէ. իսկ բացասութիւն՝ ուրումն ապ ումեքէ.

VI.3. *"(...) He stated the quality briefly (...) 'It is either universal or particular or indefinite'"*

Philop. *in APr*. 12.18–21 διαφορὰς δὲ λαμβάνει ἔκ τε τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ ποιοῦ, καὶ τοῦ ποιοῦ μὲν κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν, τοῦ δὲ ποσοῦ καθόλου καὶ μερικὸν καὶ ἀπροσδιόριστον.

VI.3. *"Socrates is corruptible"*

Olymp. *in Meteor*. 143.14 Σωκράτης ἔσται ἄφθαρτος.

Philop. *in APo*. 13,3.107.9–10 φθαρτὸν ὁ Σωκράτης.

VII.1. *"(...) The species of premisses (...) the demonstrative and the dialectical"*

Philop. *in APr*. 21.21–26 Διαφέρει δὲ ἡ ἀποδεικτικὴ πρότασις τῆς διαλεκτικῆς. Τὸν ὁρισμὸν πάσης προτάσεως κοινὸν ἔμπροσθεν ἀποδεδωκὼς νῦν τὰς διαφορὰς αὐτῶν παραδίδωσι λέγων εἶναι τῶν προτάσεων τὴν μὲν ἀποδεικτικὴν τὴν δὲ διαλεκτικήν· παρέλειπε δὲ τὴν σοφιστικὴν ὡς διὰ παντὸς ἄχρηστον οὖσαν.

VII.2. *"(...) He discusses the difference between demonstrative and dialectical premisses (...) a part of the contradiction"*

Ammon. *in APr*. 19.13–16 διχῇ δὲ λαμβάνει τὴν διαφορὰν τῆς τε ἀποδεικτικῆς προτάσεως καὶ τῆς διαλεκτικῆς, ἀπό τε τῆς ὕλης καὶ ἀπὸ τῆς χρήσεως.

Ibid., 20.8–10 ἡ δὲ διαλεκτικὴ πρότασις ἐρώτησίς ἐστιν ἀντιφάσεως.

Philop. *in APr*. 21.25–30 λαμβάνει δὲ διαφορὰς δύο, μίαν μὲν ἐκ τῆς χρήσεως τῆς ἡμετέρας, ἑτέραν δὲ ἐκ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων· ἐκ μὲν τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων, ὅτι ὁ μὲν διαλεκτικὸς οὐ πάντως τἀληθῆ λαμβάνει ἀλλὰ τὰ δοκοῦντα τοῖς προσδιαλεγομένοις, εἴτε ἀληθῆ εἴη εἴτε ψευδῆ, ὁ δὲ ἀποδεικτικὸς μόνα τἀληθῆ, κἂν μηδενὶ δοκῇ· ἐκ δὲ τῆς χρήσεως, ὅτι ὁ μὲν διαλεκτικὸς τὴν ὅλην ἀντίφασιν ἐρωτᾷ.

"'The dialectical is a request of one answer: either to a proposition or to one part of a contradiction' (…) and the other potentially"

Arist. *De Int.* Arm. 386 Արդ եթէ հարցումն տրամաբանական ըն պատասխանատուութեան է խնդիր, կամ առարկելոյն, և կամ միւսոյ մասին հակասութեան: Իսկ առարկութիւն հակասութեան մոյր է մասն.

Ammon. *in De Int.* 85.21–22 ff. λέγω δὲ τὸ ὡσαύτως ἢ καθ' ἑκατέραν τῶν προτάσεων ἐνεργείᾳ ἢ καθ' ἑκατέραν δυνάμει …

Ibid., 200.16–24 Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων εἰκότως φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης ὡς εἴπερ ἡ ἐρώτησις ἡ διαλεκτικὴ ἀποκρίσεώς ἐστιν αἴτησις, οὐ τῆς τυχούσης, ἀλλ' ἤτοι τῆς προτάσεως, τοῦτ' ἔστιν αὐτοῦ τοῦ κατ' ἐνέργειαν ὑπὸ τοῦ ἐρωτήσαντος εἰρημένου μορίου τῆς ἀντιφάσεως καὶ προταθέντος τῷ ἐρωτηθέντι πρὸς ἐπίκρισιν, ὅπερ γίνεται, ὡς ἐλέγομεν, ὅταν ὁ ἠρωτημένος τὸ ναί ἀποκρίνηται ἢ καὶ κατανεύσῃ, ἢ θατέρου μορίου τῆς ἀντιφάσεως, τοῦ κατ' ἐνέργειαν μὲν μὴ ῥηθέντος ὑπὸ τοῦ ἐρωτήσαντος δυνάμει δὲ ἐμπεριεχομένου τῇ ἐρωτήσει, ὡς δηλοῦσιν αἱ ἀρνητικαὶ ἀποκρίσεις.

Ibid., 202.17–18 ὁ μέγας Ἰάμβλιχος ἀποφαίνεται τὴν ὅλην ἀντίφασιν ἐν τῇ διαλεκτικῇ ἐρωτήσει περιλαμβάνεσθαι.

Philop. *in APr.* 22.23–23.1 Τί δήποτε ἐν τῷ Περὶ ἑρμηνείας λέγων τὴν διαλεκτικὴν πρότασιν ἐρώτησιν εἶναι τοῦ ἑτέρου μορίου τῆς ἀντιφάσεως, ἐν οἷς φησιν ἡ διαλεκτικὴ ἐρώτησις ἀποκρίσεώς ἐστιν αἴτησις, ἢ τῆς προτάσεως ἢ θατέρου μορίου τῆς ἀντιφάσεως, ἐνταῦθα τοὐναντίον λέγει; τὴν γὰρ ὅλην ἀντίφασίν φησιν ἐρωτᾶν τὸν διαλεκτικόν. λέγομεν οὖν ὅτι οὐκ ἔστι ταῦτα ἐναντία· καὶ γὰρ καὶ ὅλην δεῖ ἐρωτᾶν τὴν ἀντίφασιν τὸν διαλεκτικὸν καὶ οὐχ ὅλην ἀλλὰ τὸ ἕτερον μόριον· ἐνεργείᾳ μὲν γὰρ τὸ ἕτερον μόριον ἐρωτᾷ, δυνάμει δὲ τὴν ὅλην ἀντίφασιν. ὅτι δὲ τοῦτο βούλεται ὁ φιλοσοφος, δῆλον ἐντεῦθεν· αὐτός φησιν ὅτι δεῖ τὴν διαλεκτικὴν ἐρώτησιν οὕτω προφέρεσθαι ὡς διδόναι τῷ προσδιαλεγομένῳ διὰ μόνης τῆς κατανεύσεως ἢ ἀνανεύσεως τὸ βούλημα ἑαυτοῦ ἡμῖν ἐμφαίνειν.

VII.3. *"(…) The subject of the demonstrative (…) the sun seems to be the size of a foot"*

Philop. *in APr.* 22.18–21 λήψεται γάρ, εἰ τύχοι, ὁ ἀποδεικτικὸς ὅτι ὁ ἥλιος μείζων τῆς γῆς ἐστι, καὶ εἰ πολλοῖς δοκεῖ ποδιαῖος εἶναι.

"It is reputable (…) to say that God can do everything"

Elias *in Isag.* 17.4 ὁ γὰρ θεὸς πάντα, ὅσα βούλεται, δύναται.

"(…) All bodies are in a place"

Ammon. *in Cat.* 58.21–22 εἰ πᾶν σῶμα ἐν τόπῳ, τὸ δὲ σῶμα συνεχές. Olymp. *in Cat.* 48.8 πᾶν δὲ σῶμα φυσικὸν ἐν τόπῳ ἐστίν.

"(…) The sphere of the fixed stars is in no place"

Philop. *in Cat.* 33.20–23 οὐδὲ ἀνάγκη πᾶν σῶμα ἐν τόπῳ εἶναι· τὴν γὰρ ἀπλανῆ σφαῖραν ἀποδείκνυσιν ὁ Ἀριστοτέλης μὴ οὖσαν ἐν τόπῳ·

"(…) The sphere of the fixed stars has nothing outside it"

Philop. *in Cat.* 33.27–29 δείκνυσι δὲ ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι ἔξωθεν τῆς ἀπλανοῦς σφαίρας οὐδέν ἐστιν.

VIII.1. *"One is that about which the statement is, and the other is what is said about it"*

Alex. Aphr. *in APr.* 15.1–4 ἔστι δὲ ὁ μέν, καθ' οὗ κατηγορεῖται, ὁ ὑποκείμενος ὅρος, περὶ οὗ καὶ ὁ λόγος γίνεται, ὁ δὲ κατηγορούμενος ὁ ἐπιφερόμενος τῷ ὑποκειμένῳ καὶ λεγόμενος περὶ αὐτοῦ.

"'I call term that into which premiss is analyzed' (…) as the mode"

Philop. *in APr.* 24.28–25.6 Ὅρον δὲ καλῶ εἰ ὃν διαλύεται ἡ πρότασις. Τῶν προτάσεων οὐ μόνον ἐξ ὑποκειμένου καὶ κατηγορουμένου οὐσῶν ἀλλὰ καὶ ἐκ τρίτου προσκατηγορουμένου καὶ τρόπου, τί δήποτε τὴν πρότασιν εἴς τε τὸν ὑποκείμενον καὶ κατηγορούμενον διαλύεσθαί φησι μόνους; καὶ λέγομεν ὅτι κυρίως ταῦτα τὰ δύο εἰσὶ μόνα τῆς προτάσεως μέρη, τό τε περὶ οὗ ὁ λόγος καὶ τὸ περὶ ἐκείνου λεγόμενον, ὅσα δὲ ἄλλα παραλαμβάνεται ἐν τῇ προτάσει, συνδέσμου χρείαν πληροῖ.

VIII.1–2. *"Everything else plays the role of connector (…) or 'openers'"*

Ammon. *in APr.* 24.3–10 ὥσπερ οὖν ἡ πρόσθεσις τοῦ ἔστιν ἐσήμανεν τὰς προτάσεις τὰς ἐχούσας τὸ ἔστιν τρίτον προσκατηγορούμενον ἀλλ' αὐτόθεν τὸν κατηγορούμενον συνημμένον τῷ ὑποκειμένῳ. πάλιν τῶν μετὰ τρόπου προτάσεων εἴρηται ἐν τῷ Περὶ ἑρμηνείας ὅτι ὁ τρόπος οὐκ ἔστιν μέρος τῆς προτάσεως ἀλλὰ σύνδεσμος καὶ οἱονεὶ γόμφου χώραν ἐπέχει· συνδεῖ γὰρ τὸν κατηγορούμενον τῷ ὑποκειμένῳ.

VIII.2. *"(…) There are two pairs of antitheses: addition and removal, separation and synthesis"*

Ammon. *in APr.* 23.20–22 τῇ προσθέσει ἡ ἀφαίρεσις ἀντίκειται, τῷ δὲ διαιρέσει ἡ σύνθεσις.

Philop. *in APr.* 26.2–4 ἡ δὲ πρόσθεσις καὶ διαίρεσις οὐκ ἀντικείμεναι· τῇ μὲν γὰρ προσθέσει ἀντίκειται ἡ ἀφαίρεσις, τῇ δὲ διαιρέσει ἡ σύνθεσις.

VIII.3. *"(…) The verb is 'is' (…) 'Socrates is being'"*

Alex. Aphr. *in APr.* 15.17–21 ἡ γὰρ λέγουσα πρότασις Σωκράτης ἔστιν ἴσον δύναται τῷ Σωκράτης ὄν ἐστιν, ἐν ᾗ γίνεται τὸ ὂν μετὰ τοῦ ἐστίν ὁ κατηγορούμενος ὅρος, οὐ τὸ ἐστίν.

Philop. *in APr.* 26.12–32 αἱ μὲν δυνάμει ἔχουσι τὸ ἔστιν, ὡς ἡ Σωκράτης περιπατεῖ, αἱ δὲ ἐνεργείᾳ, ὡς ἡ Σωκράτης φιλόσοφός ἐστιν· ἀμφοτέρων δὲ αἱ μὲν καταφατικαὶ αἱ δὲ ἀποφατικαί. τῶν δὲ μετὰ τρόπου, αἵτινες καὶ ἐνεργείᾳ τὸ ἔστιν ἔχουσιν, αἱ μέν εἰσιν ἁπλαῖ αἱ δὲ ἐκ μεταθέσεως, καθ' ἑκάτερον δὲ αἱ μὲν καταφατικαὶ αἱ δὲ ἀποφατικαί. αἱ τοίνυν ἄνευ τρόπου δυνάμει ἔχουσαι τὸ ἔστι καταφατικαὶ ἀφαίρεσιν λέγονται ὑπομεῖναι τοῦ εἶναι, ὡς ἡ Σωκράτης περιπατεῖ, διότι τῆς τελείας οὔσης προτάσεως Σωκράτης περιπατῶν ἐστι· τὸ γὰρ ῥῆμα ἀναλύεται εἰς μετοχήν· ἀφῃρέθη αὐτῆς κατὰ τὴν συναίρεσιν τὸ ἔστιν· αἱ δὲ τούτων ἀποφάσεις ἀφαίρεσιν ἔχειν λέγονται τοῦ μὴ εἶναι, ὡς ἡ Σωκράτης οὐ περιπατεῖ, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. αἱ δὲ ἄνευ τρόπου ἐνεργειᾳ ἔχουσαι τὸ εἶναι καταφατικαὶ λέγονται πρόσθεσιν ὑπομεῖναι τοῦ εἶναι, ὡς ἡ Σωκράτης φιλόσοφός ἐστι, διότι ὁ μὲν κυρίως κατηγορούμενός ἐστι φιλόσοφος, διότι δὲ δύο ὀνόματα δίχα ῥήματος οὐκ ἀπαρτίζει λόγον, προσετέθη τὸ εἶναι οὐχ ὡς μέρος προτάσεως ἀλλὰ τοῦ συνδῆσαι ἕνεκα

τοὺς ὅρους· αἱ δὲ ἀποφάσεις τούτων, ὡς ἡ Σωκράτης φιλόσοφος οὐκ ἔστι, πρόσθεσιν ἔχειν τοῦ μὴ εἶναι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. πάλιν αἱ μετὰ τρόπου καταφατικαὶ ἁπλαῖ, ὡς ἡ Σωκράτη δυνατόν ἐστι περιπατεῖν.

VIII.4. *"(…) Either affirmative or negative (…) 'Socrates is not just'"*

Ammon. *in APr.* 17.1–7 ἐν μὲν γὰρ τῇ καταφάσει καταφάσκομέν τι κατά τινος· οἷον Σωκράτης δίκαιός ἐστιν, καὶ τοῦ Σωκράτους καταφάσκομέν τι, τὸ δίκαιος· ἐν δὲ τῇ ἀποφάσει ἀποφάσκομέν τι ἀπό τινος· οἷον ὁ Σωκράτης ἄδικος οὐκ ἐστιν ἀποφάσκομεν καὶ ἀπαγορεύομεν καὶ ἀποχωρίζομεν τοῦ Σωκράτους τὸ ἄδικον.

IX.1. *"After the parts of syllogism (…) Aristotle comes to the syllogisms consisting of them"*

Elias *in APr.* 71.15–18 ἔδει γὰρ μετὰ τὰ μέρη πάντα τοῦ συλλογισμοῦ (τὰ προσεχέστατα, τὰς προτάσεις· τὰ πόρρω, ὄνομα καὶ ῥῆμα· τὰ πορρωτάτω, τὰς ἁπλᾶς φωνάς) καὶ περὶ τοῦ ὅλου συλλογισμοῦ πραγματεύσασθαι.

IX.4. *"(…) The Ephectic philosophers (…) an instrument of apprehension"*

Ammon. *in Cat.* 2.9–14 οἱ Ἐφεκτικοί φιλόσοφοι (…) ἔλεγον γὰρ οὗτοι παντελῶς ἀκαταληψίαν εἶναι καὶ μηδένα μηδὲν γινώσκειν.

IX.4–5. *"They reject syllogism (…) not as syllogism but as syllogizable"*

Philop. *in APr.* 30.29–31.13 οἱ γὰρ ἐφεκτικοὶ κατασκευάζοντες ὅτι οὐκ ἔστι συλλογισμός, ἔλεγον οὕτως· φατὲ ὅτι ἔστι συλλογισμὸς ἢ οὔ· καὶ εἰ μὲν οὐκ ἀποδείκνυτε, οὐ πιστεύσομεν ὑμῖν χωρὶς ἀποδείξεως ὅτι ἔστι συλλογισμός· εἰ δὲ ἀποδείκνυτε, συλλογισμῷ δῆλον ὅτι ἄλλῳ χρηστέον ὑμῖν· πάλιν δ' αὖ δι' ἑτέρου συλλογισμοῦ δέον ὑμᾶς ἀποδεικνύειν ὅτι ἔστι συλλογισμὸς ἀποδεικτικός, κἀκεῖνον πάλιν δι' ἑτέρου, καὶ τοῦτο ἐπ' ἄπειρον. πρὸς οὓς φαμεν ὅτι καὶ ὑμεῖς τοῖς ὑμετέροις ἁλίσκεσθε λόγοις· τὸ αὐτὸ γὰρ καὶ ἡμεῖς φήσομεν πρὸς ὑμᾶς. ἢ γὰρ ἀπεδείξατε ὅτι οὐκ ἔστι συλλογισμός, ἢ οὐκ ἀπεδείξατε· καὶ εἰ μὲν οὐκ ἀπεδείξατε, διὰ τοῦτο οὐ πιστεύομεν ὑμῖν· εἰ δὲ ἀπεδείξατε, ἀποδείξει δῆλον ὅτι τινὶ χρώμενοι· ὥστε ἔστι συλλογισμὸς δι' οὗ ἀπεδείξατε. ἀλλ' ἐπειδὴ οὐ μόνον εἰς ἀπορίας αὐτοὺς ἐνεγκεῖν δεῖ ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπορίαν ἐπιλύσασθαι, φαμὲν οὕτως, ὅτι ἄλλο ἐστὶ συλλογισμὸς καὶ ἄλλο συλλογιστόν.

IX.5. *"(…) Nature did not conceal everything (…) [we] inquire and find"*

Olymp. *Prol.* 16.35–39 ἡ φύσις οὔτε πάντα ἡμᾶς ἔκρυψεν, ἐπεὶ ἀδύνατον ἦν ζητοῦντας ἡμᾶς εὑρεῖν, ἀλλ' οὐδὲ μὴν πάντα ἡμῖν ἐφανέρωσεν, ἐπεὶ ἄτοπον ἦν καὶ περιττὸν τὸ ζητεῖν, ἀλλὰ τὰ μὲν δείξασα τὰ δὲ κρύψασα ζητητικοὺς ἡμᾶς καὶ εὑρετικοὺς ἀπετέλεσεν.

"But human thought came to syllogize (…) do not differ from one another in every feature"

Philop. *in APr.* 31.30–32.1 Ἐπεὶ οὖν ἐδείξαμεν ὅτι ἔστι συλλογισμός, ἀκόλουθον ζητῆσαι πόθεν ἦλθεν εἰς ἔννοιαν ἡ ψυχὴ τοῦ συλλογίζεσθαὶ διὰ τὸ τὰ πράγματα ὁρᾶν μήτε πάντῃ ἀλλήλοις κοινωνοῦντα μήτε πάντῃ διαφέροντα.

IX.6. *"(…) 'An argument' is the genus (…) the form of syllogism [differs] in the conclusions"*

Ammon. *in APr.* 32.9 τὸ μὲν λόγος κεῖται ὡς γένος τοῦ συλλογισμοῦ.

Philop. *in APr.* 32.32–35 γένος οὖν τοῦ συλλογισμοῦ ὁ λόγος, διαφοραὶ δὲ τὰ ἐν τῷ συλλογισμῷ λοιπά. θεωροῦνται δὲ αὗται ἐν τῇ ὕλῃ καὶ τῷ εἴδει, ὕλῃ μὲν ταῖς προτάσεσιν, εἴδει δὲ τῷ συμπεράσματι.

IX.7. *"(…) Both in the categorical (…) and in the hypothetical [syllogisms] (such as the conditionals and additional assumptions)"*

Alex. *in APr* 390.3–6 λέγοι δ ἂν τούς τε διὰ συνεχοῦς, ὃ καὶ συνημμένον λέγεται, καὶ τῆς προσλήψεως ὑποθετικοὺς καὶ τοὺς διὰ τοῦ διαιρετικοῦ τε καὶ διεζευγμένου ἢ καὶ τοὺς διὰ ἀποφατικῆς συμπλοκῆς.

Ammon. *in APr* 68.16–17 ὃ τοίνυν ἐν τοῖς κατηγορικοῖς αἱ δύο προτάσεις, τοῦτο ἐν τοῖς ὑποθετικοῖς τὸ συνημμένον ἢ διεζευγμένον καὶ ἡ πρόσληψις.

"It is clear that 'are posited' means 'are taken for granted'"

Philop. *in APr.* 33.6–7 ἵνα εἴη τὸ τεθέντων ἀντὶ τοῦ ὁμολογηθέντων.

"And he said 'are posited' to distinguish [these] from other sentences such as optatives and imperatives"

Ammon. *in APr.* 26.30–32 τὸ μὲν ἐν ᾧ τεθέντων, ἵνα χωρίσῃ αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἄλλων λόγων, οἷον τοῦ κλητικοῦ ἢ τοῦ εὐκτικοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἁπλῶς.

Philop. *in APr.* 33.2–4 πρόσκειται οὖν τῷ ὁρισμῷ τὸ μὲν τεθέντων ἢ διὰ τοὺς λοιποὺς λόγους, εὐκτικούς φημι καὶ τοὺς λοιπούς.

IX.8. *"(…) On account of the conditional and disjunctive [arguments]"*

Ammon. *in De Int.* 73.29–31 οἱ μὲν ὑπὸ τοῦ συναπτικοῦ λεγομένου συνδέσμου οἱ δὲ ὑπὸ τοῦ διαζευκτικοῦ.

"(…) A conditional one: 'If the sun is above the earth, it is day' (…) Likewise in the disjunctive: 'It is either day or night'"

Philop. *in APr.* 171.3 εἰ ἡμέρα ἐστίν, ὁ ἥλιος ὑπὲρ γῆν ἐστιν.

Steph. *in De Int.* 17.37–18.2 συναπτικῶς δὲ οἷον εἰ ἥλιος ὑπὲρ γῆν, ἡμέρα ἐστίν, διαζευκτικῶς δὲ οἷον ἢ ἡμέρα ἐστίν ἢ νύξ ἐστιν.

"(…) [Syllogisms] with one premiss (…) 'This person is a dandy, so he is an adulterer'"

Alex. Aphr. *in APr.* 342.11–14 οὗτος καλλωπιστής, ἐπιφέροι μοιχός ἄρα παραλιπὼν τὸ καθόλου τὸ πᾶς καλλωπιστὴς μοιχός.

Ammon. *in APr.* 27.17–22 εἰσὶν δέ τινες ἀτελεῖς συλλογισμοὶ μονολήμματοι, οἷς κέχρηνται οἱ ῥήτορες παραλιμπάνοντες τῷ δικαστῇ τὴν ἑτέραν πρότασιν ἐννοῆσαι, τὴν μείζονα ἢ τὴν ἐλάσσονα. καὶ συμβάλλεται αὐτοῖς τοῦτο· ὁ γὰρ δικαστὴς ὑπάγεται εἰς τὸ θέσθαι τῇ ἀποδείξει, ἵνα μὴ δόξαν δῷ ἑαυτοῦ ὡς μὴ ἐννοήσας τὴν ἑτέραν πρότασιν. οἷον ὁ δεῖνα καλλωπιστής· ὁ δεῖνα ἄρα μοιχός.

Philop. *in APr.* 33.10–15 τὸ δὲ τινῶν διὰ τοὺς παρὰ τοῖς ῥήτορσι μονολημμάτους λεγομένους συλλογισμούς, οἵτινες τὴν ἐλάττονα τῶν προτάσεων λαβόντες τὴν δὲ μείζονα καταλιπόντες ἐπάγουσι τὸ συμπέρασμα· οἷον ὁ δεῖνα καλλωπιστής, οὐκοῦν καὶ μοιχός.

"'Since he is a son-hater and a wicked father (…) he will never appear good and useful in public affairs'"

Aeschin. *in Ctes.* 78.2–3 Ὁ γὰρ μισότεκνος καὶ πατὴρ πονηρὸς οὐκ ἄν ποτε γένοιτο δημαγωγὸς χρηστός.

IX.9. *"Orators used [syllogisms] with one premiss for four reasons (…) in order to conceal the falsity, they behaved so"*

Philop. *in APr.* 33.15–27 τούτοις δὲ κέχρηνται οἱ ῥήτορες τοῖς συλλογισμοῖς ἢ συντομίας χάριν, ἢ διὰ τὸ πρὸς ὕδωρ ῥέον ποιεῖσθαι τοὺς λόγους καὶ μὴ ἐξαρκεῖν τὸν χρόνον πρὸς τὰ λεγόμενα, ἢ διὰ τὸ δοκεῖν τιμᾶν τοὺς δικαστὰς καὶ διὰ τούτου εἰς εὔνοιαν αὐτοὺς προσκαλεῖσθαι ὡς εἰδότας τὰς διαλεκτικὰς μεθόδους καὶ δυναμένους τὴν μείζονα προστιθέναι πρότασιν, ἢ συμψήφους ἢ συγκατηγόρους βουλόμενοι αὐτοὺς ἔχειν τῷ ἐκ τῆς ἀκολουθίας αὐτοὺς προστιθέναι τὴν μείζονα τῶν προτάσεων.

IX.10. *"Hence, the name of syllogism was invented, which means 'collecting' (…) these too are 'collections'"*

Alex. Aphr. *in Top.* 425.8–9 συλλογισμὸν ποιῆσαι ἤτοι συλλογήν.

Ammon. *in APr.* 26.2–8 τὸ ὄνομα τοῦτο τὸ συλλογισμὸς συλλογὴν λόγων δηλοῖ, πρόδηλον· ἀεὶ γὰρ ἡ συν πρόθεσις οὐχ ἕν τι σημαίνει ἀλλ' ἄθροισμά τι, οἷον ὅταν εἴπω συνέδριον, σύγκλητος, συμπότης, σύμψηφος. Συλλογισμὸς οὖν ἀντὶ τοῦ συλλογὴ λόγων καὶ οἱονεὶ ἄθροισμα λόγων.

Olymp. *Prol.* 8.13–16 ὁ δὲ συλλογισμὸς αὐτός, ὡς καὶ τὸ ὄνομα δηλοῖ, συλλογή τίς ἐστι λόγων. ἃ δεῖ οὖν πρὸ τῆς συλλογῆς μαθεῖν τὰ ἁπλᾶ, τοῦτ' ἐστι τὰς προτάσεις.

Dav. *in Isag.* 90.21–23 (Arm. om.) ὁ δὲ συλλογισμός, ὡς καὶ ἡ ὀνομασία δηλοῖ, συλλογή ἐστι λόγων.

Philop. *in Cat.* 10.32–11.3 τὸν δὲ ἁπλῶς συλλογισμὸν πάλιν ἄνευ τῶν προτάσεων ἀδύνατον ἦν παραδοῦναι (ἐκ τούτων γὰρ ὁ συλλογισμὸς σύγκειται, συλλογή τις ὢν πλειόνων λόγων, ὡς καὶ τὸ ὄνομα δηλοῖ).

"'Man is animate'"

Dav. *in Isag.* 88.15 ὁ ἄνθρωπος ἔμψυχός ἐστιν (Dav. *in Isag.* Arm. 16.25–26 մարդ ներանձնական է, այս ինքն շնչական).

X.1. *"(…) 'Man is an animal; an animal is substance, so man is substance' (…) the conclusion"*

Alex. Aphr. *in APr.* 348.21–23 ὁ ἄνθρωπος ζῶον καὶ ἡ τὸ ζῶον οὐσία.

Philop. *in APr.* 67.31–32 ὁ ἄνθρωπος ζῳον, τὸ ζῳον οὐσία, ὁ ἄνθρωπος ἄρα οὐσία· ἔστι συμπέρασμα ἡ λέγουσα ὁ ἄνθρωπος ἄρα οὐσία.

"(…) Repeating syllogisms (…) so it is day"

Alex. Aphr. *in APr.* 18.16–20 οἱ λεγόμενοι (συλλογισμοί) ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἀδιαφόρως περαίνοντες. Τοιοῦτοι δὲ καὶ οἱ διφορούμενοι, οἷός ἐστιν εἰ ἡμέρα ἐστίν, ἡμέρα ἐστίν· ἀλλὰ μὴν ἡμέρα ἐστίν· ἡμέρα ἄρα ἐστίν.

Ammon. *in APr.* 27.35–28.5 τὸ μὲν ἕτερόν τι τῶν κειμένων εἶπεν διὰ τοῦς παρὰ τοῖς Στωικοῖς διφορουμένους συλλογισμοὺς ἢ ἀδιαφόρως περαίνοντας. Εἰσὶν δὲ διφορούμενοι οἱ δὶς τὰ αὐτὰ λέγοντες· οἷον εἰ ἡμέρα ἐστίν, ἡμέρα ἐστίν· ἀλλὰ μὴν ἡμέρα ἐστίν· ἡμέρα ἄρα ἐστίν.

Philop. *in APr.* 33.23–26 τὸ δὲ ἕτερον πρόσκειται διὰ τοὺς διφορουμένους συλλογισμούς, οἵτινες τὸ αὐτὸ ἔχουσι συμπέρασμα ταῖς προτάσεσιν.

Ibid., 33.30–32 εἰ ἡμέρα ἐστίν, ἡμέρα ἐστίν· ἀλλὰ μὴν ἡμέρα ἐστίν· ἡμέρα ἄρα ἐστίν.

X.2. *"'Something' (…) non-syllogistic syzygies"*

Philop. *in APr.* 34.7–10 τὸ δὲ τὶ ἔγκειται τῷ ὁρισμῷ διὰ τὰς ἀσυλλογίστους συζυγίας· τὸ μὲν γὰρ τὶ ὡρισμένον δηλοῖ, αὗται δὲ οὐδὲν ὡρισμένον συνάγουσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ καθόλου καὶ τὸ μερικὸν καὶ τὸ καταφατικὸν καὶ τὸ ἀποφατικὸν αὗται συνάγουσιν, ὡς ἐφεξῆς μαθησόμεθα.

"(…) Syzygies (…) are called 'non-syllogistic'"

Alex. Aphr. *in APr.* 42.13–15 καὶ ἀσυλλόγιστοι καὶ συλλογιστικαί εἰσι συζυγίαι.

Ibid., 52.19–24 συλλογιστικαὶ δὲ καὶ δόκιμοι συζυγίαι λέγονται αἱ μὴ συμμεταβάλλουσαι τῇ τῆς ὕλης διαφορᾷ μηδὲ ἄλλοτε ἀλλοῖον συνάγουσαι τε καὶ δεικνύουσαι ἀλλὰ αἰεὶ καὶ ἐπὶ πάσης ὕλης ὅμοιόν τι καὶ ταὐτὸν εἶδος ἐν τῷ συμπεράσματι φυλάττουσαι. ἡ δὲ συμμεταπίπτουσα τῇ ὕλῃ καὶ συμμετασξηματιζομένη καὶ ἄλλοτε ἀλλοῖον καὶ μαχόμενον ἴσχουσα τὸ συμπέρασμα ἀσυλλόγιστος τε καὶ ἀδόκιμος συζυγία.

X.3. *"(…) 'Necessarily' (…) something lesser by something greater"*

Dav. *in Isag.* 88.12–13 ἔστι δὲ ἡ πίστις τριττή· ἢ γὰρ ἐκ τῶν καθόλου τὰ μερικὰ πιστοῦνται ἢ ἐκ τῶν μερικῶν τὰ καθόλου ἢ ἐκ τοῦ ἴσου τὸ ἴσον (Dav. *in Isag.* Arm. 16.20–22 Իսկ հաւատարմանալն եռակի գոյ, կամ ի հանրականացն զմասնականսն ցուցանել և հաւատարմացուցանել, կամ ի մասնականացն զհանրականսն, կամ ի զուգէն զգոյգն).

Ammon. *in APr.* 28.21–25 Τὸ δὲ ἀνάγκη εἶπεν, ἐπειδὴ ὁ συλλογισμὸς πίστις τίς ἐστιν· πᾶς γὰρ ὁ συλλογιζόμενος ἀποδεῖξαί τι ἐθέλει καὶ πεῖσαι πάντως, δῆλον ὅτι τὸν προσδιαλεγόμενον. ἵνα οὖν χωρίσῃ αὐτὸν τῶν ἄλλων πίστεων, εἶπεν τὸ ἀνάγκη· τριῶν γὰρ οὐσῶν πίστεων, τῆς μὲν ἀπὸ τῶν ἴσων τῆς δὲ ἐπαγωγικῆς τῆς δὲ συλλογιστικῆς, μόνη ἡ συλλογιστικὴ ἔχει τὸ ἀναγκαῖον.

Ibid., 29.11–14 πᾶσα πίστις ἢ ἐξ ἴσων ἐστὶν ἢ ἐξ ἀνίσων ἢ ἀπὸ τῶν μερικῶν τὸ καθόλου πιστοῦται ἢ ἀπὸ τοῦ καθόλου τὸ μερικόν.

Philop. *in APr.* 34.13–18 τὸ ἐξ ἀνάγκης προσέθηκε διά τε τοὺς παραδειγματικοὺς καὶ ἐπαγωγικοὺς καλουμένους συλλογισμούς, οἵτινες τὸ ἐξ ἀνάγκης οὐκ ἔχουσι. καθόλου γὰρ πᾶσα πίστις ἢ ἐκ τοῦ ἴσου τὸ ἴσον πιστοῦται ἢ ἐκ τοῦ μείζονος τὸ ἔλαττον ἢ ἐκ τοῦ ἐλάττονος τὸ μεῖζον. ἡ μὲν οὖν παραδειγματικὴ πίστις τὸ ἴσον ἐκ τοῦ ἴσου πιστοῦται.

"(…) That which establishes something equal by something equal is called paradigm (…) Dionysius too will become a tyrant"

Dav. *in Isag.* 88.21–25 ἡνίκα δὲ ἐκ τοῦ ἴσου τὸ ἴσον κανονίζομεν, λέγεται τὸ τοιοῦτον παράδειγμα οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ Διονυσίου· βουλόμενος γάρ τις μὴ δοθῆναι τῷ Διονυσίῳ στρατὸν εἰσέρχεται καὶ κέχρηται παραδείγματι τῷ Πεισιστράτῳ λέγων ὅτι μὴ δῶμεν τῷ Διονυσίῳ στρατὸν, ἵνα μὴ τυραννήσῃ ὡς ὁ Πεισίστρατος (Dav. *in Isag.* Arm.

16.36–18.3 Իսկ յորժամ հաւասարաւն զհաւասարն ցուցանեմք, «յարացոյց» կոչի. որպէս յորժամ ոք կամելով ոչ տալ Դիոնիսի մարմնապահս՝ ասելով. «Արք աթենացիք, ոչ տացուք Դիոնիսի թիկնապահս, վասն զի և Պիսիստրատոս առեալ բռնացաւ»).

Ibid., 89.7–9 ἀλλ’ οὔτε δὲ ὁ ἐκ τοῦ ἴσου τὸ ἴσον κανονίζων ἐστὶ κυρίως τρόπος ἀποδείξεως· οὐδὲ γᾶρ πάντως ἀληθεύει· οὔτε γὰρ εἰ ὁ Πεισίστρατος ἐτυράννησε, πάντως καὶ ὁ Διονύσιος τυραννήσει (Dav. *in Isag.* Arm. 18.19–24 Այլ և ոչ յորժամ հաւասարաւն զհաւասարն հաւատացուցանեմք, գոյ ճշմարիտ. քանզի ասելն, թէ՝ «Մի տացուք Դիոնիսի մարմնապահս, վասն զի Պիսիստրատոս առեալ բռնացաւ» ոչ է ճշմարիտ. քանզի ոչ եթէ յորժամ Պիսիստրատոս բռնացաւ, և Դիոնիսիոս բռնանայ).

Alex. Aphr. *in APr.* 43.17–21 ὅταν μὲν οὖν μέρος ἐκ μέρους δεικνύμενον ᾖ καὶ πιστούμενον, τὸ τοιοῦτον καὶ ἡ οὕτως γινομένη πίστις παράδειγμα καλεῖται, ὡς ὁ κωλύων Διονυσίῳ φυλακὴν διδόναι τοῦ σώματος Συρακουσίους αἰτοῦντι ὡς, εἰ λάβοι, ἐπιθησομένου τυραννίδι καὶ πιστούμενος τοῦτο διὰ τοῦ ὅτι καὶ Πεισίστρατος αἰτήσας παρ’ Ἀθηναίων λαβὼν ἐτυράννησε.

Ammon. *in APr.* 28.25–32 ἀπὸ μὲν γὰρ ἴσων ἐστὶν ᾗ κέχρηνται οἱ ῥήτορες ἀπὸ ἑνὸς ἓν πιστούμενοι, ἀπὸ μερικοῦ μερικόν· οἷον Διονυσίου αἰτοῦντος Συρακουσίους φρουρὰν τοῦ σώματος ἑαυτοῦ λαβεῖν ἀντιλέγει τις καὶ ἀξιοῖ πεῖσαι μὴ δοθῆναι αὐτοῖς λέγων ὅτι καὶ Πεισίστρατος αἰτήσας καὶ λαβὼν ἐτυράννησεν. αὕτη δὲ ἡ πίστις οὐκ ἔχει τὸ ἀναγκαῖον· οὐ γάρ, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἐτυράννησεν, πάντως καὶ οὗτος τυραννήσει.

"And that which establishes something greater by something lesser is called an induction (…) which move the upper jaw"

Dav. *in Isag.* 88.17–21 ἡνίκα δὲ ἐκ τῶν μερικῶν τὰ καθόλου κανονίζομεν, λέγεται ἐπαγωγή, οἷον ὡς ὅταν βουλόμενοί δεῖξαι ὅτι πᾶν ζῷον τὴν κάτω γένυν κινεῖ ἐκ τῶν μερικῶν τοῦτο πιστωσώμεθα λέγοντες ὅτι ὁ ἄνθρωπος τὴν κάτω γένυν κινεῖ, ὁ ἵππος τὴν κάτω γένυν κινεῖ, πᾶν ζῷον ἄρα τὴν κάτω γένυν κινεῖ (Dav. *in Isag.* Arm 16.30–35 Իսկ յորժամ մասնականաւն զընդհանուրն հաւատարմացուցանեմք, այնպիսին մակածական կոչի. որպէս յորժամ կամելով զոք հաւատացուցանել, թէ ամենայն կենդանի զներքին կլափն շարժէ, ի մասնականացն զայսոսիկ ցուցանեմք, ասելով, թէ՝ վասն զի

մարդ և ձի զներքին կլափն շարժեն, ապա ուրեմն ամենայն կեն-դանի զներքին կլափն շարժէ).

Ibid., 89.3–6 τὸ γὰρ λέγειν ὅτι ὁ ἄνθρωπος τὴν κάτω γένυν κινεῖ, ὁ ἵππος τὴν κάτω γένυν κινεῖ, πᾶν ἄρα ζῷον τὴν κάτω γένυν κινεῖ οὐκ ἀληθεύει. οὔτε γὰρ ὁ κροκόδειλος οὔτε ὁ φοίνιξ τὸ ὄρνεον οὔτε ὁ δελφὶν τὴν κάτω γένυν κινοῦσιν, ἀλλὰ τὴν ἄνω (Dav. *in Isag.* Arm 18.12–16 քանզի ասելն, թէ վասն զի մարդ զներքին կլափն շարժէ, և ձի զներքին կլափն շարժէ և ասել, թէ ապա ուրեմն և ամենայն կեն-դանի զներքին կլափն շարժէ, ոչ է ճշմարիտ. քանզի կոկորդիլոս գազանն և փիւնիկն հաւ ոչ շարժեն զներքին կլափն, այլ զվե-րինն).

Alex. Aphr. *in APr.* 43.26–29 ὅταν δὲ ἐκ τῶν μερῶν τὸ ὅλον πιστούμενόν τε καὶ δεικνύμενον, τὸ τοιοῦτον ἐπαγωγὴ καλεῖται, οἷον ἄνθρωπος τὴν κάτω γένυν κινεῖ καὶ ἵππος καὶ κύων καὶ βοῦς καὶ πρόβατον.

Philop. *in APr.* 34.20–31 ἡ δὲ ἐπαγωγικὴ πίστις τὸ μεῖζον ἐκ τοῦ ἐλάττονος πιστοῦται· οἷον ἐπειδὴ καὶ τόδε καὶ τόδε τὸ ζῷον τὴν κάτω γένυν κινεῖ, καὶ πᾶν ἄρα ζῷον τὴν κάτω γένυν κινεῖ. οὐδὲ αὕτη δὲ ἡ δεῖξις ἔχει τὸ βέβαιον, πρῶτον μέν, ὅτι χαλεπὸν πάντα τὰ κατὰ μέρος διεξελθεῖν. ἔπειτα εἰ δέοι κατασκευάσαι ὅι ὁ κροκόδειλος τὴν ἄνω γένυν κινεῖ, δεήσεται τὰ κατὰ μέρος διεξιὼν ἢ καὶ αὐτὸν διεξελθεῖν ἢ μή.

"Every man is two-legged"

Ammon. *in APr.* 17.36–37 πᾶς ἄνθρωπος δίπους ἐστίν.

X.4. *"And he said 'follows' (…) something impossible"*

Philop. *in APr.*34–35 τὸ δὲ συμβαίνει διὰ τὴν ἀναγκαίαν ὕλην παρείληπται, ἵνα μή τις νομίσῃ τῷ ἀναγκαίῳ τῆς ὕλης ἕπεσθαι τὸ συμπέρασμα μόνῳ, δηλοῦν ὡς εἴτε ἀδύνατοι εἶεν αἱ προτάσεις εἴτε ἐνδεχόμεναι, συμβαίνει πάντως ἀκολουθεῖν τὸ συμπέρασμα.

"For 'Socrates walks; whoever walks moves' is possible, and due to the syllogistic implication it becomes necessary"

Ammon. *in APr.* 29.27–30 ἐὰν δὲ εἴπω Σωκράτης περιπατεῖ, πᾶς ὁ περιπατῶν κινεῖται, τί συμβαίνει ἐξ ἀνάγκης; τὸ Σωκράτης ἄρα κινεῖται. τοῦτο δὲ κατὰ μὲν τὴν ἀκολουθίαν ἀναγκαῖόν ἐστιν.

X.5. *"'Are such' (...) of no use to the conclusion"*

Ammon. *in APr.* 30.11–14 τοῦτο δὲ διὰ τοὺς ἐλλειπεῖς συλλογισμούς. οἷον ἐὰν εἴπω ἡ ψυχὴ αὐτοκίνητος, τὸ αὐτοκίνητον τὸ ἀεικίνητον, ἡ ψυχὴ ἄρα ἀθάνατος.

Philop. *in APr.* 35.2–17 τῷ ταῦτα εἶναί φησι διὰ τὰ ἀκολουθοῦντα συμπεράσματα μὴ τῷ λόγῳ τῶν τεθεισῶν προτάσεων, ὡς εἴ τις εἴποι ἡ ψυχὴ αὐτοκίνητος, τὸ αὐτοκίνητον ἀεικίνητον, ἡ ψυχὴ ἄρα ἀθάνατος· οὐ γὰρ διὰ τὰς εἰρημένας προτάσεις τοῦτο ἕπεται τὸ συμπέρασμα, ἀλλ' ἡ ψυχὴ ἄρα ἀεικίνητος. ὅτι γὰρ τοῦτο βούλεται διὰ τοῦ εἰπεῖν τῷ ταῦτα εἶναι, ἑαυτὸν ἑρμηνεύων ἐπήγαγε· λέγω γάρ, φησί, τῷ ταῦτα εἶναι τὸ διὰ ταῦτα συμβαίνειν· τουτο δέ ἐστι τὸ μηδενὸς ἔξωθεν ὅρου προσδεῖν πρὸς τὸ γενέσθαι τὸ ἀναγκαῖον. ἐν γὰρ τῷ συλλογισμῷ τῷ λέγοντι ἡ ψυχὴ αὐτοκίνητος, τὸ αὐτοκίνητον ἀεικίνητον, ἡ ψυχὴ ἄρα ἀθάνατος οὐκ ἔστιν ἐν τῷ συμπεράσματι τὸ ἀναγκαῖον, εἰ μὴ προστεθείη ἔξωθεν καὶ ὅρος καὶ πρότασις· εἰ γὰρ τὸ αὐτοκίνητον ἀεικίνητον, οὔπω δῆλον ὅτι ἡ ψυχὴ ἀθάνατος· ἀλλ' ἐὰν προστεθῇ τοῖς ἐξ ἀρχῆς ὅροις τὸ ἀθάνατον καὶ πρότασις ἡ λέγουσα τὸ ἀεικίνητον ἀθάνατον, τότε ἐκ τῶν κειμένων ἔχει τὸ συμπέρασμα τὸ ἀναγκαῖον.

X.6. *"(...) The Stoics' syllogisms, which conclude unmethodically (...) things that are equal to the same thing are also equal to one another, so A is equal to C"*

Ammon. *in APr.* 70.14–22 μὴ οὖν λεγέτωσαν οἱ γεωμέτραι ἐπειδὴ τὸ Α τῷ Β ἴσον, τὸ δὲ Β τῷ Γ ἴσον, καὶ τὸ Α ἄρα τῷ Γ ἴσον· ἀληθῆ γὰρ συλλογίζονται οὐ διὰ τὴν πλοκὴν ἀλλὰ διὰ τὴν ὕλην· διὸ καὶ οἱ Στωικοὶ ἀμεθόδως περαίνοντάς φασιν αὐτούς· ἀλλὰ τὰς δύο μερικὰς μίαν μερικὴν ποιείτωσαν καὶ προστιθέτωσαν τὴν καθόλου· οἷον τὰ ΑΒ τῷ αὐτῷ ἴσα· πάντα τὰ τῷ αὐτῷ ἴσα καὶ ἀλλήλοις ἴσα· τὰ ΑΒ ἄρα ἴσα ἀλλήλοις.

Philop. *in APr.* 36.6–14 πρὸς τούτοις καὶ οἱ ἀμεθόδως παρὰ τοῖς Στωικοῖς περαίνοντες, οἷον εἰ οὕτω τις λέγοι τὸ πρῶτον τοῦ δευτέρου μεῖζον, τὸ δεύτερον τοῦ τρίτου μεῖζον, τὸ ἄρα πρῶτον τοῦ τρίτου μεῖζον· τοῦτο γὰρ ἐξ ἀνᾶγκης μὲν ἕπεται, οὐ μὴν διὰ τῶν κειμένων, εἰ μὴ ἔξωθεν ἄλλη προσληφθείη πρότασις, ὅτι τὸ τινὸς μεῖζον ὂν καὶ τοῦ ἐλάττονος ἐκείνου μεῖζόν ἐστι. καὶ πάλιν τὸ Α τῷ Β ἴσον, τὸ Γ τῷ Β ἴσον, τὸ Α ἄρα τῷ Γ ἴσον· πάλιν γὰρ κἀνταῦθα ἐξ ἀνάγκης μὲν συνάγεται τὸ

συμπέρασμα, οὐ μὴν διὰ τῶν κειμένων· λείπει γὰρ πάλιν πρότασις τὰ τῷ αὐτῷ ἴσα καὶ ἀλλήλοις εἰσὶν ἴσα.

"'This person is that man's brother ...' (...) are by no means each other's brothers"

Alex. Aphr. *in APr.* 345.7–15 ὁ Α τοῦ Β ἀδελφός ἐστιν, ὁ Β τοῦ Γ ἀδελφός, τὸ καὶ τὸν Α τοῦ Γ ἐξ ἀνάγκης ἀδελφὸν εἶναι τῷ μὴ εἶναι τὴν καθόλου πρότασιν ἀληθῆ τὴν ὅτι οἱ τῷ αὐτῷ ἀδελφοὶ καὶ ἀλλήλοις εἰσὶν ἀδελφοί. ὁ γὰρ παῖδα ἔχων καὶ ἀγαγόμενος ἄλλην γυναῖκα παῖδα καὶ αὐτὴν ἔχουσαν ἂν σχῇ ἐξ αὐτῆς παῖδα, ἑκατέρου μὲν τῶν προϋπαρξόντων αὐτοῖς παιδίων ἀδελφὸς ἔσται τοῦτο, οὐ μὴν διὰ τοῦτο καὶ ἀλλήλων ἀδελφοὶ οἱ προϋπάρχοντες. Τοιοῦτοί εἰσι καὶ οὓς λέγουσιν οἱ νεώτεροι ἀμεθόδως περαίνοντας.

Philop. *in APr.* 321.22–35 τὸ Α τοῦ Β ἐστὶν ἀδελφός· ἀλλὰ καὶ τὸ Γ τοῦ αὐτοῦ Β ἐστὶν ἀδελφός· καὶ οὐκέτι ἐξ ἀνάγκης ἕπεται καὶ τὸ Α ἄρα τοῦ Γ ἐστὶν ἀδελφός. τοῦτο δὲ διὰ τὸ τὴν καθόλου πρότασιν ψευδῆ εἶναι τὴν λέγουσαν πάντες οἱ τοῦ αὐτοῦ ἀδελφοὶ καὶ ἀλλήλων εἰσὶν ἀδελφοί. ἐπεὶ οὖν ψευδὴς ἡ καθόλου πρότασις, διὰ τοῦτο οὐδὲ τὸ ἀναγκαῖον συνῆκται. ὅτι δὲ ψευδής· δῆλον ἐξ ὑποδείγματος. ὑποκείσθω γὰρ γυναῖκά τινα ἐξ ἀνδρὸς παῖδα ἔχειν καὶ ἄνδρα τινὰ ἐκ γυναικός τινος παῖδα ἔχειν, καὶ στερείσθω ἡ μὲν γυνὴ τὸν ἄνδρα ὁ δὲ ἀνὴρ τὴν γυναῖκα, καὶ συνερχέσθωσαν οἱ καταλειφθέντες εἰς γάμον καὶ τικτέτωσαν υἱόν. δῆλον οὖν ὅτι τῷ ἐξ ἀμφοῖν τεχθέντι ἑκάτερος τῶν προγεγεννημένων ἀδελφός ἐστιν, ὁ μὲν ἐκ μητρός· ὁ δὲ ἐκ πατρός· καὶ ὅμως ἀλλήλων οὐκ εἰσὶν ἀδελφοι.

XI.1. *"(...) Some syllogisms are perfect (...) who gave Maximus the victory"*

Ammon. *in APr.* 31.14–23 πάντες οἱ ἐν δευτέρῳ καὶ τρίτῳ σχήματι τέλειοί εἰσιν. τούτῳ ἠκολούθησεν Πορφύριος καὶ Ἰάμβλιχος, ἔτι μέντοι καὶ ὁ Μάξιμος, ὅς ἀκροατὴς ἦν Ἱερίου τοῦ Ἰαμβλίχου ἀκροατοῦ. καὶ Θεμίστιος δὲ ὁ παραφραστὴς τῆς ἐναντίας ἐγένετο δόξης τῆς καὶ τῷ Ἀριστοτέλει δοκούσης. Τούτοις οὖν τοῖς δύο, τῷ τε Μαξίμῳ καὶ τῷ Θεμιστίῳ, ἐναντία περὶ τούτου δοξάζουσιν καὶ κατασκευάζουσιν, ὡς ᾤοντο, τὸ δοκοῦν αὐτοῖς καὶ διῄτησεν αὐτὰ ὁ βασιλεὺς Ἰουλιανός, καὶ δέδωκεν τὴν ψῆφον Μαξίμῳ καὶ Ἰαμβλίχῳ καὶ Πορφυρίῳ καὶ Βοηθῷ.

Philop. *in APr.* 36.28–30 οἱ μὲν γὰρ τέλειοι συλλογισμοὶ καὶ τὸ ἀναγκαῖον ἔχουσι καὶ τοῦτο φαινόμενον· οἱ δὲ ἀτελεῖς, ὁποῖοί εἰσι πάντες οἱ ἐν τῷ δευτέρῳ καὶ τρίτῳ σχήματι.

XI.4. *"For instance, when we say, 'animal is [predicated] of all man'"*

Philop. *in APr.* 12.9–10 ὡς ὅταν εἴπωμεν τὸ ζῷον κατὰ παντὸς ἀνθρώπου.

XII.1–2. *"Next, he investigates the doctrine of syllogisms (…) of things useful to the Categories he had put some unclear ones first and explained the others later"*

Porph. *in Cat.* 60.1–10 Ἀλλ' οὔτε περιττεύων οὔτε ἐπιλελησμένος τοῦ σκοποῦ περὶ τούτου ποιεῖται πρῶτον λόγον, ἀλλὰ τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὴν παράδοσιν τῶν κατηγοριῶν προεκτίθεται, ἵνα μὴ διὰ μέσου ἐκδιδάσκων παρεκβάσεις ποιοῖ καὶ διακόπτοι τὸ συνεχές. ὥσπερ οὖν οἱ γεωμέτραι προεκτίθενται ὅρους τινὰς καὶ ἀξιώματα καὶ αἰτήματα καὶ διαιρέσεις, ἃ χρήσιμά ἐστι προλαβόντα μαθεῖν εἰς σαφήνειαν τῶν θεωρημάτων, οὕτω καὶ ὁ Ἀριστοτέλης προλαμβάνει τὰ περὶ τῶν ὁμωνύμων καὶ συνωνύμων καὶ παρωνύμων καὶ πάντα ἐφεξῆς χρησιμώτατα πρὸς αὐτὴν τὴν τῶν κατηγοριῶν παράδοσιν, τινὰ δὲ καὶ μετὰ τὴν τῶν κατηγοριῶν παράδοσιν ἐπιδιδάσκων, ὧν τὸ χρήσιμον ἐν τῷ τόπῳ χρὴ παριστάναι.

XII.3. *"Man is an animal; an animal is animate, so man is animate"*

Philop. *in APr.* 9.11–13 πᾶς ἄνθρωπος ζῷον, πᾶν ζῷον ἔμψυχον, πᾶς ἄνθρωπος ἄρα ἔμψυχον.

XII.4. *"But first it is necessary to examine (…) what is their order?"*

Philop. *in APr.* 39.31–40.5 πρῶτον ἠβουλήθη τὰ περὶ ἀντιστροφῆς διδάξαι, ἵνα μὴ ἐκεῖσε γενόμενος ἀναγκασθῇ τὸν λόγον διακόψαι, διδάσκων ἡμᾶς τί ποτέ ἐστιν ἀντιστροφή. ἀναγκαῖον δέ ἐστι ζητῆσαι πρῶτον μὲν τί ἐστιν ὅλως ἀντιστροφὴ καὶ ποσαχῶς λέγεται, καὶ περὶ ποίας ἀντιστροφῆς ἐνταῦθα διαλέγεται, καὶ ἔτι ἐν πόσοις θεωρεῖται ἡ ἀντιστροφή, καὶ τούτοις πῶς ἔχουσι πρὸς ἄλληλα.

XII.5. *"Now, conversion is spoken of in three ways (…) 'A father is a son's father'"*

Philop. *in APr*. 40.12–16 τριχῶς ἄρα λέγεται, καὶ ἐν τίσιν ἔγνωμεν, ὅτι ἢ ἐν ὅροις ἢ ἐν προτάσεσιν ἢ ἐν συλλογισμοῖς. περὶ μὲν οὖν τῆς ἐν τοῖς ὅροις ἀντιστροφῆς διείλεκται ἐν Κατηγορίαις, ἔνθα περὶ τῶν πρός τι διελέγετο, ὅτι ὁ φίλος φίλῳ φίλος ἐστὶ καὶ ὁ ἐχθρὸς ἐχθρῷ ἐστιν ἐχθρός.

Philop. *In Cat*. 13,1.47.11 τοιαῦτα δὲ τὰ πρός τι πατὴρ γὰρ υἱοῦ πατήρ.

XII.6. *"It may be (…) with opposition"*

Alex. Aphr. *in APr*. 29.15–16 ἔστι δὲ καὶ ἐν προτάσεσιν ἀντιστροφὴ σὺν ἀντιθέσει.

"'No man is a stone' and 'No stone is a man'"

Philop. *in APr*. 79.15 λίθος κατ' οὐδενὸς ἀνθρώπου, καὶ ἄνθρωπος κατ' οὐδενὸς λίθου.

XII.9. *"(…) The [conversion] itself, about which we are speaking (…) is taken as the genus"*

Philop. *in APr*. 42.16–19 περὶ ἧς ἐνταῦθα ποιεῖται τὸν λόγον, ἣν καὶ ὁριζόμενοι λέγομεν οὕτως· ἁπλῆ ἀντιστροφή ἐστι κοινωνία δύο προτάσεων κατ' ἀμφοτέρους τοὺς ὅρους τοῦ μὲν ποιοῦ τοῦ αὐτοῦ μένοντος τῆς δὲ τάξεως τῶν ὅρων ἐναλλαττομένης μετὰ τοῦ συναληθεύειν. πρόσκειται δὲ μετὰ τοῦ συναληθεύειν διὰ τὴν λεγομένην ἀναστροφὴν τὰ αὐτὰ ἔχουσαν τῇ ἁπλῇ πλὴν τοῦ ψεύδεσθαι· οἷον πᾶς ἄνθρωπος ζῷον, καὶ πᾶν ζῷον ἄνθρωπος. ἔχει δὲ ὁ ὁρισμὸς γένος μὲν τὸ κοινωνία δύο προτάσεων κατ' ἀμφοτέρους τοὺς ὅρους· τοῦτο γὰρ πάσῃ ὑπάρχει ἀντιστροφῇ· διαφορὰς δὲ τὰ λοιπά, ὧν ἡ μὲν τοῦ ποιοῦ τοῦ αὐτοῦ μένοντος ἀποχωρίζει τῆς σὺν ἀντιθέσει, τὸ δὲ τῆς τάξεως τῶν ὅρων ἐναλλαττομένης διακρίνει τὴν ἐνδεχομένην ἀντιστροφήν· οὐκ ἀμείβει γὰρ ἐκείνη τὴν ταξιν.

Ibid., 42.23 ἔχει δὲ ὁ ὁρισμὸς γένος μὲν τὸ κοινωνία.

"'A father [is] a son's father' (...) ['father'] is converted into 'son'"

Ammon. *in Cat.* 104.3–5 πατὴρ υἱοῦ ἐστι πατήρ, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄλληλα ἀντιστρέφει· ὁ υἱὸς πατρός ἐστιν υἱός.

Damasc. *Dial.* 51.23–27 πατὴρ υἱοῦ πατήρ. Ἴδιον δὲ τῶν πρός τι τὸ πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεσθαι· φίλος γὰρ φίλου φίλος καὶ φίλος φίλου φίλος, διδάσκαλος μαθητοῦ διδάσκαλος καὶ μαθητὴς διδασκάλου μαθητής.

"A conversion (...) a correspondence"

Ammon. *in APr.* 35.23; 35.29 ἀντιστροφὴ ἐστιν ἡ ἰσοστροφή.

Philop. *in APr.* 40.3 ἀντιστροφή ἐστιν ἰσοστροφή τις.

XII.10. *"'And both [premisses] are true' (...) 'and both are false'"*

Philop. *in APr.* 378.37 οὔτε συναληθεύουσιν οὔτε συμψεύδονται.

"'Every man breathes'"

Alex. Aphr. *in Top.* 130.17–19 πᾶς ἄνθρωπος ἀναπνεῖ.

"'Every man walks' and 'No man walks'"

Ammon. *in De Int.* 219.32–220.1 τοῦ ἄνθρωπος βαδίζει οὐ τὸ οὐκ ἄνθρωπος βαδίζει ἀπόφασίς ἐστιν, ἀλλὰ τὸ οὐ βαδίζει ἄνθρωπος.

XIII.1. *"Actualized contingent that he will treat prior to the compounds"*

Philop. *in APr.* 57.3–5 ἐπειδὴ δὲ τὸ ἐνδεχόμενον, ἐπειδὰν ἐκβῇ, οὐκέτι ἐστίν ἐνδεχόμενον ἀλλὰ ὑπάρχον.

Themist. *in APr.* 26.13–15 τό τε γὰρ ἐνδεχόμενον δυνατὸν ἐκβῆναι καὶ γενέσθαι ὑπάρχον.

Ibid., 24.1 ἐκ δὲ μίξεως ἐνδεχομένης τε καὶ ὑπαρχούσης συνάγεται.

Ibid., 42.28 ἡ μῖξις τοῦ ἀναγκαίου καὶ ἐνδεχομένου.

Ammon. *in APr.* 40.37 ἡ μῖξις ὑπάρχοντος καὶ ἀναγκαίου.

Ibid., 47.41 ἡ μῖξις ἐνδεχομένου καὶ ὑπάρχοντος.

Philop. *in APr.* 187.20–23 ἀλλ' ἐπειδὴ ἄδηλος τέως ἡμῖν ἡ μῖξις τοῦ ἀναγκαίου καὶ ἐνδεχομένου, διὰ τοῦτο γνωριμωτέραν ποιῶν τὴν διδασκαλίαν μετέλαβε τὴν ἐνδεχομένην εἰς τὴν ὑπάρχουσαν.

Ibid., 219.8 τὸ γὰρ ὑπάρχον ἐνδεχόμενόν ἐστιν ἐκβεβηκός.

XIII.2. *"And the necessary (…) so long as Socrates breathes, he exists"*

Ammon. *in De Int.* 139.2–5 ἄλλο γάρ ἐστιν, ὡς αὐτὸς Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς διορίζεται, τὸ μέλλον παρὰ τὸ ἐσόμενον, καὶ τὸ μὲν ἐσόμενον τὸ πάντως ἐκβησόμενον σημαίνει, ὡς ὅταν εἴπωμεν ἔσται χειμὼν ἢ θέρος.

Ammon. *in De Int.* 138.32–34 αἱ μὲν ἄλλαι προτάσεις, αἵ τε διαγώνιοι καὶ αἱ ἀπροσδιόριστοι, οὕτως ἔχουσι κατὰ τὸν μέλλοντα χρόνον, ὥσπερ εἶχον κατά τε τὸν ἐνεστῶτα χρόνον καὶ τὸν παρεληλυθότα.

Steph. *in De Int.* 25.26 Σωκράτης ἀναπνεῖ.

Philop. *in APr.* 126.8–17 αὐτὸς γάρ φησιν ἐν τῷ Περὶ ἑρμηνείας ὅτι τὸ ἀναγκαῖον διχῶς λέγεται, τὸ μὲν κυρίως τὸ δὲ ἐξ ὑποθέσεως, καὶ τὸ ἐξ ὑποθέσεως διχῶς· τὸ μὲν γὰρ λέγεται ἀναγκαῖον ἔστ' ἂν ὑπάρχῃ τὸ ὑποκείμενον, τὸ δὲ ἔστ' ἂν ὑπάρχῃ τὸ κατηγορούμενον. οἷον κυρίως λέγεται ἀναγκαῖον τὸ κινεῖσθαι τὸν ἥλιον· τὸ δὲ ἔστ' ἂν ὑπάρχῃ τὸ ὑποκείμενον ἐξ ὑποθέσεως ἀναγκαῖον τὸ Σωκράτην εἶναι ζῷον· ἔστ' ἂν γὰρ ὑπάρχῃ Σωκράτης, ἀνάγκη αὐτὸν ζῷον εἶναι, ὃ καὶ μᾶλλον τῷ κυρίως ἀναγκαίῳ συνεγγίζει· τὸ δὲ τρίτον ὡς λέγομεν ἀνάγκη τὸν καθήμενον καθῆσθαι· ἔστ' ἂν γὰρ ὑπάρχῃ τὸ κατηγορούμενον, λέγω δὴ τὸ καθῆσθαι, ἀναγκαίως ὑπάρχει τῷ καθημένῳ κατὰ τὸ ἐξ ὑποθέσεως ἀναγκαῖον.

"Socrates washes so long as washing holds of him"

Ammon. *in De Int.* 130.15 Σωκράτης λούεται.

Ibid., 139.15–17 ἀνάγκη μὲν γὰρ τὸν Σωκράτην λούσασθαι ἢ μὴ λούσασθαι αὔριον.

Philop. *in APr.* 43.31–33 καὶ ἔμπαλιν δυνατὸν τρόπου μὲν ἀναγκαίου πρότασιν εἶναι ὕλης δὲ ἐνδεχομένης, ὡς ὅταν εἴπω ἀναγκαίως Σωκράτης λούεται.

XIII.3. *"As to the contingent, it occurs in three ways (…) about human choice"*

Themist. *in APr.* 17.4–6 ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, περὶ ὃ ἥ τε φύσις καὶ ἡ τέχνη καταγίνεται· λέγω δὲ τὸ μᾶλλον πενταδάκτυλον γίνεσθαι (= Philop. *in APr.* 151.28–29).

Ibid., 17.35–36 ἐπ' ἔλαττον δὲ, περὶ ὃ ἡ τύχη, ὡς τὸ ὀρύττοντα θησαυρὸν εὑρεῖν (= Philop. *in APr.* 152.4).

Philop. *in APr.* 151.26–152.7 νῦν φησι ποσαχῶς λέγεται καὶ ἐπὶ τίνων τὸ κυρίως ἐνδεχόμενον. διχῶς οὖν, φησί, λέγεται· ἢ γὰρ ὡρισμένον ἐστὶν ἢ ἀόριστον. καὶ φησὶν ὡρισμένον μὲν τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, περὶ ὃ ἥ τε φύσις καὶ ἡ τέχνη καταγίνεται, λέγω δὴ τὸ μᾶλλον πενταδάκτυλον γίνεσθαι ἢ μὴ καὶ ὑγιάζειν τὸν ἰατρὸν ἢ μή. ἀόριστον δέ φησι τό τε ἐπ' ἴσης καὶ τὸ ἐπ' ἔλαττον, τὸ μὲν ἐπ' ἴσης περὶ ὃ ἡ προαίρεσις ἔχει, βαδίζειν ἢ μὴ βαδίζειν καὶ τὰ ὅμοια, ἐπ' ἔλαττον δὲ περὶ ὃ ἡ τύχη, ὡς τὸ ὀρύττοντα θησαυρὸν εὑρεῖν. ἀόριστον δὲ εἶπε διὰ τὸ ἐπ' ἴσης δύνασθαι τὰ τοιαῦτα εἶναι καὶ μὴ εἶναι· καίτοι τὸ ἐπ' ἔλαττον δοκεῖ ὡρίσθαι τῷ μᾶλλον μὴ εἶναι ἢ εἶναι.

XIII.4. *"(…) They are contrarily the same (…) 'It is not impossible not to be, it is not necessary to be'"*

Alex. Aphr. *in APr.* 160.5–17 τὸ δὲ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων εἶπεν ἀναπέμπων ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰς ἄλλας τὰς ἰσοδυναμούσας τῇ ἐνδεχομένῃ. αὗται δέ εἰσι, κατάφασις μὲν ἡ δυνατὸν εἶναι, ᾗ ἀντιστρέφει ἡ δυνατὸν μὴ εἶναι κατὰ πάντας τοὺς διορισμούς, οὓς ἔδειξε, καὶ παντὶ καὶ μηδενὶ καὶ τινὶ καὶ τινὶ μή, ἐπὶ τῆς ἐνδεχομένης, ἀποφάσεις δὲ ἥ τε τοῦ οὐκ ἀνάγκη μὴ εἶναι αὕτη γὰρ εἵπετο τῇ ἐνδέχεται εἶναι, ᾗ ἀκολουθεῖ τε καὶ ἀντιστρέφει ἡ οὐκ ἀνάγκη εἶναι, καὶ ἡ οὐκ ἀδύνατον εἶναι καὶ γὰρ αὕτη εἵπετο τῇ ἐνδέχεται εἶναι, πρὸς ἣν ἀντιστρέφει ἡ λέγουσα οὐκ ἀδύνατον μὴ εἶναι.

Themist. *in APr.* 15.37–16.10 τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, φημὶ δὲ τῶν ἰσοδυναμουσῶν τῇ ἐνδεχομένῃ· αὗται δ' εἰσί, καταφάσεις ἡ δυνατὸν εἶναι, ᾗ ἀντιστρέφει ἡ δυνατὸν μὴ εἶναι κατὰ πάντας τοὺς ὁρισμούς, τὸν παντὶ, μηδενὶ, μὴ παντὶ, τινὶ μή, τινὶ, ἐπὶ τῆς ἐνδεχομένης, ἀποφάσεις δὲ ἥ τε τοῦ ἀναγκαὶου μὴ εἶναι, τουτέστιν ἡ οὐκ ἀνάγκη μὴ εἶναι (αὕτη γὰρ εἵπετο τῇ ἐνδέχεται μὲν εἶναι), ᾗ ἀκολουθεῖ τε καὶ ἀντιστρέφει ἡ οὐκ ἀνάγκη εἶναι, καὶ ἡ οὐκ ἀδύνατον εἶναι (καὶ γὰρ

αὕτη εἵπετο τῇ ἐνδέχεται εἶναι), πρὸς ἣν ἀντιστρέφει ἡ λέγουσα οὐκ ἀδύνατον μὴ εἶναι.

XIII.5. *"It has already been shown (...) 'No stone is a man'"*

Themist. *in APr.* 53.33–37 εἰ δὲ μὴ ἀκολουθεῖ τι ἀδύνατον, οὐδὲ διὰ τούτου ἄρα δειχθήσεται ἀντιστρέφουσα πρὸς ἑαυτὴν ἡ τοῦ ἐνδεχομένου καθόλου ἀπόφασις.

Philop. *in APr.* 60.8–12 δέδεικται δὲ ἐπὶ τοῦ ὑπάρχοντος τρόπου καὶ τοῦ ἀναγκαίου, ὅτι ἡ μὲν καθόλου ἀπόφασις ἐξ ἀνάγκης πρὸς ἑαυτὴν ἀντιστρέφει.

Ibid., 269.4 οὐδεὶς λίθος ἄνθρωπος.

XIII.6. *"'Not every man walks'"*

Steph. *in De Int.* 24.29 οὐ πᾶς ἄνθρωπος βαδίζει.

XIV.1. *"(...) He placed universal negation before universal affirmation (...) particular negation does not convert at all"*

Philop. *in APr.* 45.24–46.2 καὶ πρότερον ζητήσωμεν τίνος χάριν ἡ καθόλου ἀποφατικὴ προτέτακται τῆς καθόλου καταφατικῆς καίτοι τιμιωτέρας οὔσης. ἐροῦμεν οὖν ὅτι οὐ καθὸ ἀπόφασις προτετίμηται τῆς καταφάσεως, ἀλλὰ καθὸ αὐτὴ μὲν πρὸς ἑαυτὴν ἀντιστρέφει. ἡ δὲ καθόλου κατάφασις οὐκέτι πρὸς ἑαυτὴν ἀλλὰ πρὸς τὴν μερικὴν καταφατικήν. καὶ τίνος χάριν μὴ προτέτακται τῆς καθόλου καταφατικῆς μὴ ἀντιστρεφούσης πρὸς ἑαυτὴν ἡ μερικὴ καταφατικὴ πρὸς ἑαυτὴν ἀντιστρέφουσά ἐροῦμεν ὅτι, εἰ καὶ πρὸς ἑαυτὴν ἀντιστρέφει ἡ μερικὴ καταφατική, ἀλλ' οὖν διὰ τὸ καθόλου ἡ ἑτέρα προτετίμηται. τελευταία δὲ πασῶν ὑπόκειται ἡ μερικὴ ἀπόφασις εἰκότως διὰ τὸ πρὸς μηδεμίαν ὡρισμένως αὐτὴν ἀντιστρέφειν.

XIV.2. *"(...) [There are] some puzzles (...) that universal negation converts into itself"*

Philop. *in APr.* 49.10–12 Ἀποροῦσι δέ τινες πρὸς τὴν Ἀριστοτελικὴν δεῖξιν τῆς ἀντιστροφῆς τῆς καθόλου ἀποφατικῆς.

Ibid., 60.9–11 ἡ μὲν καθόλου ἀπόφασις ἐξ ἀνάγκης πρὸς ἑαυτὴν ἀντιστρέφει, ἡ δὲ μερικὴ οὐκ ἐξ ἀνάγκης.

"For in many cases we do not find it to be so (…) they are not true together"

Philop. *in APr.* 48.18–26 λαμβάνονται δέ τινες τῆς ἀντιστροφῆς ὡς μὴ ἀληθευούσης, καὶ διὰ παραδειγμάτων ἐλέγχειν πειρῶνται τὸν λόγον λέγοντες οὕτως· οὐδεὶς τοῖχος ἐν παττάλῳ ἐστί· τοῦτο ἀληθές ἐστιν· ἆρα οὖν, φασί, καὶ ἀντιστρέψαντες ὑγιῶς ἀποφαινόμεθα οὐδεὶς πάτταλος ἐν τοίχῳ ἀλλὰ τοῦτο ψεῦδος. καὶ πάλιν οὐδεμία κολόκυνθα μάχαιραν τέμνει· τοῦτο πάλιν ἀληθές· ἡ δὲ ἀντιστροφὴ οὐκ ἀληθής οὐδεμία μάχαιρα κολόκυνθαν τέμνει. καὶ πάλιν οὐδεὶς κέραμος ἐν οἴνῳ· ἀλλ' ἡ ἀντιστροφὴ οὐκ ἀληθὴς οὐδεὶς οἶνος ἐν κεράμῳ ἐστί.

"(…) For it should have been said in this way (…) then nothing in wine is a jar"

Philop. *in APr.* 49.5–9 ἀντιστρέφοντες οὖν οὕτως φήσομεν οὐδὲν μάχαιραν τέμνον κολόκυνθά ἐστι. καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὡσαύτως· οὐδεὶς κέραμος ἐν οἴνῳ ἐστίν, καὶ οὐδὲν ἐν οἴνῳ ὂν κέραμός ἐστιν.

XIV.3. *"'What is not an animal is not a man'"*

Philop. *in APr.* 252.22–23 εἰ μὴ ζῷον, οὐδὲ ἄνθρωπος.

"'What is not in a place is not standing' and 'What is not standing is not in a place'"

Dav. *in Cat.* 151.7–12 ὁ Σωκράτης ἐν τινί ἐστι τόπῳ καὶ οὐκ ἔστι μέρος τοῦ τόπου.

"One should not attach the negative [particle] to the subject"

Philop. *in APr.* 380.8 τὴν ἄρνησιν αὐτῷ προσάπτεσθαι.

"'There is no substance in quality': this is in fact false"

Philop. *in APo.* 191.28–30 ἔσται ψευδὴς ἄμεσος κατάφασις ἡ λέγουσα ἡ οὐσία παντὶ ποιῷ ὑπάρχει.

"For predication is twofold (…) and substances of accidents"

Olymp. *in Cat.* 61.26–29 πάντα τὰ κατηγορούμενα ἢ κατὰ φύσιν ἐστὶν ἢ παρὰ φύσιν· κατὰ φύσιν μὲν, ὅταν τὰ καθόλου τῶν μερικῶν κατηγορῶνται ἢ τὰ συμβεβηκότα τῶν οὐσιῶν, παρὰ φύσιν δὲ τὸ ἀνάπαλιν.

Dav. *Prol.* 4.29–31 ὁ ἰατρὸς κατὰ φύσιν ὢν οὐ δύναται γνῶναι τὰ παρὰ φύσιν.

Dav. *in Cat.* 169.17–19 ἡ γὰρ κατηγορία τριττή, ἢ κατὰ φύσιν ἢ παρὰ φύσιν ἢ κατὰ συμβεβηκός.

XIV.4. *"(…) Perhaps one will be puzzled as follows (…) 'Someone, having formerly been a youth, is an old man'"*

Philop. *in APr.* 50.15–31 πᾶς γέρων νέος ἦν πρότερον· τοῦτο ἀληθές· ἆρα οὖν ἀληθές ἐστι καὶ ἀντιστρέψαντας εἰπεῖν τίς νέος πρεσβύτης ἦν οὐδαμῶς. καὶ πάλιν πᾶσα γυνὴ παρθένος ἦν πρότερον· ἀλλ' ἡ ἀντιστροφὴ οὐκ ἀληθὴς τίς παρθένος γυνὴ ἦν. τὸ δὲ αὐτὸς καὶ πρὸς τούτους ῥητέον ὅς καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους· ἀντιστρέφοντες γὰρ ὅλον τὸν κατηγορούμενον ὀρθῶς τὴν ἀντιστροφὴν ποιησόμεθα. ἐν τῇ τοίνυν προτάσει τῇ λεγούσῃ πᾶς γέρων νέος ἦν ἐστὶν ὑποκείμενος μὲν ὁ γέρων ἔχων συσσημαινόμενον αὐτῷ τὸν ἐνεστῶτα χρόνον· τί γάρ φαμὲν ὅτι πᾶς γέρων ὢν ἐπὶ τοὺς παρόντος· ὁ δὲ κατηγορούμενος ὁ νέος μετὰ χρόνου παρῳχημένου· νέος γὰρ ἦν. οὕτως οὖν ποιησόμεθα τὴν ἀντιστροφὴν φυλάττοντες ἀκεραίους τοὺς ὅρους· τίς νέος ὢν πρότερον πρεσβύτης ἐστίν, καὶ τίς παρθένος οὖσα πρότερον γυνή ἐστιν.

APPENDIX II

A CONCISE DESCRIPTION AND TYPICAL EXAMPLES OF MORPHOLOGICAL AND SYNTACTICAL[1] GRECISMS

A number of grammatical grecisms occurring in this text, which often have parallels in the Armenian versions of other treatises by (or attributed to) David, can be grouped as follows:

Morphology

1. The artificial pronoun երկաքանչիւր (II.4, VII.5, VIII.2, 4) renders ἑκάτερος: cf. Dav. *in Isag.* 84.2, 95.15, 96.20, 114.15, 172.22, 218.21—Dav. *in Isag.* Arm. 8.29, 26.6, 29, 46.15, 110.31, 198.19.[2]

2. The artificial present form եղանիմ (I.2) from the aorist եղէ (the suppletive aorist of լինիմ) is used to render γίνομαι: cf. Dav. *in Isag.* 160.7, 10, 194.16—Dav. *in Isag.* Arm. 96.21, 27, 152.20.[3]

3. The artificial infinitive էլ of the copula եմ (its genitive form էլոյ: I.2, V.2, VI.1, VII.1 etc.).[4]

4. The passive infinitive ending in -իլ (instead of -ել):[5] դասիլ (V.7), ասիլ (VI.3), տարակուսիլ (VII.1), լուանիլն (XIII.2–3), առմերձիլ (XIV.3): cf. Dav. *in Isag.* 178.22 χωρισθῆναι—Dav. *in Isag.* Arm. 120.5 անջատիլ; Dav. *in Isag.* 190.12, 25, 30, 191.23, 192.4, 204.13 θεωρεῖσθαι—Dav. *in Isag.* Arm. 144.20, 146.8, 12, 148.5, 27, 174.23 տեսանիլ; Dav. *in Isag.* 131.31 ὑπογράφεσθαι—Dav. *in Isag.* Arm. 66.9 ստորագրիլ.

[1] Most of the lexical grecisms are included in the glossaries; for a list of other examples, together with their Greek equivalents, see Appendix III.
[2] Cf. Lafontaine (1983), 131; Muradyan (2001–2002), 85 (4).
[3] Cf. Muradyan (2001–2002), 85 (5).
[4] Cf. Lafontaine (1983), 132; Muradyan (1999), 198 (2.4).
[5] Cf. Ačaṙyan (1951), 87.

5. Artificial passive forms from verbs with present stems in -ա, made by analogy with verbs with present stems in -ե,[6] the passive of which is formed with the help of the thematic vowel -ի: լուանի (XIII.2): cf. Dav. *Prol.* 2.23 ἀμφιβάλλεται—Dav. *Prol.* Arm. 6.10 երկբայանի; Dav. *in Isag.* 210.27–28 ἀναιρεῖται—Dav. *in Isag.* Arm. 190.21, 23 ի բաց բառնին; Dav. *in Isag.* 155.28, 156.1, 3 συνεισφέρεται (...) συναναιρεῖται—Dav. *in Isag.* Arm. 92.14, 20, 23 շարաբերի (...) շարաբառնի.

6. Artificial passive forms of the imperfect 3rd person singular ending in -իւր: ցուցանիւր (IX.5), հակադարձիւր (XIII.6): cf. Dav. *Prol.* 46.7 φερόμενον (not imperfect in Greek)—Dav. *Prol.* Arm. 106.30 որ բերիւր; Dav. *in Isag.* 188.20 ἠγνοεῖτο—Dav. *in Isag.* Arm. 140.11 անգիտանիւր.[7]

7. Artificial verbal stems ending in -ոց: պարառոցեալ (IX.7): cf. Dav. *in Isag.* 173.16 παρίστημι—Dav. *in Isag.* Arm. 112.13 յարկացոցեմ; Dav. *in Isag.* 199.12, 15 συμβάλλομαι—Dav. *in Isag.* Arm. 164.6, 10 բաղարկոցեմ.[8]

8. Artificial past (?) participles in -իցեալ: դրիցելոյ/դրիցելոց (IX.1, 6–8, 10), հակակայիցեալ (VII.5), ստորադրիցելոց, ստորոգիցելոց, խոստովանիցելոց (IX.7); cf. Dav. *Prol.* 2.24 ἐοικόσι—Dav. *Prol.* Arm. 6.11 քատակիցելոց; Dav. *Prol.* 2.25 συλλογιζομένοις—Dav. *Prol.* Arm. 6.11–12 շարաբանիցելոց.[9]

9. The use of the classical pronominal ending of the dative singular -ում (also -ոջ) with nouns, adjectives, numerals and participles:[10] լաւագունումն տեսակումն, սեռումն (I.2), ապացուցականումն, ճարտասանականումն միայնում (I.3), տրամաբանականումն (I.3–4), իմաստականումն (I.4), յեղանակում (I.5), ի տեսականումն (I.6), օրինակում (II.1), յառաջիկայումս (II.2), յամենայնում ճառում (II.5), ամենայն իրում (III.2), տածականումն (III.2), հաւաքականումն, ի տեսականումն, ի գործականումն, Արիստոտէլումն (...) Պղատոնումն (III.3), այսպիսում բանում, հնարում, մասնում (IV.1), ապացուցականումն, յաղագս քերթողականումն (IV.5), Հոմերոսում (IV.5), ումեքում (V.1, 10, VII.5, XII.1), ելումն և իջումն

[6] Cf. Muradyan (2001–2002), 86 (9).
[7] Cf. Froidevaux (1971), 14; Muradyan (1999), 199 (2.7).
[8] Cf. Mercier (1978), 69–70; Froidevaux (1971), 15.
[9] Cf. Muradyan (1999), 198–199 (2.6).
[10] Cf. Ačaṙyan (1951), 148–154.

քատակեալք (V.10), կենդանուՙն և ներանձնաւորուՙն (IX.10), յերկրորդուՙն և յերրորդուՙն ձևում (XI.1) etc.: cf. Dav. *Prol.* 7.8 ἐν τῷ Σωκράτει, ἐν Πλάτωνι—Dav. *Prol* Arm. 16.23–24 ի Սոկրատում կամ ի Պղատոնում; Dav. *Prol.* 2.7 κατὰ τὸ γένος—Dav. *Prol* Arm. 4.14 ըստ սեռում; Dav. *in Cat.* 109.18 τῷ αὐτῷ διδασκάλῳ—Dav. *in Cat.* Arm. 197 առ նոյնում վարդապետում; Dav. *in Isag.* 133.16, 143.26 τῷ γένει—Dav. *in Isag.* Arm. 68.12, 80.35, 188.34 սեռում; Dav. *in Isag.* 187.8, 18 ἐν τῷ εἴδει—Dav. *in Isag.* Arm. 136.15, 29 ի տեսակում; Dav. *in Isag.* 210.23 λόγῳ—Dav. *in Isag.* Arm. 190.17 բանում; Dav. *in Isag.* 197.32, 201.10 τῷ ἀνθρώπῳ—Dav. *in Isag.* Arm. 160.17, 166.29 մարդում etc.

10. The artificial prepositions ներ/ ի ներ/ ներ ի/ի ն- and բաց created by the Hellenizing School:[11] ի ներ բոլորուՙն (V.10, XI.3), ներ ի բոլորուՙն (V.10, X.10, XI.4), ներ բոլորուՙն (XI.3), զներ ի բոլորուՙն (XI.4), ի նեներակայուՙն (XIV.3), բաց ումեքուՙն (VI.1–2), բաց ումեքէ (VI.2–3): cf. Dav. *in Isag.* 162.22 ἐν ἀριθμῷ—Dav. *in Isag.* Arm. 100.26 ներ թուում.

11. The following expressions: եթէէն (…) զեթէէն (IX.4: *τό εἰ ἔστι), զինչէն (IX.4: *τὸ τί ἐστι): cf. Dav. *in Isag.* 130.18 τὸ εἰ ἔστιν—Dav. *in Isag.* Arm. 62.27 զեթէէն; Dav. *Prol.* 21.11 ἐν τῷ εἰ ἔστι—Dav. *Prol.* Arm. 50.23 յեթէուՙն.

12. Unusual case endings: այսք (VII.1), որքանիք (X.2: *πόσοι).

Syntax

1. The use of cases:

The genitive of possession with a verb of being: սովորութիւն է Արիստոտէլի (II.8); աւարտեալն և անաւարտն ստորոգականացն միայն զոյ հաւաքաբանութեանց (IX.2): cf. Dav. *in Isag.* 180.16–17 τῶν γενικωτάτων γενῶν οὔκ εἰσι συστατικαὶ διαφοραί—Dav. *in Isag.* Arm. 128.10–12 Սեռականագունից սեռիցն ոչ են բաղկացուցիչ զանազանութիւնք.

[11] Cf. Manandean (1928), 130–131, 151–152; Manandean (1938), ԻԸ; Lafontaine (1983), 132.

The genitive of distinction rendered literally:[12] յառաջագոյն է առաջիկայ իրողութիւնս ամենեցուն (II.3): cf. Dav. *in Isag.* 90.1–2 ἡ δὲ ὁριστικὴ προτερεύει τῆς ἀποδεικτικῆς—Dav. *in Isag.* Arm. 18.35 սահմանականն նախադասի ապացուցականին; Dav. *in Isag.* 213.25 προτερεύει ὁ Σωφρονίσκος τοῦ Σωκράτους—Dav. *in Isag.* Arm. 194.2 յառաջագոյն է Սոփրոնիսկոս Սոկրատայ.

However, non-literal translation (the genitive of distinction is rendered by քան + accusative) is more usual: Ստորոգութեանցն իրողութիւն յառաջագոյն է քան զՅաղագս մեկնութեան (…) իսկ Յաղագս մեկնութեան՝ քան զՎերլուծականսն, վասն զի երկրորդ դրութիւն յառաջագոյն է քան զառաջին շարադրութիւն (II.3), յառաջ, քան զգրիլ (IV.3: *πρὸ τοῦ γραφῆναι), նախադասեաց զառաջարկութիւնն քան զերիսն (V.6): cf. Dav. *in Isag.* 213.14 προτερεύει τὸ γένος τοῦ εἴδους—Dav. *in Isag.* Arm. 192.18 նախագոյն է սեռ քան զտեսակ; Dav. *in Isag.* 213.22 προτερεύει τὸ γένος τοῦ εἴδους—Dav. *in Isag.* Arm. 192.30 յառաջագոյն է սեռ քան զտեսակ.

The following sentence contains both methods of translation: Նախադասեաց զգոլն յառաջ քան զհարկաւորն և զմարթն, որպէս զառանց յեղանակի՝ այնոցիկ, որք յեղանակաւ ենն (XIV.1: *προέταξε τὸ ὑπάρχειν τῆς ἀνάγκης καὶ ἐνδεχομένου, ὥσπερ τὸ ἄνευ τρόπου τῶν μετὰ τρόπου).

2. Substantivization by means of զ- rendering the Greek article:[13]

– Of a finite verbal form:[14] զէն (VIII.3: τὸ ἐστί): cf. Dav. *in Isag.* Arm. 54.22 զենթակայացաւն.
– Of expressions with negation: զոչ ներ բոլորումն (XI.3, XII.1): cf. Dav. *in Isag.* 117.22 τὰ μὴ ὄντα—Dav. *in Isag.* Arm. 52.9 զոչ գոյն.
– Of prepositional phrases in which two prepositions are combined:[15] ի Յաղագս ճարտասանականութեանց արհեստս, ի Յաղագս իմաստականութեանց յանդիմանութեանց, ի Յաղագս քերթողականութեանց (II.2), զառ ի մասնկունս բաժանումն (II.4), ի Յաղագս մեկնութեան (V.6, VI.2, VII.2, IX.1: *ἐν τῷ Περὶ ἑρμενείας), զըստ իւրաքանչիւրսն (VI.3: *τὰ καθ' ἕκαστον),

[12] Cf. Lafontaine (1983), 138.
[13] Cf. Froidevaux (1971), 17.
[14] Cf. Lafontaine (1983), 140.
[15] Cf. Topchyan (2001–2002), 78.

զառ ի նոցանէ (IX.1), զնեւ բոլորումն (XI.3), զնեւ ի բոլորումն (XI.4: *τὸ ἐν ὅλῳ), զըստ ամենայնումն և զըստ ոչ ումեքումն (XI.3), զառանց յեղանակի, այնոցիկ՝ որ յեղանակի ենն (XIV.1: *τὸ ἄνευ τρόπου τῶν μετὰ τρόπου): cf. Dav. *in Isag.* 210.8–9 τῶν ὑπὸ γένος εἰδῶν—Dav. *in Isag.* Arm. 188.30 զընդ սեռիւն տեսակաց.

3. The nominative case with an infinitive:[16] յոռի ասի զոլ սանձարարականն քան զձիականն (IV.1), երկակի ասի զոլ ապացուցականն (IV.4).

4. The accusative case with an infinitive:[17] ասիցէ զառողջութիւն զոլ կատարումն (I.2: *εἴπῃ ὑγιείαν εἶναι τὸ τέλος), ստոյիկեանքն ասէին մասն զոլ զիւսաքականն իմաստասիրութեան (III.1), ասացուք զերակահատն (…) բժշկականութեան մասն զոլ (III.4), պղատոնականքն զքանականս և մասն, և զործի նոյն իրաց ասեն կարող զոլ (IV.6: *οἱ Πλατωνικοί τὴν λογικὴν καὶ μέρος καὶ ὄργανον τοῦ αὐτοῦ λέγουσι δύνασθαι εἶναι), պարտ էր յետ առաջարկութեան զսահմանն զոլ (V.5), հանդիպի զնոյնս զոլ (X.1), եթէ ոք ասէ զքաղեզերումդ ոչ զոլ (XII.3).

5. The genitive absolute:[18] համատեսակացն զենեցելոցն և ի զենումն եկելոցն՝ նոքա խայտան (I.8), բազմաց ելոց յեղանակաց վերլուծականաց (II.5), քառասուն զրոց զտելոց ի հաւաքմանցն ի հին զրանոցսն (II.8), երկակի ելոյ առաջարկութեան (VI.1), երկուց ելոց հակադրութեանց (VIII.2), ոչ ելոյ հաւաքաբանութեան (IX.5), դրիցելոց ոմանց (IX.7, 10: τεθέντων τινῶν), ութ ելոց զլխոց առաջիկայ տեսութեանս (XII.5), յեղանակին ի բաց բարձեցելոյ լինի բացասութիւն (XII.7), որակին նոյնի մնացելոյ, իսկ կարզի սահմանացն փոխեցելոյ, հանդերձ ճշմարտակցելովն (XII.9): cf. Dav. *Prol.* 2.19–21 ὧν μήπω γενομένων ὁ οὐρανός, φησίν, ἐστίν ἀτελής—Dav. *Prol.* Arm. 6.1 որոց ոչ եղելոց՝ երկին անկատար; Dav. *in Isag.* 84.12 τούτων οὕτως ἐχόντων—Dav. *in Isag.* Arm. 10.3 այսոցիկ այսպէս եղելոց.

[16] Cf. Lafontaine (1983), 142.
[17] Cf. Lafontaine (1983) 142; Topchyan (2001–2002), 77.
[18] Cf. Lafontaine (1983), 141.

6. Participles and participial phrases:[19]

a) Used substantively and rendered by past participles:[20] զցուցեալսն (I.6): cf. Dav. *in Isag.* 114.7 τὸ λεγόμενον—Dav. *in Isag.* Arm. 46.6 ասացեալդ; Dav. *in Isag.* 202.23 τῷ ὁριζομένῳ—Dav. *in Isag.* Arm. 170.20 սահմանելոյն.
b) Used attributively and rendered by past participles: ոչ հաւանիմք ձեզ որպէս ոչ ցուցելոց (IX.4): cf. Dav. *in Isag.* 109.27–28 καθόλου τοίνυν ἐστὶ τὸ ἓν τῷ ἀριθμῷ κατ' εἶδος, ὑπὸ πολλῶν δὲ μετεχόμενον—Dav. *in Isag.* Arm. 38.33–34 Ընդհանուր է մի թուով ըստ տեսակի ի բազմաց ընկալեալ.
c) Used predicatively, as supplementary participles, and rendered by:
   – a past participle: տեսանեն զամենայն իրս ոչ ամենեքիմբ հաղորդեալս ընդ միմեանս (IX.5);
   – by an infinitive in the instrumental case:[21] հանդիպի զնոյնս այսպէս ունելով (IX.1), հանդիպի զնալով (XIV.3): cf. Dav. *in Isag.* 80.6 ζητεῖσθαι κεφάλαια, ὀκτὼ τὸν ἀριθμόν ὄντα—Dav. *in Isag.* Arm. 2.5–6 խնդրել զգլուխս ութ զոլով թուով.

7. The construction ἔστιν + infinitive ("it is possible to …" or "it is necessary to …") is rendered by է + infinitive:[22] ոչ էր ապա գտանել (…) ոչ էր ապա խնդրել (IX.5: *ἀδύνατον ἦν εἶτα εὑρεῖν (…) ἀδύνατον ἦν τὸ ζητεῖν), ոչ է արհամարհել զինչդ (X.2): cf. Dav. *in Isag.* 188.6 ἔστι δὲ πρὸς ταῦτα οὕτως ἀπολογήσασθαι—Dav. *in Isag.* Arm. 138.26–27 է առ այսոսիկ այսպէս պատասխանատրել.

8. The odd use of the indefinite pronoun ոմն in numbering; ոմն usually refers to "someone" but in the following example it means "something": ոմն է՝ յաղագս որոյ է բան, իսկ ոմն՝ յաղագս նորա ասացեալ (VIII.1: *ὁ μὲν […] ὁ δέ).

9. The verb ἔχω used intransitively ("to be") with adverbs of manner is rendered literally:[23] ունի այսպէս (II.1), նոյնպէս ունին (…) ներհակաբար ունին (XIII.6): cf. Dav. *in Isag.* 90.5 ἐναντίως ἔχει—Dav. *in Isag.* Arm. 20.2 հակառակապէս ունի.

[19] For the use of participles and participial phrases in the translations of the Hellenizing School, see Banateanu (1937), Calzolari (1996–1997), and Uluhogian (1989).
[20] Cf. Topchyan (2001–2002), 78.
[21] Cf. Lafontaine (1983), 141.
[22] Cf. Lafontaine (1983), 143.
[23] Cf. Lafontaine (1983), 143.

10. Sentences without copula:[24] մարդ կենդանի (V.10: ὁ ἄνθρωπος ζῶον), Մարդ կենդանի, կենդանին՝ գոյացութիւն, ապա ուրեմն՝ մարդ գոյացութիւն (X.1), այս անուն նորա եղբայր (X.6), միշտ աստուածայինն բարի (XIII.2), ոչ ամենայն զնայն մարդ (XIII.6) etc.

11. The unusual use of phrases with prepositions according to Greek patterns: զըստ իւրաքանչիւրսն (VI.3: *τὰ καθ' ἕκαστον), յաղագս զի՞նչ (I.1, V.1, 8: περὶ τί), յաղագս զապացոյցն (V.8: περὶ ἀπόδειξιν).

12. The use of a direct object in the accusative case (instead of a complement in the genitive case) after the present participle:[25] յայտնող ինչ (VI.1), վերալցողս զպակասումս (IX.9): cf. Dav. *in Isag.* 112.18 τοῦ δεχομένου τὴν προσθήκην—Dav. *in Isag.* Arm. 44.8 ընդունողին յաւելուած.

13. The odd use of pronouns: ի մեր ինքեանց գոյութիւնս (I.8: *εἰς τὴν ἡμῶν αὐτῶν οὐσίαν): cf. Dav. *in Isag.* 197.15 αὐτῷ φαίνεται τῷ Πορφυρίῳ—Dav. *in Isag.* Arm. 158.28 իւր Պորփիւրի թուի.

14. The literal rendering of λέγω or φημί ("I mean"): զաւարտուն ասեմ և զանաւարտն (XI.1): cf. Dav. *in Isag.* 95.15 φημὶ δή τοῦ σκοποῦ καὶ τοῦ χρησίμου—Dav. *in Isag.* Arm. 26.7 դիտաւորութեանն ասեմ և պիտանացուին.

[24] Cf. Muradyan (1999), 201(3.2).
[25] Cf. Muradyan (1999), 205 (3.5.1ա), 206 (3.5.2ա), 207 (3.5.2դ).

APPENDIX III

LEXICAL GRECISMS (NOT INCLUDED IN THE GLOSSARIES OF THIS BOOK) HAVING GREEK EQUIVALENTS IN DAVID'S OTHER TREATISES

անհաւաստի (XII.1)—Dav. *in Isag.* Arm. 2.19, 34.7—Dav. *in Isag.* 80.9, 101.31 ἀσαφής

անմարմին (II.2)—Dav. *in Isag.* Arm. 40.27, 42.32, 54.25—Dav. *in Isag.* 111.3, 28, 118.25 ἀσώματον

առընթեր կամ (IX.8–9)—Dav. *in Isag.* Arm. 12.17 առընթեր գոմ—Dav. *in Isag.* 86.24 πάρειμι

առկայանամ (III.2, VIII.4, X.1)—Dav. *Prol.* Arm. 6.25—Dav. *Prol.* 29.17; Dav. *in Cat.* Arm. 249—Dav. *in Cat.* 153.15 πρόσκειμαι

բացագունութիւն (IV.4)—Dav. *Prol.* Arm. 108.13 բացագոյ—Dav. *Prol.* 12.12 ἀπών

բացաթուեալ (VII.4)—Dav. *Prol.* 67.27 ἀπαρίθμησις

գեղեցկաբար (I.6)—Dav. *in Cat.* Arm. 221, Dav. *Prol.* Arm., 22.15—Dav. *in Cat.* 127.8, Dav. *Prol.* 9.21 καλῶς

եզակի (IX.8)—Dav. *Prol.* Arm. 150.16—Dav. *Prol.* 74.30 ἑνικῶς

երակահատ (III.4), երակահատութիւն (I.2)—cf. Dav. *in Isag.* Arm. 32.24 երակահատ—Dav. *in Isag.* 100.27 φλεβότομον

երկակ (II.4)—Dav. *Prol.* Arm. 112.18—Dav. *Prol.* 50.7 δυάς

երկոտանի (X.3)—Dav. *in Isag.* Arm. 78.16, 166.28, 168.5—Dav. *in Isag.* δίπους 142.14, 201.9, 201.16

թարց (VIII.2, X.4, XIII.1)—Dav. *in Isag.* Arm. 176.7—Dav. *in Isag.* 204.28 χωρίς

իմաստական (I.3–5, II.2, VII.1, IX.6, X.4)—cf. Dav. *in Cat.* Arm. 207—Dav. *in Cat.* 117.1 σοφιστικός

հակաբաժանեմ (III.3)—Dav. *in Cat.* Arm. 253—Dav. *in Cat.* 156.10 ἀντιδιαιρέω (cf. also Dav. *in Isag.* Arm. 174.3 ընդդիմաբաժանեմ—Dav. *in Isag.* 203.26 ἀντιδιαιρέω)

հանրական (VII.1)—Dav. *in Isag.* Arm. 16.20, 18.4, 28.20—Dav. *in Isag.* 88.12, 26, 97.25 καθόλου and Dav. *in Isag.* Arm. 138.4, 154.10, 184.18—Dav. *in Isag.* 187.21, 194.28, 208.11 καθολικός

մակագրեմ (II.4–7)—Dav. *in Isag.* Arm. 2.20, 4.33—Dav. *in Isag.* 82.16 ἐπιγράφω

մակագրութիւն (II.4)—Dav. *in Isag.* Arm. 2.7, 22.7—Dav. *in Isag.* 80.13, 91.23 ἐπιγραφή

մակերևոյթ (VII.3)—Dav. *in Cat.* Arm. 222 մակերևութիւն—Dav. *in Cat.* 127.32 ἐπιφάνεια

մահկանացու (II.6)—Dav. *in Isag.* Arm. 134.15, 136.28, 172.20—Dav. *in Isag.* 186.1, 187.17, 203.18 θνητός

յառաջագոլով (XIII.1)—Dav. *in Isag.* Arm. 142.22 յառաջագոյն գոմ—Dav. *in Isag.* 189.23 προϋπάρχω

յառաջագոյն դասեմ (XIV.1)—Dav. *in Isag.* Arm. 54.22—Dav. *in Isag.* 119.14—προτάσσω (cf. also Dav. *in Cat.* Arm. 225 and Dav. *Prol.* Arm. 34.32–33 նախադասեմ—Dav. *in Cat.* 135.5 and Dav. *Prol.* 14.34 προτάσσω)

յառաջածեմ (XII.1)—Dav. *in Isag.* Arm. 80.31 յառաջածեմ—Dav. *in Isag.* 143.20 προάγω

յոգնակի (IX.8)—Dav. *Prol.* Arm. 150.17—Dav. *Prol.* 74.31 πληθυντικῶς

ներածեմ (XII.8)—Dav. *in Isag.* Arm. 54.26 ներածիցեալ, 22.23 ներածութիւն—Dav. *in Isag.* 120.4 εἰσαγωγικώτερον, 92.7 ἐσαγωγή

ներհակաբար (XIII.6)—Dav. *in Cat.* Arm. 274 ներհակ—Dav. *in Cat.* 178.27 ἐνάντιον

շարադասեմ (V.8)—Dav. *in Cat.* Arm. 195 շարադասութիւն—Dav. *in Cat* 137.17 σύνταξις

շարունակութիւն (XII.1)—Dav. *Prol.* Arm. 130.11, 18, 33, 132.13 շարունակ—Dav. *Prol.* 61.3, 35, 62.31 συνεχής

որգոն (II.6, IV.1, 4, V.10, VII.3, VIII.2–3, IX.8, 10, X.1, 3–6, XI.4, XII.3, 6–10, XIII.4–6, XIV.2, 5)—Dav. *in Isag.* Arm. 126.18, 140.19, 172.20—Dav. *in Isag.* 180.29, 188.27, 203.18 οἷον

պատկանիմ (X.6)—Dav. *in Isag.* Arm. 10.16, 22, 52.2—Dav. *in Isag.* 84.27, 85.11, 117.16 13.5 ἁρμόζω

պիտանանամ (III.2–5, IV.1–2, V.3, XII.4)—Dav. *in Isag.* Arm. 14.32, 24.11—Dav. *in Isag.* 83.21, 87.25, 92.26 συμβάλλομαι, Dav. *in Isag.* Arm. 16.13, 140.6, 198.2—Dav. *in Isag.* 88.8, 188.16, 218.6 χράομαι, Dav. *in Isag.* Arm. 46.29, 190.17—Dav. *in Isag.* 114.33, 210.23 δέομαι

սահմանական (VI.3)—Dav. *in Isag.* Arm. 16.16, 18.33, 24.23—Dav. *in Isag.* 88.9, 89.25, 93.27 ὁριστικός

տարաձայն (IV.5), տարաձայնեմ (XI.1)—Dav. *in Isag.* Arm. 46.6, 94.19—Dav. *in Isag.* 114.8, 158.9 διαφωνέω

տարորոշեմ (VII.1–2)—Dav. *in Isag.* Arm. 6.15, 68.14—Dav. *in Isag.* 82.20, 133.17 διακρίνω

տեսական (I.6, III.3)—Dav. *in Isag.* Arm. 6.28—Dav. *in Isag.* 83.5 θεωρητικός

տիրապէս (VIII.1, XII.9)—Dav. *in Cat.* Arm. 230—Dav. *in Cat.* 139.10 κυρίως

քանաբար (XII.4–6, XIII.1)—Dav. *in Isag.* Arm. 82.1, 96.10, 176.14—Dav. *in Isag.* 143.27, 159.24, 205.3 ποσαχῶς

քատակիմ (V.10)—Dav. *in Isag.* Arm. 22.13, 100.19, 194.18—Dav. *in Isag.* 91.27, 162.7, 214.4 ἔοικα

GREEK—ARMENIAN—ENGLISH GLOSSARY[1]

ἀδυνάτος—անկարելի—impossible (X.4, XII.4, XIII.4)
ἀΐδιος—մշտնջենաւոր—eternal (XIII.2)
αἴσθησις—զգայութիւն—perception (I.4–5)
αἰσθήσεις—զգայութիւնք—senses (I.4–5, IX.5)
αἴτησις—հայցումն—request (VII.2)
αἰτία—պատճառ—cause (I.4–5, V.6), reason (I.2–3, II.4, 7, V.2, 4–7, IX.2–3, 5, 9, XI.4)
ἀκαταληψία—անհասութիւն—unknowability (IX.4)
ἀκολουθία—հետեւութիւն (հետեւումն)—implication (II.6, X.4)
τὸ ἀληθές—ճշմարիտն, ճշմարտութիւն—truth (I.3, III.3, VI.2)
ἀληθής—ճշմարիտ—true (I.3, 6, VII.3, X.6, XII.10, XIII.5, XIV.2–4)
ἀληθεύω—ճշմարտեմ—be true (XII.7, XIII.6)
ἀληθῶς—ճշմարտապէս—truly (I.6)
ἄλογος—անբան, անասուն—irrational (I.8, IV.2)
ἀμεθόδως—անճարաբար—unmethodically (X.6)
*[2]ἀμφιβολούμενος—երկբայացեալ—disputed (IX.4)
ἀναιρέω—բառնամ (ի բաց բառնամ)—reject (IX.4–5, XII.3, 7–8, XIV.3)
ἀνάλυσις—վերլուծութիւն—analysis (II.5, 8, XI.4)
ἀναλύω—լուծանեմ, վերլուծանեմ—analyze—(II.7–8, V.4, VIII.3)
ἀντιδιαστολή—հակորոշումն—distinction (IX.7)
ἀντιδιαστέλλω—հակորոշեմ—distinguish (XIII.1)
ἀντίθεσις—հակադրութիւն—antithesis (VIII.2)
ἀντίκειμαι—հակակայեմ—oppose (VII.5, XII.*3)
ἀντικείμενος—հակակայ—opposite (V.10, VII.5, XII.3)
ἀντιστροφή—հակադարձումն (հակադարձութիւն)—conversion (IX.8, XI.2, XII.1, 4–5, *6, 7–10, XIII.1, 5, XIV.1–3, 5)
ἀντίφασις—հակասութիւն—contradiction (VII.2, XII.3)
ἀντιφατικῶς—բացասաբար—contradictorily (VII.5)
ἀπαγωγή—բացածութիւն—reduction (XII.1–3)
τὸ ἄπειρον—անհուն—infinite (VII.3, IX.4–5)

---

[1] Cf. similar trilingual word lists in Stone and Shirinian (2000), 241–244 (Armenian–English–Greek), 245–248 (Greek–Armenian–English), 249–252 (English–Greek–Armenian).

[2] The asterisk (*) means that: 1) the given Greek or Armenian term is reconstructed presumably, 2) the given passage does not contain the Armenian term, 3) in the given passage, the term has been translated into English differently.

ἀποδείκνυμι—ապացուցեմ (ապացուցանեմ, բացացուցանեմ)—demonstrate (IV.1, IX.5)
ἀποδεικτικός—ապացուցական, բացացուցական—demonstrative (I.1, IV.5, VII.*3, V.1–2, 9)
ἀπόδειξις—ապացոյց—demonstration (I.1–2, III.3, IV.3, 5–6, V.1–2, 9)
ἀποδίδωμι—բացատրեմ—present (IX.2)
ἀποτελέω—բացակատարեմ—produce (III.5, IV.2)
ἀποτέλεσμα—կատարումն—product (IV.1)
ἀπόφασις—բացասութիւն—negation (VI.1–2, VII.4–5, VIII.4, IX.5, XII.7, XIII.4–6, XIV.1–2, 5)
ἀποφατικός—բացասական (ուրացական, ուրացողական)—negative (VI.2, VII.2, 4, VIII.4, XI.3, XII.1, 3, 6, XIV.3)
*ἀπροσοριστός—առանորոշելի—indeterminable (XI.4)
*ἁρμόζω—յօրինեմ—fit (II.6)
ἀσυλλόγιστος—անբաղհաւաքական—non-syllogistic (X.2)
ἀσύστατος—անվէճ—undisputable (I.3)
ἀτελής—ոչ աւարտուն, անաւարտ—imperfect (II.7, V.1)
αὐτόπτης—ինքնատեսող—seeing oneself (I.5, 8)
ἀφαίρεσις—բացառութիւն—removal (VIII.2)
ἄφθαρτος—անապական—incorruptible (VI.3)
γένεσις—լինելութիւն—generation (II.5–6)
γένος—սեռ—genus (I.2, V.10, IX.6, XII.9)
γιγνώσκω—գիտեմ—know (I.4–5, 8, II.4, III.3), ճանաչեմ—cognize, know (I.4, XIV.1)
γνήσιος—հարազատ—genuine (II.8)
γνῶσις (τὸ γιγνώσκειν)—գիտութիւն (գիտելն)—knowledge (I.6, IV.4, XIII.3, 5)
γνωστός—գիտելի—knowable (I.4)
δείκνυμι, ἀποφαίνω—ցուցանեմ, բացատրեմ—show (I.6–7, III.3–5, IV.3, VIII.3, IX.4, 7, X.1, XIII.5)
δῆλος, φανερός—յայտնի—revealed (I.7)
δηλόω (1)—յայտնեմ—indicate (VI.1, VII.2)
δηλόω (φανερόω) (2)—յայտնեմ (յայտ առնեմ)—reveal (I.7–8, VII.2, IX.5, XIII.1)
διαζευκτικός—տարլծական—disjunctive (IX.8)
διαίρεσις—բաժանումն—division (XI.1), տրամատութիւն—separation (VIII.2)
διαιρέω—բաժանեմ—divide (IV.1)
διαλαμβάνω—բուռն հարկանեմ—grasp (by the senses and imagination) (I.4), treat (I.1–2, XII.8, XIII.1)
ἡ διαλεκτική—տրամաբանականն—dialectic (IV.4)
διάληψις—տրամառութիւն—assumption (VII.2)
διάλογος—տրամաբանութիւն—dialogue (IV.5)
διάνοια—մտածութիւն—notion (XII.2), տրամախոհութիւն—thought (I.4–5, 8, IX.5)
διδάσκω—ուսուցանեմ—explain (V.6, XII.1–2, 8, XIII.1)
ὁ διδάσκων—ուսուցանող—teacher (V.9)

δόξα—կարծիք—opinion (I.4–5, III.1)
δυνάμει—զօրութեամբ—potentially (VII.2, VIII.3–4)
δυνατός—մարթելի (կարելի)—possible (X.4, XII.4, 6–7, 10, XIII.4)
εἶδος—տեսակ—form (IX.6, X.1), species (I.2–3, II.4, VII.1, 4–5, X.1)
εἰδοποιέω—տեսակարարեմ—specify (V.7)
ἐλέγχω—յանդիմանեմ—refute (XII.3)
ἐμμέθοδως—ներճարապէս—methodically (X.6)
ἔμψυχος—ներանձնաւոր (շնչաւոր)—animate (IX.10)
ἐναντίως—հակադարձակի—contrarily (XIII.4)
τὸ ἐνδεχόμενον—մարթն—contingent (XII.4, XIII.1, 3–*4, 6, XIV.1)
ἔνδοξος—ներկարծաւոր—reputable (VII.2–3)
ἐνέργεια—ներգործութիւն—activity (V.9)
ἐνεργείᾳ—ներգործութեամբ—actually (VII.2, VIII.3–4)
ἐξηγέομαι—պատմեմ—explain (I.2)
ἕξις—ունակութիւն—disposition (V.9)
ἐπαγωγή—մակածութիւն—induction (X.3, XI.2)
ἐπαγωγικός—մակածական—inductive (X.3)
ἐπινοέω—մակիմանամ—think of (X.5)
ἐπιστήμη—մակացութիւն—science (I.1, III.2–4, V.1, 9, XIII.3)
ἐπιφάνεια—մակերևոյթ—visible surface (VII.3)
ἐπιχειρέω—ձեռնարկեմ—argue (IV.4, IX.4–5, *9)
ἐπιχείρημα—ձեռնարկութիւն—argument (III.2, 5, IV.1, 3–4)
τὸ ἑπόμενον—հետևեցեալն—consequent (XII.8)
ἐρώτησις—հարցումն—question (VII.2)
ἐσόμενον (μέλλον)—լինելոց—future (XIII.2)
εὐκτικός—ըղձական—optative (IX.7)
εὑρίσκω—գտանեմ—find (I.7, II.6–7, IX.5, *10), invent (IX.10)
ζητέω (*ἐρευνάω)—յուզեմ (խնդրեմ)—examine (V.6, VII.5, IX.*4), խնդրեմ—inquire (I.7, II.8, III.1, IX.5, XIII.4), քննեմ, քննութեանց առնում—investigate (V.6, XII.1)
ζήτημα (ζήτησις, *ἔρευνα)—քննութիւն—investigation (I.2)
τὸ ἡγούμενον—առաջացեալն—antecedent (XII.8)
θέσις—դրութիւն—imposition (II.1–3)
θέσις—դրութիւն—positing (IX.7, XII.8)
θεσμός—որոշումն—canon (IV.4)
θεώρημα—տեսութիւն—theorem (II.7)
θεωρία—տեսութիւն—theory (XII.5), observation (VII.5)
ἰσοστροφή—զուգադարձութիւն—correspondence (XII.9)
καθόλου—ընդհանուր (հանուր)—universal (I.4, 8, II.8, IV.1, XIII.5–6, XIV.1–5)
καθ' ἕκαστον—ըստ իւրաքանչիւրն—singular (VI.3, VII.4)
τὸ καθ' οὗ κατηγορεῖται (τὸ ὑποκείμενον)—ենթակայ—subject (V.7, 9, VIII.1–2, XI.4, XII.6–7, XIII.2, XIV.3)
κανών—կանոն—canon (IV.4), կիտակ (կիտումն)—rule (IV.4–6, XIV.3)
κατάληψις—մտահասութիւն—apprehension (IX.4)
κατασκευάζω—ստորանիւթեմ, յարդարեմ—establish (I.4, II.6–7, IV.1, 4, IX.*4, X.3)

*κατασκευή —յարդարումն—establishment (VI.*1)
κατάφασις—ստորասութիւն—affirmation (IV.4, VI.1, VII.5, VIII.4, XII.7, XIII.4–6, XIV.1, 3–5)
καταφατικός—ստորասական—affirmative (IV.4, VI.2, VII.4, VIII.4, XI.3, XII.1)
κατηγορέομαι—ստորոգիմ—be predicated (be the predicate)—(IX.7, V.7, *10, VIII.3, XI.*3, XIV.3)
τὸ κατηγορούμενον—ստորոգեալն (ստորոգեցեալն)—predicate (VIII.1–3, XI.4, XII.6–7, XIII.2, XIV.2–3)
τὸ κατηγορεῖσθαι—ստորոգիլն—predication (VIII.3)
κοινωνέω—հաղորդիմ—be connected (XII.9), share (IX.5)
κοινωνία—հաղորդութիւն—connection (XII.9)
κυρίως—տիրապէս—properly (VIII.1, XII.9)
λέξις—բառ—word (II.8)
ἡ λογική—բանականն—logic (III.1, 5, IV.3, 6)
λογικός—բանական—logical (IV.1), բանաւոր (I.8), բանական (II.6)—rational
λόγος—բան—statement (VI.1–3, VII.4–5, XII.4–5), argument (IV.1–2, 4, IX.1, *4–6, X.6)
μάθημα—ուսումն—study (IV.4)
μέθοδος—հնար—method (IV.1, 4–5, IX.9)
μερικός—մասնական—particular (I.4, II.7, VI.3, XII.3, XIII.5–6, XIV.1, 3–5)
μέρος—մասն—part (III.1–5, IV.1, 3–4, 6)
μετάθεσις—փոխադրութիւն—transposition (XIII.4)
μετοχή—ընդունելութիւն—participle (VIII.3)
μῖξις—խառնակութիւն—compound (XIII.1)
μονολήμματος—եզառած—with one premiss (IX.8–9)
μόριον—մասնիկ—subpart (III.1–4)
μυθώδης—առասպելուտ—fictitious (I.3)
νοῦς—միտք—reason (I.4–5)
ὁμοειδής—համատեսակ—of the same kind (I.8)
ὁμολογούμενον ποιέω—խոստովանելի (խոստովանեալ) առնեմ—take for granted (III.4, IX.4)
ὁμολογούμενος—խոստովանեցեալ—taken for granted (IX.7)
ὄνομα—անուն—noun (II.2, V.6)
τὰ ὄντα (οὐσίαι)—էք (գոյք, գոյութիւնք)—beings (I.8, IV.4)
ὄργανον—գործի—instrument (III.1, 4, IV.1, 3–4, 6, IX.4)
ὁρίζω—սահմանեմ—define (IV.1, V.1, VI.1–2, VII.1–2, 5, VIII.1, IX.2–3, 6–8, XII.1, 4, 9, XIII.1)
ὁρισμός—սահմանումն (սահման)—definition (V.5, VI.2, VII.1, 5, VIII.1, IX.2, 5–6, XI.1, XII.9)
ὅρος—սահման—term (V.1, 3–7, 10, VIII.1, IX.1, 4, XI.1–2, 4, XII.1, 5–10, XIV.5)
οἱ οὐράνιοι—երկնայինք—heavenly beings (I.8)
οὐσία—գոյացութիւն—substance (X.1, XIV.3), գոյութիւն—essence (I.8)
παράδειγμα—յարացոյց—example (X.6), paradigm (X.3)
παράδοξος—անկարծելի—paradoxical (VII.3)

παρακείμενος—յարակայ—present (IX.1)
παρατίθημι—յարադրեմ—set out (II.5, IX.2–3, XI.3, XII.2, 5), place alongside (XI.4)
παρών—առաջիկայ (I.2, 6–8, II.1–4, 6, 8, III.1, VII.4, XII.5), յարագոյ (XIII.2)—present
περιέχομαι—պարունակիմ—be included (XIII.1)
περιλαμβάνω—պարառոցեմ—embrace (IX.7)
πέφυκε—բնաւորեցաւ—is natural (for someone or something) (I.4, 8, VI.3, XII.7)
πίστις—հաւատ—proof (X.3)
πιστόω—հաւատարմացուցանեմ—justify (IX.2), հաւատացուցանեմ—prove (X.3)
πλοκή—հիւսումն—construction (X.2, 4)
ποιητικός—արարողական—productive (V.9)
τὸ ποιόν—որակ—quality (VI.3, VII.4, VIII.1, XII.6–10, XIV.3, 5)
τὸ πόσον—քանակ—quantity (VI.3, VII.4, VIII.1)
πρᾶγμα—իր—fact (II.8)
πράγματα—իրողութիւնք (I.8, IV.3–6, X.6), իրք (IV.4, IX.5)—things
πραγματεία—իրողութիւն—treatise (I.2, 6–7, II.2–4, 6, V.1, IX.1, XI.4, XIII.1)
πρόβλημα: *see* πρότασις
προσδιορισμός—առորոշումն—determiner (VII.5, VIII.1–2, XI.4), further specification (XIII.2)
πρόσθεσις—առադրութիւն—addition (VIII.2, 4)
τὸ προσκατηγορούμενον (*προσκατηγόρημα)—առստորոգումն—further predication (VIII.2)
πρόσληψις—*առառութիւն—additional assumption (IX.7)
προστακτικός—հրամանական—imperative (IX.7)
πρότασις (πρόβλημα)—նախադասութիւն—proposition (I.5, II.1–2, VI.1–2, VII.2, 4, IX.1, XII.9, XIII.1, XIV.1), առաջարկութիւն[3]—premiss (I.5, II.5–6, V.1, 3–7, 10, VI.1–3, VII.1, 5, VIII.1–3, IX.1, 3, 9–10, X.1, 5–6, XI.3, XII.1, 3, 5–7, 9–10, XIII.1, 4, XIV.5, ἀδιορίστος πρότασις—անորոշելի առաջարկութիւն—indefinite premiss (VII.4), ἀποδεικτικὴ πρότασις—ապացուցական (բացացուցական) առաջարկութիւն—demonstrative premiss (VII.1–3), ἀπροσδιορίστος πρότασις—առանսահմանելի առաջարկութիւն—indefinite premiss (VI.3), διαλεκτικὴ πρότασις—տրամաբանական առաջարկութիւն—dialectical premiss (VII.1–3), ἐν μέρει (μερικός) πρότασις—ներմասնումն (մասնական)

[3] Նախադասութիւն and առաջարկութիւն are in fact synonyms (like their Greek equivalents πρότασις and πρόβλημα: cf. Alex. Aphr. *in APr.* 44.16–18 ἔστι δὲ τὸ πρόβλημα τῷ γένει πρότασις). In our text, առաջարկութիւն, often rendering πρότασις (though it literally corresponds to πρόβλημα), is used more frequenly. Πρότασις was erroneously interpreted as deriving from προτάσσω, while in reality it is derived from προτείνω (the abstract noun corresponding to προτάσσω is πρόταξις).

առաջարկութիւն—particular premiss (VI.3, VII.4–5), καθ' ἕκαστον πρότασις—ըստ իւրաքանչիւրն առաջարկութիւն—singular premiss—(VI.3, VII.4), ἡ καθόλου πρότασις—ընդհանուր առաջարկութիւն—universal premiss (VI.3, VII.4–5), κατηγορικὴ πρότασις—ստորոգական առաջարկութիւն—categorical premiss (VI.1, IX.2–3), ποιητικὴ πρότασις—քերթողական առաջարկութիւն—poetical premiss (VII.1), πρότασις *ἁπλῶς—ընդհանուր առաջարկութիւն—premiss in general (VI.1–2, VII.1, 5), σοφιστικὴ πρότασις—իմաստական առաջարկութիւն—sophistical premiss (VII.1), ὑποθετικὴ πρότασις—ստորադրական առաջարկութիւն—hypothetical premiss (VI.1–2, IX.3, XII.8)

προτίθημι—առաջադրեմ—propose (XIII.1)

προϋπόκειμαι—նախենթակայեմ—presuppose (IX.7)

προφέρω—յառաջ բերել—bring forward (III.4)

ῥῆμα—բայ—verb (II.2, V.6, VIII.3)

σαφηνίζω—հաւաստեմ—clarify (IX.6)

σκέψις—խոհմունք—inquiry (I.1, V.1)

σκοπός—դիտաւորութիւն—aim (I.1–2, II.1, V.1–2, VII.1, 5, XII.4, 6, XIII.3)

σημασία—նշանակութիւն—meaning (IX.7, XIII.1)

στασιαζόμενος—վէճ—disputable (I.3)

στάσις—կացուցմն—issue (I.3)

στοιχεῖον—տառ—letter (II.8)

σύγγραμμα—շարագրութիւն (շարագրած)—writing (I.2, II.1, IV.4)

συζυγία—լծակցութիւն—syzygy (X.2)

συλλαβή—փաղառութիւն—syllable (II.8, X.2)

συλλογίζομαι—հաւաքեմ (հաւաքաբանեմ)—syllogize (I.5–6, 8, II.6, IV.1, IX.5, 10)

συλλογισμός—հաւաքումն (հաւաքաբանութիւն, հաւաքաբանումն, բաղհաւաքումն)—syllogism (I.3, 7–8, II.1–6, IV.4–5, V.1, 3, 6–7, 10, VII.1, 5, IX.1–2, 4–6, 8–10, X.3–4, 6, XI.1–2, XII.1, 4, 9), συλλογισμὸς ἁπλῶς—պարզ (պարզաբար) հաւաքումն (հաւաքաբանութիւն)—syllogism in general (I.1–2, 6–7, II.1, 3, 5, V.2, VI.1, VII.5, IX.1), πέντε εἴδη τῶν συλλογισμῶν—հինգ տեսակք հաւաքմանց—five species of syllogisms (I.3), τρία εἴδη τῶν συλλογισμῶν—երեք տեսակք հաւաքմանց—three species of syllogisms (I.4–5), συλλογισμὸς ἀποδεικτικός—ապացուցական (բացացուցական) հաւաքումն—demonstrative syllogism (I.2–6, II.2, V.2, IX.6, X.4), συλλογισμὸς διαλεκτικός—տրամաբանական հաւաքումն—dialectical syllogism (I.3–5, II.2, IX.6, X.4): συλλογισμὸς ῥητορικός—ճարտասանական հաւաքումն—rhetorical syllogism (I.3–4, II.2, IX.6), συλλογισμὸς σοφιστικός—իմաստական հաւաքումն—sophistical syllogism (I.3–5, II.2, IX.6, X.4), συλλογισμὸς ποιητικός—քերթողական հաւաքումն—poetical syllogism (I.3–4, II.2, IX.6), ὁ καθόλου συλλογισμός—ընդհանուր հաւաքումն—universal syllogism (II.2, II.8), ὁ κατὰ μέρος συλλογισμός—ըստ մասին հաւաքումն—particular syllogism (II.2, II.8), συλλογισμὸς τέλειος—աւարտուն հաւաքումն—perfect syllogism (II.7, V.1, 10, IX.2, XI.1, XII.1), συλλογισμὸς ἀτελής—ոչ աւարտուն (անաւարտ, անաւարտուն) հաւաքումն—imperfect syllogism (II.7, V.1, 10, IX.2, 8–9, XI.1–2, XII.1), κατη-

γορικὸς συλλογισμός—ստորոգական հաւաքաբանութիւն—categorical (predicative) syllogism (IX.2, 7), ὑποθετικὸς συλλογισμός—ստորադրական հաւաքաբանութիւն—hypothetical syllogism (IX.2, 7)
ἡ συλλογιστική—հաւաքականն—syllogistic (III.1, 3, IV.1)
συλλογιστικός—բաղհաւաքական—syllogistic (X.2, *4)
τὸ συμβεβηκός—պատահումն—accident (XIV.3)
συμπεραίνω (περαίνω, συνάγω)—ժողովեմ (եզերեմ)—conclude (X.2–6, XII.3)
συμπεράσμα—եզրակացութիւն—conclusion (I.5, IX.5–6, X.1), բաղեզերումն, բաղեզերութիւն—conclusion (II.6, XI.3), inference (X.1)
τὸ συναγόμενον—ժողովեալն—conclusion (IV.4, X.6)
συναπτικός—շարամերձական—conditional (IX.7–8)
συνάπτω—շարամերձեմ—attach (I.2, XI.4)
σύνδεσμος—շաղկապ—connector (VIII.1)
σύνθεσις—շարադրութիւն—synthesis (II.1–3, 8, VIII.2, 4)
σύνταξις—շարադրութիւն—syntax (V.8)
συντίθημι—շարադրեմ—synthesize (II.6–7)
συστατικαὶ διαφοραί—բաղկացուցիչ զանազանութիւնք—constitutive differentiae (IX.6)
σχῆμα—ձև—figure (II.7, IV.5, V.7, XI.1, XII.1, 3)
τάξις—կարգ, կարգաւորութիւն—order (II.1, 3, V.3, XII.4, 6–10, XIV.1, 5)
τέλειος—աւարտուն—perfect (II.7, V.1)
τελέως—աւարտաբար—perfectly (XII.9)
τέλος—կատարումն—end (I.2, III.3–4)
τέχνη—արուեստ, արհեստ—art (III.2–5, IV.1, XIII.3)
τρόπος—յեղանակ—mode (VIII.1–2, 4, XII.7–8, XIII.1, 5–6, XIV.1), manner (II.5)
ὕλη—նիւթ—matter (II.4, III.3, VII.2–3, IX.6, X.1–2, XII.7, XIII.6)
ὑπαινίσσομαι—առակեմ—hint (IX.10)
ὕπαρξις—էութիւն—existence (XIII.1)
ὑπάρχω—գոյանամ—be characteristic (of someone) (I.8)
ὑπέρθεσις—զերադրութիւն—transposition (VIII.4)
ὑπογραφικός—ենթագրական—delineative (VII.4)
ὑπόθεσις—ստորադրութիւն—hypothesis (VI.2)
ὑπόκειμαι—ենթակայիմ (ենթակայանամ)—be supposed (X.6), be the subject of (VII.3, VIII.3)
τὰ φαινόμενα—երևելիք—appearances (I.4)
φαινόμενον—երևեցեալ—apparent (VII.2)
φανερόω (δηλόω)—յայտնեմ (յայտ առնեմ)—reveal (I.7–8, VII.2, IX.5, XIII.1)
φάνσις—երևումն—expression (V.6)
φαντασία—երևակայութիւն—imagination (I.4–5)
φθαρτός—ապականելի—corruptible (VI.3, XIII.2)
φιλοσοφία—իմաստասիրութիւն—philosophy (I.6, III.1–5, IV.1, 3–4, 6): θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ φιλοσοφία—տեսական և գործական փիլիսոփայութիւն—theoretical and practical philosophy (I.6, III.3)
φάσις—ասութիւն—utterance (V.6)

*φρόνησις—խոհեմութիւն—intelligence (II.7)
φύσις—բնութիւն—nature (I.7, IV.3–4, 6, VII.3, IX.5, XIII.3), nature (inborn qualities) (I.8, IV.5, X.6)
φωνή—ձայն—spoken sound (II.1–3, III.3, V.6, IX.1)
τὸ χρήσιμον—պիտանացու—usefulness (I.2, 6, II.1)
χρήσιμος—պիտանացու (պիտանի)—useful (I.2, 6–8, V.1, XIV.1)
ψευδής—սուտ—false (I.3, 6, VII.3, IX.9, X.6, XII.10, XIII.5, XIV.3)
τὸ ψεῦδος—սուտ, ստութիւն—falsity (I.3, III.3, VI.2, IX.9)

ENGLISH—ARMENIAN—GREEK GLOSSARY

accident—պատահումն—τὸ συμβεβηκός (XIV.3)
activity—ներգործութիւն—ἐνέργεια (V.9)
actually—ներգործութեամբ—ἐνεργείᾳ (VII.2, VIII.3–4)
addition—առադրութիւն—πρόσθεσις (VIII.2, 4)
additional assumption—*առառութիւն—πρόσληψις (IX.7)
affirmation—ստորասութիւն—κατάφασις (IV.4, VI.1, VII.5, VIII.4, XII.7, XIII.4–6, XIV.1, 3–5)
affirmative—ստորասական—καταφατικός (IV.4, VI.2, VII.4, VIII.4, XI.3, XII.1)
aim—դիտաւորութիւն—σκοπός (I.1–2, II.1, V.1–2, VII.1, 5, XII.4, 6, XIII.3)
analysis—վերլուծութիւն—ἀνάλυσις (II.5, 8, XI.4)
analyze—լուծանեմ, վերլուծանեմ—ἀναλύω (II.7–8, V.4, VIII.3)
animate—ներանձնաւոր (շնչաւոր)—ἔμψυχος (IX.10)
antecedent—առաջացեալն—τὸ ἡγούμενον (XII.8)
antithesis—հակադրութիւն—ἀντίθεσις (VIII.2)
apparent—երևեցեալ—φαινόμενον (VII.2)
appearances—երևելիք—τὰ φαινόμενα (I.4)
apprehension—մտահասութիւն—κατάληψις (IX.4)
argument—ձեռնարկութիւն, բան—ἐπιχείρημα, λόγος (III.2, 5, IV.1–4, IX.1, *4–6, *8, X.6)
argue—ձեռնարկեմ—ἐπιχειρέω (IV.4, IX.4–5, *9)
art—արուեստ, արհեստ—τέχνη (III.2–5, IV.1, XIII.3)
assumption—տրամառութիւն—διάληψις (VII.2)
attach—շարամերձեմ—συνάπτω (I.2, XI.4)
be connected—հաղորդիմ—κοινωνέω (XII.9)
be included—պարունակիմ—περιέχομαι (XIII.1)
be predicated (be the predicate)—ստորոգիմ—κατηγορέομαι (IX.7, V.7, *10, VIII.3, XI.*3, XIV.3)
be supposed—ենթակայիմ (ենթակայանամ)—ὑπόκειμαι (X.6)
be the subject of (be supposed)—ենթակայիմ (ենթակայանամ)—ὑπόκειμαι (VII.3, VIII.3)
be true—ճշմարտեմ—ἀληθεύω (XII.7, XIII.6)
be characteristic (of someone)—գոյանամ—ὑπάρχω (I.8)
beings—էք (գոյք, գոյութիւնք)—τὰ ὄντα (οὐσίαι) (I.8, IV.4)
bring forward—յառաջ բերել—προφέρω (III.4)
canon—կանոն, որոշումն—κανών, θεσμός (IV.4)
cause—պատճառ—αἰτία (I.4–5, V.6)
clarify—հաւաստեմ—σαφηνίζω (IX.6)
cognize—ճանաչեմ—γιγνώσκω (I.4)
compound—խառնակութիւն—μῖξις (XIII.1)

conclude—ժողովեմ (եզերեմ)—συμπεραίνω (περαίνω, συνάγω) (X.2–6, XII.3)
conclusion—եզրակացութիւն, բաղեզերումն, բաղեզերութիւն, ժողովեալն—συμπεράσμα, τὸ συναγόμενον (I.5, II.6, IV.4, IX.5–6, X.1, 5–6, XI.1, 3)
conditional—շարամերձական—συναπτικός (IX.7–8)
connection—հաղորդութիւն—κοινωνία (XII.9)
connector—շաղկապ—σύνδεσμος (VIII.1)
consequent—հետնեցեալն—τὸ ἑπόμενον (XII.8)
constitutive differentiae—բաղկացուցիչ զանազանութիւնք—συστατικαὶ διαφοραί (IX.6)
construction—հիւսումն—πλοκή (X.2, 4)
contingent—մարթն—τὸ ἐνδεχόμενον (XII.4, XIII.1, 3–*4, 6, XIV.1)
contradiction—հակասութիւն—ἀντίφασις (VII.2, XII.3)
contradictorily—բացասաբար—ἀντιφατικῶς (VII.5)
contrarily—հակադարձակի—ἐναντίως (XIII.4)
conversion—հակադարձումն (հակադարձութիւն)—ἀντιστροφή (IX.8, XI.2, XII.1, 4–5, *6, 7–10, XIII.1, 5, XIV.1–3, 5)
correspondence—զուգադարձութիւն—ἰσοστροφή (XII.9)
corruptible—ապականելի—φθαρτός (VI.3, XIII.2)
define—սահմանեմ—ὁρίζω (IV.1, V.1, VI.1–2, VII.1–2, 5, VIII.1, IX.2–3, 6–8, XII.1, 4, 9, XIII.1)
definition—սահմանումն (սահման)—ὅρισμός (V.5, VI.2, VII.1, 5, VIII.1, IX.2, 5–6, XI.1, XII.9)
delineative—ենթագրական—ὑπογραφικός (VII.4)
demonstrate—ապացուցեմ (ապացուցանեմ, բացացուցանեմ)—ἀποδείκνυμι (IV.1, IX.5)
demonstration—ապացոյց—ἀπόδειξις (I.1–2, III.3, IV.3, 5–6, V.1–2, 9)
demonstrative—ապացուցական, բացացուցական—ἀποδεικτικός (I.1, IV.5, VII.*3, V.1–2, 9)
determiner—առորոշումն—προσδιορισμός (VII.5, VIII.1–2, XI.4)
dialectic—տրամաբանականն—ἡ διαλεκτική (IV.4)
dialogue—տրամաբանութիւն—διάλογος (IV.5)
disjunctive—տարլծական—διαζευκτικός (IX.8)
disposition—ունակութիւն—ἕξις (V.9)
disputable—վէճ—στασιαζόμενος (I.3)
disputed—երկբայացեալ—*ἀμφιβολούμενος (IX.4)
distinction—հակորոշումն—ἀντιδιαστολή (IX.7)
distinguish—հակորոշեմ—ἀντιδιαστέλλω (XIII.1)
divide—բաժանեմ—διαιρέω (IV.1)
division—բաժանումն—διαίρεσις (XI.1)
embrace—պարառոցեմ—περιλαμβάνω (IX.7)
end—կատարումն—τέλος (I.2, III.3–4)
essence—գոյութիւն—οὐσία (I.8)
establish—ստորանիւթեմ, յարդարեմ—κατασκευάζω (I.4, II.6–7, IV.1, 4, IX.*4, X.3)
establishment—յարդարումն—*κατασκευή (VI.*1)

eternal—մշտնջենաւոր—ἀΐδιος (XIII.2)
examine—յուզեմ (խնդրեմ)—ζητέω (V.6, VII.5, IX.*4)
example—յարացոյց—παράδειγμα (X.6)
existence—էութիւն—ὕπαρξις (XIII.1)
explain—ուսուցանեմ, պատմեմ—διδάσκω, ἐξηγέομαι (I.2, V.6, XII.1–2, 8, XIII.1)
expression—երևումն—φάνσις (V.6)
fact—իր—πρᾶγμα (II.8)
false—սուտ—ψευδής (I.3, 6, VII.3, IX.9, X.6, XII.10, XIII.5, XIV.3)
falsity—սուտ, ստութիւն—τὸ ψεῦδος (I.3, III.3, VI.2, IX.9)
fictitious—առասպելուտ—μυθώδης (I.3)
figure—ձև—σχῆμα (II.7, IV.5, V.7, XI.1, XII.1, 3)
find—գտանեմ—εὑρίσκω (I.7, II.6–7, IX.5, *10)
fit—յօրինեմ—*ἁρμόζω (II.6)
form—տեսակ—εἶδος (IX.6, X.1)
further predication—առստորոգումն—τὸ προσκατηγορούμενον (*προσκατηγόρημα) (VIII.2)
further specification—առորոշումն—προσδιορισμός (XIII.2)
future—լինելոց—ἐσόμενον (μέλλον) (XIII.2)
generation—լինելութիւն—γένεσις (II.5–6)
genuine—հարազատ—γνήσιος (II.8)
genus—սեռ—γένος (I.2, V.10, IX.6, XII.9)
grasp (by the senses and imagination)—բուռն հարկանեմ—διαλαμβάνω (I.4)
heavenly beings—երկնայինք—οἱ οὐράνιοι (I.8)
hint—առակեմ—ὑπαινίσσομαι (IX.10)
hypothesis—ստորադրութիւն—ὑπόθεσις (VI.2)
imagination—երևակայութիւն—φαντασία (I.4–5)
imperative—հրամանական—προστακτικός (IX.7)
imperfect—ոչ աւարտուն, անաւարտ—ἀτελής (II.7, V.1)
implication—հետևութիւն (հետևումն)—ἀκολουθία (II.6, X.4)
imposition—դրութիւն—θέσις (II.1–3)
impossible—անկարելի—ἀδυνάτος (X.4, XII.4, XIII.4)
incorruptible—անապական—ἄφθαρτος (VI.3)
indeterminable—առանորոշելի—*ἀπροσοριστός (XI.4)
indicate—յայտնեմ—δηλόω (VI.1, VII.2)
induction—մակածութիւն—ἐπαγωγή (X.3, XI.2)
inductive—մակածական—ἐπαγωγικός (X.3)
inference—բաղեզերումն—συμπεράσμα (X.1: *see also* conclusion)
infinite—անհուն—τὸ ἄπειρον (VII.3, IX.4–5)
inquire—խնդրեմ—ζητέω (I.7, II.8, III.1, IX.5, XIII.4)
inquiry—խոհմունք—σκέψις (I.1, V.1)
instrument—գործի—ὄργανον (III.1, 4, IV.1, 3–4, 6, IX.4)
intelligence—խոհեմութիւն—*φρόνησις (II.7)
invent—գտանեմ—εὑρίσκω (IX.10)
investigate—քննեմ, քննութեանց առնում—ζητέω, *ἐρευνάω (V.6, XII.1)
investigation—քննութիւն—ζήτημα, ζήτησις, *ἔρευνα (I.2)

irrational—անբան, անասուն—ἄλογος (I.8, IV.2)
is natural (for someone or something)—բնաւորեցաւ—πέφυκε (I.4, 8, VI.3, XII.7)
issue—կացումն—στάσις (I.3)
justify—հաւատարմացուցանեմ—πιστόω (IX.2)
know—գիտեմ, ճանաչեմ—γιγνώσκω (I.4–5, 8, II.4, III.3, XIV.1)
knowable—գիտելի—γνωστός (I.4)
knowledge—գիտութիւն (գիտելն)—γνῶσις (τὸ γιγνώσκειν) (I.6, IV.4, XIII.3, 5)
letter—տառ—στοιχεῖον (II.8)
logic—բանականն—ἡ λογική (III.1, 5, IV.3, 6)
logical—բանական—λογικός (IV.1)
manner—յեղանակ—τρόπος (II.5)
matter—նիւթ—ὕλη (II.4, III.3, VII.2–3, IX.6, X.1–2, XII.7, XIII.6)
meaning—նշանակութիւն—σημασία (IX.7, XIII.1)
method—հնար—μέθοδος (IV.1, 4–5, IX.9)
methodically—ներճարապէս—ἐμμέθοδως (X.6)
mode—յեղանակ—τρόπος (VIII.1–2, 4, XII.7–8, XIII.1, 5–6, XIV.1)
nature—բնութիւն—φύσις (I.7, IV.3–4, 6, VII.3, IX.5, XIII.3)
nature (inborn qualities)—բնութիւն—φύσις (I.8, IV.5, X.6)
negation—բացասութիւն—ἀπόφασις (VI.1–2, VII.4–5, VIII.4, IX.5, XII.7, XIII.4–6, XIV.1–2, 5)
negative—բացասական (ուրացական, ուրացողական)—ἀποφατικός (VI.2, VII.2, 4, VIII.4, XI.3, XII.1, 3, 6, XIV.3)
non-syllogistic—անբաղհաւաքական—ἀσυλλόγιστος (X.2)
notion—մտածութիւն—διάνοια (XII.2)
noun—անուն—ὄνομα (II.2, V.6)
observation—տեսութիւն—θεωρία (VII.5)
of the same kind—համատեսակ—ὁμοειδής (I.8)
opinion—կարծիք—δόξα (I.4–5, III.1)
oppose—հակակայեմ—ἀντίκειμαι (VII.5, XII.*3)
opposite—հակակայ—ἀντικείμενος (V.10, VII.5, XII.3)
optative—ըղձական—εὐκτικός (IX.7)
order—կարգ, կարգաւորութիւն—τάξις (II.1, 3, V.3, XII.4, 6–10, XIV.1, 5)
paradigm—յարացոյց—παράδειγμα (X.3)
paradoxical—անկարծելի—παράδοξος (VII.3)
part—մասն—μέρος (III.1–5, IV.1, 3–4, 6)
participle—ընդունելութիւն—μετοχή (VIII.3)
particular—մասնական—μερικός (I.4, II.7, VI.3, XII.3, XIII.5–6, XIV.1, 3–5)
perception—զգայութիւն—αἴσθησις (I.4–5)
perfect—աւարտուն—τέλειος (II.7, V.1)
perfectly—աւարտաբար—τελέως (XII.9)
philosophy—իմաստասիրութիւն—φιλοσοφία (I.6, III.1–5, IV.1, 3–4, 6): theoretical and practical philosophy—տեսական և գործական փիլիսոփայութիւն—θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ φιλοσοφία (I.6, III.3)
place alongside—յարադրեմ—παρατίθημι (XI.4)
positing—դրութիւն—θέσις (IX.7, XII.8)

possible—մարթելի (կարելի)—δυνατός (X.4, XII.4, 6–7, 10, XIII.4)
potentially—զօրութեամբ—δυνάμει (VII.2, VIII.3–4)
predicate—ստորոգեալն (ստորոգեցեալն)—τὸ κατηγορούμενον (VIII.1–3, XI.4, XII.6–7, XIII.2, XIV.2–3)
predication—ստորոգիլն—τὸ κατηγορεῖσθαι (VIII.3)
premiss—առաջարկութիւն—πρότασις, πρόβλημα (I.5, II.5–6, V.1, 3–7, 10, VI.1–3, VII.1, 5, VIII.1–3, IX.1, 3, 9–10, X.1, 5–6, XI.3, XII.1, 3, 5–7, 9–10, XIII.1, 4, XIV.5: *see also* proposition—նախադասութիւն), premiss in general—ընդհանուր առաջարկութիւն—πρότασις *ἁπλῶς (VI.1–2, VII.1, 5), categorical premiss—ստորոգական առաջարկութիւն—κατηγορικὴ πρότασις (VI.1, IX.2–3), hypothetical premiss—ստորադրական առաջարկութիւն—ὑποθετικὴ πρότασις (VI.1–2, IX.3, XII.8), indefinite premiss—առանսահմանելի առաջարկութիւն—ἀπροσδιορίστος πρότασις (VI.3), singular premiss—ըստ իւրաքանչիւրն առաջարկութիւն—καθ' ἕκαστον πρότασις (VI.3, VII.4), indefinite premiss—անորոշելի առաջարկութիւն—ἀδιορίστος πρότασις (VII.4), particular premiss—ներմասնումն (մասնական) առաջարկութիւն—ἐν μέρει (μερικός) πρότασις (VI.3, VII.4–5), universal premiss—ընդհանուր առաջարկութիւն— ἡ καθόλου πρότασις (VI.3, VII.4–5), demonstrative premiss—ապացուցական (բացացուցական) առաջարկութիւն—ἀποδεικτικὴ πρότασις (VII.1–3), dialectical premiss—տրամաբանական առաջարկութիւն—διαλεκτικὴ πρότασις (VII.1–3), poetical premiss—քերթողական առաջարկութիւն—ποιητικὴ πρότασις (VII.1), sophistical premiss—իմաստական առաջարկութիւն—σοφιστικὴ πρότασις (VII.1)
present (*adj.*)—առաջիկայ, յարակայ, յարազոյ—παρών, παρακείμενος (I.2, 6–8, II.1–4, 6, 8, III.1, VII.4, IX.1, XII.5, XIII.2)
present (*v.*)—բացատրեմ—ἀποδίδωμι (IX.2)
presuppose—նախենթակայեմ—προϋπόκειμαι (IX.7)
produce—բացակատարեմ—ἀποτελέω (III.5, IV.2)
product—կատարումն—ἀποτέλεσμα (IV.1)
productive—արարողական—ποιητικός (V.9)
proof—հաւատ—πίστις (X.3)
properly—տիրապէս—κυρίως (VIII.1, XII.9)
propose—առաջադրեմ—προτίθημι (XIII.1)
proposition—նախադասութիւն—πρότασις (I.5, II.1–2, VI.1–2, VII.2, 4, IX.1, XII.9, XIII.1, XIV.1: *see also* premiss—առաջարկութիւն)
prove—հաւատացուցանեմ—πιστόω (X.3)
quality—որակ—τὸ ποιόν (VI.3, VII.4, VIII.1, XII.6–10, XIV.3, 5)
quantity—քանակ—τὸ πόσον (VI.3, VII.4, VIII.1)
question—հարցումն—ἐρώτησις (VII.2)
rational—բանաւոր, բանական—λογικός (I.8, II.6)
reason (1)—պատճառ—αἰτία (I.2–3, II.4, 7, V.2, 4–7, IX.2–3, 5, 9, XI.4: *see also* cause)
reason (2)—միտք—νοῦς (I.4–5)
reduction—բացածութիւն—ἀπαγωγή (XII.1–3)
refute—յանդիմանեմ—ἐλέγχω (XII.3)

reject—բառնամ (ի բաց բառնամ)—ἀναιρέω (IX.4–5, XII.3, 7–8, XIV.3)
removal—բացառութիւն—ἀφαίρεσις (VIII.2)
reputable—ներկարծաւոր—ἔνδοξος (VII.2–3)
request—հայցումն—αἴτησις (VII.2)
reveal—յայտնեմ (յայտ առնեմ)—δηλόω, φανερόω (I.7–8, VII.2, IX.5, XIII.1)
revealed—յայտնի—δῆλος, φανερός (I.7)
rule—կիտակ (կիտումն)—κανών (IV.4–6, XIV.3)
science—մակացութիւն—ἐπιστήμη (I.1, III.2–4, V.1, 9, XIII.3)
seeing oneself—ինքնատեսող—αὐτόπτης (I.5, 8)
senses—զգայութիւնք—αἰσθήσεις (I.4–5, IX.5)
separation—տրամատութիւն—διαίρεσις (VIII.2)
set out—յարադրեմ—παρατίθημι (II.5, IX.2–3, XI.3, XII.2, 5)
share—հաղորդիմ—κοινωνέω (IX.5)
show—ցուցանեմ, բացատրեմ—δείκνυμι, ἀποφαίνω (I.6–7, III.3–5, IV.3, VIII.3, IX.4, 7, X.1, XIII.5)
singular—ըստ իւրաքանչիւրն—καθ' ἕκαστον (VI.3, VII.4)
species—տեսակ—εἶδος (I.2–3, II.4, VII.1, 4–5, X.1)
specify—տեսակարարեմ—εἰδοποιέω (V.7)
spoken sound—ձայն—φωνή (II.1–3, III.3, V.6, IX.1)
statement—բան—λόγος (VI.1–3, VII.4–5, XII.4–5)
study—ուսումն—μάθημα (IV.4)
subject—ենթակայ—τὸ καθ' οὗ κατηγορεῖται (τὸ ὑποκείμενον) (V.7, 9, VIII.1–2, XI.4, XII.6–7, XIII.2, XIV.3)
subpart—մասնիկ—μόριον (III.1–4)
substance—գոյացութիւն—οὐσία (X.1, XIV.3)
syllable—συλλαβή—փաղառութիւն (II.8, X.2)
syllogism—հաւաքումն (հաւաքաբանութիւն, հաւաքաբանումն, բաղհաւաքումն)—συλλογισμός (I.3, 7–8, II.1–6, IV.4–5, V.1, 3, 6–7, 10, VII.1, 5, IX.1–2, 4–6, 8–10, X.3–4, 6, XI.1–2, XII.1, 4, 9), syllogism in general—պարզ (պարզաբար) հաւաքումն (հաւաքաբանութիւն)—συλλογισμὸς ἁπλῶς (I.1–2, 6–7, II.1, 3, 5, V.2, VI.1, VII.5, IX.1), five species of syllogisms—հինգ տեսակք հաւաքմանց—πέντε εἴδη τῶν συλλογισμῶν (I.3), three species of syllogisms—երեք տեսակք հաւաքմանց—τρία εἴδη τῶν συλλογισμῶν (I.4–5), demonstrative syllogism—ապացուցական (բացացուցական) հաւաքումն—συλλογισμὸς ἀποδεικτικός (I.2–6, II.2, V.2, IX.6, X.4), dialectical syllogism—տրամաբանական հաւաքումն—συλλογισμὸς διαλεκτικός (I.3–5, II.2, IX.6, X.4): rhetorical syllogism—ճարտասանական հաւաքումն—συλλογισμὸς ῥητορικός (I.3–4, II.2, IX.6), sophistical syllogism—իմաստական հաւաքումն—συλλογισμὸς σοφιστικός (I.3–5, II.2, IX.6, X.4), poetical syllogism—քերթողական հաւաքումն—συλλογισμὸς ποιητικός (I.3–4, II.2, IX.6), universal syllogism—ընդհանուր հաւաքումն— ὁ καθόλου συλλογισμός (II.2, II.8), particular syllogism—ըստ մասին հաւաքումն—ὁ κατὰ μέρος συλλογισμός (II.2, II.8), perfect syllogism—աւարտուն հաւաքումն—συλλογισμὸς τέλειος (II.7, V.1, 10, IX.2, XI.1, XII.1), imperfect syllogism—ոչ աւարտուն

(անաւարտ, անաւարտուն) հաւաքումն—συλλογισμὸς ἀτελής—(II.7, V.1, 10, IX.2, 8–9, XI.1–2, XII.1), categorical (predicative) syllogism—ստորոգական հաւաքաբանութիւն—κατηγορικὸς συλλογισμός (IX.2, 7), hypothetical syllogism—ստորադրական հաւաքաբանութիւն—ὑποθετικὸς συλλογισμός (IX.2, 7)
syllogistic (*n.*)—հաւաքականն—ἡ συλλογιστική (III.1, 3, IV.1)
syllogistic (*adj.*)—բաղհաւաքական—συλλογιστικός (X.2, *4)
syllogize—հաւաքեմ (հաւաքաբանեմ)—συλλογίζομαι (I.5–6, 8, II.6, IV.1, IX.5, 10)
syntax—շարադրութիւն—σύνταξις (V.8)
synthesis—շարադրութիւն—σύνθεσις (II.1–3, 8, VIII.2, 4)
synthesize—շարադրեմ—συντίθημι (II.6–7)
syzygy—լծակցութիւն—συζυγία (X.2)
take for granted—խոստովանելի (խոստովանեալ) առնեմ—ὁμολογού-μενον ποιέω (III.4, IX.4)
taken for granted—խոստովանեցեալ—ὁμολογούμενος (IX.7)
teacher—ուսուցանող—ὁ διδάσκων (V.9)
term—սահման—ὅρος (V.1, 3–7, 10, VIII.1, IX.1, 4, XI.1–2, 4, XII.1, 5–10, XIV.5)
theorem—տեսութիւն—θεώρημα (II.7)
theory—տեսութիւն—θεωρία (XII.5)
things—իրողութիւնք, իրք—πράγματα (I.8, IV.3–6, IX.5, X.6)
think of—մակիմանամ—ἐπινοέω (X.5)
thought—տրամախոհութիւն—διάνοια (I.4–5, 8, IX.5)
transposition—գերադրութիւն, փոխադրութիւն—ὑπέρθεσις, μετάθεσις (VIII.4, XIII.4)
treat—բուռն հարկանեմ—διαλαμβάνω (I.1–2, XII.8, XIII.1)
treatise—իրողութիւն—πραγματεία (I.2, 6–7, II.2–4, 6, V.1, IX.1, XI.4, XIII.1)
true—ճշմարիտ—ἀληθής (I.3, 6, VII.3, X.6, XII.10, XIII.5, XIV.2–4)
truly—ճշմարտապէս—ἀληθῶς (I.6)
truth—ճշմարիտն, ճշմարտութիւն—τὸ ἀληθές (I.3, III.3, VI.2)
undisputable—անվէճ—ἀσύστατος (I.3)
universal—ընդհանուր (հանուր)—καθόλου (I.4, 8, II.8, IV.1, XIII.5–6, XIV.1–5)
unknowability—անհասութիւն—ἀκαταληψία (IX.4)
unmethodically—անճարաբար—ἀμεθόδως (X.6)
useful—պիտանացու (պիտանի)—χρήσιμος (I.2, 6–8, V.1, XIV.1)
usefulness—պիտանացու—τὸ χρήσιμον (I.2, 6, II.1)
utterance—ասութիւն—φάσις (V.6)
verb—բայ—ῥῆμα (II.2, V.6, VIII.3)
visible surface—մակերևոյթ—ἐπιφάνεια (VII.3)
with one premiss—եզառած—μονολήμματος (IX.8–9)
word—բառ—λέξις (II.8)
writing—շարագրութիւն (շարագրած)—σύγγραμμα (I.2, II.1, IV.4)

ARMENIAN—GREEK—ENGLISH GLOSSARY

անապական—ἄφθαρτος—incorruptible (VI.3)
անաւարտ—ἀτελής—imperfect (V.1: *see also* ոչ աւարտուն)
անբան (անասուն)—ἄλογος—irrational (I.8, IV.2)
անկարելի—ἀδυνάτος—impossible (X.4, XII.4, XIII.4)
անկարծելի—παράδοξος—paradoxical (VII.3)
անհասութիւն—ἀκαταληψία—unknowability (IX.4)
անհուն—τὸ ἄπειρον—infinite (VII.3, IX.4–5)
անճարաբար—ἀμεθόδως—unmethodically (X.6)
անվէճ—ἀσύστατος—undisputed (I.3)
անուն—ὄνομα—noun (II.2, V.6)
ապականելի—φθαρτός—corruptible (VI.3, XIII.2)
ապացոյց—ἀπόδειξις—demonstration (I.1–2, III.3, IV.3, 5–6, V.1–2, 9)
ապացուցական—ἀποδεικτικός—demonstrative (I.1, IV.5, V.1–2, 9: *see also* բացացուցական)
ապացուցեմ (ապացուցանեմ)—ἀποδείκνυμι—demonstrate (IV.1: *see also* բացացուցանեմ)
առադրութիւն—πρόσθεσις—addition (VIII.2, 4)
առակեմ—ὑπαινίσσομαι—hint (IX.10)
առանորոշելի—*ἀπροσοριστός—indeterminable (XI.4)
առաջադրեմ—προτίθημι—propose (XIII.1)
առաջարկութիւն—πρότασις, πρόβλημα—premiss (I.*3, 5, II.5–6, V.1, 3–7, 10, VI.1–2, VII.1, 5, VIII.1–3, IX.1, 3, 9–10, X.1, 5–6, XI.3, XII.1, 3, 5–7, 9–10, XIII.1, 4, XIV.5: *see also* նախադասութիւն—proposition): ընդհանուր առաջարկութիւն—πρότασις *ἁπλῶς—premiss in general (VI.1–2, VII.1, 5), առանսահմանելի առաջարկութիւն—ἀπροσδιορίστη πρότασις—indefinite premiss (VI.3), ընդհանուր առաջարկութիւն—universal premiss—ἡ καθόλου πρότασις (VI.3, VII.4–5), ըստ իւրաքանչիւրն առաջարկութիւն—singular premiss—καθ' ἕκαστον πρότασις (VI.3, VII.4), անորոշելի առաջարկութիւն—indefinite premiss—ἀδιορίστη πρότασις (VII.4), ներմասնումն (մասնական) առաջարկութիւն—ἐν μέρει (μερικός) πρότασις—particular premiss (VI.3, VII.4–5), ստորադրական առաջարկութիւն—ὑποθετική πρότασις—hypothetical premiss (VI.1–2, IX.3, XII.8), ստորոգական առաջարկութիւն—κατηγορική πρότασις—categorical premiss (VI.1, IX.2–3), ապացուցական (բացացուցական) առաջարկութիւն—ἀποδεικτική πρότασις—demonstrative premiss (VII.1–3), իմաստական առաջարկութիւն—σοφιστική πρότασις—sophistical premiss (VII.1), տրամաբանական առաջարկութիւն—διαλεκτική πρότασις—dialectical premiss (VII.1–3), քերթողական առաջարկութիւն—ποιητική πρότασις—poetical premiss (VII.1–2)

առաջացեալն—τὸ ἡγούμενον—antecedent (XII.8)
առաջիկայ—παρών—present (I.2, 6–8, II.1–4, 6, 8, III.1, VII.4, XII.5)
*առառութիւն—πρόσληψις—additional assumption (IX.7)
առասպելուտ—μυθώδης—fictitious (I.3)
առորոշումն—προσδιορισμός—determiner, further specification (VII.5, VIII.1–2, XI.4, XIII.2)
առստորոգումն—τὸ προσκατηγορούμενον (*προσκατηγόρημα)—further predication (VIII.2)
ասութիւն—φάσις—utterance (V.6)
արարողական—ποιητικός—productive (V.9)
արուեստ (արհեստ)—τέχνη—art (III.2–5, IV.1, XIII.3)
աւարտաբար—τελέως—perfectly (XII.9)
աւարտուն—τέλειος—perfect (II.7, V.1)
բաժանեմ—διαιρέω—divide (IV.1)
բաժանումն—διαίρεσις—division (XI.1)
բաղեզերումն (բաղեզերութիւն)—συμπέρασμα—conclusion, inference (II.6, X.1, 5, XI.1, 3: *see also* եզրակացութիւն, ժողովեալն)
բաղկացուցիչ զանազանութիւնք—συστατικαὶ διαφοραί—constitutive differentiae (IX.6)
բաղհաւաքական—συλλογιστικός—syllogistic (X.2)
բաղհաւաքումն—συλλογισμός—syllogism (IX.10, X.3–4, 6, XI.1–2, XII.1, 4, 9: *see also* հաւաքումն, հաւաքաբանութիւն)
բայ—ῥῆμα—verb (II.2, V.6, VIII.3)
բան (1)—λόγος—argument (IV.1–2, 4, IX.1, *4–6, X.6)
բան (2)—λόγος—statement (VI.1–3, VII.4–5, XII.4–5)
բանական (1)—λογικός—rational (II.6, *see also* բանաւոր)
բանական (2)—λογικός—logical (IV.1)
բանականն—ἡ λογική—logic (III.1, 5, IV.3, 6)
բանաւոր—λογικός—rational (I.8)
բառ—λέξις—word (II.8)
բառնամ (ի բաց բառնամ)—ἀναιρέω—reject (IX.4–5, XII.3, 7–8, XIV.3)
բացածութիւն—ἀπαγωγή—reduction (XII.1–3)
բացակատարեմ—ἀποτελέω—produce (III.5, IV.2)
բացառութիւն—ἀφαίρεσις—removal (VIII.2)
բացասաբար—ἀντιφατικῶς—contradictorily (VII.5)
բացասական—ἀποφατικός—negative (VI.2, VII.4, VIII.4, XI.3, XII.1, 3, 6)
բացասութիւն—ἀπόφασις—negation (VI.1–2, VII.5, VIII.4, IX.5, XII.7, XIII.4–6, XIV.1–2, 5)
բացատրեմ—ἀποδίδωμι—present (IX.2)
բացացուցական—ἀποδεικτικός—demonstrative (VII.*3)
բացացուցանեմ—ἀποδείκνυμι—demonstrate (IX.5)
բացերևակեմ—ἀποφαίνω—show (IX.7)
բնաւորեցաւ—πέφυκε—is natural (for someone or something) (I.4, 8, VI.3, XII.7)
բնութիւն (1)—φύσις—nature (I.7, IV.3–4, 6, VII.3, IX.5, XIII.3)
բնութիւն (2)—φύσις—nature (inborn qualities) (I.8, IV.5, X.6)
բուռն հարկանեմ (1)—διαλαμβάνω—treat (I.1–2, XII.8, XIII.1)

բուռն հարկանեմ (2)—διαλαμβάνω—grasp (by the senses and imagination) (I.4)
գերադրութիւն—ὑπέρθεσις—transposition (VIII.4)
գիտելի—γνωστός—knowable (I.4)
գիտեմ—γιγνώσκω—know (I.4–5, 8, II.4, III.3)
գիտելն—τὸ γιγνώσκειν—knowledge (XIII.5)
գիտութիւն—γνῶσις—knowledge (I.6, IV.4, XIII.3)
գոյանամ—ὑπάρχω—be characteristic (of someone) (I.8)
գոյացութիւն—οὐσία—substance (X.1, XIV.3)
գոյութիւն—οὐσία—essence (I.8)
գոյութիւնք—τὰ ὄντα (οὐσίαι)—beings (I.8)
գոյք—τὰ ὄντα—beings (IV.4)
գործի—ὄργανον—instrument (III.1, 4, IV.1, 3–4, 6, IX.4)
գտանեմ—εὑρίσκω—find, invent (I.7, II.6, 8, IX.5, 10)
դիտաւորութիւն—σκοπός—aim (I.1–2, II.1, V.1–2, VII.1, 5, XII.4, 6, XIII.3)
դրութիւն—θέσις—imposition, positing (II.1–3, IX.7, XII.8)
եզառած—μονολήμματος—with one premiss (IX.8–9)
եզերեմ—συμπεραίνω (περαίνω, συνάγω)—conclude (X.6: *see also* ժողովեմ)
եզրակացութիւն—συμπεράσμα—conclusion (I.5, IX.5–6, X.1: *see also* բաղեզերումն [բաղեզերութիւն], ժողովեալն)
ենթագրական—ὑπογραφικός—delineative (VII.4)
ենթակայ—τὸ καθ᾽ οὗ κατηγορεῖται (τὸ ὑποκείμενον)—subject (V.7, 9, VIII.1–2, XI.4, XII.6–7, XIII.2–3)
ենթակայիմ (ենթակայանամ)—ὑπόκειμαι—be the subject of, be supposed (VII.3, VIII.3, X.6)
երևակայութիւն—φαντασία—imagination (I.4–5)
երևելիք—τὰ φαινόμενα—appearances (I.4)
երևեցեալ—φαινόμενον—apparent (VII.2)
երևումն—φάνσις—expression (V.6)
երկբայացեալ—ἀμφιβολούμενος—disputed (IX.4)
երկնայինք—οἱ οὐράνιοι—heavenly beings (I.8)
զգայութիւն—αἴσθησις—perception (I.4–5)
զգայութիւնք—αἰσθήσεις—senses (I.4–5, IX.5)
զուգադարձութիւն—ἰσοστροφή—correspondence (XII.9)
զօրութեամբ—δυνάμει—potentially (VII.2, VIII.3–4)
էութիւն—ὕπαρξις—existence (XIII.1)
էք—τὰ ὄντα—beings (I.8)
ըղձական—εὐκτικός—optative (IX.7)
ընդհանուր (հանուր)—καθόλου—universal (I.4, 8, II.8, IV.1, XIII.5–6, XIV.1–5)
ընդունելութիւն—μετοχή—participle (VIII.3)
ըստ իւրաքանչիւրն—καθ᾽ ἕκαστον—singular (VI.3, VII.4)
ժողովեալն—τὸ συναγόμενον—conclusion (IV.4, X.6: *see also* եզրակացութիւն, բաղեզերումն [բաղեզերութիւն])
ժողովեմ—συμπεραίνω, περαίνω, συνάγω—conclude (X.2–5, XII.3: *see also* եզերեմ)

ի բաց բառնամ (բառնամ)—ἀναιρέω—reject (IX.4, XII.3, 7–8, XIV.3)
ի խնդիր անկանեմ—ζητέω—search (I.7)
իմաստասիրութիւն—φιλοσοφία—philosophy (I.6, III.1–5, IV.1, 3–4, 6): տեսական և գործական փիլիսոփայութիւն—θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ φιλοσοφία—theoretical and practical philosophy (I.6, III.3)
ինքնատեսող—αὐτόπτης—seeing oneself (I.5, 8)
իր—πρᾶγμα—fact (II.8)
իրողութիւն—πραγματεία—treatise (I.2, 6–7, II.2–4, 6, V.1, IX.1, XI.4, XIII.1)
իրողութիւնք—πράγματα—things (I.8, IV.3–6, X.6: *see also* իրք)
իրք—πράγματα—things (IV.4, IX.5: *see also* իրողութիւնք)
լինելոց—ἐσόμενον (μέλλον)—future (XIII.2)
լինելութիւն—γένεσις—generation (II.5–6)
լծակցութիւն—συζυγία—syzygy (X.2)
լուծանեմ (վերլուծանեմ)—ἀναλύω—analyze (II.7–8, V.4, VIII.3)
խառնակութիւն—μῖξις—compounds (XIII.1)
խնդրեմ (1)—ζητέω—examine (V.6, VII.5)
խնդրեմ (2)—ζητέω—inquire (I.7, II.8, III.1, IX.5, XIII.4)
խոհեմութիւն—*φρόνησις—intelligence (II.7)
խոհմունք—σκέψις—inquiry (I.1, V.1)
խոստովանելի (խոստովանեալ) առնեմ—ὁμολογούμενον ποιέω—take for granted (III.4, IX.4)
խոստովանեցեալ—ὁμολογούμενος—taken for granted (IX.7)
կանոն—κανών—canon (IV.4)
կատարումն (1)—τέλος—end (I.2, III.3–4)
կատարումն (2)—ἀποτέλεσμα—product (IV.1)
կարգ—τάξις—order (II.1, XII.6–10, XIV.1, 5: *see also* կարգաւորութիւն)
կարգաւորութիւն—τάξις—order (II.3, V.3, XII.4)
կարելի—δυνατός—possible (XII.4, XIII.4: *see also* մարթելի)
կարծիք—δόξα—opinion (I.4–5, III.1)
կացումն—στάσις—issue (I.3)
կիտակ (կիտումն)—κανών—rule (IV.4–6, XIV.3)
հակադարձակի—ἐναντίως—contrarily (XIII.4)
հակադարձումն (հակադարձութիւն)—ἀντιστροφή—conversion (IX.8, XI.2, XII.1, 4–5, 7–10, XIII.1, 4–5, XIV.1–2, 5)
հակադրութիւն—ἀντίθεσις—antithesis (VIII.2)
հակակայ—ἀντικείμενος—opposite (V.10, VII.5, XII.3)
հակակայեմ—ἀντίκειμαι—oppose (VII.5, XII.3)
հակասութիւն—ἀντίφασις—contradiction (VII.2, XII.3)
հակորոշեմ—ἀντιδιαστέλλω—distinguish (XIII.1)
հակորոշումն—ἀντιδιαστολή—distinction (IX.7)
հաղորդիմ—κοινωνέω—share (IX.5), be connected (XII.9)
հաղորդութիւն—κοινωνία—connection (XII.9)
համատեսակ—ὁμοειδής—of the same kind (I.8)
հայցումն—αἴτησις—request (VII.2)
հարազատ—γνήσιος—genuine (II.8)
հարցումն—ἐρώτησις—question (VII.2)

հաւաստեմ—σαφηνίζω—clarify (IX.6)
հաւատ—πίστις—proof (X.3)
հաւատարմացուցանեմ—πιστόω—justify (IX.2)
հաւատացուցանեմ—πιστόω—prove (X.3)
հաւաքաբանեմ—συλλογίζομαι—syllogize (IV.1, IX.5, 10: *see also* հաւաքեմ)
հաւաքաբանութիւն (հաւաքաբանումն)—συλλογισμός—syllogism (IV.4–5, V.1–3, 6–7, 10, VII.1, 5, IX.1–2, 4–6, 8–10: *see also* հաւաքումն, բաղհաւաքումն)
հաւաքականն—ἡ συλλογιστική—syllogistic (III.1, 3, IV.1)
հաւաքեմ—συλλογίζομαι—syllogize (I.5–6, 8, II.6)
հաւաքումն—συλλογισμός—syllogism (I.3, 7–8, II.1–6: *see also* հաւաքաբանութիւն, բաղհաւաքումն): պարզ (պարզաբար) հաւաքումն (հաւաքաբանութիւն)—συλλογισμὸς ἁπλῶς—syllogism in general (I.2, 6–7, II.1, 3, 5, V.2, VII.5, IX.1), հինգ տեսակք հաւաքմանց—πέντε εἴδη τῶν συλλογισμῶν—five species of syllogisms (I.3), երեք տեսակք հաւաքմանց—τρία εἴδη τῶν συλλογισμῶν—three species of syllogisms (I.4–5), ապացուցական (բացացուցական) հաւաքումն—συλλογισμὸς ἀποδεικτικός—demonstrative syllogism (I.2–6, II.2, V.2, IX.6, X.4), տրամաբանական հաւաքումն—συλλογισμὸς διαλεκτικός—dialectical syllogism (I.3–5, II.2, IX.6, X.4): ճարտասանական հաւաքումն—συλλογισμὸς ῥητορικός—rhetorical syllogism (I.3–4, II.2, IX.6), իմաստական հաւաքումն—συλλογισμὸς σοφιστικός—sophistical syllogism (I.3–5, II.2, IX.6, X.4), քերթողական հաւաքումն—συλλογισμὸς ποιητικός—poetical syllogism (I.3–4, II.2, IX.6), ընդհանուր հաւաքումն— ὁ καθόλου συλλογισμός—universal syllogism (II.2, II.8), ըստ մասին հաւաքումն—ὁ κατὰ μέρος συλλογισμός—particular syllogism (II.2, II.8), աւարտուն հաւաքումն—συλλογισμὸς τέλειος—perfect syllogism (II.7, V.1, 10, IX.2, XI.1, XII.1), ոչ աւարտուն (անաւարտ, անաւարտուն) հաւաքումն—συλλογισμὸς ἀτελής—imperfect syllogism (II.7, V.1, 10, IX.2, 8–9, XI.1–2, XII.1), ստորոգական հաւաքաբանութիւն—κατηγορικὸς συλλογισμός—categorical (predicative) syllogism (IX.2, 6), ստորադրական հաւաքաբանութիւն—ὑποθετικὸς συλλογισμός—hypothetical syllogism (IX.2, 6)
հետևեցեալն—τὸ ἑπόμενον—consequent (XII.8)
հետևութիւն (հետևումն)—ἀκολουθία—implication (II.6, X.4)
հիւսումն—πλοκή—construction (X.2, 4)
հնար—μέθοδος—method (IV.1, 4–5, IX.9)
հրամանական—προστακτικός—imperative (IX.7)
ձայն—φωνή—spoken sound (II.1–3, III.3, V.6, IX.1)
ձև—σχῆμα—figure (II.7, IV.5, V.7, XI.1, XII.1, 3)
ձեռնարկեմ—ἐπιχειρέω—argue (IV.4, IX.4–5)
ձեռնարկութիւն—ἐπιχείρημα—argument (III.2, 5, IV.1, 3–4)
ճանաչեմ—γιγνώσκω—cognize, know (I.4, XIV.1)
ճշմարիտ—ἀληθής—true (I.3, 6, VII.3, X.6, XII.10, XIII.5, XIV.2–4)
ճշմարիտն (ճշմարտութիւն)—τὸ ἀληθές—truth (I.3, III.3, VI.2)
ճշմարտապէս—ἀληθῶς—truly (I.6)

ճշմարտեմ—ἀληθεύω—be true (XII.7, XIII.6)
մակածական—ἐπαγωγικός—inductive (X.3)
մակածութիւն—ἐπαγωγή—induction (X.3, XI.2)
մակացութիւն—ἐπιστήμη—science (I.1, III.2–4, V.1, 9, XIII.3)
մակերևոյթ—ἐπιφάνεια—visible surface (VII.3)
մակիմանամ—ἐπινοέω—think of (X.5)
մասն—μέρος—part (III.1–5, IV.1, 3–4, 6)
մասնական—μερικός—particular (I.4, II.8, VI.3, XII.3, XIII.5–6, XIV.1, 3–5)
մասնիկ—μόριον—subpart (III.1–4)
մարթելի—δυνατός—possible (X.4, XII.6–7, 10: *see also* կարելի)
մարթն—τὸ ἐνδεχόμενον—contingent (XII.4, XIII.1, 3, 6, XIV.1)
միտք—νοῦς—reason (I.4–5)
մշտնջենաւոր—ἀΐδιος—eternal (XIII.2)
մտածութիւն—διάνοια—notion (XII.2)
մտահասութիւն—κατάληψις—apprehension (IX.4)
յայտ առնեմ (յայտնեմ)—δηλόω, φανερόω—reveal (I.7–8, VII.2, IX.5, XIII.1)
յայտնեմ—δηλόω—indicate (VI.1, VII.2)
յայտնի—δῆλος, φανερός—revealed (I.7)
յանդիմանեմ—ἐλέγχω—refute (XII.3)
յառաջ բերել—προφέρω—bring forward (III.4)
յարագոյ—παρών—present (XIII.2)
յարադրեմ—παρατίθημι—set out, place alongside (II.5, IX.2–3, XI.3–4, XII.2, 5)
յարակայ—παρακείμενος—present (IX.1)
յարացոյց—παράδειγμα—paradigm, example (X.3, 6)
յարդարեմ—κατασκευάζω—establish (II.6–7, IV.1, 4, IX.*4, X.3, XI.3)
յարդարումն—*κατασκευή—establishment (VI.*1)
յեղանակ (1)—τρόπος—manner (II.5)
յեղանակ (2)—τρόπος—mode (VIII.1–2, 4, XII.7–8, XIII.1, 5, XIV.1)
յուզեմ—ζητέω—examine (I.7)
յօրինեմ—*ἁρμόζω—fit (II.6)
նախադասութիւն—πρότασις—proposition (I.5, II.1–2, VI.1–2, VII.2, 4, IX.1, XII.9, XIII.1, XIV.1: *see also* առաջարկութիւն—premiss)
նախենթակայեմ—προϋπόκειμαι—presuppose (IX.7)
ներանձնաւոր (շնչաւոր)—ἔμψυχος—animate (IX.10)
ներգործութեամբ—ἐνεργείᾳ—actually (VII.2, VIII.3–4)
ներգործութիւն—ἐνέργεια—activity (V.9)
ներկարծաւոր—ἔνδοξος—reputable (VII.2–3)
ներձարապէս—ἐμμέθοδως—methodically (X.6)
նիւթ—ὕλη—matter (II.4, III.3, VII.2–3, IX.6, X.1–2, XII.7, XIII.6)
նշանակութիւն—σημασία—meaning (IX.7, XIII.1)
շաղկապ—σύνδεσμος—connector (VIII.1)
շարագրութիւն (շարագրած)—σύγγραμμα—writing (I.2, II.1, IV.4)
շարադրեմ—συντίθημι—synthesize (II.6–7)
շարադրութիւն (1)—σύνθεσις—synthesis (II.1–3, 8, VIII.2, 4)
շարադրութիւն (2)—σύνταξις—syntax (V.8)

շարամերձական—συναπτικός—conditional (IX.7–8)
շարամերձեմ—συνάπτω—attach (I.2, XI.4)
ոչ աւարտուն—ἀτελής—imperfect (II.7: *see also* անաւարտ)
որակ —τὸ ποιόν—quality (VI.3, VII.4, VIII.1, XII.6–10, XIV.3, 5)
որոշումն—κανών, θεσμός—canon (IV.4)
ունակութիւն—ἕξις—disposition (V.9)
ուսումն—μάθημα—study (IV.4)
ուսուցանեմ—διδάσκω—explain (I.*2, V.6, XII.1–2, 8, XIII.1)
ուսուցանող—ὁ διδάσκων—teacher (V.9)
ուրացական (ուրացողական)—ἀρνητικός—negative (VII.2, XIV.3: *see also* բացասական)
պատահումն—τὸ συμβεβηκός—accident (XIV.3)
պատճառ—αἰτία—cause, reason (I.2–5, II.4, 7, V.2, 4–7, IX.2–3, 5, 10, XI.4)
պատմեմ—ἐξηγέομαι—explain (I.2)
պարառոցեմ—περιλαμβάνω—embrace (IX.7)
պարունակիմ—περιέχομαι—be included (XIII.1)
պիտանացու (պիտանի) (1)—χρήσιμος—useful (I.2, 6–8, V.1, XIV.1)
պիտանացու (2)—τὸ χρήσιμον—usefulness (I.2, 6, II.1)
սահման —ὅρος—term (V.1, 3–7, 10, VIII.1, IX.1, 4, XI.1–2, 4, XII.1, 5–10, XIV.5)
սահմանեմ—ὁρίζω—define (IV.1, V.1, VI.1–2, VII.1–2, 5, VIII.1, IX.2–3, 5–7, XII.1, 4, 9, XIII.1)
սահմանումն (սահման)—ὁρισμός—definition (V.5, VI.2, VII.1, 5, VIII.1, IX.2, 5–6, XI.1, XII.9)
սեռ—γένος—genus (I.2, V.10, IX.6, XII.9)
սուտ (1)—ψευδής—false (I.3, 6, VII.3, IX.9, X.6, XII.10, XIII.5)
սուտ (ստութիւն) (2)—τὸ ψεῦδος—falsity (I.3, III.3, VI.2, IX.9)
ստորադրութիւն—ὑπόθεσις—hypothesis (VI.2)
ստորանիւթեմ—κατασκευάζω—establish (I.4)
ստորասական—καταφατικός—affirmative (IV.4, VI.2, VII.4, VIII.4, XI.3, XII.1)
ստորասութիւն—κατάφασις—affirmation (IV.4, VI.1, VII.5, VIII.4, XII.7, XIII.4–6, XIV.1, 3–5)
ստորոգեալն—τὸ κατηγορούμενον—predicate (VIII.1–3, XI.4, XII.6, XIII.2, XIV.2–3)
ստորոգեցեալն—τὸ κατηγορούμενον—predicate (XII.6–7: *see also* ստորոգեալն)
ստորոգիլն—τὸ κατηγορεῖσθαι—predication (VIII.3)
ստորոգիմ—κατηγορέομαι—be predicated (be the predicate) (V.7, VIII.3, IX.7, XIV.3)
վերլուծանեմ (լուծանեմ)—ἀναλύω—analyze (II.7–8, V.4, VIII.3)
վերլուծութիւն—ἀνάλυσις—analysis (II.5, 8, XI.4)
վէճ—στασιαζόμενος—disputed (I.3)
տառ—στοιχεῖον—letter (II.8)
տարալծական—διαζευκτικός—disjunctive (IX.8)
տեսակ—εἶδος—species, form (I.2–3, II.4, VII.1, 4–5, IX.6, X.1)
տեսակարարեմ—εἰδοποιέω—specify (V.7)

տեսութիւն (1)—θεώρημα—theorem (II.7)
տեսութիւն (2)—θεωρία—observation, theory (VII.5, XII.5)
տիրապէս—κυρίως—properly (VIII.1, XII.9)
տրամաբանականն—ἡ διαλεκτική—dialectic (IV.4)
տրամաբանութիւն—διάλογος—dialogue (IV.5)
տրամախոհութիւն—διάνοια—thought (I.4–5, 8, IX.5)
տրամառութիւն—διάληψις—assumption (VII.2)
տրամատութիւն—διαίρεσις—separation (VIII.2)
ցուցանեմ—δείκνυμι—show (I.6–7, III.3–5, IV.3, VIII.3, IX.4, X.1, XIII.5)
փաղառութիւն—συλλαβή—syllable (II.8, X.2)
փոխադրութիւն—μετάθεσις—transposition (XIII.4)
քանակ—τὸ πόσον—quantity (VI.3, VII.4, VIII.1)
քննեմ (քննութեանց առնում)—ζητέω, *ἐρευνάω—investigate (V.6, XII.1)
քննութիւն—ζήτημα, ζήτησις, *ἔρευνα—investigation (I.2)

ABBREVIATIONS AND LITERATURE

Sigla

ACA	*Ancient Commentators on Aristotle*
BM	*Banber Matenadarani*
BS	*Bollingen Series*
CAA	*Commentaria in Aristotelem Armeniaca*
CAG	*Commentaria in Aristotelem Graeca*, Berlin 1881–1909
EPhM	*Etudes de philosophie médiévale*
HA	*Handēs amsōreay*
JSAS	*Journal of the Society for Armenian Studies*
LBL	*Les Belles Lettres*
LCL	*Loeb Classical Library*
LM	*Le Muséon*
LSJL	H.G. Liddell and R. Scott, *A Greek-English Lexicon*, revised and augmented throughout by H.S. Jones
NBHL	G. Awetikʿean, X. Siwrmēlean, and M. Awgerean, Նոր բառգիրք հայկազեան լեզուի (*New Dictionary of the Armenian Language*), vols. 1–2, Venice 1836–1837 (reprinted Erevan 1979–1981)
PBH	*Patma-banasirakan handes*
PhA	*Philosophia Antiqua*
PTS	*Patristische Texte und Studien*
RÉArm	*Revue des études arméniennes*
TGF	*Tragicorum Graecorum fragmenta*, ed. S. Radt, vol. 3, Goettingen 1985
UPATS	*University of Pennsylvania Armenian Texts and Studies*
ZDMG	*Zeitschrift für Deutschen Morgenländischen Gesellschaft*

a. *Primary Sources*

Aeschin. = Aeschines

in Ctes. = *In Ctesiphontem* in Eschine, *Discours* (*LBL*), ed. V. Martin and G. de Budé, vol. 2, Paris 1928 (reprinted 1962)

Alex. Aphr. = Alexander of Aphrodisias

in APr. = *Alexandri in Aristotelis analyticorum priorum librum i commentarium* (*CAG* II.1), ed. M. Wallies, Berlin 1883

in Top. = *Alexandri Aphrodisiensis in Aristotelis topicorum libros octo commentaria*, ed. M. Wallies (*CAG* II.2), Berlin 1891

in APr. Eng.: see b) Secondary Literature, Barnes *et al.* (1991)

Ammon. = Ammonius

in APr. = *Ammonii in Aristotelis analyticorum priorum librum i commentarium* (*CAG* IV.6), ed. M. Wallies, Berlin 1899

in Cat. = *Ammonius in Aristotelis categorias commentarius* (*CAG* IV.4), ed. A. Busse, Berlin 1895

in De Int. = *Ammonii in Aristotelis librum de interpretatione commentarius* (*CAG* IV.5), ed. A. Busse, Berlin 1897

in Isag. = *Ammonius in Porphyrii isagogen sive V voces* (*CAG* IV.3), ed. A. Busse, Berlin 1891

Arist. = Aristotle

APr. Gr. and Eng.: see b) Secondary Literature, Cooke and Tredennick (1967[5])

De Int. Gr. and Eng.: see b) Secondary Literature, Cooke and Tredennick (1967[5])

De Int. Arm. = Պերիարմէնիաս Արիստոտելի թարգմանեալ և մեկնեալ ի Դաւթէ (*Aristotle's* De Interpretatione *Translated and Interpreted by David*) in Դաւթի անյաղթ փիլիսոփայի մատենագրութիւնք և թուղթ Գիւտայ կաթողիկոսի առ Դաւիթ (*David the Invincible Philosopher's Works and the Letter of the Catholicos Giwt to David*), Venice 1932[2], 398–465

APr. Eng.: see b) Secondary Literature, Barnes (1995[6])

De Int. Eng.: see b) Secondary Literature, Barnes (1995[6])

Damasc. = John of Damascus

Dial. = *Dialectica sive Capita philosophica* (*recensio fusior*) in *Die Schriften des Johannes von Damaskos* 1 (*PTS* VII), ed. B. Kotter, Berlin 1969

Dav. = David

in APr. Arm. (1833) = Դաւթի անյաղթ փիլիսոփայի մեկնութիւն չորեքտասան գլխոց Արիստոտելի ի Վերլուծականն (*Commentary in Fourteen Chapters on Aristotle's Analytics by David the Invincible Philosopher*) in Կորիւն, Մամբրէ, Դաւիթ. մատենագրութիւնք նախնեաց (*Koriwn, Mambrē, David: Works of the Ancients*), Venice, 557–598

in APr. Arm. (1932[2]) = Դաւթի անյաղթ փիլիսոփայի մեկնութիւն չորեքտասան գլխոց Արիստոտելի ի Վերլուծականն (*Commentary in Fourteen Chapters on Aristotle's Analytics by David the Invincible Philosopher*) in Դաւթի անյաղթ փիլիսոփայի մատենագրութիւնք և թուղթ Գիւտայ կաթողիկոսի առ Դաւիթ (*David the Invincible Philosopher's Works and the Letter of the Catholicos Giwt to David*), Venice, 469–511

in APr. Arm. (1967) = Դաւիթ Անյաղթ, Մեկնութիւն ի Վերլուծականն Արիստոտէլի (David the Invincible, *Commentary on Aristotle's* Analytics), critical text with a translation into Russian, introduction and commentary by S.S. Arevšatyan, Erevan

in Cat. Arm. = Դաւիթ Անյաղթ, Մեկնութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտելի (David the Invincible, *Commentary on Aristotle's* Categories) in Dav. *Opera* Arm., 195–300

in Isag. = *Davidis Prolegomena et in Porphyrii Isagogen Commentarium* (*CAG* XVIII.2), ed. A. Busse, Berlin 1904, 80–219
in Isag. Arm. = Դաւիթ Անյաղթ, Վերլուծութիւն Ներածութեանն Պորփիւրի (David the Invincible, *Analysis of Porphyry's* Isagoge), critical text with a translation into Russian, introduction and commentary by S.S. Arevšatyan, Erevan 1976
Opera Arm. = Դաւիթ Անյաղթ, Երկասիրութիւնք փիլիսոփայականք (David the Invincible, *Philosophical Works*), critical texts and introduction by S.S. Arevšatyan, Erevan 1980
Prol. = *Davidis Prolegomena et in Porphyrii Isagogen Commentarium* (*CAG* XVIII.2), ed. A. Busse, Berlin 1904, 1–79
Prol. Arm. = Դաւիթ Անյաղթ, Սահմանք իմաստասիրութեան (David the Invincible, *Prolegomena Philosophiae*), critical text with a translation into Russian, introduction and commentary by S.S. Arevšatyan, Erevan 1960
Prol. Eng.: see b) Secondary Literature, Kendall and Thomson (1983)

Dav. (Elias) = David (Elias)
in Cat. = *Eliae (olim Davidis) in Aristotelis categorias commentarium* in *Eliae in Porphyrii isagogen et Aristotelis categorias commentaria* (*CAG* XVIII.1), ed. A. Busse, Berlin 1900, 105–255

Elias
in APr. = L.G. Westerink, "Elias on the Prior Analytics," *Mnemosyne* 14 (1961), 126–139 (reprinted in *Texts and Studies in Neoplatonism and Byzantine Literature: Collected Papers by L.G. Westerink*, Amsterdam 1980, 59–72)
in Cat.: see David (Elias)
in Isag. = *Eliae in Porphyrii isagogen et Aristotelis categorias commentaria* (*CAG* XVIII.1), ed. A. Busse, Berlin 1900, 35–104

Gal. = Galen
in Hipp. Fract. = *Hippocratis de fracturis liber et Galeni in eum commentarius* III, in *Claudii Galeni Opera Omnia*, ed. C.G. Kühn, vol. XVIII B, Leipzig 1821 (reprinted Hildesheim–Zurich–New York 1997), 532–628
Girkʿ Pitoyicʿ
Գիրք պիտոյից (*The Book of Chreia*), critical text, introduction, and commentary by G. Muradyan, Erevan 1993

Olymp. = Olympiodorus
in Cat. = *Olympiodori prolegomena et in categorias commentarium* (*CAG* XII.1), ed. A. Busse, Berlin 1902, 1–25
in Meteor. = *Olympiodori in Aristotelis meteora commentaria* (*CAG* XII.2), ed. G. Stuve, Berlin 1900
Prol. = *Olympiodori prolegomena et in categorias commentarium* (*CAG* XII.1), ed. A. Busse, Berlin 1902, 26–148

Philop. = John Philoponus

in APr. = *Ioannis Philoponi in Aristotelis analytica priora commentaria* (*CAG* XIII.2), ed. M. Wallies, Berlin 1905

in APo. = *Ioannis Philoponi in Aristotelis analytica posteriora commentaria cum Anonymo in librum ii* (*CAG* XIII.3), ed. M. Wallies, Berlin 1909

in Cat. = *Philoponi (olim Ammonii) in Aristotelis categorias commentarium* (*CAG* XIII.1), ed. A. Busse, Berlin 1898

in De Anim. = *Ioannis Philoponi in Aristotelis de anima libros commentaria* (*CAG* XV), ed. M. Hayduck, Berlin 1897

in Meteor. = *Ioannis Philoponi in Aristotelis meteorologicorum librum primum commentarium* (*CAG* XIV.1), ed. M. Hayduck, Berlin 1901

in Phys. = *Ioannis Philoponi in Aristotelis physicorum libros octo commentaria*, 2 vols. (*CAG* XVI & XVII), ed. H. Vitelli, Berlin 1887–1888

Porph. = Porphyry

in Cat. = *Porphyrii isagoge et in Aristotelis categorias commentarium* (*CAG* IV.1), ed. A. Busse, Berlin 1887, 55–142

Procl. = Proclus

in Alc. = Proclus Diadochus, *Commentary on the* First Alcibiades *of Plato*, ed. L.G. Westerlink, Amsterdam 1954

in Parm. = *In Platonis Parmenidem* in *Procli philosophi Platonici opera inedita* III, ed. V. Cousin, Paris 1864 (reprinted Hildesheim 1961)

Simpl. = Simplicius

in Cat. = *Simplicii in Aristotelis categorias commentarium* (*CAG* VIII), ed. K. Kalbfleisch, Berlin 1907

in Cat. Fr.: see b) Secondary Sources, Hadot I. *et al* (1990).

Steph. = Stephanus

in De Int.= *Stephani in librum Aristotelis de interpretatione commentarium* (*CAG* XVIII.3), ed. M. Hayduck, Berlin 1885

Themist. = Themistius

in APr. = *Themistii quae fertur in Aristotelis analyticorum priorum librum i paraphrasis* (*CAG* XXIII.3), ed. M. Wallies, Berlin 1884

Vardan Aygekcʿi, *Fables*

N. Marr, Ժողովածոյք առակաց Վարդանայ (*The Collections of Vardan's Fables*), part 2 (text), St. Petersburg

b. *Secondary Literature*

Ačaṙyan (1951) = H. Ačaṙyan, Հայոց լեզվի պատմություն (*History of the Armenian Language*), Part 2, Erevan

Arevšatyan (1967): see a) Primary Sources, Dav. *in APr.* Arm. (1967)

Arevšatjan (1973) = S.S. Arevšatjan, *Формирование философской науки в древней Армении* (*V–VI вв.*) (*The Formation of Philosophical Science in Ancient Armenia* [*5th–6th cc.*]), Erevan

Arevšatyan (1980): see a) Primary Sources, Dav. *Opera* Arm. (1980)

Badawi (1987^{2}) = A. Badawi, *La transmission de la philosophie grecque au monde arabe* (*EPhM* 56), Paris

Banateanu (1937) = V. Banateanu, *La traduction arménienne des tours participiaux grecs*, Bucarest

Barnes (1995^{6}) = *The Complete Works of Aristotle*, The Revised Oxford Translation (*BS* LXXI.2), edited by J. Barnes, vol. 1, Princeton

——— (2009) = J. Barnes, "David and the Greek Tradition" in Calzolari and Barnes (2009), 3–14 Barnes *et al.* (1991) = Alexander of Aphrodisias, *On Aristotle* Prior Analytics *I.1–7* (*ACA*), translated by J. Barnes, S. Bobzien, K. Flannery, and K. Ierodiakonou, London

Baumgartner (1886) = A. Baumgartner, "Über das *Buch 'die Chrie'*," in *ZDMG* 40, 457–515

Calzolari (1996–1997) = V. Calzolari, "Un nouveau texte arménien sur Thècle: les *Prodiges de Thècle* (Présentation et analyse linguistique)," *RÉArm* 26 (1996–1997), 249–271

——— (2009) = V. Calzolari, "David et la tradition arménienne" in Calzolari and Barnes (2009), 15–36

Calzolari and Barnes (2009) = V. Calzolari & J. Barnes (éds.), *L'oeuvre de David l'Invincible et la transmission de la pensée grecque dans la tradition arménienne et syriaque* (*CAA: Davidis Opera* 1) [*PhA* 116], Leiden–Boston

Čemčemean (1993–1998) = S. Čemčemean, Մայր ցուցակ հայերէն ձեռագրաց մատենադարանին Մխիթարեանց ի Վենետիկ (*Grand Catalogue of the Armenian Manuscripts of the Mechitarist Library in Venice*), vols. 4–8, Venice

Cooke and Tredennick (1967^{5}) = Aristotle, *The Categories, On Interpretation, Prior Analytics*, translated by H.P. Cooke (*Categories* and *On Interpretation*) and H. Tredennick (*Prior Analytics*), Aristotle in Twenty-Three Volumes (*LCL*), vol. 1, Cambridge (Mass.)–London

Coulie (2002) = B. Coulie, *Répertoire des manuscrits arméniens/Census of Armenian Manuscripts. Liste des sigles utilisés pour désigner les manuscrits*, Association Internationale des Études Arméniennes (edition revue: 2002) [URL: http://www.aiea.fltr.ucl.ac.be/aiea_fr/aiea_presentation.htm]

Dashian (1895) = *Katalog der armenischen Handschriften in der Mechitharisten-Bibliothek zu Wien*, Bd. I, von P. Jacobus Dr. Dashian (in Armenian and German), Wien

Frede (1974) = M. Frede, *Die stoische Logik*, Göttingen

Froidevaux (1971) = Irénée de Lyon, *Démonstration de la Prédication apostolique*, nouvelle traduction de l'arménien avec introduction et notes par L.M. Froidevaux (*Sources chrétiennes*), Paris

Hadot I. *et al.* (1990) = Simplicius, *Commentaire sur les Catégories* (*PhA* 50–51), traduction commentée sous la direction de I. Hadot, 2 vols., fasc. 1 et 3, Leyde–New York–Copenhague–Cologne

Hadot P. (1990) = P. Hadot, "La logique, partie ou instrument de la philosophie?" in Hadot I. *et al.* (1990), fasc. 1, 183–188.

Harutʿyunyan (1980) = A. Harutʿyunyan (the compiler's name not on the title page), Դաւիթ Անյաղթ. Մատենագիտական ցանկ (*David the Invincible: a Bibliographic List*), with a preface by S.S. Arevšatyan, Erevan

Kendall and Thomson (1983) = David the Invincible Philosopher, *Definitions and Divisions of Philosophy* (*UPATS* 5), translated by B. Kendall and R.W. Thomson, Chico, California 1983

Kévorkian and Ter-Stépanian (1998) = R. Kévorkian and A. Ter-Stépanian, *Manuscrits arméniens de la Bibliothèque nationale de France* (*Catalogue*), Paris

Kiwleserean (1961) = B. Kiwleserean, Ցուցակ ձեռագրաց Ղալաթիոյ ազգային մատենադարանի հայոց (*Catalogue of the Manuscripts of the National Library of the Armenians in Galata*), Antelias

Lafontaine (1983) = G. Lafontaine, "La traduction arménienne des *Catégories* d'Aristote par David l'Invincible," *LM* 96, fasc. 1–2 (1983), 133–144

Mahé (1990) = J.-P. Mahé, "David l'Invincible dans la tradition arménienne," in Hadot I. *et al.* (1990), fasc. 1, 189–207

Manandean (1904) = Y. Manandean, Դաւիթ Անյաղթի խնդիրը նոր լուսաբանութեամբ (*The Problem of David the Invincible in a New Elucidation*), Vałaršapat

——— (1911) = Մեկնութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտելի ընծայեալ Եղիայի իմաստասիրի (*The Commentary on Aristotle's* Categories *Attributed to Elias the Philosopher*), ed. Y. Manandean, St. Petersburg

——— (1928) = Y. Manandean, Յունաբան դպրոցը և նրա զարգացման շրջանները (*The Hellenizing School and the Periods of Its Development*), Vienna

——— (1938) = Թեոնփեայ Յաղագս ճարտասանական կրթութեանց (*Theon's* On Rhetorical Exercises), ed. Y. Manandean, Erevan

Mercier (1978) = Ch. Mercier, "L'école hellénistique dans la littérature arménienne," *RÉArm* XIII (1978), 59–75

Muradyan (1999) = G. Muradyan, «Դասական և յունաբան թարգմանութիւնների բաղդատութեան փորձ» ("An Attempt at Comparison of Classical and Hellenizing Translations"), *HA* 1999, 187–216

——— (2001–2002) = G. Muradyan, "Le style hellénisant des *Progymnasmata* arméniens dans le contexte d'autres écrits originaux," *Actes du Sixième Colloque international de Linguistique arménienne (INALCO—Académie des Inscriptions et Belles-Lettres—5–9 juillet 1999), Slovo*, vol. 26–27 (2001–2002), 83–94

Papazian (1998, 1999 [2000]) = M.G. Papazian, "The Authorship of an Armenian Commentary on Aristotle's *Prior Analytics*," *JSAS* 10, 55–62

——— (2009) = M.G. Papazian, "The Authorship of an Armenian *Commentary on Aristotle's Prior Analytics*" in Calzolari and Barnes (2009), 105–118

Połarean (1966–1995) = N. Połarean, Մայր ցուցակ ձեռագրաց Սրբոց Յակոբեանց (*Grand Catalogue of St. James Manuscripts*), 11 vols., Jerusalem

Sanjian (1986) = A.K. Sanjian (ed.), *David Anhaghtʿ: The 'Invincible' Philosopher*, Atlanta (Georgia)

Stone and Shirinian (2000) = M.E. Stone and M.E. Shirinian, *Pseudo-Zeno: Anonymous Philosophical Treatise*, translated with the collaboration of J.

Mansfeld and D.T. Runia (*PhA: A Series of Studies on Ancient Philosophy*, vol. LXXXIII), Leiden–Boston–Köln

Sweeting (2009) = C. Sweeting, "The Relationship between the Armenian Translation of the *Commentary on Aristotle's Analytics* of David and the Greek Text of the *Commentary on Aristotle's Analytics* of Elias" in Calzolari and Barnes (2009), 137–150

Terian (1982) = A. Terian, "The Hellenizing School. Its Time, Place and Scope of Activities Reconsidered," in *East of Byzantium: Syria and Armenia in the Formative Period*, ed. N. Garsoïan, Th.F. Mathews, and R.W. Thomson, Washington, 175–186

Topchyan (2001–2002) = A. Topchyan, "Les hellénismes dans l'Histoire de Moïse de Khorène," *Actes du Sixième Colloque international de Linguistique arménienne (INALCO—Académie des Inscriptions et Belles-Lettres—5–9 juillet 1999), Slovo*, vol. 26–27 (2001–2002), 73–82

—— (2009) = A. Topchyan, "Remarks on David the Invincible's *Commentary on Aristotle's Prior Analytics*: Its Structure, Contents, Language, and the Problems of Translator and Authorship" in Calzolari and Barnes (2009), 119–135

Uluhogian (1989) = G. Uluhogian, «'Տեառն ասելով'. հունարէնի բացարձակ սեռականի թարգմանությունը Բարսեղ Կեսարացու հայերեն բնագրում» ("'*Teaṙn aselov*': the Translation of the Greek Genitive Absolute in the Armenian Text of Basil of Caesarea"), *PBH* 124, 1 (1989), 167–176

Xačikjan and Lalafarjan (1956) = L. Xačikjan and S. Lalafarjan, "Философские труды в Армянских рукописях Матенадарана (Краткий библиографический указатель)," ("The Philosophical Works in the Armenian Manuscripts of the Matenadaran (A Brief Bibliography)," translated from Armenian into Russian by S. Arevšatyan, *BM* 3, 387–457

INDEX OF PERSONAL NAMES